

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

SİNOP İLİNİN BOYABAT İLÇESİ AĞZI

Zinnur AKGÜL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. UFUK DENİZ AŞCI

KONYA - 2019

SÖZ BAŞI

Çalışmamızda, Sinop ilinin Boyabat ilçesinde bulunan; Akyörük, Bektaş, Boyalı, Çattepe, Çukurhan, Dariözü, Dodurga, Ilıca, Kayaboğazı, Killik, Okçumehmetli, Osmanköy ve Salar köylerine gidilerek veriler toplanmıştır. Toplanan bu verilerden yararlanılarak ses bilgisi, şekil bilgisi incelemesi yapılmış ve yörede kullanılan sözcüklerden seçmeli sözlük hazırlanmıştır.

Çalışmamız; *Giriş, İnceleme, Metinler ve Sözlük* bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, çalışmada kullanılan yöntem ve Boyabat'ın tarihi hakkında kısaca bilgi verildi. İnceleme bölümü, *ses bilgisi ve şekil bilgisi* olmak üzere iki bölüme ayrıldı. Metinler bölümünde yirmi iki kişiden derlenen metinler çeviri yazı işaretleri ile yer almaktadır. Sözlük bölümünde, derlenen metinlerde geçen kelimelerin yöredeki anlamları verilerek söz varlığı gösterilmiştir.

Yaptığımız ağız çalışmasının Boyabat ağız çalışmalarına bir nebze de olsa katkı sağlamasını umuyoruz. Tezimizi yazarken bize destek olan Fatma GÜLLEB'e, Naci GÜLLEB'e, Erşah AKGÜL'e, tez yazım aşamasında bize yardımcı olan hocam Dr. Fatih Numan KÜÇÜKBALLI'ya ve engin bilgi birikiminden yararlandığımız, bize kılavuzluk eden danışman hocam Prof. Dr. Ufuk Deniz AŞCI'ya en derin şükranlarımı sunarım. Ayrıca bize kapılarını açıp sohbetlerinden yararlanmamızı sağlayan bütün kaynak kişilerimize teker teker teşekkür ederim.

Zinnur AKGÜL

KONYA 2019

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Zinnur AKGÜL	
	Numarası	174201041009	
	Ana Bilim Dalı/Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı / Türk Dili	
	Programı	☒ Tezli Yüksek Lisans	☐ Doktora
	Tezin Adı	Sinop İlinin Boyabat İlçesi Ağız	

ÖZET

Çalışmada Boyabat (Sinop) ilçesinin dört bir yanından seçilen on üç köyden derleme yapılmıştır. Seçilen köylerin bazıları birbirine uzak, bazıları yakın ya da komşudur. Bölgelerdeki ağızların benzerliklerinin ve farklılıklarının görülebilmesi amacıyla hem birbirine uzak köylerden, hem de birbirine yakın köylerden kayıtlar alınarak derlenmiştir. Akyörük, Bektaş, Boyalı, Çattepe, Çukurhan, Dariözü, Dodurga, Ilıca, Kayaboğazi, Killik, Okçumehmetli, Osmanköy ve Salar köylerinden yirmi iki kişiden yirmi iki metin derlenmiştir. Derlenen metinler ses bilgisi, şekil bilgisi açısından herhangi bir karşılaştırma yapılmadan incelenmiştir. Bu çalışmada yörenin belirgin özellikleri, genel özellikleri ve köylere göre değişebilen daha özel özellikler tespit edilmeye çalışılmıştır. Şekil bilgisi bölümünde, standart Türkçeden farklı kullanılan yapılar üzerinde durulmuştur. Sözlük bölümünde, standart Türkçeden farklı kullanıma sahip ya da yalnızca yöreye özgü sözcükler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Boyabat (Sinop) Ağızı, Ağız Çalışması, Ağız Derlemesi, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Çukurhan, Dodurga, Okçumehmetli, Akyörük.

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Zinnur AKGÜL
	Numarası	174201041009
	Ana Bilim Dalı/Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı / Türk Dili
	Programı	☒ Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora
	Tezin Adı	The Dialect of Boyabat District in Sinop

ABSTRACT

In the study, compilation from thirteen villages all over the Boyabat (Sinop) district has been performed. Records have been taken both from remote villages and from nearby villages in order to see the similarities and differences of the dialects in the regions. Twenty-two texts have been compiled from twenty-two people from Akyörük, Bektaş, Boyalı, Çattepe, Çukurhan, Dariözü, Dodurga, Ilıca, Kayaboğazı, Killik, Okçumehmetli, Osmanköy and Salar villages. The compiled texts have been examined without any comparison in terms of phonetics and morphology. In the study, specific features of the region, general characteristics and particular features that can vary according to the villages have been tried to be determined. In the morphology section, the structures used different from the standard Turkish have been emphasized. The dictionary section includes the words different from the standard Turkish or specific to the region.

Keywords: Dialect of Boyabat (Sinop), Study of Dialect, Compilation of Dialect, Phonetic, Morphology, Çukurhan, Dodurga, Okçumehmetli, Akyörük

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	İ
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
SÖZ BAŞI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR VE İŞARETLER.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	1
1.2. KAPSAM	1
1.3. YÖNTEM.....	3
1.3.1. Araştırma Alanının Belirlenmesi.....	3
1.3.2. Kaynak Kişilerin Belirlenmesi.....	4
1.3.3. Derleme	4
1.3.4. Derlenen Metinlerin Yazıya Aktarılması	5
1.3.5. İnceleme.....	5
1.4. BOYABAT'IN COĞRAFI ÖZELLİKLERİ VE TARİHİ	5
1.4.1.Tarihî Çağlarda Boyabat	6
2. İNCELEME	7
2.1. SES BİLGİSİ	7
2.1.1. Ünlüler.....	7
2.1.1.1. Ünlü Çeşitleri.....	7
2.1.1.1.1. /a/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	7
2.1.1.1.2. /e/ Ünlüsü ve Çeşitleri	10
2.1.1.1.3. /ı/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	11
2.1.1.1.4. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	13
2.1.1.1.5. /o/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	13
2.1.1.1.6. /u/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	14

2.1.1.2. Uzunluk ve Kısaklıklarına Göre Ünlüler	14
2.1.1.2.1. Kısa Ünlüler.....	14
2.1.1.2.2. Uzun Ünlüler	17
2.1.1.3. İkiz Ünlüler.....	23
2.1.1.3.1. Eşit İkiz Ünlüler	23
2.1.1.3.2. Yükselen İkiz Ünlüler.....	24
2.1.1.3.3. Alçalan İkiz Ünlüler	25
2.1.1.4. Ünlü Uyumları.....	25
2.1.1.4.1. Önlük-Artlık Uyumu (Damak Uyumu, Büyük Ünlü Uyumu)	25
2.1.1.4.2. Önlük-Artlık Uyumunun Bozulma Sebepleri	27
2.1.1.4.3. Alıntı Sözcüklerde Önlük-Artlık Uyumu	28
2.1.1.4.4. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Uyumu, Küçük Ünlü Uyumu).....	29
2.1.1.4.5. Uyum Değişikliği.....	30
2.1.1.4.6. Ön Ünlülerin Arthlaşması	30
2.1.1.4.7. Art Ünlülerin Önlüleşmesi	30
2.1.1.4.8. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması	31
2.1.1.4.9. Yuvarlak Ünsüzlerin Düzleşmesi	31
2.1.1.4.10. Geniş Ünlülerin Daralması	31
2.1.1.4.11. Dar Ünlülerin Genişlemesi	32
2.1.1.4.12. Ünlülerin Genizsileşmesi	32
2.1.1.4.13. Normal Uzunluktaki Ünlülerin Uzaması.....	32
2.1.1.4.14. Ünlü Türemesi	32
2.1.1.4.15. Ünlü Düşmeleri.....	33
2.1.1.4.16. Ünlülerde Göçüşme	34
2.1.2. Ünsüzler.....	34
2.1.2.1. Ünsüz Çeşitleri.....	34
2.1.2.2. Ünsüzlerle İlgili Ses Olayları.....	38
2.1.2.2.1. Ötümsüzleşme.....	38
2.1.2.2.2. Ötümlüleşme.....	38
2.1.2.2.3. Sızıcılaşmalar.....	40
2.1.2.2.4. Damak Ünsüzleri Arasında Nöbetleşmeler	41
2.1.2.2.5. Ünsüzlerde Arthlaşmalar	41
2.1.2.2.6. Ünsüz Benzeşmeleri.....	42
2.1.2.2.7. Ünsüz Türemeleri.....	44
2.1.2.2.8. Ünsüz Düşmeleri.....	46
2.1.2.2.9. Sürekli Ünsüzler Arasında Nöbetleşmeler	48
2.1.2.2.10. Yörede Rastlanan Diğer Nöbetleşmeler	49
2.1.2.2.11. Göçüşme.....	49

2.1.2.2.12. Hece Yutulması.....	50
2.1.2.2.13. Ünsüz İkizleşmeleri.....	50
2.1.2.2.14. Sözcük İçinde Ünsüz Tekleşmesi.....	50
2.1.2.2.15. Hece Türemesi	51
2.2. ŞEKİL BİLGİSİ.....	52
2.2.1. İsim Çekimi.....	52
2.2.1.1. Çokluk Eki.....	52
2.2.1.2. Aitlik Eki	52
2.2.1.3. İyelik Ekleri.....	53
2.2.1.4. Hâl Ekleri	54
2.2.1.4.1. Yalın Hâl.....	54
2.2.1.4.2. İlgî Hâli: +Xñ, +nXñ, +Xn, +nXn	54
2.2.1.4.3. Belirtme Hâli: +ı, +i, +u, +ü.....	55
2.2.1.4.4. Bulunma Hâli: +DA.....	55
2.2.1.4.5. Vasıta Hâli: +ıa, +le, +ılan, +ilen, +ınan, +inen, +unan, +ünen, +na, +ne	55
2.2.1.4.6. Eşitlik Hâli	55
2.2.1.4.7. Yön Gösterme Hâli: +arı, +eri, +ra	56
2.2.2. Fiil Çekimi.....	57
2.2.2.1. Şahıs Ekleri.....	57
2.2.2.1.1. Zamir Kaynaklı Şahıs Ekleri.....	57
2.2.2.1.2. İyelik Eki Kaynaklı Şahıs Ekleri.....	61
2.2.2.2. Fiillerin Basit Çekimleri.....	66
2.2.2.2.1. Bildirme Kipleri.....	66
2.2.2.2.2. Tasarlama Kipleri	82
2.2.2.3. Birleşik Zaman Çekimleri.....	86
2.2.2.3.1. Hikâye.....	86
2.2.2.3.2. Rivayet.....	91
2.2.2.3.3. Şart	92
2.2.2.4. Cevher Fiili.....	95
2.2.2.4.1. Geniş/Şimdiki Zaman	95
2.2.2.4.2. Görülen Geçmiş Zaman	97
2.2.2.4.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	98
2.2.2.4.4. Şart	99
2.2.3. Zarf-Fiil.....	99
2.2.4. Edatlar	101
2.3. SONUÇ.....	102

3. METİNLER.....	108
4. SÖZLÜK.....	273
5. KAYNAKÇA	334

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

Çalışmamızda çeviri yazı için Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN'un önerdiği işaretler kullanılmıştır (Ercilasun, 1999).

[á] : /a/ ile /e/ arası düz, geniş, /a/ ünlüsüne yakın orta damak ünlüsü

[à] : /a/ ile /ı/ arası düz, art, yarı geniş ünlü

[ã] : /a/ ile /o/ arası art, geniş, yarı yuvarlak ünlü

[ã̃] : damaksıl /a/

[ä] : /a/ ile /e/ arası düz, geniş, /e/'ye yakın ünlü

[è] : /e/ ile /i/ arası düz, ön, yarı geniş ünlü

[ê] : /e/ ile /ö/ arası ön, geniş, yarı yuvarlak ünlü

[í] : /ı/ ile /i/ arası dar, düz, yarı art ünlü

[î] : /ı/ ile /u/ arası dar, art, yarı yuvarlak ünlü

[ï] : /i/ ile /ü/ arası ön, dar, yarı yuvarlak ünlü

[ó] : /o/ ile /ö/ arası geniş, yuvarlak, yarı art ünlü

[ò] : /o/ ile /u/ arası yuvarlak, art, yarı geniş ünlü

[ú] : /u/ ile /ü/ arası dar, yuvarlak, yarı art ünlü

[ç] : /c/ ile /j/ arası ötümlü yarı sızıcı ünsüz

[Ç] : /c/ ile /ç/ arası patlayıcı, yarı ötümlü dış eti ünsüzü

[F] : /f/ ile /v/ arası sızıcı, yarı ötümlü, dış-dudak ünsüzü

[ğ] : Patlayıcı, ötümlü art damak ünsüzü

[g] : Yarı art ünlülerle hece kuran, patlayıcı, ötümlü orta damak ünsüzü

[h] : Sızıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü

[k] : Patlayıcı, ötümsüz orta damak ünsüzü

[k] : Art veya yarı art ünlülerle hece kuran, patlayıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü

[K] : /g/ ile /k/ arasında patlayıcı, yarı ötümlü ünsüz

[K] : Art ünlülerle hece kuran patlayıcı, yarı ötümlü [g] ile [k] arası ünsüz

[k] : /k/ ile /h/ arasında yarı sızıcı, art damak ünsüzü

[l] : Art veya yarı art ünlülerle hece kuran akıcı, sızıcı, ötümlü art damak ünsüzü

[ñ] : Art veya ön ünlülerle hece kuran akıcı, patlayıcı, ötümlü genizsi /n/ ünsüzü

[P] : /b/ ile /p/ arası patlayıcı, yarı ötümlü bir dudak ünsüzü

[S] : /s/ ile /z/ arası sızıcı, yarı ötümlü bir diş ünsüzü

[T] : /d/ ile /t/ arası patlayıcı, yarı ötümlü diş ünsüzü

˘ : Ünlülerin üzerinde uzunluk işareti

˘ : Ünlüler üzerinde kısalık işareti

◌ : Ulama İşareti

◌ : İki ünlü altında ikili ünlü işareti

KISALTMALAR VE İŞARETLER

Ar. : Arapça

bk. : Bakınız

EAT: Eski Anadolu Türkçesi

ET: Eski Türkçe

MÖ: Milattan Önce

MS: Milattan Sonra

s. : Sayfa

S: Sayı

SÜ : Selçuk Üniversitesi

T. : Türkçe

TDAY : Türk Dili Araştırmaları Yıllığı

TDK : Türk Dil Kurumu

Yay. : Yayınları, Yayınevi

A : /a/, /e/

I : /ı/, /i/

U : /u/, /ü/

X : /ı/, /i/, /u/, /ü/

D : /d/, /t/

// : Fonem işareti

[] : Alt fonem işareti

~ : Varyasyon işareti

< : Değişimin yönünü gösteren işaret

1. GİRİŞ

Boyabat'ın Anadolu Ağızları İçindeki Yeri

Bugüne kadar yapılan ağız çalışmaları taranmış ve Boyabat ilçesi üzerine bir ağız çalışması ile karşılaşılmamıştır. Leyla Karahan “Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması” adlı kitabında Sinop ili ağızlarını, batı grubu ağızlarının içinde değerlendirirken Boyabat ağızını IV. alt gruba almıştır. Sinop ağızlarını Boyabat ağızını hariç tutarak V. alt gruba almıştır (Karahan, 2014:117).

1.1. Araştırmanın Amacı

Sinop, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde bulunan, sekiz ilçeye sahip bir ilimizdir. Ağız araştırmaları bakımından Sinop ili üzerine bugüne kadar detaylı bir çalışma bulunmamaktadır. Sinop ili üzerine yapılan çalışmalar arasında: Hasan Buluç ATIKARA tarafından hazırlanmış olan “**Boyabat Ağız Sözlüğü**”, Neslihan KARACAN tarafından hazırlanmış olan “**Sinop İli Yerleşim Adları**”, Esra Merve GÜMÜŞ tarafından hazırlanmış olan “**Sinop İli Ayancık İlçesi Ağız**” adlı eserler sayılabilir.

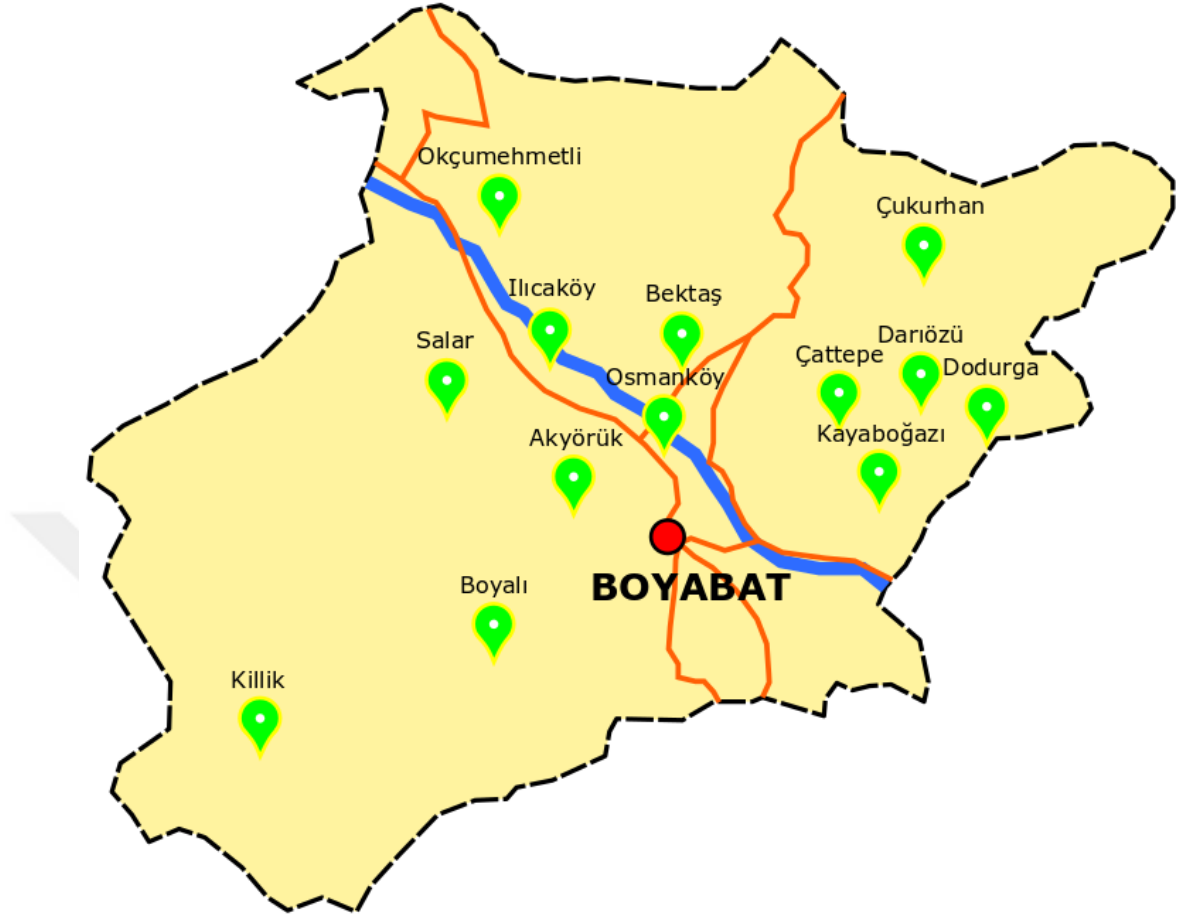
Biz çalışmamızda dar alan çalışmasını tercih ettik. Çalışmamızda sadece Boyabat ilçesinin köylerinden derlemeler yapıldı. Çalışmamızın amacı, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Sinop ili Boyabat ilçesinin ses bilgisi ve şekil bilgisi özelliklerini incelemek, Boyabat ağızının Anadolu ağızları içindeki yerini belirlemek ve söz varlığını ortaya çıkarmaktır.

1.2. Kapsam

Araştırmamızda Boyabat ilçesinin farklı bölgelerinden on üç köyüne gidilmiş ve yirmi iki kişiden yöre ağızını yansıtan kayıtlar toplanarak yazıya aktarılmıştır. Gidilen köyler ve kaynak kişiler hakkındaki bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-1: Köylere Göre Kaynak Kişilerin Dağılımını Gösteren Tablo

Köyler	Kaynak Kişi	Eğitim Durumu	Yaş	Toplam Kişi Sayısı
Akyörük	Döndü Kabadayı	-	83	2
	Türkan Kabadayı	-	55	
Bektaş	Bedriye Sözcü	-	70	1
Boyalı	Alime Sucu	-	62	1
Çattepe	Kaymakam Lakaplı Kişi	-	75	3
	Döndü Eren	İlkokul	50	
	Hamide Kandemir	İlkokul	82	
Çukurhan	Osman Altun	-	76	2
	Sultan Karakoyun	-	72	
Darıözü	Şevket Akbudak	-	70	2
	Şehri Akbudak	-	65	
Dodurga	Hatice Gülleb	-	60	2
	Hamide Saka	-	51	
Ilıca	Fadime Meti	-	60	1
Kayaboğazı	Döndü Yalçın	-	55	2
	Ayşe Kartal	-	81	
Killik	Aysel Günder	-	60	1
Okçumehmetli	Mulise Tülen	-	68	1
Osmanköy	Hacer Boğaoğlu	-	75	2
	Emine Özgen	-	75	
Salar	Mustafa Atakoğlu	-	74	2
	Aynur Atakoğlu	-	73	

Boyabat İlçesinde Derleme Yapılan Köylerin Gösterildiği Harita

1.3. Yöntem

1.3.1. Araştırma Alanının Belirlenmesi

Boyabat ilçesi üzerine çalışmaya karar verildikten sonra, ilçenin köyleri hakkında bilgi edinildi. Bu bilgiler doğrultusunda birbirine yakın, komşu olan köyler ve birbirinden uzak olan köylerde saha çalışması yapıldı. Birbirine çok benzer özellikler gösteren köylere gidilmeyip, daha çok ağız özellikleri bakımından farklılık gösteren köylerden derleme yapıldı. Boyabat ilçesinin genel olarak ağız özelliğini ortaya koyabilecek köylerden on üç tane köy seçildi ve derleme çalışmaları yapıldı.

1.3.2. Kaynak Kişilerin Belirlenmesi

Kaynak kişilerin seçiminde, yöre ağzını tam olarak yansıtabilecek, köyden dışarıya çok fazla çıkmamış, okuryazarlığı olmayan ya da çok az olan, sesleri doğru tespit edebilmek adına dişleri olan ve yaşlı kişilerin olmasına özen gösterildi. Buradan yola çıkarak derlemelerimizde genellikle kadın kaynak kişiler tercih edildi. Köylerde erkekler genellikle askerlik için ve çalışmak için başka şehirlere gittiğinden dolayı ağız özellikleri kadınlar kadar belirgin değildir.

1.3.3. Derleme

Derleme bölümü, ağız araştırmalarının en önemli bölümlerinden biridir. Çünkü, ağız özelliklerini tespit edebilmek, yörenin söz varlığını ortaya koyabilmek için güzel ve bol malzeme toplanması oldukça önem arz etmektedir. Kaynak kişileri yemekler, hayvancılık, tarım, evlilik, asker uğurlama, cenaze, hatıralar, türküler, köyde yaşanmış büyük olaylar gibi daha birçok konuda konuşturmaya özen gösterildi. Bu vesileyle hem ağız çalışması malzemeleri toplandı hem de yöreye ait gelenek ve görenekler hakkında bilgiler kayıt altına alındı.

Derleme sırasında birçok zorlukla karşılaşıldı. Derleme yapmak için çıktığımız ilk gün sadece bir kayıt alabildik. Ben Boyabatlı olmama rağmen, Boyabat ağzını konuşamadığım için insanlarla iletişim kurmam çok zor oldu. Konuşturmaya çalıştığım kişiler ben soru sorduğum zaman benim sorduğum şekilde cevap verdiler. Hem insanların tanımadığı için güven sorunu olması hem de yöre ağzı ile konuşamamam sonucunda kayıt almama yardım edecek kişi arayışı başladı. Amcamın eşi aynı zamanda kaynak kişilerimden biri olan Hatice Gülleb benimle birlikte köylere geldi ve istediğimiz kayıtları almamıza yardımcı oldu. Kendisinin hem konuşkan yapıya sahip olması hem de yöre ağzı ile konuşabilmesi sonucunda derleme çalışmaları yapıldı. Bazı kişilerin konuşmak istememesi, konuşmaya çekinmesi ve rahat konuşana kadar beklenilmesi derleme çalışmasında oldukça zamanımızı aldı.

1.3.4. Derlenen Metinlerin Yazıya Aktarılması

Kayıtları yazıya aktarmak çalışmanın en uzun süren ve en zorlayan bölümüydü denilebilir. Çünkü duyulan seslerin tam karşılığını yazabilmek, gerekli ses olaylarını gösterebilmek bir hayli zordu.

Bazen konuşan kaynak kişinin dışında yine yöre ağzını yansıtan başka kişiler konuştuğu zaman bu konuşmaları da yazıya aktardık ve kişiler hakkındaki bilgileri dipnotta gösterdik. Özel isimlerin ve cümlelerin ilk harfini, çeviri yazı işaretlerinde bazı harflerin büyük şekillerini kullandığımız için büyük yazmadık. Özel isimleri eğik (italik) bir şekilde yazdık. Her satırın başına numara verdik. Mümkün olduğu kadar kaynak kişinin anlattığı konuları uygun konu başlıkları altında yazdık. Çeviri yazı işaretlerinin çokluğu sebebiyle, nokta (.), virgül (,), noktalı virgül (;), soru işareti (?) gibi temel noktalama işaretlerinden başka işaretleri daha da karışık görünümünden uzak tutmak için kullanmadık. Çeviri yazıda Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN'un önerdiği çeviri yazı işaretlerini kullandık (Ercilasun, 1999).

1.3.5. İnceleme

Derlenen metinlerin incelenmesi bölümünde, ses bilgisi bölümünde yörede görülen tespit edebildiğimiz ses değişikliklerinin bütününe vermeye çalıştık. Şekil bilgisi bölümünde, ses bilgisi kadar detaylı olmayan, standart Türkçeden farklılık gösteren noktalar üzerinde durmaya özen gösterdik. Sözlük bölümünde, standart Türkçeden farklılıklar gösteren veya yöreye özgü sözcüklerin tümüne yer vermeye çalıştık.

1.4. Boyabat'ın Coğrafi Özellikleri ve Tarihi

Boyabat'ın yüzölçümü 1568 km²'dir. Doğuda Durağan, batıda Hanönü-Taşköprü, kuzeyde Ayancık-Sinop-Gerze ve Erfelek, güneyde Saraydüzü - Kargı ilçeleriyle çevrilidir (Saraç, 2014:17). Arazi 2, 3 ve 4. jeolojik zamanda oluşmuştur. (Başoğlu, 1972:6). Arazi, yüksek dağ dizilerinden oluşmuştur. Çöküntüler ve sel yarıkları da dikkati çekmektedir. İlçeden Kızılırmak'ın kolu olan Gökırmak geçmektedir (Başoğlu, 1972:8).

Boyabat'ın arazisi engebelidir. İsfendiyar (Kuzey Anadolu) Dağları ve Doğu Ilgaz Sıradağları'nın kapladığı alan Boyabat toprağıdır. Ancak, bu sıradağlar arasında akarsu yatakları ve bazı düzlükler, yaylalar bulunur. Gökçeagaçsakızı Köyü'nde Boyabat topraklarına giren ve ilçeye ait yirmi dört köyün arazisini sulayan Gökırmak, bir çukurluk ve ova meydana getirerek İsfendiyar Dağları'nı Boyabat'ın diğer arazisinden ayırır (Başoğlu, 1972:7). Gökırmak'ın geçtiğı yerlerde genellikle çeltik (pirinç) yetiştirilir. İrmak, yaklaşık 199 km uzunluğundadır (Koçak, 1993:13).

Boyabat yöresi, kaliteli ve verimli ormanlara sahiptir. Boyabat'ı çevreleyen İsfendiyar ve Doğu Ilgaz Sıradağları ormanlarla kaplıdır. Bu ormanlardan bol miktarda kereste elde edilir. Boyabat yöresinde çamlıklar dışındaki alanlar meşeliktir. Boyabat ormanlarında çam ve meşe dışında kayın, köknar, ardıç, kavak ve gürgen ağaçları da mevcuttur (Saraç, 2014:17).

1.4.1.Tarihî Çağlarda Boyabat

Boyabat, kuruluşundan şimdiye kadar aşağıda gösterilen yönetimler altında bulunmuştur:

Gaşaşlar: MÖ 1400 – 1300

Hititler: MÖ 1330 – 1200

Paflagonyalılar: MÖ 1100 – 700

Lidyahılar: MÖ 700 - 546

İranlılar: MÖ 362

Pontuslar: MÖ 183 - 64

Romalılar: MÖ 64 – MS 365

Bizanslılar: MS 395 – 1126

Bizanslılardan sonra 1126 yılında Türk Beyliklerine geçen Boyabat, daha sonra Osmanlı İmparatorluğu'na dahil olmuştur (<http://www.boyabat.bel.tr/tr-TR/alt-sayfalar/201/tarihi> Erişim Tarihi: 02.10.2019).

2. İNCELEME

2.1. Ses Bilgisi

2.1.1. Ünlüler

2.1.1.1. Ünlü Çeşitleri

2.1.1.1.1. /a/ Ünlüsü ve Çeşitleri

[á] : Yarı kalın, yarı ince, düz, geniş, /a/ ile /e/ arası bir ünlüdür. Bu ses yörede yaygın olarak kullanılmamaktadır. [á] sesinin oluşum sebepleri aşağıda açıklanmıştır:

Gelecek zaman ekindeki (k>) /k/, /ğ/ ünsüzü, kendinden sonraki ünlüyü kalınlaştırıp daha sonra düşmüş veya erimiştir (Demir, 2006:77). Bu özelliğe uygun kullanım kayıtlarımızda yalnızca bir sözcükte karşımıza çıkmıştır: beklıycán “bekleyeceksin” 3/41.

Bu sesin oluşumu bazen de inceltme özelliğine sahip ünsüzlerin /c/, /ç/, /l/, /s/, /ş/, /y/, /z/ tesiriyle olmaktadır (Demir, 2006:77).

diyá “diyor”12/18, álektrik “elektrik” 12/269 , ğadáyif “kadayıf”17/149.

[á] sesi /d/ ünsüzünün önlüleştirci etkisi ile karşımıza çıkmaktadır: dáha burda “daha (işte) burada 12/372, dā şu ğuyunun “daha (işte) şu kuyunun” 1/101, dáha doğtor görüp hap yutmuş adam değilin. “Daha (henüz) doktor görüp hap yutmuş adam değilim.”8/14.

Ünlü ve ünsüz düşmesi sonucu iki kelimenin birlikte söylenmesi ile karşımıza çıkmaktadır: bilmem nāpīm “bilmem ne yapayım?” 12/45.

Kendinden önceki veya sonraki hecede bulunan ünlünün inceliği veya kalınlığının etkisi sonucu karşımıza çıkmaktadır: báraber “beraber”12/357, ásker “asker” 1/158.

[â] : Yarı geniş, yarı dar, düz, kalın, /a/ ile /ı/ arası bir ünlüdür.

Bir kelimede gelecek zaman ekinde /c/ ünsüzünün daraltıcı etkisi ile karşımıza çıkmıştır: olmaycâk “olmayacak” 3/21.

Kendinden önceki ve sonraki hecede bulunan dar veya geniş ünlülerden dolayı gerileyici veya ilerleyici benzeşmeler sonucunda karşımıza çıkmıştır: ğaynâmgili “kaynanamgili” 12/59, anması_âyıp “anması ayıp” 3/103, anğırâda “Ankara’da” 1/227, yaylıya “yaylaya”6/11.

Metinlerde [â] sesi boğumlanırken ünlü benzeşmelerinden başka /c/, /d/, /ğ/, /v/, /y/, /z/ ünsüzlerinin /a/ ünlüsü üzerinde daraltıcı, /h/ ünsüzünün /ı/ ünlüsü üzerinde genişletici etkisi bulunmaktadır (Küçükballı, 2013:17).

hâvâya “Hava’ya” 12/1, *kağâyı* “kafayı”12/186, *hağası vâ ya* “halası var ya” 12/287, *olmâyo* “olmuyor” 1/81, *olmâyan* “olmayan” 1/168, *duymâyo* “duymuyor” 1/189, *arabâynan* “arabayla” 17/34, *atmâyacañ* “atmayacaksın” 17/174, *arabâya* “arabaya” 17/244, *kağamâyon* “kalkamıyorum” 14/1, *fağda yoğ* “fayda yok” 14/23, *dünyâya* “dünyaya” 5/21, *yağnâz* “yalnız” 21/55.

Türkçede yer gösteren işaret zamirlerine yönelme ve belirtme durum eki geldiği zaman yörede yaygın bir şekilde /a/ ünlüsünde daralma olduğu dikkat çekmektedir.

orâyı “orayı” 1/3, *burâya* “buraya”8/82.

[â] : Yarı yuvarlak, geniş, kalın, /a/ ile /o/ arası ünlüdür. /a/>/o/ veya /o/>/a/ değişmesinin bir aşaması durumundadır (Demir, 2001:56). Yörede oldukça yaygın kullanımı vardır.

o>a şekli genellikle şimdiki zaman ekinin değişimi sonucunda yaygın bir şekilde karşımıza çıkmaktadır:

ğazıyâz “kazıyoruz”12/206, içiyâz “içiyoruz”12/226, çekiyâz “çekiyoruz” 12/255, nerden geliyâñuz? “Nereden geliyorsunuz?” 1/2, nereye gidiyâñuz? “Nereye gidiyorsunuz?” 1/3, geçiyâ “geçiyor” 17/32, yapılyâ “yapılıyor”3/54...

Dudak ünsüzünün yanında biraz dudaklılaşmış/yuvarlaklaşmış /a/ sesi (Gülsevin, 2002:13) a>o şekline örnektir: bâbam “babam” 1/142.

Söyleyişe bağlı olarak kendinden sonraki kelimenin ilk hecesindeki yuvarlak ünlülü hecenin düşürülmesi sonucunda yuvarlaklaşma bir kelimedede karşımıza çıkmıştır: sağsun “sağ olsun” 12/9.

Yalnızca bir sözcükte ilerleyici ünlü benzeşmesi ile yuvarlaklaşma karşımıza çıkmaktadır: ordâ “orda” 17/32.

Gelecek zaman ekinin bir harfi (k/ğ) ve yardımcı ünlünün (ı) düşmesi ile bir sözcükte yuvarlaklaşma karşımıza çıkmıştır.

yapıycâz “yapacağız” 1/167.

[ã]: “Geniz yolu açıkken boğumlanan ünlüler genizlik özelliği kazanır. Çoğunlukla /ñ/ ünsüzü düştükten sonra ünlüler genizlik özelliğini korurlar (Sağır, 2008:567). Yörede yaygın olan [ã] sesi, “bana, sana” sözcüklerindeki geniz n’si düştüğü zaman genizlik özelliğini üstlenir ve /ñ/ sesinin düştüğü yerde ikiz ünlü hâlinde karşımıza çıkar.

saã “sana” 7/9, baã “bana” 7/33.

2.1.1.1.2. /e/ Ünlüsü ve Çeşitleri

[ä]: Normal /e/ ünlüsünden daha açık olan ve /a/ ile /e/ arasında; fakat /e/’ ye daha yakın boğumlanan bir ünlüdür (Küçükballı, 2013:20). Şimdiki zaman ekinde /r/ ünsüzünün düşmesi ile çoğunlukla /o/ sesinde daralma meydana gelerek –yA şeklinde kullanımı yörede yaygındır ve bu şekli ile bu ünlü yörede sık kullanılmaktadır.

Bu ünlü /c/, /k/, /m/, /n/ ünsüzlerinin yanında görülmektedir.

gelecüz “geleceğiz” 12/146, tarlasında_äkene “tarlasında iken” 20/119, değneänä “değnekle” 3/93, yimeän “yemeğin” 3/101, nä ğadar “ne kadar” 5/170, ekmämız “ekmemiz” 15/69.

Yörede şimdiki zaman ekinin yaygın kullanımı –yA şeklindedir. Hem ince hem kalın ünlülü kullanımı sonucunda ve özellikle /y/ ve /n/ ünsüzlerinin önlüleştirici etkisi ile karşımıza çıkmaktadır.

yaradıyā “yaratıyor” 3/70, gidemiyān “gidemiyorum” 5/44, gelemiyān “gelemiyorum” 5/44, diyā “diyor” 5/169, ğörüyān mü? “görüyor musun?” 6/13, bilmiyān ki “bilmiyorum ki” 4/37, geliyā “geliyor” 9/55, ğücüm yitmiyā “gücüm yetmiyor” 9/111...

Ünlü uyumunun sağlanması ile /a/ sesinin incelenmesi iki kelimedede karşımıza çıkmıştır.

mezärlüğü “mezarlığı” 19/132, mezärlığı “mezarlığı” 19/132.

[è]: Standart Türkçede sekiz ünlü bulunmaktadır. Bir de bu ünlülerden başka /e/ ile /i/ arasında telaffuz edilen ve dokuzuncu ünlü olan kapalı /e/ (/è/)'nin olduğu

konuşma dilinde açıkça görülmektedir (Yavuz, 1991:271). Bu ses yörede çok yaygın kullanılmamaktadır. Akyörük, Dodurga, Ilica ve Osmanköy köylerinde kullanılmaktadır ve sözcüğün kök hecesinde kullanılmaktadır.

yemin “yemin” 12/5, gücü yetmiyo “gücü yetmiyor” 1/170, vereyin “vereyim” 12/5, dedi “dedi” 12/7, gavğa etmişin “kavga etmişsin” 12/3, dëlle “derler” 8/63...

[ê]: Yarı yuvarlak, yarı düz, geniş, ince, /e/ ile /ö/ arası bir ünlüdür. /e/ sesinin biraz yuvarlaklaşmış, /ö/ sesinin biraz düzleşmiş şeklidir. Yani, /e/>/ö/ veya /ö/>/e/ değişmesinin ara aşamasıdır (Demir, 2006:80). Gerileyici ve ilerleyici benzeşmeler ve /b/, /y/, /v/, /ğ/, /g/, /k/ ünsüzlerinin yanında karşımıza çıkmaktadır.

/e/~[ê]: gëndü “kendi” 6/7, yün_êğrürdüm “yün eğrirdim” 1/40, këndümüzün “kendimizin” 1/169, cëvizi “cevizi” 17/153, êğri 20/84 “eğri”, cëviz “ceviz” 7/126, dëvrüydü “devriydi” 8/36...

/ö/~[ê]: şeyle “şöyle” 12/3, bëyle “böyle” 12/157, dēn “dön” 3/47, bëlme “bölme” 7/60...

Birkaç örnekte /b/ ünsüzünün yuvarlaklaştırıcı etkisi ile /ü/~[ê] nöbetleşmesi vardır.

/ü/~[ê]: bëyü “büyüğü” 12/195, bëyük “büyük” 12/200, bëyütmüş “büyütmüş” 1/149, bëyüm “büyüğüm” 17/108.

2.1.1.1.3. /ı/ Ünlüsü ve Çeşitleri

[í]: Yarı kalın, yarı ince, düz, dar, /ı/ ile /i/ arası bir ünlüdür. Bu ünlü /y/, /s/, /c/, /ñ/, /ğ/, /n/, /d/, /g/, /k/ ünsüzlerinin etkisiyle ve ünlü benzeşmelerinin etkisiyle oluşmuştur.

/i/ ~ [i]: hadi “hadi” 12/363, ekini “ekini” 17/202, bakırdakı “bakırdaki” 17/340, ĩsan “insan” 17/351, Şehirde “Şehirde” 14/67, değil “değil” 14/85, nasıb “nasip” 14/103, bahęesi “bahęesi” 3/73...

/a/ ~ [a]: arabıya “arabaya” 12/8, nāpıyın? “ne yapayım?” 15/20.

/e/ ~ [e]: diyı “diyor” 12/19, hağadıcen “hakkedeceğim” 16/38.

/ü/ ~ [ü]: gúnkı “gúnkü” 17/20.

[i]: Yarı yuvarlak, yarı düz, kalın, dar, /ı/ ile /u/ arası bir sestir. /ı/ sesinin hafifçe yuvarlaklaşması ve /u/ sesinin hafifçe daralması ile görülür (Demir: 2001:57). Bu ünlü dudak ünsüzlerinin yanında /ı/ ~ [i]; gerileyici ve ilerleyici ünlü benzeşmeleri ile /u/, /a/, /ı/ ~ [i]; geniş zaman ekinde /r/ sesinin düşmesi ile yuvarlaklaşma; Şahıs eklerinde yuvarlak Őekillerin kullanılması sonucu /ı/ ~ [i] Şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

/ı/ ~ [i]: açTımuza “ağtığımıza” 12/38, sağlanı “sallanır” 12/107, patirtı “patırtı” 12/164...

/u/ ~ [u]: yimırta “yumurta” 12/4, tutıya “tutuyor” 12/118, misdah “Mustafa” 12/179...

/o/ ~ [o]: irdan “oradan” 12/2.

/a/ ~ [a]: urıya “oraya” 12/115.

2.1.1.1.4. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri

[i̇]: Yarı yuvarlak, yarı düz, ince, dar, /i/ ile /ü/ arası bir sestir. Bu ses, dudak ünsüzleri olan /b/, /v/, /m/, /f/ seslerinin yanında /ü/, /e/, /i/ ~ [i̇]; önceki hecede bulunan /e/ sesinin etkisi ile /i/ ~ [i̇] şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

/i/ ~ [i̇]: evi “evi” 12/281, ittiba “ittiba, ilk önce, öncelikle” 17/49, biliṡin “bilirṡin” 17/71, cevizi̇ṅ “cevizin” 17/99...

/ü/ ~ [i̇]: fi̇seyin “Hüseyin” 12/324.

/e/ ~ [i̇]: dönüvirü “dönüverir” 17/352.

2.1.1.1.5. /o/ Ünlüsü ve Çeşitleri

[ó]: Yarı kalın, yuvarlak, geniş, /o/ ile /ö/ arası bir ünlüdür. Daha çok ünlüleri kalınlaştırma özelliği olan ünsüzlerin yanında /ö/ sesinden /o/ sesine yönelme olarak görülür (Demir, 2001:57). /k/, /g/, /ğ/ seslerinin kalınlaştırıcı etkisiyle ortaya çıkar. Genellikle ilk hecelerde bulunur, ikinci ve daha sonraki hecelerde çok sık rastlanmaz (Eren, 1997:20). Bu ses yörede çok sık karşılaşılan bir sestir. Sözcüğün ilk hecesinde /g/ ve /k/ seslerinin kalınlaştırıcı etkisiyle karşımıza çıkmaktadır.

/ö/ ~ [ó]: gözden “gözden” 5/43, götürürdük “götürürdük” 7/15, gök “gök, mavi” 7/30...

[ó]: Yarı geniş, yarı dar, yuvarlak, kalın, /o/ ile /u/ arası bir sestir. Bu ses üçüncü teklik ve çokluk şahıs zamirlerinde ve üçüncü teklik işaret sıfatı ve zamirinde karşımıza çıkmaktadır. Aslında daha üçüncü teklik ve çokluk şahıs zamirlerinde ve üçüncü teklik işaret sıfatı ve zamirinde /u/ sesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazen de

bu zamirler /ò/ şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Sadece bir sözcükte ilerleyici benzeşmesinin etkisi ile karşımıza çıkmıştır.

/o/~[ò]: onlar “onlar” 12/58, ò “o” 5/1, ònuñ “onun” 2/42, yöñuruduk
yoğururduk” 7/72...

2.1.1.1.6. /u/ Ünlüsü ve Çeşitleri

[ú]: Yarı kalın, yarı ince, yuvarlak, dar, /u/ ile /ü/ arası bir sestir. Orta damak /g/, /k/ seslerinin yanında bulunan /ü/ ünlüsü sistematik olarak [ú] sesine dönüşür. Bu ses dönüşümünün nedeni orta damak ünsüzlerinin, /ü/ ön damak ünlüsünü yarı arttılaştırmasıdır (Küçükballı, 2013:30). Bazen de gerileyici veya ilerleyici ünlü benzeşmeleri ile karşımıza çıkmaktadır.

/ü/~[ú]: gün “gün” 7/72, güzel “güzel” 9/10, düğünle “dügünler” 4/23,
güllelerden “Güllelerden” 8/1...

2.1.1.2. Uzunluk ve Kısallıklarına Göre Ünlüler

2.1.1.2.1. Kısa Ünlüler

Ünlülerin kısalma nedeni olarak, konuşmacının normal konuşmasının da hızlı olması, heyecan veya kızgınlık uyandıracak bir olaydan bahsederken durumun heyecanı ile daha hızlı konuşması söylenilebilir. Necip Üçok, fonetik teşekküllerin süresinin kısa veya uzun olmasını şu şekilde açıklamaktadır: “Sözün temposu ne kadar hızlı olursa, teker teker her teşekkülün süresi de o kadar kısa; tersine söz temposu ne kadar yavaş olursa, ayrı ayrı her fonetik teşekkülün süresi de o kadar uzun olur. Konuşma temposu ise müzikte olduğu gibi, birçok çeşitli olup bir tek cümle içinde bile sık sık değişir ve her şeyden önce konuşan kişinin fikrî durumuna ve o andaki ruh hâletine tâbidir. Çok çabuk kızan veya mizacen her zaman neşeli olan bir kimse, nevmî veya lenfavi olan bir kimseden daha hızlı konuşur... Sözlerinin gerek muhtevasını gerek şeklini tartarak ve ölçüp biçerek sözlerini sarf eden bir kimse yavaş; karşıdakilerin ne düşündüklerini itibar nazarına almayan bir kimse ise

kesik kesik ve süratli konuşur.” (Üçok, 1951:98). Yöreyle ait metinlerde /ö/ sesi hariç diğer ünlülerin kısa şekilleri karşımıza çıkmaktadır.

2.1.1.2.1.1. Kısa /a/, /e/, /ı/, /i/, /o/, /u/, /ü/ Ünlüleri : [ă], [ě], [ĩ], [ĩ], [ö], [ũ], [ũ]

Ünlülerin telaffuzunda çeşitli sebeplerle kısaltmalar meydana gelmektedir. Tuncer Gülensoy peş peşe gelen iki ünlünün telaffuzu noktasını şu şekilde açıklamıştır: “*Ses organları ve hava akımı, içinde tek bir ünlü bulunan bir ses topluluğunu bir hamlede meydana getirebilir. Fakat bir ses topluluğu içinde iki ünlü olunca, iki hamle yapmak gerekir. Çünkü bir hamlede iki ünlü çıkarılamaz. İşte bu durumda ünlülerden birincisi ikinci ünlüye göre daha zayıf söylenir veya tamamiyle düşürülür.*” (Gülensoy, 1988:27).

incē_elekten “ince elekten” 17/208, ğaçı_oğuyon “kaçı okuyorsun?” 13/96, kıoca_inein “koca ineğin” 17/329...

Orta hece düşmesine uğrayabilecek açık ve kapalı hecelerde /l/, /m/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /y/, /z/ gibi akıcı ve sızıcı ünsüzler ve yanlarında bulunan /a/, /e/, /ı/, /i/, /u/ seslerini bir önceki hecenin açık olmasından dolayı kısaltırlar. Bu kısalma, bir tür hece yutumu geçiş devresi özelliği göstermektedir (Gülensoy, 1988:28).

Efrasiyap Gemalmaz’a göre, öncelikle /ı/ ve /i/ ünlüleri olmak üzere normal uzunluktaki ünlüler akıcı ünsüzlerden önce veya sonra geldiklerinde, özellikle çabuk, hızlı konuşan kişilerin ağızında kısaltmaya uğrar (Gemalmaz, 1978:82).

şeyē 12/1, erzacı “eczacı” 17/374, yānda “yanında” 12/272, bilmiyān kine “bilmiyorum ki” 12/233, babānnen “babaannen” 12/196, anānneñe “anneannene” 12/182, biliyān mı “biliyor musun?” 12/107, oturıcağ “oturacak” 12/220...

“ĩ sesi normalden daha kısadır. Genellikle ek fiilin kökü şeklinde görülmektedir (Demir, 2001:61).

varıdı “vardı” 12/211, varımışdı “varmış” 12/284, daqmışdı “takmıştı” 12/186, dillerıdı “derlerdı” 12/215...

Bazı sözcüklerde /l/ ünsüzünün düşmesi kendinden önceki ünlüde uzama yerine kısalmaya sebep olmuştur.

Ğağıya “kalkıyor” 12/202, at “alt” 12/222...

/r/ ünsüzünün düşmesi sonucunda da ünlü kısalması ile karşılaşmaktadır.

şeylê “şeyler” 12/95, gittilê “gittiler” 12/98, gitmedülê “gitmediler” 12/349, vēdiyse “verdiyse” 1/44, aldılâ “aldılar” 12/98...

Yabancı sözcüklerde ünlünün genellikle uzun ünlülü söylenmesine rağmen, yörede durum bazen farklılık göstererek kısa ünlü ile karşılaşmıştır. Yabancı sözcüklerde bazen ilk hece ünlüsünde, bazen de ikinci veya bütün hecelerin ünlüsünde kısalma olayı oluşmuştur.

âlem “alem” 12/253, yârim “yârim” 12/392, târihini “tarihini” 1/13, câhildim “cahildim” 1/87...

da bağlama edatı metinlerde çoğunlukla vurgu zayıflığı (Demir ve Yılmaz, 2012b:196) nedeniyle kısalmıştır.

veysel dē “Veysel de” 12/11...

Vurgu zayıflığı da ünlü kısalmasına sebep olmaktadır.

sibêK “sibek, çocuk oturağı” 12/200

Ön seste ünlü türemesi ile ünlü kısalması karşımıza çıkmaktadır.

ırahmetlik “rahmetli” 12/62, ısıtma “sıtma” 12/314, ıradyoyu “radyoyu” 17/386, ırāzı “razı” 19/100...

ile edatı önlük-artlık uyumuna uyar, /İ/ sesinde kısalma meydana gelir.

umudūnan “umutla” 12/184, eniřteminen “eniřtemle” 12/25...

Yörede /o/ ünlüsünde kısalma olayı çok fazla görülmemektedir. Bu ünlüdeki kısalma sebepleri olarak, konuşmacının hızlı konuşması, akıcı ünsüzlerin yanında kullanılması, şimdiki zaman ekindeki /r/ sesinin düşmesi ve iki sözcükte kök hecesindeki /y/ ve /k/ sesinin düşmesi gösterilebilir.

hötürafını “fotoğrafını” 12/72, kimse yō ya “kimse yok ya” 17/68, et_öcağı “et ocağı” 12/24...

2.1.1.2.2. Uzun Ünlüler

Herhangi bir ses değişmesinin ortaya çıkarmadığı, Türkçe sözcüklerin kök hecelerinde Ana Türkçe Dönemi’nden bu yana aslında var olduğu kabul edilen ünlü uzunluğudur. Örneklerine zaman zaman tarihî dönem metinlerinde de rastlanılan bu uzunluklar, bugün Yakut ve Türkmen lehçelerinde düzenli olarak korunmuş; diğer Türk lehçelerinde ve bazı ağızlarda zaman zaman sürdürülmekle birlikte, genellikle kısalmış ve kısa ünlülerle karışmıştır (Korkmaz, 2017: 79).

Zeynep Korkmaz uzun ünlüleri şu şekilde açıklamıştır: “*Türk lehçelerinde uzun ünlülerin varlığını kabullenme bakımından türkologlar iki gruba ayrılıyor. Radloff, Grönbech gibi bāzıları esas itibariyle aslı uzunlukları kabul etmiyor, tek heceli uzun kelimelerin bile, menşede herhangi bir hece kaynaşması olayına bağlanabileceğini ileri sürüyorlar. Ligeti, Rāsānān, Jarring gibi diğer bazı türkologlar da (bilhassa Ligeti) birbirinden pek uzakta ve herhangi uzak veya yakın bir ilgisi bulunmayan Türk lehçelerindeki uzunlukların tıpkılık göstermesini raslantılı veya sapa yönde teşekkül etmiş bir olay saymayıp, bunların ortak bir köke bağlanabileceğini sanınsındadırlar.*” (Korkmaz, 1994a: 17).

Aşağıda uzun ünlülerin oluşum sebepleri açıklanmıştır:

2.1.1.2.2.1. Ünsüz Erimesi veya Düşmesi Sonucunda Oluşan Uzun Ünlüler

2.1.1.2.2.1.1. Sözcük Kök ve Tabanlarında

/f/, /ğ/, /g/, /h/, /k/, /l/, /n/, /ñ/, /y/, /v/, /r/ ünsüzleriyle Arapça kökenli kelimelerde ayn (ع) sesinin erimesi sonucunda sözcüğün kök ve tabanında uzun ünlüler meydana gelmektedir. Bölgemizde en çok /ğ/, /h/, /r/ seslerinin düşmesi veya erimesi ile uzun ünlüler meydana gelmektedir.

/ğ/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Uzun Ünlüler

ālādın “ağladın” 12/40, ārı “ağrı” 12/310, bāda “bağda” 2/39, sādīç “sağdıç” 17/2, ūraştuk “uğraştık” 21/26...

/g/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Uzun Ünlüler

yīrmi 14/17 (<yigirmi “yirmi”) yirmi sayısı Eski Anadolu ve Osmanlı Türkçeleri dönemlerinde yigirmi şeklinde kullanılmaktaydı. Bu şekilde uzun ünlülü kullanımı sadece bir örnekte karşımıza çıkmıştır.

/h/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Uzun Ünlüler

vaḷḷāi “vallahı” 12/283, aḷḷā “Allah” 1/135, bōçaynan “bohçayla” 13/6, İtiyācına “ihtiyacına” 5/138, kāvēcī “kahveci” 10/43...

/k/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Uzun Ünlüler

/k/ ünsüzü, önce /ğ/ ünsüzüne dönüşür. /ğ/ ünsüzü, /ğ/ ünsüzüne dönüşür ve /ğ/ ünsüzünün erimesi sonucunda uzun ünlü meydana gelir. (k>ğ>ğ>Ø)

āşam “akşam” 5/145.

/n/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Uzun Ünlüler

Özellikle insan sözcüğündeki /n/ sesinin düşerek önündeki ünlüyü uzatması olayı ile çok sık karşılaşılmaktadır.

İsan “insan” 3/47.

Aşağıdaki örneklerde –nl-> -nn- benzeşmesi vardır. /n/ ünsüzünün erimesi sonucunda uzun ünlü meydana gelmiştir.

ānadaman “anlatamam” 1/11, āniyoñ mu? “anlıyor musun?” 1/18, ānaştım “anlaştım” 17/88, dīneyon “dinliyorum” 17/389...

/r/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Uzun Ünlüler

Geniş zaman ekinde, çokluk ekinde ve şimdiki zaman ekinde /r/ ünsüzünün düşmesi ile uzunluk meydana gelmektedir. Oldukça yaygındır.

diyā “diyor” 12/301, bişirū “pişirir” 17/133, çorbalā “çorbalar” 17/296, ğızāladı “kızarlardı” 17/387...

Arapçadan Alıntı Kelimelerde Ayn (ع) Ünsüzünün Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler

yāni (<Ar. ya‘ni) 12/86, tārif (<Ar. ta‘rif) 19/1, bāzı (<Ar. ba‘zı) 19/21...

2.1.1.2.2.2. Hece Kaynaşmaları Sonucunda Oluşan Uzun Ünlüler

Hece kaynaşmaları sonucunda oluşan ikincil uzun ünlüler çok fazladır.

2.1.1.2.2.2.1. Sözcük Kök ve Tabanlarında

İki ünlü arasında kalan /f/, /ğ/, /h/ ve /y/ seslerinin erime olayı ile çok sık karşılaşılmaktadır.

/f/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Hece Kaynaşmaları

misdā “Mustafa” 12/292

/ğ/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Hece Kaynaşmaları

aşādan “aşağıdan” 20/48, bēniyo “beğeniyor” 17/46, ēr “eğer” 15/169...

/h/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Hece Kaynaşmaları

irātīz “rahatız” 17/237, imtāndan “imtihandan” 14/64, bi dāsı “bir dahası” 13/19, mālleden “mahalleden” 6/8

/y/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Hece Kaynaşmaları

īyiz “iyiyiz” 1/1.

2.1.1.2.2.2. Eklerde Görülen Hece Kaynaşmalarıyla Oluşan Uzun Ünlüler

Eklerde karşılaşılan uzunlukları ‘eklerde görülen’ ve ‘ekleşme sırasında ortaya çıkan uzunluklar’ şeklinde iki bölüme ayırmak mümkündür. Çünkü bazı uzunluklar, ekleşme sırasında görülmekte, bazıları da bir kısım eklerin bünyesinde kalıcı, sürekli ve kurallı uzunluklar olarak görülmektedir (Buran, 2008:292).

-AcAK Gelecek Zaman Ekinde

geçecēñ “geçeceksin” 12/122, ne yapacāz? “ne yapacağız?” 1/64, yükleneccēñ “yükleneceksin” 1/187, goyacāñ “koyacaksın” 1/187...

+(n)Xn İlgî Hâli Ekinde

İlgî hâli ekinde /ni/ hecesinin düşmesi kendinden önceki ünlünün uzamasına sebep olmaktadır.

amcāñ pantuļunu “amcanın” 12/276, dedēñ vefātı “dedenin vefatı” 12/283, amcāñ anası “amcanın annesi” 12/324, ğaynatāñ “kaynatanın” 17/39...

/ğ/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Hece Kaynaşmaları

adamcāzın “adamcağızın” 12/357

2.1.1.2.2.3. Kök-Ek ve Ek-Ek Birleşmelerinde Görülen Hece Kaynaşmaları Sebebiyle Oluşan Uzun Ünlüler

/ğ/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Hece Kaynaşmaları

En sık karşılaşılan hece kaynaşmasıdır. Son harfi /k/ olan bir sözcüğe ünlü ile başlayan bir ek geldiği zaman /k/>/ğ/ nöbetleşmesi meydana gelir ve böylece /ğ/ ünsüzü iki ünlü arasında erir.

yürēm soğudu “yüreğim soğudu” 12/262, ekmē “ekmeği” 12/307, sıcānda “sıcağında” 12/326...

/k/ ve /s/ Ünsüzlerinin Aynı Sözcükte Erimesiyle Oluşan Hece Kaynaşmaları

Birkaç örnekte karşılaşılmıştır.

yükleneçēn “yükleneceksin” 1/187, göyacān “koyacaksın” 1/187, yığacāñ “yığacaksın” 1/188...

/l/ ve /y/ Ünsüzlerinin Aynı Kelimede Erimesiyle Oluşan Hece Kaynaşmaları

Yaygın bir kullanımı yoktur. Bir iki örnekte karşılaşılmıştır.

ne bīm “ne bileyim” 12/341, ne bīn “ne bileyim” 1/43.

/ñ/ Ünsüzünün Erimesi Sonucunda Oluşan Hece Kaynaşmaları

aç mısīz? “aç mısınız?” 1/60, doğ musüz “tok musunuz?” 1/60

2.1.1.2.2.3. Sözcük Birleşmeleri Yoluyla Oluşan Uzun Ünlüler

2.1.1.2.2.3.1. İki Sözcük Arasında /y/ Ünsüzünün Erimesi

nāpıya? “ne yapıyor?” 12/321

2.1.1.2.2.4. Vurgudan Kaynaklanan Uzun Ünlüler

Zeynep Korkmaz vurgudan kaynaklanan uzun ünlüler hakkında şu şekilde açıklama yapmıştır: “*Konuşma sırasında kelimedeki bir heceyi diğerlerine göre daha yüksek bir ses tonuyla, daha baskılı bir şekilde söyleme. Vurgunun kelime vurgusu, cümle vurgusu, anlam vurgusu ve ünlem vurgusu gibi türleri vardır.*” (Korkmaz, 2017:246).

Konuşmacı anlattığı olaya uygun kızgınlık, şaşırma, anlamı güçlü kılma, işaret, bir sözü onaylama gibi durumlarda heceleri uzatarak söylemektedir.

ah_ayşām “ah Ayşe’ m” 12/278, hē “he, evet” 3/2, ğız “kız”12/370, öldük “öldük” 19/2...

2.1.1.2.2.5. Alıntı Sözcüklerde Uzun Ünlüler

Asli ve ikincil olmak üzere iki çeşit uzun ünlü bulunmaktadır.

2.1.1.2.2.5.1. Asli Uzun Ünlüler

Arapça ve Farsçadan alınma sözcüklerde konuşmacının konuşma hızına göre bazen kısaltmalarla karşılaşılsa da asli uzun ünlüler genellikle korunmuştur.

vefātı “<Ar. vefat” 12/283 , cāhilin “<Ar. cahilim” 12/227, tāne “<Far. tane” 8/71, meselā “<Ar. mesela” 10/7, hesābı “<Ar. hesabı” 1/131, ziyān “<Far. ziyan” 1/135, hāmile “<Ar. hamile” 1/206, usūlü “<Ar. usulü” 2/2, cenābı allāh “<Ar. Cenabı Allah” 20/102, hāniye “<Far. haneye” 3/47...

2.1.1.2.2.5.2. İkincil Uzun Ünlüler

Zeynep Korkmaz ikincil uzun ünlülerin tanımını şu şekilde yapmıştır: “*Bir kelimenin ilk veya daha sonraki hecelerinde ses değişimleri veya kaynaşmaları ile oluşmuş bulunan uzunluk.*” (Korkmaz, 2017:159).

Ayn (ع) Ünsüzünün Erimesiyle Oluşan Uzun Ünlüler

yāni “<Ar. ya‘ni” 1/25, bāzı “<Ar. ba‘zı” 7-82

2.1.1.3. İkiz Ünlüler

Necati Demir ikiz ünlülerin tanımını şu şekilde yapmıştır: “*Yan yana gelen iki ünlünün bir nefeste veya aynı hecede telâffuz edilmesine ikiz ünlü adı verilir*” (Demir, 2006:89).

2.1.1.3.1. Eşit İkiz Ünlüler

Zeynep Korkmaz eşit ikiz ünlülerin tanımını şu şekilde yapmıştır: “*Her iki unsurundaki ünlü aynı ve boğumlanma süreleri eşit olan ikiz ünlü türüdür. Türkçede aslında ikiz ünlü bulunmadığı için, görülen örnekler daha çok iki ünlü arasındaki bir ünsüzün eriyip kaybolması ile oluşmuştur.*” (Korkmaz, 2017:129).

İki ünlü arasında olan /ğ/, /g/ /h/, /f/, /v/, /n/ sesleri eriyerek bazı sözcüklerde eşit ikiz ünlü oluşumuna sebep olmaktadır.

/ğ/ Ünsüzünün Erimesiyle Oluşanlar

Çok sık karşılaşılmaktadır.

sıra giderdi “sığıra giderdi” 17/4, kimisi ğatınan “kimisi katığınan~katık ile” 17/146, çocuuduk “çocuğuduk” 17/86, çocuu “çocuğu” 19/156, açuudu “açuğudu~açık idi” 15/97, büşleç “büşleğç” 17/353, yühsee “yükseğç” 17/416, deel “değil” 21/43...

/g/ Ünsüzünün Erimesiyle Oluşanlar

Sadece bir örnek vardır.

bu_un de “bugün de” 15/175

/h/ Ünsüzünün Erimesiyle Oluşanlar

şeerde “şehirde” 14/30, yeni maallede “yeni mahallede” 19/137, daa “daha” 15/141, raad_olmayınca “rahat olmayınca” 3/83...

/f/ Ünsüzünün Erimesiyle Oluşanlar

Çok örneği yoktur.

seer “sefer” 20/111, nüüs “nüfus” 21/55

/v/ Ünsüzünün Erimesiyle Oluşanlar

Fazla örneği yoktur.

eel “evel” 3/98

/n/ Ünsüzünün Erimesiyle Oluşanlar

girsee “girsene” 7/132

2.1.1.3.2. Yükselen İkiz Ünlüler

İkiz ünlülerin birinci öğeleri ikinci öğelerine göre daha dar ve süreksizse, bunlara yükselen veya çoğalan ikiz ünlüler denilmektedir (Gülensoy, 1988:29).

Yükselen ikiz ünlülerin kullanımı yörede yaygın değildir.

/ğ/ Ünsüzünün Erimesiyle Oluşanlar

samanlua “samanlığa” 17/123

2.1.1.3.3. Alçalan İkiz Ünlüler

İkiz ünlülerin ikinci unsurları bazen birinci unsurlarına göre daha dar (yarı ünlü) ve süreksizse, bunlara alçalan veya azalan ikiz ünlüler denilmektedir (Gülensoy, 1988:29).

/ğ/ Ünsüzünün Erimesiyle Oluşanlar

ğulana “kulağına” 17/40, daıdıyoıla “dağıtıyorlar” 17/69, suıaı “sulağı” 17/186, madımaıaı “madımağı” 17/316, tereyanaıan “tereyağıyla” 17/349, daıdırun “dağıtırım” 17/352...

2.1.1.4. Ünlü Uyumları

2.1.1.4.1. Önlük-Artlık Uyumu (Damak Uyumu, Büyük Ünlü Uyumu)

Zeynep Korkmaz önlük-artlık uyumunu şu şekilde tanımlamıştır: “*Yalın veya eklerle uzatılmış olan Türkçe veya Türkçeleşmiş bazı alıntı sözlerde, ilk hecede bulunan ünlünün taşıdığı kalınlık-incelik niteliğinin ondan sonraki hecelerde de yer alması kuralı.*” (Korkmaz, 2017: 97). Yörede önlük-artlık uyumu genel olarak sağlanmıştır; ancak kimi ünsüzlerin ve eklerin etkisiyle uyum bozulmuştur. Yabancı kökenli sözcüklerde genel olarak uyum sağlanmıştır. Bazen de ünlü benzeşmelerinin etkisi sonucunda uyum sağlanmıştır. Bu şekliyle tam bir önlük-artlık uyumu olduğu söylenememektedir.

Ekler

-ken Zarf-Fiil Eki

Standart Türkçede tek şekilli (-ken) kullanılmakta olan bu ekin Boyabat ağzında tam olarak önlük-artlık uyumuna girdiği söylenemese de genel olarak uyum sağlanmıştır. Yörede –ken, -kene, -ka, -ke olarak dört şekilde kullanılmaktadır. Bazen geniş zaman ekinin /r/ ünsüzü düşmekte, bazen –kene, bazen de -ka şekilleri karşımıza çıkmaktadır.

öreriken “örerken” 1/172, gelikene “gelirken” 20/119, çocūķana “çocukken” 4/13, gelüken “gelirken” 5/105, basarka “basarken” 7/110, ğaķarkene “kalkarken” 7/110...

-yor Şimdiki Zaman Eki

Yörede çok çeşitli olarak kullanılan bu ek tam olarak önlük-artlık uyumuna girmemiştir. –yo, –ya, –yü, –ye, –yı, –yi, –yâ, –yâ Şekilleri ile kullanılmaktadır.

geliyâñuz “geliyorsunuz” 1/2, ğorķuļuya “korkuluyor” 1/7, ğorķıyon “korkuyorum” 1/7, geliyü “geliyor” 1/89, sürıye “sürüyor” 3/26, çatıyı “çatıyor” 3/26, diyin “diyorsun” 6/2, benzediyan “benzetiyorum” 15/3, oluyı “oluyor” 15/46...

Enklitikler

Ahmet Bican Ercilasun enklitikler hakkında şu Şekilde bir açıklama yapmıştır: *“Enklitik, Trask’ın dil bilimi sözlüğünde, kendisinden önceki unsura fonolojik olarak bağlı bulunan “klitik” Şeklinde tanımlanır. Klitik ise kelimeyle ek arasında davranış gösteren bir parçadır. Bağımsız bir kelimenin formuna sahiptir; fakat vurgulu olamaz ve cümlede, fonolojik olarak bağlı bulunduğu kelimeyle birlikte özel bir konum işgal etmeye mecburdur.”* (Ercilasun, 2008:10).

ile Edatı

Bu edat yörede tam olarak ekleşmiş ve önlük-artlık uyumuna girmiştir. Yörede çeşitli kullanımları vardır. +InAn, +(y)nAn, +nA, +lAn, +lA Şekilleri ile ekleşmiş durumdadır. İle edatının +InAn, +(y)nAn, +lAn Şekillerinde görülen –n sesi ile genişletilmiş hâlinin, Eski Türkçedeki +n enstrümantal (vasita) ekinin bir izi olduğu düşünölmektedir (Ercilasun, 2002:140). Leyla Karahan’a göre ise +n morfemi ile pekiştirme amaçlı bir genişlemedir (Karahan, 2012b:233).

ğızınan “kızla” 19/60, çalmasıynan “çalmasıyla” 1/57, orānan “orakla” 1/68, ekininen “ekinle” 1/110, ķazanļarınan “kazanlarla” 1/179, bekmezinen “pekmezle”

3/32, neylen? “neyle?” 3/66, arabasına “arabasıyla” 17/79, damadılan “damatla”
18/15, dúbünne “dúbünle” 10/29...

i- Fiili

Kısmî olarak ekleşmiş ve önlük-artlık uyumuna tabi olmuştur.

varımış “varmış” 15/14, yoğudu “yoktu” 15/23, eskidenidi “eskidendi” 4/23,
olmuşumuş “olmuşmuş” 19/150, kaçmışlarımış “kaçmışlarmış” 1/147...

2.1.1.4.2. Önlük-Artlık Uyumunun Bozulma Sebepleri

Bazı ünsüzlerin etkisiyle önlük-artlık uyumunda bozulmalar görülmektedir.

/y/ Ünsüzünün Etkisi

-yor şimdiki zaman ekinde /y/ sesinin etkisi ile uyumun bozulduğu
görülmemektedir.

yapıye “yapıyor” 3/73, oluyi “oluyor” 15/46...

/ğ/ Ünsüzünün Etkisi

/ğ/ ünsüzünün erimesi ile bazı örneklerde uyumun bozulduğu görülmektedir.

keseceúz “keseceğiz” 17/208

[k] ve [g] Ünsüzlerinin Etkisi

Bu ünsüzlerin etkisi ile uyumun bozulması çok sık olmaktadır. /k/ ve /g/
ünsüzlerinin orta damağa kayması ile kendilerinden önce veya sonra gelen ünlüler
yarı arthlaşmaktadır.

görücü “görücü” 2/2, eşerdúk “eşerdik” 17/88, kómüş “kömüş, manda” 7/16...

/ñ/ Ünsüzünün Etkisi

Bazı sözcüklerde ünlüleri yarı arthılaştırması ile önlük-artlık uyumunda bozulmalara sebep olur.

gõñsüm “gõğsüm” 2/42, yuñsek “yüksek” 10/28, õñcēzinde “õnceğizinde, önünde” 5/28...

/d/ Ünsüzünün Etkisi

/d/ ünsüzü bir sözcükte yanındaki ünlüyü arthılaştırarak uyumu bozmuştur.

dēdīm “dedim” 1/2.

Ünlü Benzeşmelerinin Etkisi

Genel olarak ünlü benzeşmeleri sayesinde uyum sağlanmaktadır; ancak bir sözcükte bu durumun aksi olarak önlük-artlık uyumu bozulmuştur.

unuñ_uçün “onun için” 8/87.

2.1.1.4.3. Alıntı Sözcüklerde Önlük-Artlık Uyumu

Alıntı kelimelerin çoğunluğu önlük-artlık uyumuna uymamaktadır; ancak ünlü benzeşmelerinin etkisi sonucunda uyuma giren sözcüklerle karşılaşmaktadır.

2.1.1.4.3.1. Uyuma Giren Alıntı Sözcükler

filen “filan” 1/154, faķır “fakir” 1/51, memnünüz “memnunuz” 3/139, ğalaba “galiba” 1/217, ķontrola “kontrolle” 11/12, zahıb_olmadı “sahip olmadı” 1/125, habarları “haberleri” 12/119...

2.1.1.4.3.2. Uyuma Girmeyen Alıntı Sözcükler

Bazı alıntı sözcükler önlük-artlık uyumuna girmemiştir.

nāci “Naci” 8/5, temmuzun 13/70, müzāfer “Muzaffer” 8/84, necattin “Necati” 12/325...

nasib_ossun “nasip olsun” 1/116, emsālındı “emsalindi” 3/57, iflaz_ider “iflas eder”19/86...

Standart Türkçede tek şekilli olan, yörede varyasyonları mevcut olan –yor şimdiki zaman eki önlük-artlık uyumunu çoğunlukla bozmaktadır.

anlıyoz “anlıyoruz” 17/201, gelinmiya “gelinmiyor” 16/14, benzediyan “benzetiyorum” 15/3...

2.1.1.4.4. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Uyumu, Küçük Ünlü Uyumu)

Düzlük-yuvarlaklık uyumu sözcüğün ilk hecesinde düz bir ünlü varsa, sonraki hecelerde de düz, yuvarlak ünlü varsa sonraki hecelerde dar-yuvarlak veya düz-geniş ünlülerin kullanılmasıdır (Demir ve Yılmaz, 2014:135).

Geniş yuvarlak ünlüler, söyleyişte çok fazla güç gerektirdiği için ilk hece dışında bu ünlüler bulunmaz (Güz, 1992:97). Düzlük-yuvarlaklık uyumu dışında kalan alıntı sözcükler böylelikle düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymaktadır.

toğtura “doktora”7/63, doğtur “doktor” 8/17, moturu “motor” 20/35...

Yörede çoğu sözcükte düzlük-yuvarlaklık uyumu tamamlanamamıştır.

yavrım “yavrum” 1/13, gıyiyon “koyuyorsun” 1/82...

Bazı örneklerde dudak ünsüzlerinden dolayı uyum bozulmuştur.

dêiş “dövüş” 3/9, eviñ yazlıından “evin yazlığından” 5/56, ceviziñ “cevizin” 17/99...

2.1.1.4.5. Uyum Değişikliği

Bazı sözcüklerin ünlülerinin tamamının önlüleşmesi veya arthlaşmasıyla uyum değişikliği olmaktadır.

a-a~e-ē emme “ama” 1/122, emcem “amcam” 6/16.

i-e~ı-a: hizmet “hizmet” 9/94.

i-i~u-u: uçun “için” 19/41.

u-u~ü-ü: üyümezdim “uyumazdım” 1/183.

Ünlülerle İlgili Ses Olayları

2.1.1.4.6. Ön Ünlülerin Arthlaşması

Ünlü benzeşmeleri, çeşitli ünsüzlerin arthlaştırıcı etkilerinin sonucunda ön ünlülerde arthlaşmalar meydana gelmektedir.

/ñ/, [k], [g], /d/, /ğ/ ünsüzlerinin yanında bulunan ön ünlülerde ve gerileyici veya ilerleyici benzeşmelerin etkisiyle sözcükteki ön ünlünün arthlaştığı görülmektedir.

óñúnde “önünde” 3/43, góñsüm “göğsüm” 2/42, dók “dök” 7/136, kópeklīm “köpeklğim” 5/169, kótü “kötü” 5/32, deyzañı “teyzeni” 15/87, hadı “hadı” 12/363, nasıb “nasıp” 14/103, baqırdaquí “bakırdaki” 17/340...

2.1.1.4.7. Art Ünlülerin Önlüleşmesi

Gerileyici veya ilerleyici ünlü benzeşmeleri ve /y/ ünsüzünün etkisi ile art ünlülerde önlüleşmeler görülmektedir.

áskerleri “askerleri” 1/158, yā rebbi “ya Rabbi” 20/15, tanımáyon “tanımıyorum” 17/106, ğadáyif “kadayif” 17/149, dáha “daha, henüz”8/14...

2.1.1.4.8. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Gerileyici veya ilerleyici ünlü benzeşmeleri ve /b/, /v/ dudak ünsüzlerinin etkisi sonucunda düz ünlülerin yuvarlaklaştığı görülmektedir.

bitüdüüm “bitirdim” 19/5, ceviziñ “cevizin” 17/99, eviñ yazlıñdan “evin yazlığından” 5/56, ittíba “ittiba, ilk önce, ilk olarak” 17/49, urıya “oraya” 12/115, bábam “babam” 1/142, “kepeñü “kepeğini” 17/209, dönüvürü “dönüverir” 17/352...

2.1.1.4.9. Yuvarlak Ünsüzlerin Düzleşmesi

Gerileyici veya ilerleyici ünlü benzeşmeleri, /y/, /z/, /s/ ünsüzlerinin etkisi ile yuvarlak ünsüzlerin düzleştiği görülmektedir.

fıseyin “Hüseyin” 12/324, bélme “bölme” 7/60, irdan “ordan” 12/2, yavşım “yavrum” 17/53, mısdah “Mustafa” 12/179, bėyüük “büyük” 12/200, şeyle “şöyle” 12/3, ğazıyáz “kazıyoruz” 12/206, yemin 12/5...

2.1.1.4.10. Geniş Ünlülerin Daralması

Gerileyici veya ilerleyici ünlü benzeşmeleri, /y/ ünsüzünün etkisi ile geniş ünlülerin daraldığı görülmektedir. Çok yaygın olmayan kapalı /e/ sesi bazı sözcüklerde /i/ sesi ile nöbetleşmektedir.

moturnan “motorla” 15/149, kıuyup banarduk “koyup banardık” 7/81, gücü yetmiyo “gücü yetmiyor” 1/169, véreyin “vereyim” 12/5, önlar “onlar” 12/58, orayı “orayı” 5/28, yaylıya “yaylaya” 6/11, anğırada “Ankara’da” 1/227...

2.1.1.4.11. Dar Ünlülerin Genişlemesi

Gerileyici veya ilerleyici ünlü benzeşmeleri ve bazı ünsüzlerin etkisi ile dar ünlülerin genişlediği görülmektedir.

de_ul “değil” 14/61, heçbi “hiçbir” 1/57, b_ey_uk “büyük” 12/200...

2.1.1.4.12. Ünlülerin Genizsileşmesi

/ñ/ gibi aynı zamanda genzellik taşıyan fonemler hece kaynaşması ve ünsüz düşmesi gibi durumlarla kaybolduklarında, fonksiyonlarını yanlarındaki ünlülerden birine yüklemek suretiyle geniz ünlülerini oluştururlar. (Korkmaz, 1994a:24).

-a~_u-_ã: sa_ã “sana” 7/9, ba_ã “bana” 4/2.

2.1.1.4.13. Normal Uzunluktaki Ünlülerin Uzaması

Arapça ve Farsçadan alıntı içinde uzun ünlü barındıran kapalı heceli kelimeler konuşma dilinde normal uzun ünlülü olarak söylenilmektedir; ancak uzun ünlü bulunduran bu kapalı hece eklenme sürecinde açık hece durumuna geçince sözcüğün aslında var olan uzunluğu ortaya çıkmaktadır (Demir ve Yılmaz, 2012b:156).

hes_ãb_u itmiyo “hesap etmiyor” 5/63, yime zam_ãnı “yeme zamanı” 1/155...

2.1.1.4.14. Ünlü Türemesi

Yörede çeşitli sebeplerle ön, iç ve son seslerde ünlü türemesi hadisesi meydana gelmektedir. Özellikle Türkçe sözcüklerin başında bulunmaya /r/, /l/ ünsüzlerinden önce, sözcük içinde iki ünsüzün yan yana gelmesi ve daha kolay söyleyebilmek için, yabancı sözcüklerin ilk iki harfinin ünsüz olduğu durumlarda yine telaffuzu kolaylaştırmak için ve yörede yaygın kullanılan –ken zarf-fiil ekinin genişlemiş şeklinde ünlü türemesi gerçekleşmektedir.

2.1.1.4.14.1. Ön Seste Ünlü Türemeleri

Genellikle /r/, /l/ ünsüzlerinin etkisiyle türeme görülmektedir.

ırahmetlik “rahmetli” 3/42, ıramazanun “Ramazan’ın” 5/106, ilâzım “lazım” 5/112, ileğenle “leğenle” 15/34, ürüsğar “rüzgâr” 15/72...

2.1.1.4.14.2. İç Seste Ünlü Türemeleri

Sözcük içinde iki ünsüzün yan yana gelmesi ve daha kolay söyleyebilmek için, yabancı sözcüklerin ilk iki harfinin ünsüz olduğu durumlarda yine telaffuzu kolaylaştırmak için türemeler görülmektedir.

bilimezdük “bilmezdik” 3/9, titirer “titrer” 5/93, nesirin “Nesrin” 12/174, luğuz “lüks” 17/79...

2.1.1.4.14.3. Son Seste Ünlü Türemeleri

Yörede yaygın olarak –ken zarf-fiil ekinden sonra bir ünlü türemesi olur.

gelikene “gelirken” 2/13, dönerkene “dönerken” 9/55...

2.1.1.4.15. Ünlü Düşmeleri

2.1.1.4.15.1. İç Seste Ünlü Düşmeleri

Muharrem Ergin iç seste ünlü düşmesi hakkında şu şekilde bir açıklama yapmıştır: “İkiden fazla heceli gramer birliklerinde sonunda konsonant olmayan orta hece vokalinin çok defa düştüğü görülür.” (Ergin, 2013:51). Türkçede kimi iki heceli sözcükler ünlüyle başlayan bir ek aldığı zaman, bu sözcüklerin ikinci hecelerinde olan dar ünlüleri, hece bölünmesinin de etkisiyle vurgusunu kaybederek bazen düşer. Bunun sebebi, Türkçede orta hecedeki ünlünün vurgusuzluğudur (Toker ve Uygun; 2017:31). Günümüzde olduğu gibi yöre ağzında da birçok sözcükte orta hecede ünlü düşmesi olayı olmaktadır.

dirlardi “derleridi” 2/25, nerde? “nerede?” 3/34, omzunda “omuzunda” 12/85, gönülümde “gönülümde” 12/265, aqlımız “akılımız” 5/181...

2.1.1.4.15.2. İki Sözcük Arasında Ünlü Karşılaşmasından Kaynaklanan Ünlü Düşmeleri

Son sesi ünlü ile biten bir sözcükten sonra ilk sesi ünlü ile başlayan bir sözcük geldiği zaman bazen birinci sözcüğün son ünlüsünde, bazen de ikinci sözcüğün ilk ünlüsünde düşme hadisesi meydana gelmektedir.

noıdu? “ne oldu?” 5/63, iyi_decēz “iyi edeceğiz” 1/198, nōıacađ? “ne olacak?” 5/76, ÇiÇ_abasunun “cici ablasının” 5/85, ik_İneğinen “iki inekle” 5/159...

2.1.1.4.16. Ünlülerde Göçüşme

Daha çok ünsüzlerde görülen bu göçüşme olayı çok fazla olmamakla birlikte derlemelerimizde birkaç örnekte karşımıza çıkmıştır.

çimonta “çimento” 2/14, kimsiye çārmadım “kimseyi çağırmadım” 15/8.

2.1.2. Ünsüzler

2.1.2.1. Ünsüz Çeşitleri

Standart Türkçede bulunan /b/, /c/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /j/, /k/, /l/, /m/, /n/, /p/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /v/, /y/, /z/ ünsüzlerinden başka yörede [ç], [Ç], [F], [ğ], [g], [h], [K], [k], [K], [k], [ı], /ñ/, [P], [S], [T] ünsüzleri de bulunmaktadır.

[ç]: /c/ ile /j/ arası ötümlü yarı sızıcı ünsüzdür. Yörede yaygın olarak kullanılmamaktadır. Derleme metinlerinde iki sözcükte karşılaşılmıştır.

müçüde “müjde” 12/375, baraçımızın “barajımızın” 5/74

[Ç]: Bu ünsüz, katı, patlamalı, tonlu diş eti ünsüzü /c/ ile yine katı, patlamalı, tonsuz diş eti ünsüzü /ç/ arasında boğumlanan, bir bakıma /c/ ile başlayıp /ç/ ile

tamamlanan müşterek boğumlanmalı bir ünsüzdür (Sağır, 1997: 393-394). Yörede kullanımı çok yaygın değildir. Birkaç örnekte karşımıza çıkmıştır.

baraÇ “baraj” 5/75, Çanābı aḷlah “Cenabı Allah” 5/161, piriÇ “pirinç” 5/110, hiÇ “hiç” 1/12...

[F]: /f/ ile /v/ arası sızıcı, diş-dudak ünsüzüdür. Bazı sözcüklerde kullanımı yaygın olmakla birlikte genel olarak yaygın bir kullanımı olduğu söylenemez.

Furarlarıdı “vururlardı” 3/53, pilaF “pilav” 4/7, ıuFayı “kovayı” 12/257

[ğ]: Tonlu orta damak sesidir. Çoğunlukla [k̄]>[ğ] değişmesi ile oluşur (Demir, 2001: 79). /g/ ünsüzü Anadolu ağızlarının hemen hepsinde orta damağa yaklaşmıştır. /k/ ünsüzü de genellikle art damakta boğumlanmaktadır Yörede de durum bu şekildedir ve ön ses, iç ses ve son ses olarak da karşımıza çıkmaktadır. Kalın ünlülerle karakteristik olarak kullanılmaktadır.

ğoca “koca, kocaman” 1/11, ğorıuluya “korkuluyor” 1/7, ğızım “kızım” 7/3, atuğ “artık” 12/46, utanaçlık “utangaçlık” 12/60...

[g]: Bu ses, katı, patlamalı, tonlu, ön damak ünsüzü olan /g/ ünsüzünün yarı kalın seslilerin yanında boğumlanmasıyla oluşmuştur (Demir, 2001:79). Bu ünsüz yanına gelen ön damak ünlülerini yarı artılaştırır. Yörede kullanımı oldukça yaygındır.

gún “gün” 12/27, ğörünü “görünür” 1/41, gücü “gücü” 1/55...

[h]: Birkaç örnekte karşımıza çıkmıştır. Çok yaygın kullanımı olmayan art damak ünsüzüdür. “sabah, akşam, ah” sözcük ve ünlemlerinde bazen kullanılır ancak genel olarak yaygınlığı yoktur.

baḡcamız “bahçemiz” 1/182, zabaḡlayın “sabahleyin” 12/125, ḡoyuve “koyuver” 9/88, aḡşam “akşam” 14/30...

[k̄]: Katı, patlayıcı, ötümsüz orta damak ünsüzüdür. Bu ünsüz genellikle yarı art ünlülerle kullanılmaktadır. Yörede kullanımı oldukça yaygın olan bir ünsüzdür.

kóylerde “köylerde” 17/74, baḡırdaḡı “bakırdaki” 17/340, dókúl saçıl “dökül saçıl” 17/325, kótü “kötü” 12/430, dóverdúk “döverdik” 17/302...

[K]: Katı, patlamalı, yarı tonlu, ön damak ünsüzüdür. /k/ ile /g/ sesleri arasında hissedilmektedir (Demir, 2001:79).

dibeKlerinde “dibeklerinde” 17/302, eKsen “eksen” 17/307, beKmezini “pekmezini” 17/311, eKmeK “ekmek” 12/304...

[k̄]: “*Katı, patlamalı, normal art damak ünsüzüdür*” (Demir, 2001:79). Yöre ağzında yaygın bir şekilde kalın ünlülerle kullanılır.

yoḡ “yok” 12/154, çıkar “çıkır” 1/23, oḡuduḡa “okudular” 2/2, ḡaçarduḡ “kaçardık” 2/6, ḡardeḡim “kardeşim” 1/227, ḡorḡu “korku” 3/14...

[K̄]: Yarı tonlu art damak ünsüzüdür. [k̄] ile [ḡ] arası bir sestir (Demir, 2001:79). Ön seste çok fazla görülmez. Genellikle sözcüğün içinde veya sonlarında görülür.

Ḳoḡuḡu “koklaşarak” 3/47, sadıḲ dayı “Sadık dayı” 3/48, taḲḡur tuḡḡu “takır tukur” 3/52, yoḲ “yok” 12/190, çoḲ “çok” 8/80...

[ḡ]: Art damak [k̄] ünsüzünün çıkış bölgesinden daha geri kısımda boḡumlanan, tonsuz, patlayıcı gırtlak ünsüzüdür (Saḡır, 1997:400). Bu sesin kullanımı çok yaygın değildir. Birkaç örnekte karşımıza çıkmıştır.

aķıġ 9/38, muķdarġıķ 17/276, aķ ġızım 17/332, mıķ depesi 17/427.

[ġ]: Art sıradan ünlülerle düzenli bir Şekilde karşılaşılan bu ses bir avurt sesidir (Erdem ve Bölük; 2011:99).

unġarı “onları” 15/41, oġġanun 5/133, doġumġuyum 13/85...

/ñ/: M. Emin Eren /ñ/ sesi hakkında Şöyle bir aēıklama yapmıştır: “ñ ünsüzünün arka ve ön boġumluları olmak üzere iki türü vardır. Ön boġumlanmalı ñ ünsüzü ince, ünlüler yanında bulunan bir ön damak ünsüzüdür. Diġeri ise kalın ünlüler yanında bulunan bir art damak ünsüzüdür” (Eren, 1997: 33). Akıcı, damak ve burun ünsüzü olan /ñ/ sesi sözcük köklerinde, ilgi hâli, ikinci Şahıs iyelik ve fiillerin çekimli Őekillerindeki ikinci Şahıs eklerinde görölmektedir (Korkmaz, 1994b:71).

eviñ_ónündeki 4/21, buġsañıza 4/16, burnuña 3/104...

Bazı köylerde /ġ/ ünsüzü /ñ/ ünsüzü ile nöbetleşmektedir. Kayaboġazı, Dodurga ve Boyalı köylerinde bu nöbetleşmeler bulunmaktadır.

eñer 20/117, yiñit 12/65, yuñurmasını mı? 1/245, deñer mi? “deġer mi?” 5/110, yoñsa 5/133, yıñarsa “yıġarsa” 15/72...

[P]: Katı, patlamalı dudak ünsüzleri olan /b/ ve /p/ arasında duyulan bir sestir (Demir, 2001:80).

aPdullañın 1/5, hesaP ét 1/93, yaPduma “yaptırma” 3/18...

[S]: Katı, sızmalı diş ünsüzleri olan /z/ ve /s/ arasında sesletilen bir sestir (Demir, 2001:80).

Sinnur 12/143, Sabahġayım 12/34...

[T]: Yarı tonlu, /d/ ve /t/ arası duyulan bir ünsüzdür (Demir, 2001:80).

giT de git 4/25, ağlaTTım 5/100, daTlı 5/117...

2.1.2.2. Ünsüzlerle İlgili Ses Olayları

2.1.2.2.1. Ötümsüzleşme

/b/~/p/: Yörede karakteristik kullanımı biş-, bazar şeklinde olan sözcükler günümüz Türkçesinin etkisi ile birkaç yerde ötümsüzleşmiştir.

pazara 1/23, pişerdi 17/327, pağla “bakla” 20/72

/c/~/ç/: Akyörük köyünde bir yerde tespit edilmiştir.

geçe “gece” 1/119.

/d/~/t/: Bazı sözcüklerde karakteristik özellik gösterirken bazı sözcüklerde nöbetleşme şeklinde görülmektedir.

toğturlara “doktorlara” 7/102, bi tā “bir daha” 3/37, tükânı “dükkanı” 19/65

/v/~/f/: Bazı sözcüklerde karakteristik olarak bazı sözcüklerde nöbetleşme sonucunda /f/ ünsüzü kullanılmaktadır.

furmuş “vurmuş” 5/129, hayfâ “ayva” 7/127, aıafına “alevine” 9/49, fişne “vişne” 10/85, kufalarnan “kovalarla” 17/189

/z/~/s/: Çok yaygın değildir. Nöbetleşme şeklinde bir sözcükte karşılaşmıştır.

saten “zaten” 19/88

2.1.2.2.2. Ötümlüleşme

/ç/~/c/: Bir sözcükte ön seste ç- sesinin ötümlüleştiği görülmüştür.

cizgú “çizgi” 17/86.

/k/~/g/: Yörede ön ses, iç ses ve son seste /k/ünsüzü ötümlüleşmiştir. Bazı sözcükler hem ötümlü hem de ötümsüz şekilleri ile kullanılmaktadır. “gendi, göndü”, “geçi”, “gişi” sözcükleri karakteristik olarak /g/ ünsüzü ile kullanılmaktadır.

gişî“kişi” 3/51 , beg “pek” 5/96, gendi 5/147, göndümüz “kendimiz” 1/91, geçi “keçi” 1/218...

/f/~/v/: Derlediğimiz metinlerde iki sözcükte dış-dudak ünsüzü olan /f/ yerini diğer dış-dudak ünsüzü olan /v/ sesine bırakmıştır.

vile “filan” 3/92, sovrasına “sofrasına” 18/59.

İç seste ötümlüleşmeler bazı sözcüklerde görülmektedir.

seFer “sefer” 1/120, uFādım “ufaktım” 10/75, misāFir “misafir” 10/106, her taraFum “her tarafım” 12/101.

[k̄]~/[ḡ], [K̄]: Yazı dilindeki ötümsüz kelime başı [k̄] seslerinin Anadolu ağızlarının genelinde ötümlüleşip [ḡ] sesine dönmesi genel bir kural hâindedir (Korkmaz, 1994b:81).

gokıyâ “kokuyor” 3/64, Kadınla “kadınlar” 17/177...

/p/~/b/: Bu değişim ön seste, iç seste ve son seste karşımıza çıkmaktadır. Karakteristik bir özellik gösterir.

hebisini 5/30, nasiP 8/16...

/s/~/z/: Ön ses, iç ses, son seste, bazı alıntı sözcüklerde karşılaşılmaktadır. Yörede bazı sözcüklerde karakteristik özellik gösterir.

ğarı ğızmasıñ “ kadın kısmısın” 3/41, zoba 7/70, zabağlayın 12/343, zahıbı “sahibi” 5/116, iflaz_ider 19/86, zahan 1/178...

/t/~/d/: Yörede karakteristik özelliğe sahiptir.

dutumluluğ “tutumluluk” 3/38, depini depini “tepine tepine” 22/33, dadı “tadı” 3/102, davşan 12/365, dorpağ 12/366, darağ 17/129, depede 19/126...

İç ses ve son seste de /t/~/d/ değışimi görölmektedir.

eTTi 12/193, aTTuğ 12/197, çekyaTTa 12/239, aT “alt” 12/255, ğaTTa 12/255...

2.1.2.2.3. Sızıcılaşmalar

/ç/~/ş/: İki sözcükte tespit edilmiştir. Yaygın bir kullanımı yoktur.

işin “için” 14/54, şũnki “çũnkũ” 5/172

/k/~/ğ/: eğısidiyon “ekşitiyorsun” (13/57) sözcüğünde kullanımı yaygındır. góğde (9/15) sözcüğü yaygın kullanılmamaktadır.

[k]~/[h], /h/: ağşam ve ağşam şeklinde kullanımı yaygındır. hõyuve “koyuver” (9/88) şeklinde bir örnekte tespit edilmiştir.

[k]~/ğ/: ağşam sözcüğünde kullanımı yaygındır. (1/54)

/g/~/[h]: Kullanımı yaygın değıldir. Bir sözcükte tespit edilmiştir.

hõnũn “gõnlũn” (9/27).

2.1.2.2.4. Damak Ünsüzleri Arasında Nöbetleşmeler

/g/~/ğ/: boğún sözcüğünde yaygın olarak görülmektedir (9/85).

/k/~/ğ/: eğişik sözcüğü yörede genel olarak kullanılmaktadır (20/45).

[k], /ğ/~/ñ/: Yörede bazı sözcüklerde karakteristik bir nöbetleşme görülmektedir.

eñer 20/117, yñit 15/141, yúñsek 1/227, yuñurmasını mı? 1/245, deñer mi? “değeri mi?” 5/110, yoñsa 5/133, yñarsa “yığarsa” 15/72, góñsüm 2/42...

[k]~[k]: Çok yaygın bir nöbetleşme değildir. Bazı sözcüklerde karşılaşılmıştır.

aķıl 9/38, muķdarlık 17/276, aķsi 20/20.

2.1.2.2.5. Ünsüzlerde Artılışmalar

/g/ ve /k/ ön damak ünsüzleri yörede orta damakta boğumlanmaktadır. Bu durum yörenin karakteristik özelliğı hâline gelmiştir. Ön damak ünsüzleri /k/ ve /g/’nin art damakta boğumlanmasında önlük-artlık uyumunun tesiri vardır.

/g/~/[g]: Daha çok ön seste yaygın kullanımı vardır.

gúlüyo 20/32, gún 20/45...

Söz içi ve son seste kullanımı da mevcuttur.

aķgúl 15/137, içgú 15/61...

/k/~/[k]: túkenmiyo 20/47, gúcúk 20/58...

Özellikle Akyörük, Çattepe, Killik ve Salar köylerinde görülen geçmiş zaman birinci çokluk şahıs ekinde yaygın kullanımı vardır.

giderdúk 3/60, dirdúk 17/1, kesmezdúk 17/30...

2.1.2.2.6. Ünsüz Benzeşmeleri

Sözcük içerisindeki bir sesin komşu diğer bir sesin etkisiyle değişmesine benzeşme denilmektedir. Benzeşen ses ya tamamıyla benzeten ses değişir ya da yakın bir sese değişir (Aşcı ve Küçükballı, 2015:117).

-ht-~ -tt-: Sadece bir sözcükte tespit edilmiştir. Yaygın değildir ancak az da olsa kullanılmaktadır.

muttar “muhtar” 12/436

-kt-~ -tt-: Kullanımı yaygın değildir. Sadece Hatice Gülleb adlı kaynak kişinin konuşmasında tespit edilmiştir.

nettub “mektup” 12/375.

-ls-~ -ss-: Bir sözcükte çok yaygın bir benzeşmedir. Karakteristik bir özellik gösterir.

ossun “olsun” 11/14.

-ly-~ -ll-: Yaptığımız derleme metninde çok fazla görülmemiştir; ancak yörede yaygın olarak bir sözcükte bu benzeşme görülmektedir.

fasille “fasulye” 17/114.

-nl-~ -nn-: Yörede yaygın olan bir benzeşmedir. Karakteristik bir özellik gösterir. Özellikle çokluk eki ve vasıta durum ekinde ilerleyici benzeşme şeklinde karşılaşılmaktadır.

tonnarnan “tonlarla” 7/12, canna “canlar” 11/46, annattım “anlattım” 12/1, şindikinne “şimdikinler” 12/160, onna “onlar” 17/153, bunnan “bunla/bununla” 20/40.

-ns-~-ss-: Bir sözcükte tespit edilmiştir. Yaygın değildir.

issan “insan” 11/9.

-nş-~-şş-: Derlediğimiz metinde çok fazla örneği bulunmasa da yörede bir sözcükte bu benzeşme sık görülmektedir.

işşallah “inşallah” 15/19.

-rl-~-ll-: Yörede en yaygın olan benzeşmelerdendir. Karakteristik bir özelliğe sahiptir. Çokluk ekinin tesiriyle gerileyici benzeşme şeklinde görülmektedir.

yellē “yerler” 3/98, bullarda “burlarda/buralarda” 4/6, örtelleridi “örterlerdi” 7/30, dille “derler” 7/123, keselle “keserler” 12/27...

-rs-~-ss-: Sadece bir sözcükte tespit edilmiştir. Kullanımı yaygın değildir.

vesseñā “versene” 3/77.

-sç-~-çç-: Yörede bir sözcükte yaygın olarak kullanılmaktadır.

hoÇÇa kaļ “hoşça kal” 12/363.

-zs-~-ss-: Kullanımı yaygın olan bir benzeşmedir. Geniş zamanın olumsuzundan sonra ikinci teklik şahıs ekinin gelmesi ile gerileyici ünsüz benzeşmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

eşitmessin “işıtmezsin” 17/256, bilmessin “bilmezsin” 17/256...

2.1.2.2.6.1. İki Kelime Arasında Ünsüz Benzeşmeleri

-k ğ-~-K ğ-: Derlediğimiz metinlerde çok fazla örneği bulunmamaktadır; ancak yörede yaygın bir benzeşmedir.

yaşlandığ ızım 1/67

-z ç-~ -c ç-: Kullanımı yaygın değildir.

ğıç_çocū “kız çocuđu” 15/119.

2.1.2.2.7. Ünsüz Türemeleri

Ünsüz türemelerinin hepsinin sebebini belirlemek güçtür; ancak genel olarak sözcüğün telaffuzunu kolaylaştırmak, vurgusu düşük olan heceyi güçlendirmek için türemeler kullanılmaktadır. Sözcüğün ön, iç ve son seslerinde sözcüğün aslında bulunmayan bir ünsüzün sonradan ortaya çıkmasına ünsüz türemesi denilmektedir (Özkan vd., 2013:69).

/b/ Türemesi: Yörede görülen kullanımı yaygın bir türeme değildir. Sadece bir sözcükte söz içi türeme olarak tespit edilmiştir. Türkçede vurgu sözcüğün son hecesindedir. İhlamur sözcüğünün son hecesi zayıf kaldığı için böyle bir türeme gerçekleştirildiği düşünülmektedir.

ihlambur “ıhlamur” 9/103

/ğ/ Türemesi: Yan yana iki ünlü Türkçenin yapısında bulunmamaktadır. Bu nedenle iki ünlünün yan yana geldiği durumlarda bazen bir ses türemesi olabilmektedir. Bu türeme bir sözcükte tespit edilmiştir ve bu sözcükte türeme yörede sık kullanılmaktadır.

doğa “dua” 9/91.

/h/ Türemesi: Yörede en çok karşılaşılan türemedir. Derlediğimiz metinlerde sadece ön seste karşılaşılmaktadır. Karakteristik bir özellik göstermektedir.

hateşe “ateşe” 1/106, hayva “ayva” 1/219, hatlardım “atlardım” 11/44, hambarlar “ambarlar” 1/110...

/k/ Türemesi: Son seste vurguyu artırmak amacıyla kullanıldığı düşünülmektedir. Sadece bir sözcükte kullanımı yaygındır.

şindik “şimdi” 3/24.

/m/ Türemesi: Söz içinde ve söz sonunda karşılaşılan bir türemedir. Söz içinde kullanımı yaygındır. Vurguyu daha güçlü hâle getirmek için kullanıldığı düşünülmektedir.

keşkem “keşke” 1/140.

/n/ Türemesi: Özellikle *yan* ismine çekim eki getirildiği zaman bu türeme gerçekleşmektedir. Bu şekliyle derlediğimiz metinlerde fazla örneği olmasa da yörede yaygın kullanılmaktadır. Yine vurguyu artırmak için kullanıldığı düşünülmektedir.

bilen “bile” 18/33.

Okçumehmetli köyünde görülen geçmiş zaman üçüncü teklik şahıs çekimi ve görülen geçmiş zamanın hikâyesi üçüncü çokluk şahıs çekiminde karakteristik olarak /n/ türemesi görülmektedir.

ğarşuladınna “karşılardı” 18/6, yapardınna “yaparlardı” 18/11, dağardın “takardı” 18/7, varıdın “vardı” 17/210...

/ñ/ Türemesi: Sadece bir sözcükte tespit edilmiş olup vurguyu artırmak için kullanıldığı düşünülmektedir.

iñşitti “işitmek” 20/32.

/r/ Türemesi: Orta seste görülen bu ünsüz türemesinin, orta hecede vurgunun zayıf olmasından dolayı vurguyu güçlendirmek için yapıldığı düşünülmektedir.

bilersüğe “bileziğe” 1/242, kerzbangile “Kezbangile” 3/1.

/v/ Türemesi: Türkçede diftong yoktur. Diftongu engellemek için /v/ sesi türemiştir. Sadece bir örnekte tespit edilmiştir.

ξ sesinin düşmesi ile yerine /v/ sesi türemiştir: bedduvam “bedduam”14/84.

/y/ Türemesi: Uzun ünlü oluşumunu engellemek ve vurguyu artırmak için kullanıldığı düşünülmektedir.

dey “tā” 3/102.

2.1.2.2.8. Ünsüz Düşmeleri

Ünsüz düşmesi sonucunda oluşan ikincil uzun ünlüler ve ikiz ünlülere daha önce değinilmiştir. Bu sebeple burada tekrar değinilmeyecektir.

Ünsüz düşmesi ile yörede çok sık karşılaşılmaktadır. /r/ ünsüzünün çokluk ekinde ve geniş zaman ekinde ve şimdiki zaman ekinde düşmesi karakteristik bir özelliktir.

/f/ Düşmesi: Sadece bir sözcükte tespit edilmiştir. Telaffuzu kolaylaştırmak için düşürüldüğü düşünülmektedir. Çok yaygın değildir.

/t/ ünsüzünün önünde bazı sözcüklerde /f/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir (Edip, 1945:25). Türkçede kelime bitişi –ft ses grubu ile olmaz. Bu sebeple /f/ ünsüzü düşmüştür.

Çit “çift” 3/78.

/h/ Düşmesi: /h/ ünsüzünün söz içinde düşmesi ile çok karşılaşılmaktadır. Genellikle ikiz ünlü meydana getirir. Bu bahse daha önce değinildiği için tekrar değinilmeyecektir. Özellikle alıntı sözlerde patlamalı ünsüzlerin yanında düştüğü tespit edilmiştir.

meşur “meşhur” 4/8, şüpe “şüphesiz” 5/6, çukranlı “Çukurhanlı” 7/117.

/l, [l] Düşmesi: Bazı sözcüklerde kullanımı yaygındır. Kalkmak sözcüğünde karakteristik olarak düşme olayı görülmektedir. Çok fazla örneğine rastlanılmamıştır. Söyleyişi kolaylaştırmak için düşürüldüğü düşünülmektedir.

nası? “nasıl?” 1/92, ğaķamayon “kalkamıyorum” 14/1, böyle “böyle” 5/66, beye “böyle” 11/23...

/n/ Düşmesi: Yörede sık karşılaşılan bir ses olayıdır. İnsan, pirinç sözcüklerinde karakteristik olarak düşme görülmektedir. Bunların dışındaki sözcüklerde de sık görülmektedir.

dek geldi “denk geldi” 1/65, isan “insan” 16/27, piriç “pirinç” 19/56, işallah “inşallah” 8/89, geç “genç” 12/284, fila “filan” 14/17, baTlı “bantlı” 12/87.

/r/ Düşmesi: /r/ ünsüzünün çokluk ekinde ve geniş zaman ekinde ve şimdiki zaman ekinde düşmesi karakteristik bir özelliktir. /r/ düşmesi uzun ünlülere sebep olmaktadır. Bu durumdan daha önce bahsedildiği için tekrar bahsedilmeyecektir.

sona “sonra” 120/5, şeyleden “şeylerden” 1/7, öptürüler “öptürürler” 1/26, vamiş “varmış” 1/76, zöļuyala “zorluyorlar” 9/48, saklanu “saklanır” 1/14, döt “dört” 1/92, ğada “kadar” 12/212, atuķ “artık” 12/60...

/t/ Düşmesi: Söyleyişi kolaylaştırmak için son sesteki /t/ ünsüzü genellikle düşürülmektedir.

ras geldúk “rast geldik” 3/105, çif “çift” 8/43, üs “üst” 14/31, teröris “terörist” 10/20.

/y/ Düşmesi: Sadece bir sözcükte ön seste düştüğü tespit edilmiştir. Bu sözcük yaygın olarak kullanılmaktadır.

ingengil “yengengil” 9/74.

Son harfi ünlü ile biten sözcükten sonra ilk harfi /y/ ünsüzü ile başlayan bir söz geldiği zaman /y/ ünsüzünde düşme görülmektedir.

ne_ apacan? “ne yapacaksın?” 5/174

/z/ Düşmesi: Geniş zamanın olumsuz çekiminde görülmektedir.

aramasa “aramazsa” 5/79.

2.1.2.2.9. Sürekli Ünsüzler Arasında Nöbetleşmeler

/v/~h/: Bir sözcükte karakteristik olarak görülen nöbetleşmedir.

hur dum “vur dum” 12/39.

/v/~f/: Bir sözcükte karakteristik olarak görülen nöbetleşmedir.

fur du “vur du” 5/24.

/ş/~h/: Şimdi sözcüğünün farklı varyantları bulunmaktadır. Yaygın olarak kullanılmaktadır.

hindi “şimdi” 10/56.

/z/~s/, [S]: Kullanımı yaygın değildir. Birkaç sözcükte tespit edilmiştir.

Sinnur “Zinnur” 12/143, hâlimisle “hâlimizle” 2/19.

/v/~m/: Yaygın değildir. Bir sözcükte tespit edilmiştir.

merdimana “merdivene” 5/115.

/v/~m/: Derleme yaptığımız metinlerde çok fazla örneğine rastlanmamasına rağmen yörede bu sözcük yaygın olarak kullanılmaktadır.

mefād_itti “vefat etti” 3/38.

/ñ/~m/: Komşu sözcüğü yörede hem /ñ/ hem de /m/ ünsüzü ile kullanılmaktadır.

ğonşuya “komşuya” 5/143, komşuyuz “komşuyuz” 8/4.

/n/~ñ/: Bir örnekte konuşmacıdan kaynaklı görülen nöbetleşmedir.

ğonuşsana “konuşsana” 5/59.

2.1.2.2.10. Yörede Rastlanan Diğer Nöbetleşmeler

/l~/g/: Bir örnekte konuşmacıdan kaynaklı görülen nöbetleşmedir.

igmeg “ilmek” 1/174.

/c~/ç/: Sadece bir konuşmacıda görülen bir nöbetleşmedir.

geçe “gece” 1/119.

/n~/[k]: Konuşmacıdan kaynaklı görülen bir nöbetleşmedir.

taşsiyonu “tansiyonu” 7/105.

2.1.2.2.11. Göçüşme

Sözcük içinde yan yana bulunan çift ünsüzlerin veya komşu hece ünsüzlerinin yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen göçüşme (Korkmaz, 1994a:84) ile yörede çok fazla karşılaşılmamaktadır. Daha çok konuşmayı kolaylaştırmak için (Gülensoy, 1988:69) göçüşme hadisesi olmaktadır.

2.1.2.2.11.1. Yakın Göçüşme

Sözcüğün içinde yan yana bulunan iki sesin yer değiştirmesi olayıdır (Karaağaç, 2016: 130).

melmeket “memleket” 8/38, hevla “helva” 7/76, şavlar “şalvar” 12/103, çırkıqlarda “çıkırıklarda” 17/130, urbuğ “ıbrık” 12/85...

2.1.2.2.11.2. Uzak Göçüşme

Sözcüğün içinde yan yana bulunmayan (Karaağaç, 2016:130) seslerin yer değiştirmesi olayıdır. Fazla örneği bulunmamaktadır.

zellelü “lezzetli” 1/251.

2.1.2.2.12. Hece Yutulması

Bir sözcük içinde yan yana olan ve sesleri boğumlanma özellikleri bakımından birbirine eşit ya da çok yakın olan iki hecenin söylenişte tek heceye düşürülmesine hece yutumu denir (Korkmaz, 1994b:100).

Özellikle /r/, /ğ/ ünsüzleri kolayca eriyen bir ses olduğu için hece yutulması sık görülmektedir. Konuşmanın hızlı konuşması soucunda da hece yutulması ile karşılaşmaktadır.

sayın “sayayım” 1/92, çaynāngil “kaynanamgil” 12/34, bilemeyecen “bilemeyeceğim” 1/13, ne biyin “ne bileyim” 1/214, baım “bakalım” 13/74...

2.1.2.2.13. Ünsüz İkizleşmeleri

Ünsüz ikizleşmeleri çok yaygın görülmemektedir; ancak bazı alıntı sözcüklerde yaygın olarak karşılaşmaktadır. Bazen vurguyu artırmak ve uzun ünlü oluşumunu önlemek için kullanıldığı düşünülmektedir.

maşşallah “maşallah” 1/233, saqlanmaçça “saklanmaca” 1/13, gúççū “küçüğü” 9/43, necattinden “Necati'den” 12/375, bu yannım “bu yanım” 3/92, yanna “yana” 9/44, keşenni “keşeni” 15/6.

2.1.2.2.14. Sözcük İçinde Ünsüz Tekleşmesi

Çok fazla görülmemektedir. Alıntı sözcüklerde bu ses olayına rastlanmaktadır.

evelki 1/27, izet 9/69.

2.1.2.2.15. Hece Türemesi

ki bağlacından sonra ve bazı sözcüklerde yaygın olarak hece türemesi görülmektedir.

urıyacuğa “oracığa” 5/114, orayadağları “oradakileri” 17/126.

2.2. Şekil Bilgisi

2.2.1. İsim Çekimi

2.2.1.1. Çokluk Eki

Çokluk eki yörede, standart Türkçedeki ile aynı olup sadece bir sözcükte ilerleyici benzeşme ile +nar şeklinde kullanılmıştır. Ayrıca bazen ekin son ünsüzü olan /r/ sesinin düşürülmesi sık görülen bir durumdur.

zaman**lar** 1/11, adaml**lar** 1/29, şey**leden** 1/7, memleket**le** 1/52, tonn**arnan** “tonlarla” 7/12,

+ki aitlik ekinden sonra çokluk eki geldiği zaman birkaç örnekte /n/ ünsüzü türemiştir.

şindikin**ne** 12/160

Bazı sözcüklerde çokluk ekinden sonra ünlü ile başlayan bir ek geldiği zaman ekin son ünsüzü /r/ düşer ve ekin ünlüsünde uzama meydana gelir.

mandal**ā** gitti “mandalara gitti” 3/91

Bazen de konuşmacıdan kaynaklı olarak çokluk ekinin son ünsüzü olan /r/ düşer ve ekin ünlüsü uzar. Konuşmacı anlattığı konuyu daha etkili kılmak için bu şekilde söylemiştir.

bağır gazan**ā** 17/341, bağır taval**ā** 17/341, bağır zahan**ā** 17/341, bağır İlehen**ē** 17342, çekyat**ā** 17/326...

2.2.1.2. Aitlik Eki

Yörede standart Türkçedeki +ki şekli ile kullanılmaktadır.

gız**inki** 2/36, bizim**ki** 2/45

Sadece bir örnekte ayrılma durum ekinden sonra gelmiştir.

eskidenki 15/114

2.2.1.3. İyelik Ekleri

Birinci Teklik Şahıs: +m

gelinim 1/4, anama “anneme” 1/145, babam 1/150, evim 6/2, kızım 1/48,
göñsüm “göğsüm” 2/42...

İkinci Teklik Şahıs: +ñ, +n

annen 12/237, dedeñ 12/316

Üçüncü Teklik Şahıs: +ı, +i, +u, +ü; +sı, +si, +su, +sü, +sı

anası 1/50, bahçesi 3/73, oğlu 4/34, evi 5/24, amcāñ anası “amcanın annesi”
12/324, ÇiÇ abasunun “cici ablasının” 5/85, ne túrküsü söyleyin? “ne türküsü
söyleyeyim?” 1/214...

Birinci Çokluk Şahıs: +mız, +miz, +muz, +müz, +mis

gelinlerimiz 1/4, başımıza 1/8, yapanumuz “yapanımız” 1/169, bebeımız
“bebeğimiz” 1/150, hâlimisle “hâlimizle” 2/19

İkinci Çokluk Şahıs: +nXz, +ñXz

hayatınız 1/88, kóyúñüz “köyünüz” 1/222, adamıñız “adamınız” 5/60

Üçüncü Çokluk Şahıs: +ları, +leri

evleri 1/136, çiçekleri 9/113, uçlarını 7/111

2.2.1.4. Hâl Ekleri

Yörede kullanılan hâl ekleri standart Türkçedeki hâl eklerinin fonksiyonlarından farklılık arz etmemektedir.

2.2.1.4.1. Yalın Hâl

Yalın durumdaki isim karşıladığı nesne ve kendisine tabi olan isimden başka hiçbir ilişki ifade etmemektedir. Yalın durumdaki isim çokluk ve iyelik eki olsa dahi yalın hâlde bulunur (Buran, 1996:37).

kóy “köy” 5/37, adamlar 1/29

2.2.1.4.2. İlgi Hâli: +Xñ, +nXñ, +Xn, +nXn

ceyhunun “Ceyhun’un” 1/5, herifin ğızı “herifin kızı” 1/11, unuñ “onun” 9/82

Muharrem Ergin ilgi hâli ekini şöyle açıklamıştır: İlgi durum eki; ismi isme, ismi fiile ve zamirleri edatlara bağlayarak üç farklı yerde kullanılmaktadır. Ekin asıl görevi ismi isme bağlamaktır. İyelik grubunun tamlanan kısmı kullanılmadığı zaman tamlayan kısmı doğruca fiile bağlanabilmektedir. İlgi durum ekinin, zamirleri edatlara bağladığı görevinde, ek anlam bakımından değil yalnızca şekil açısından görev alır (Ergin, 2004:230-231).

merdivanıñ altına “merdivenin altına” 3/52, ipiñ altına “ipin altına” 1/188,
ğarıların tef çalmasıynan “karıların tef çalmasıyla” 1/57

Bazen sözcüğün kökünde son ünsüz olan /k/ sesinin düşmesi ile önceki ünlüde bir uzama hadisesi meydana gelir ve ilgi hâli ekinin ünlüsü de düşer.

eşşēn üstüne “eşğin üstüne” 1/38

2.2.1.4.3. Belirtme Hâli: +ı, +i, +u, +ü

İsim ve isim görevinde kullanılan sözcüklere gelir ve ünlü uyumuna girerek /ı/, /i/, /u/, /ü/ (Gülensoy, 1988: 79) şekilleri ile kullanılır.

orayı “orayı” 1/3, ceyhunu “Ceyhun`u” 1/5, yaşımı 1/8, geçiyi “keçiyi” 1/218

2.2.1.4.4. Bulunma Hâli: +DA

Yörede bazen ünsüz uyumuna uyarak +ta, +te şekilleri ile kullanılsa da yaygın olarak +dA şekli ile kullanılmaktadır.

burada 1/29, mutlakda 1/91, oğullarda 1/227, orağta 1/134

2.2.1.4.5. Vasıta Hâli: +la, +le, +ılan, +ilen, +ıman, +inen, +unan, +ünen, +na, +ne

Görevi standart Türkçeyle aynıdır. Vasıta durum eki ismi yalnızca fiile bağlar. Bu ekin asıl görevi vasıta ifade etmektir. Zaman ve tarz ifade etmesi de bu vasıta görevine dayanmaktadır. ile edatından eklenen vasıta durum eki ünlü uyumlarına uyarak ekleşmenin şekil koşulunu yerine getirmiştir (Küçükballı, 2013:152).

Ahmet Bican Ercilasun vasıta hâli ekindeki /n/ sesi türemesini şu şekilde açıklamıştır: “+İLA vasıta hâl ekinde sonra kullanılan türeme –n ünsüzü eski Türkçedeki +n vasıta hâl ekinin bir kalıntısıdır.” (Ercilasun, 1983:141).

ğızınan oğlan görüştü “kızla oğlan görüşürdü” 1/19, evlendimş saā ne diyin babamınan “evlendirmiş sana ne diyeyim babamla” 1/149, ıslak urbayna böyle kóye gelüdük “ıslak urbayla (kıyafetle) böyle köye gelirdik” 1/190, çıkarduğla damadııan birlikte “çıkartırlar damatla birlikte” 18/15...

2.2.1.4.6. Eşitlik Hâli

Yörede standart Türkçe ile aynı fonksiyonda kullanılmaktadır. Derlediğimiz metinlerde çok örneği bulunmamaktadır.

tezece “yenice” 7/99.

2.2.1.4.7. Yön Gösterme Hâli: +arı, +eri, +ra

Günay Karaağaç yön gösterme hâli eki ile ilgili şu şekilde açıklama yapmıştır: “Yön ekleri adı eyleme bağlayan eklerdendir. Yön çekimi Eski Türkçe döneminden sonra, edatlarla yapılan ad çekimlerinden biridir: aşağıya doğru, gönülden içeri, sınıftan dışarı vb. Bugün Türkçede unutulmuş olan Eski Türkçenin yön eki, yerini çekim edatlarına bırakmıştır. Eski yön eki bugün birkaç adda kalıplaşmış olarak yer alır: taşra, sonra, içeri, dışarı, yukarı gibi. Yön çekimi eski devirlerden beri bütün Türkçede edatlarla yapılagelmektedir.” (Karaağaç, 2012:347).

ondan sōra onları çıkardı. “Ondan sonra onları çıkardı.” 19/26

içeri güyamaduk torunu. “İçeri koyamadık torunu.” 16/10

dışarı bi terek çamaşur seremiyoz. “Dışarı bir terek çamaşır seremiyoruz.” 4/20

ben hemen çektim yoğarı. “Ben hemen çektim yukarı.” 10/48

Yön gösterme eki bazı örneklerde benzeşme nedeniyle ikiz ünsüzün birinin düşmesiyle +na şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

undan sona ekin eKmeK bi şey galmadı. “Ondan sonra ekin ekmek bir şey kalmadı.” 1/111

2.2.2. Fiil Çekimi

2.2.2.1. Şahıs Ekleri

2.2.2.1.1. Zamir Kaynaklı Şahıs Ekleri

Zamir kaynaklı şahıs ekleri; geniş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman çekimlerinde kullanılmaktadır.

Birinci Teklik Şahıs: -ım, -im, -um, -üm; -n, -m; -ın, -in, -un, -ün

eviñ yazlıñdan düşmüşüm. 5/57

bi buçuk sene ayak dikilmemişim. 5/57

ölüm görkıyon ben. 1/7

aha beyle şeyleri yapayom. 1/173

beyle yelekleri örüyön. 1/173

örerin.1/172

gelinlere yaparın, torunlara yaparın. 1/175

kýüñüzü bilürün. 8/55

İkinci Teklik Şahıs: -sın, -sin, -sun, -sün; -sıñ, -siñ, -suñ, -süñ; -ın, -in, -un, -ün; -ıñ, -iñ, -uñ, -üñ; -n, -ñ

Öğrenilen geçmiş zaman ikinci teklik şahıs çekiminde –sXn ekinde bulunan -s ünsüzü genellikle düşer. Bunun sebebi olarak da söyleyişin kolaylaştırılmak istenmesi denilebilir. Geniz n'si ile de kullanılmaktadır.

şışmanlamışın. 2/9

ğaldımuş**un** 8/34

biçmiş**in** 8/34

almış**ın** 8/34

Şimdiki zaman ikinci teklik şahıs çekiminde genellikle yalnızca –n, –ñ kullanılmaktadır.

biliyo**n** 8/86

oquyo**n** 13/96

sen gitmiyo**n** sen inmiyo**n**. 3/91

Geniş zaman ikinci teklik şahıs çekiminde, –sXn, –sXñ şekliyle kullanılmaktadır.

sen *ceyhunu* bilmez**sin** 1/5

Pazarımı görür gelüs**ün**. 1/38

iki yanlarına gör**suñ** öteni beriñi. 1/39

bilmen bi şeyler bilüs**ün** sen. 7/96

Gelecek zaman ikinci teklik şahıs çekiminde de –sXn ekinin yanı sıra genellikle –n, –ñ kullanılmaktadır.

çamaşur yüklenece**n** sırtıña 1/187

üstüne de çamaşur yığac**añ** 1/188

haklıyu haksuzu ayıracan. /141

şindi öyle gonusacağsın 8/31

o ğadar da hatıra bakmıycağsın yavrum. 16/31

bi vatandaşın tālasına öyle gireceksin. 8/37

Üçüncü Teklik Şahıs: -Ø

Këndü_ evini hateşe vimiş. 1/107

öteki evde oturuya. 1/42

o da gideceK. 9/41

Birinci Çokluk Şahıs: -ız, -iz, -uz, -üz; -z, -ıç, -ik, -uğ, -ük, -S

Akyörük köyünden derlenen metinlerde öğrenilen geçmiş zaman birinci çokluk şahıs çekiminde -uğ, -ük şekilleri ile karşılaşılmıştır. İyelik kökenli şahıs eki, zamir kökenli şahıs ekinin kullanıldığı bazı çekimlerde kullanılmaktadır.

Bu ekin –DUk sıfat-fiil ekine benzeme şekliyle oluştuğu düşünülmektedir (Gümüşatam, 2012:313).

ayā ğalkmışuğ. “Ayağa kalkmışız.” 5/56

nasıl dayanmışuğ? “Nasıl dayanmışız?” 1/73

bi ğalıp sabunu bitimişük biz. “Bir kalıp sabunu bitirmişiz biz.” 1/195

Diğer şekilli kullanımları da yörede yaygındır.

açlığı sormuyoz hiç. “Açlığı sormuyoruz hiç.” 1/60

torunları everiyoz. “Torunları everiyoruz (evlendiriyoruz).” 1/129

ondan sona yaprak düreriz. “Ondan sonra yaprak düreriz.” 1/44

tarhananın mayasını getürüz. maya, domat ğataruz. “Tarhananın mayasını getiririz. Maya, domates katarız.” 1/48

ayın on altısında samsuna götürecez. “Ayın on altısında Samsun’a götüreceğiz.” 1/34

biz ne yapacāz diyo. “ Biz ne yapacağız diyor.” 1/64

onu biz bilmiyoS üç etek. “ Onu bilmiyoruz üç etek.” 18/45

İkinci Çokluk Şahıs: -sıñız, -siñiz, -suñuz, -süñüz; -ıñız, -iñiz, -uñuz, -üñüz; -nız, -niz, -nuz, -nüz; -ñız, -ñiz, -ñuz, -ñüz

Öğrenilen geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman ikinci çokluk şahıs çekiminde genellikle ekin –s ünsüzü düşmüş olarak kullanılmaktadır. Şahıs eki yaygın olarak geniz n’si ile kullanılmaktadır.

iyi_ıtmiş*ñiz* emme. “ İyi etmişsiniz ama.” 1/83

nerden geliyâ*ñuz*? “Nereden geliyorsunuz?” 1/2

nası yaparsı*ñız*? “Nasıl yaparsınız?” 1/249

vimes*siñiz* “Vermezsiniz.” 1/140

belki darılısu*ñuz* eme “ Belki darılırsınız ama.” 20/78

hayatınızı siz bilüsü*ñüz*. “Hayatınızı siz bilirsiniz.” 1/88

yirsiñiz “Yersiniz.” 11/6

ayırısũuz evde “Ayırırsınız evde.” 11/10

bu soğaklar diyo süpürttũyũuz mu diyo. “Bu sokakları diyor süpürttũyor musunuz diyor.” 1/224

siz geleceñiz benim ayāma. “Siz geleceksiniz benim ayağıma.” 5/41

Üçüncü Çokluk Şahıs: -lar, -ler; -la, -le

Yörede -lar, -ler şeklinde kullanımı yaygın olmayıp; -la, -le şeklinde kullanımı yaygınlık göstermektedir.

ondan sona kóy odasına gomuşla, gitmişle. “Ondan sonra köy odasına koymuşlar, gitmişler.” 1/147

hanı televizyonlarda gösteriyola “Hani televizyonlarda gösteriyorlar”. 1/63

ğına gecesi yaparlar “Kına gecesi yaparlar.” 1/54

sanki ona virecekle “Sanki ona verecekler.” 1/107

2.2.2.1.2. İyelik Eki Kaynaklı Şahıs Ekleri

Görülen geçmiş zaman ve şart ekleri ile iyelik eki kaynaklı şahıs ekleri kullanılmaktadır.

Günay Karaağaç iyelik eki kaynaklı şahıs ekleri hakkında şu şekilde bir açıklamada bulunmuştur: “Şart çekiminde Eski Türkçe devresinden sonra kullanılmaya başlayan bu iyelik benzeri eklerin görülen geçmiş zamanda kullanımı,

görülen geçmiş zaman ekinin ad kaynaklı olduğu yolundaki görüşü desteklemektedir.” (Karaağaç, 2016:357).

Birinci Teklik Şahıs: -m

ben de gitmedim oğula. “Ben de gitmedim okula.” 1/87

ağ da git dedim. “Al da git dedim.” 9/14

şimdiK uzun boylu ğonuşsām iş çok derine saracak. “Şimdi uzun boylu konuşsam iş çok derine saracak.” 5/80

İkinci Teklik Şahıs: -ñ, -n

sen urda şeysüz durduñ. “Sen orada şeysiz durdun.” 3/46

sen beni tanıyarak mı sorduñ? “Sen beni tanıyarak mı sordun?” 8/1

bañ altın döşesen gelmezdim didim. “Bana altın döşesen gelmezdim dedim.” 4/2

Üçüncü Teklik Şahıs: -Ø

anam bubam öldü. “Annem babam öldü.” 1/96

elma varısa elma sıkır ğışa. “Elma varsa, elma sıkır kışa.” 17/310

Birinci Çokluk Şahıs: -K, -k, -k -k, -ğ, -g

oynarduK. “Oynardık.” 1/12

doğru çalıştuğ “Doğru çalıştık”. 1/75

çok zahmet çektük. “Çok zahmet çektik.” 1/74

buyday tarlalarında ekerdúĸ, biçerdúĸ “Buğday tarlalarında ekerdik, biçerdik.”

3/7

ne çektüĸ emme “Ne çektik ama.” 1/121

kúlinen ıslarduĸ urbayı. “Külle ıslardık urbayı (kıyafeti).” 7/52

İkinci Çokluk Şahıs: -ñiz, -ñız, -ñuz, -ñüz

bi şey dirseñiz söyleñ “Bir şey dersenez söyleyin.” 5/77

u sezgin dinen şey danırsañız eğer. “O Sezgin denen şey tanırırsanız eğer.” 10/60

hoş geldiñız “Hoş geldiniz.” 1/1

hoş geldiñüz “Hoş geldiniz.” 1/1

Üçüncü Çokluk Şahıs: -lar, -ler, -la, -le

Yörede -lar, -ler şekillerinden çok -la, -le şekilleri kullanılmaktadır.

burdan gittile. “Buradan gittiler.” 1/95

keyfi yaqtıla kóyü keyfi. “Keyfi yaktılar köyü, keyfi.” 1/108

bizim kóye gelsele Bizim köye gelseler” 1/64

dúnürlüğe gittiler “Dünürlüğe gittiler.”12/182

musa diyi bağırdılar diya. “Musa diye bağırdılar diyor.” 12/327

Emir Ekleri

Birinci Teklik Şahıs: -yim, -yın, -ıyun, -ıyın, -ıyın, -ıyın, -ıyın, -eyin, -uyun, -yın, -yin, -ın, -n, -m

a//lām ne diyim saña? “Allah’ım, ne diyeyim sana?” 1/28

ne yemek yaparuz ne bīm? “Ne yemek yaparız ne bileyim?” 1/43

şindi nası sayım? “Şimdi nasıl sayayım?” 1/92

eskilerden ne ānadiyın? “Eskilerden ne anlatayım?” 5/6

ne bīm? “Ne bileyim?” 12/341

sañ ne diyim? “Sana ne diyeyim?” 1/124

ne tūrķüsü söyleyin? “Ne türküsü söyleyeyim?” 1/214

niye ğandırıyin? “Niye kandırayım?” 3/80

başka türlü ne ğonuşuyun ben? “Başka türlü ne konuşayım ben?” 7/20

efendime söyleyim “Efendime söyleyeyim” 8/5

muayne oıuyun “Muayene olayım” 8/16

saña da véreyin didi. “Sana da vereyim dedi.” 12/5

İkinci Teklik Şahıs: -Ø

şu geline sor. “Şu geline sor.” 1/12

sevgül ğalk “Sevgül kalk.” 12/36

otü ğızım. “Otur kızım.” 1/2

Üçüncü Teklik Şahıs: -sın, -sin, -sun, -sün; -sıñ, -siñ, -suñ, -süñ

nasib_ossun “Nasip olsun.” 1/116

allāh şey_itsiñ “Allah şey etsin” 3/61

allahım ğabu_itsin “Allah’ım kabul etsin.” 5/45

Kendüleri gelsüñ “Kendileri gelsin.” 5/39

Birinci Çokluk Şahıs: -alım, -elim,

ne ğonuşalım? nerden başlıyalım? “Ne konuşalım? Nereden başlayalım?” 4/3

bunu ni idelim yavrum? “Bunu ne edelim yavrum?” 5/155

İkinci Çokluk Şahıs: -n, -ñ

yyin, için. “Yiyin, için.” 1/65

güle güle gidin, güle güle geliñ. “Güle güle gidin, güle güle gelin.” 3/108

Üçüncü Çokluk Şahıs: -sıñla, -sinle,

-sınla, -sunla, -sünle şekilleri ve geniz n’si ile kullanımı yörede vardır ancak bizim metinlerimizde yer almamaktadır.

emme geçsinle “Ama geçsinler.” 5/61

nur gölünde yatsıñla. “Nur gölünde yatsınlar.” 3/11

2.2.2.2. Fillerin Basit Çekimleri

2.2.2.2.1. Bildirme Kipleri

2.2.2.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

Görülen geçmiş zaman eki -dı, -di, -du, -dü; -tı, -ti, -tu, -tü şeklindedir. İyelik eki kaynaklı şahıs ekleri ile çekimlenir. Görülen geçmiş zaman eki yörede farklı şekillerde (-dú, -tú) de kullanılmaktadır. -mA eki ile olumsuz yapılır.

Birinci Teklik Şahıs: -dım, -dim, -dum, -düm; -tım, -tim, -tum, -tüm

çok hasta^lu^ğ çek^tim. 1/33

birden göç^tüm. 1/79

ben de gitmed^{im} o^ğu^ğa. 1/87

gelmezdim did^{im}. 4/2

o hâlimisle gelin o^ğdum. 2/19

İkinci Teklik Şahıs: -n, -ñ

hoş geldⁱⁿ. 3/1

ānad^{ın} mı? 1/106

yapt^{ın} ya^ğış^tud^{un} 5/87

sen urda şeysüz dur^{duñ}. 3/46

sen beni tanıyara^ğ mı sor^{duñ}? 8/1

Üçüncü Teklik Şahıs: -dı, -di, -du, -dü, -dın, -din; -tı, -ti, -tu, -tü

bizim ço^ğlu^ğ ço^ğu^ğ orala^ğda o^ğu^ğdu. 1/86

anam bubam öldü 1/96

başka göyun, ğuzu ğalmadı. 1/217

herkes sattı 1/217

Yörede Okçumehmetli ve Killik köylerinde, görülen geçmiş zaman ekinden sonra bir /n/ sesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

/n/ sesinin kullanımına ilişkin bazı görüşler şu şekildedir: Bu yapının, Eski Türkçe devresinde görülen zarf-fiil eki /n/ olduğu düşünülmektedir. Bu sesin işlevi kullanımı pekiştirmedir (Aşçı, 2016:186). Leyla Karahan da bu ekin –n morfemi ile genişletildiği kanaatindedir (Karahan, 2012b:227). Ali Akar, bu –n ünsüzünün türeme bir ses olmadığını, ikinci teklik şahıs iyelik ekine benzetme yoluyla oluşmuş olabileceğini söylemektedir (Akar, 2013:60). Özgür Ay, ağızlarda kullanılan /n/ sesinin, Türkçenin karanlık devirlerinde üçüncü teklik ve üçüncü çokluk şahıs iyelik eki olarak kullanıldığını düşündüğü /n/ sesi ile aynı ses olabileceğini düşünmektedir (Ay, 2009:81,82).

para dağan para dağardın. “Para takan para takardı.” 18/7

öğlen soñu gelin almaya çıkardın. “Öğlen sonu gelin almaya çıkardı.” 18/9

bi_afta düğün sürerdin “Bir hafta düğün sürerdi.” 18/24

Birinci Çokluk Şahıs: -dıĸ, -dik, -duĸ, -dük, -dük, -düĸ, -duĸ, -dük, -duĸ;
-tıĸ, -tik, -tuĸ, -tük

doğru çalıştuĸ, doğru yerdük. “Doğru çalıştık, doğru yerdik.” 1/75

üç gelini bi yere **goydu^ğ**, üç gelini. bu evi göndümüz de mutla^ğda **yattık**. óyle gúnler geçü**dü**k. “Üç gelini bir yere koyduk, üç gelini. Bu evi kendimiz de mutfakta yattık. Óyle gúnler geçirdik.” 1/90

buyday tar^ğalarında eker**du^ğ**, biçer**du^ğ** “Bu^ğday tarlalarında ekerdik, biçerdik.”
3/7

u kúlinen ıslar**du^ğ** urbayı. “O kúlle ıslardık urbayı (kıyafeti).” 7/52

İkinci Çokluk Şahıs: -dıñız, -diñiz, -diñuz, -diñuz

hoş geldi**diñiz**. “Hoş geldiniz.” 3/1

hoş geldi**diñuz** “Hoş geldiniz.” 1/1

hoş geldi**diñüz**. “Hoş geldiniz.” 1/1

Üçüncü Çokluk Şahıs: -dılar, -düler, -dıla, -dile, -du^ğla, -düle

Yörede yaygın olarak, şahıs ekinin son ünsüzü olan /r/ sesi düşürülür.

bazar izinlerini fa^ğan **ka^ğldırdılar**. “Pazar izinlerini falan kaldırdılar.” 21/11

bunun bu göñsüñü **a^ğdıla**. “Bunun bu göğsünü aldılar.” 1/133

ondan sona birisine **vi^ğdile** **ğı**zı. “Ondan sonra birisine verdiler kızı.” 1/106

kóyü o^ğu**du^ğla** nişana. “Köyü okudular nişana.” 2/3

ço^ğ **insanlar** da öldü**le**. “Çok insan da öldüler.” 1/113

Üçüncü teklik şahısta da belirtildiği gibi görülen geçmiş zaman ekinden sonra Okçumehmetli köyünde üçüncü çokluk şahısta da bir /n/ türemesi olur ve ünsüz benzeşmesi ile -dXnnA şeklinde karşımıza çıkar. Bu durum geniş zamanın üçüncü teklik ve üçüncü çokluk hikâye çekiminde olmaktadır. Görülen geçmiş zaman ekinden sonra bu olay gerçekleştiği için bu konuda da bahsedilmiştir.

u gelen misâfirleri, davuñunan ğarşuñadınna. “O gelen misafirleri, davulla karşılarıydı.” 18/6

ortasına ağaçtan şey yapardınna, örterdinne. “Ortasına ağaçtan şey yaparlardı, örterlerdi.” 18/11

2.2.2.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki -mXş'tır. Öğrenilen geçmiş zaman, zamir kaynaklı şahıs ekleri ile çekimlenmektedir. Olumsuzu -mA eki ile yapılmaktadır.

Birinci Teklik Şahıs: -mişim, -muşum, -müşüm

bi buçuk sene ayak dikilmemişim. “Bir buçuk sene ayakta dikilmemişim.” 5/57

dodurğada doğmuşum. “Dodurga’da doğmuşum.” 15/14

böyle bi eviñ yazlıñdan düşmüşüm. “Böyle bir evin yazlığından düşmüşüm.” 5/57

İkinci Teklik Şahıs: -mişñ, -mişñ, -muşun

Öğrenilen geçmiş zaman ikinci teklik şahıs ekindeki /s/ ünsüzü düşmüştür. Söyleyişi kolaylaştırmak için bu şekilde kullanıldığı olduğu düşünülmektedir.

bu tarlayı sen galdımuşun, sapını biçmişin, almışın, itmişin. “Bu tarlayı sen kaldırmışın, sapını biçmişsin, almışın, etmişsin.” 8/34

ğavğa etmişin abla dedi. “Kavga etmişsin abla dedi.” 12/3

Üçüncü Teklik Şahıs: -mı, -miş, -muş, -müş

adam urıya gitmiş. “Adam oraya gitmiş.” 11/68

şindi bu arada dağa çıkmamış. “Şimdi bu arada dağa çıkmamış.” 17/424

yukarı ağıyomuş. “Yukarı ağıyormuş (yükseliyormuş).” 17/386

bunun babası erken ölmüş. “Bunun babası erken ölmüş.” 1/76

Birinci Çokluk Şahıs: -mişiz, -mişük

Derlenen metinlerde çok fazla örneğine rastlanılmamıştır. Akyörük köyünde -mişük şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

seni niye görmemişiz biz? “Seni niye görmemişiz biz?” 2/10

nasıl yapmışük? nasıl dayanmışük? “Nasıl yapmışız? Nasıl dayanmışız?” 1/72

İkinci Çokluk Şahıs: -mişiniz

Derlenen metinlerde çok fazla örneğine rastlanmamıştır.

iyi_itmişiniz emme. “İyi etmişsiniz ama.” 1/83

Üçüncü Çokluk Şahıs: -mişla, -mişle, -muşla

Yörede öğrenilen geçmiş zaman, üçüncü çokluk şahıs ekinin /r/ ünsüzü düşmüş hâlde kullanılmaktadır.

su için öldü**müşle**. “Su için öldürmüşler.” 10/75

anamı bu köye at**mışla** gi**Tmişle**. “Annemi bu köye atmışlar, gitmişler.” 1/144

köy odasında gö**muşla** gi**Tmişle** anamı. “Köy odasında koymuşlar, gitmişler annemi.” 1/146

2.2.2.2.1.3. Şimdiki Zaman

Derleme yapılan Boyabat köylerinde şimdiki zaman eki bir hayli çeşitlilik göstermektedir. –yâ, –ya, –yo, –yü, –yâ, –ye, –yi, –yî şekillerinde kullanılmaktadır. Yaygın olan ek –ya, –yo ve –ye şekilleridir. Yani standart Türkçedeki şimdiki zaman eki –yor’un son sesi olan /r/ ünsüzü kullanımdan düşmüştür. Şimdiki zaman, zamir kaynaklı şahıs ekleri ile çekimlenmektedir. Olumsuzu yörede standart Türkçeden farklı olarak –ma, –me ile yapılır; ancak genellikle –mı, –mi, –mu, –mü ekleri ile olumsuz yapılır.

Birinci Teklik Şahıs: -yan, -yen, -yon, -yom, -yân, yañ, -yorum

ben burayı sevmiy**orum** “Ben burayı sevmiyorum.” 15/21

u ğızı bilmiy**ân**. “O kızını bilmiyorum.” 6/6

cumartesi ğün kimin va bilmiy**ân** ki. “Cumartesi günü kimin var bilmiyorum ki.” 4/37

gúcúm izildükçe aha beyle şeyleri yapayom. “Gücüm izildikçe (yettikçe) aha böyle şeyleri yapıyorum.” 1/173

túrkú bilmiyañ gızım unu yapaman. “Türkü bilmiyorum kızım onu yapamam.” 7/93

İkinci Teklik Şahıs: -yan, -yin, -yoñ, yon

hangi *fadimeyi* diyin? “Hangi Fadime’yi diyorsun?” 6/2

gendün biliyoñ işte işleri gonuşturma. “ Kendin biliyorsun işte işleri konuşturma.” 5/184

sen kaçı okuyoñ? “Sen kaçı okuyorsun?” 13/96

sen nöbete geliyan “Sen nöbete geliyorsun.” 10/29

kız açlık, doqluk sormadan hemen çay guyion. “Kız, açlık tokluk sormadan hemen çay koyuyorsun.” 1/82

Üçüncü Teklik Şahıs: -yâ, -ya, -yo, -yü, -yâ, -ye, -yi, -yí

şu görünü öteki evde oturuya. “Şu görünür öteki evde oturuyor.” 1/42

urda çalışmıyo. “Orada çalışmıyor.” 1/46

o her gün geliyü orda yanıma. “ O her gün geliyor orada yanıma.” 1/89

işte cenâbı *allah* bunları yaradıyâ. “İşte Cenabı Allah bunları yaratıyor.” 3/70

ne diyî? “Ne diyor?” 1/196

bu didim niye öyle diyî didim. “Bu dedim niye öyle diyor dedim.” 12/20

Birinci Çokluk Şahıs: -yaz, -yoz

nāciye de başka bi yere gidiy**az** dúnúrlúĝe. “Naci’ye de başka bir yere gidiyoruz dúnúrlúĝe.” 12/166

açlıĝı sormuy**oz** hiç. bilemi**yo**z yā. “Açlıĝı sormuyoruz hiç. Bilemiyoruz ya.” 1/60

biz yapam**ayoz**. “Biz yapamıyoruz.” 1/170

İkinci Çokluk Şahıs: -yānuz, -yoñuz, -yañız

niye u ĝadana alektirik yakıy**añız** diya. “Niye o kadar elektrik yakıyorsunuz diyor.” 12/270

nerden geliy**añız**? nereye gidiy**añız**? “Nereden geliyorsunuz? Nereye gidiyorsunuz?” 1/2

bu soĝaĝlar diyo süpürttür**yoñuz** mu diyo. “Bu sokaklar diyor süpürttürüyor musunuz diyor?” 1/224

Üçüncü Çokluk Şahıs: -yaĝa, -yoĝa, -yoĝar

Şimdiki zaman ekinin /r/ ünsüzü ve üçüncü çokluk şahıs ekinin /r/ ünsüzü düşürülerek kullanılmaktadır.

hazır eve geliy**yaĝa**, hazır çamaşur yıkaduk diy**yaĝa**. “Hazır eve geliyorlar, hazır çamaşır yıkadık diyorlar.” 1/71

bunlar zatten televizyona baĝınca diy**oĝar** “Bunlar zaten televizyona bakınca diyorlar.” 1/62

hanı televizyonlarda gösteriyola meselâ yimek yapıyola, bilmem ne yapıyola.
 “Hani televizyonda gösteriyorlar mesela yemek yapıyorlar, bilmem ne yapıyorlar.”
 1/63

2.2.2.2.1.4. Geniş Zaman

Yörede kullanılan geniş zaman ekleri –r ve –Ar’ dır. Geniş zaman –Ar eki herhangi bir düşmeye uğramaz; ancak –r eki genellikle düşer ve sadece yardımcı ünlü kullanılır. Olumsuzu ise –mAz, -mAs ve nadir olarak da –mA ekleri ile yapılmaktadır.

Birinci Teklik Şahıs: -arın, -erin, -rın, -rin, -run, -rün

eve yaparın. gelinlere yaparın, torunlara yaparın. “Eve yaparım. Gelinlere yaparım, torunlara yaparım,” 1/175

hani biz dimezdüküne ben beyle valiyet görerin, ben beyle şey yaparın diye.
 “Hani biz demezdik ki ben böyle valiyet görürüm, ben böyle şey yaparım diye.”
 12/214

çok söylerin de şimdi aklımda türkü filen. “Çok söylerim de şimdi aklımda türkü filen” 1/215

sülaleñi tanırım. “Sülaleni tanırım.” 8/6

eviñizi, köyünüzü bilürün. “Evinizi, köyünüzü bilirim.” 8/55

Birinci teklik şahısın olumsuzu –man, -men ile yapılır. Bazen de –mam, -mem ile yapılır.

bilmiyom görmüş değiliz de yâni duymam. “Bilmiyorum, görmüş değiliz de yani duymam.” 10/52

çok fazla suyunu şey **itmem**. “Çok fazla suyunu şey etmem.” 22/17

torunlara yaparın. **satman**. “Torunlara yaparım. Satmam.” 1/176

ben ne konuşacan hiç **bilmen**. “Ben ne konuşacağımı hiç bilmem.” 2/1

İkinci Teklik Şahıs: -arsın, -ersin, -rsın, -rsin, -arsın

onları hep **katarsın**. “Onları hep katarsın.” 13/59

eşşen üstüne **ātarsın**. “Eşşenin üstüne atarsın.” 1/38

düşersin **bullarda**. “Düşersin buralarda.” 1/26

ne **dirsın** ben bilmiyon. “Ne dersin ben bilmiyorum.” 5/7

hakki hoca diye eski muhtar belki **tanırsın**. “Hakkı Hoca diye eski muhtar belki tanırsın.” 10/80

Geniş zaman eki –r düştüğü zaman yardımcı ünlü görevi üstlenir.

Pazarını görür **gelüsün**. “Pazarını görür, gelirsin.” 1/38

belki de çocuklúndan **bilüsün** o yandan “Belki de çocuklúğundan bilirsin o yandan.” 17/116

inanmasın ayşam zabağ sabunlu suynan silerdim. “İnanmazsın akşam, sabah sabunlu suyla silerdim.” 12/216

eşit **messin**, **bilmessin**. “İşitmezsin, bilmezsin.” 17/256

Üçüncü Teklik Şahıs: -ar, -er, -r

inşallah öte dünyada önümüze **çıkar**. “İnşallah öte dünyada önümüze çıkar.”

onların mayası gelür, mayalaruz. “Onların mayası gelir, mayalarız.” 1/49

u beni tanır “O beni tanır.” 8/174

oñu da öyle dürer “Onu da öyle dürer.” 17/146

oñu da çoQ ğış oñmaz. “Olur da, çok kış olmaz.” 1/52

bu ğonuşmayı bilmez. “Bu konuşmayı bilmez.” 1/204

Geniş zaman eki –r düştüğü zaman yardımcı ünlü görevi üstlenir.

birimiz saklanu, birimiz ararduk bi şeyle. “Birimiz saklanır, birimiz arardık bir şeyler.” 1/14

ya ya toz gibi oñu. “Ya ya, toz gibi olur.” 1/49

Birinci Çokluk Şahıs: -arız, -eriz, -aruz, -(u)ruz, -riz -rüz, -ruz, -erük

tomates ğataruz, soğan ğataruz. onların mayası gelür, mayalaruz. “Domates katarız, soğan katarız. Onların mayası gelir, mayalarız.” 1/48

ondan sona yaprak düreriz. “Ondan sonra yaprak düreriz.” 1/44

ekün ekerük “Ekin ekeriz.” 1/80

sağçayı da üzerine ğoruz. “Sağçayı da üzerine koyarız.” 1/246

köyünün evinin şeyini temiz dutarız. “Köyünün evinin şeyini temiz tutarız.”

1/226

tarhanayı eveli ısladuruz. “Tarhanayı evveli (önce) ıslatırız.” 1/247

yayladan biz tē *zehmeli diriz*. “Yayladan biz te Zehmeli deriz.” 1/100

Bazen -(X)r geniş zaman ekinin yardımcı ünlüsü kullanılmaz.

kızım tarhananın mayasını getirürüz. “Kızım, tarhananın mayasını getiririz.”

1/48

Olumsuzu –mA eki ile yapılır.

biz onlardan ğarışmayız öyle şeylere. “Biz onlardan karışmayız öyle şeylere.”

17/285

hiç bilmeyiz ki seni. “Hiç bilmeyiz ki seni.” 2/10

İkinci Çokluk Şahıs: -arsıñız, -ersiñiz, -rsiñiz,

nası yaparsıñız? “Ne yaparsınız?” 1/249

gendi hikâyem çoqtu. gülersiñiz. “Kendi hikâyem çoqtur. Gülersiniz.” 15/11

toplan. yirsiñiz. “Toplayın. Yersiniz.” 11/6

Olumsuz çekimi –mAz eki ile yapılır. Bazen de ünsüz benzeşmesi ile –mAs şeklinde olumsuz yapılır.

keşkem bi ğız daha viseñiz. vimessiñiz. “Keşke bir kız daha verseniz. Vermezsiniz.” 1/140

eriskârda atamazsıñız kine. “Rüzgârda atamızız ki.” 15/134

Geniş zaman eki –r düştüğü zaman yardımcı ünlü görevi üstlenir.

hayatınızı siz bilüsüñüz. “Hayatınızı siz bilirsiniz.” 1/88

kuyruk gibi bi şey bilisüñüz “Kuyruk gibi bir şey bilirsiniz.” 7/29

Üçüncü Çokluk Şahıs: -arlar, -erler, -(i)rler, -(u)rlar, -(ü)rler, -rılar, -rler

çarşamba gün ağşam gına gecesi yaparlar. “Çarşamba gün akşam kına gecesi yaparlar.” 1/54

vallahi bas kúfürü iderler çıkarlar kenara. “Vallahi bas küfürü ederler çıkarlar kenara.” 12/274

meir diyi altına şey dirler. “Mihir diye altına şey derler.” 1/241

herif işte bi ebe garı gız götürürlerdi. “Herif işte bi ebe karı kız götürürlerdi.” 7/86

kilim dokurlardı. “Kilim dokurlardı.” 1/36

Olumsuz çekimi –mAz eki ile yapılır. Genellikle üçüncü çokluk şahıs ekinin /r/ ünsüzü düşer.

çamurun musa cennete gitmedükten sona bizi vallâhi de gomazla. “Çamurun Musa cennete gitmedikten sonra bizi vallahi de koymazlar.” 8/31

ya oña mantıya dimezle. “Ya ona mantıya demezler.” 17/144

dókül saçıl düğün yani bek yapmazlardı “Dökül saçıl düğün yani pek yapmazlardı.” 17/325

Geniş zaman eki –r düştüğü zaman yardımcı ünlü görevi üstlenir.

bi tep çala çala arabaya bindürüleridi kómüş arabasına. “Bi teyp çala çala arabaya bindirirlerdi kömüş arabasına.” 1/20

perşembe gün zabahlayın gelin almaya çıkaru**la**. “Perşembe gün sabahleyin gelin almaya çıkarırlar.” 1/55

Bazen de üçüncü çokluk şahıs ekinin /r/ ünsüzü düşer ve bazen öncesindeki ünlüde uzama meydana gelir.

ğuran okur**la**. “Kur’an okurlar.” 13/43

bi gün çuval *ā*zı açar**la**. “Bir gün çuval ağzı açarlar.” 13/4

Derlenen metinlerde bazen ünsüz benzeşmesi ile **-eller**, **-ller** şekilleri ile karşılaşmıştır.

önüne bi şey ört**eller**di. “Önüne bir şey örterlerdi.” 7/31

unu y**iller**di yāni eski ĩsan**la**. “Onu yerlerdi yani eski insanlar.” 10/89

2.2.2.2.1.5. Gelecek Zaman

Gelecek zaman eki **-AcAk**’ tır. Ancak yaygın olarak gelecek zaman ekinin son ünsüzü olan /k/ düşer, bazen de düştükten sonra kendinden önceki ünlüde uzama hadisesi meydana gelir. Yani yöredeki yaygın kullanımı **-AcA**, **-AcĀ** şeklindedir, ancak bazen gelecek zaman ekinin ünlüsü düşer ve **-cAk** şeklinde kullanılır. Olumsuzu **-mA** eki ile yapılır.

Birinci Teklik Şahıs: -acan, -ecen, -ecem

ben ne konuş**acan** hiç bilmen. “Ben ne konuşacağım hiç bilmem.” 2/1

ben didi kóyde didi hóy hóy mü geze**cen** didi ona. “Ben dedi köyde dedi höy höy mü gezeceğim dedi ona.” 3/84

urdan da didim mığdara geze**cem** “Oradan da dedim muhtara geleceğim.”

ben de işte yarın gidecem “Ben de işte yarın gideceğim.” 9/22

tārihini şeyini bilemeyecen yavrım ben. “Tarihini şeyini bilemeyeceğim yavrum ben.” 1/13

İkinci Teklik Şahıs: -acağsın, -eceansın, -acan, -ecen, -acān, -ecēn, -cān

sen ayakta kalacağsın. “Sen ayakta kalacaksın.” 5/105

bubañı filan görersen *kāmiliñ* oğlu diyeceksin. “Babanı filan görürsen Kâmil’in oğlu diyeceksin.” 8/24

hağluyu hağsuzu ayıracan. “Haklıyı haksızı ayıracaksın.” 5/141

sırtına yükleneceñ. “Sırtına yükleneceksin.” 1/188

çamaşır yükleneceñ, sırtına odunu goyacān “Çamaşır yükleneceksin, sırtına odunu koyacaksın.” 1/187

bī san geliyo mu o ĩsanı burda bekliycān “Bir insan geliyor mu o insanı burada bekleyeceksin.” 3/39

Üçüncü Teklik Şahıs: -acağ, -acağ, -eceğ, -ecek, -iceğ, -ucağ, -cağ, -cek

orucun içinde sizin köyden aldım doğum yapacağ. “Orucun içinde sizin köyden aldığım doğum yapacak.” 2/32

o da gideceğ. “O da gidecek.” 9/41

ğaçakçı geleceğ, tutacan. “Kaçakçı gelecek, tutacaksın.” 10/24

motor çıkacağ. “Motor çıkacak.” 15/71

ğara sığırdan bi şeylë **viricek**. “Kara sığırdan bir şeyler verecek.” 12/95

kılıçlıya baraÇ **olıucağ**. “Kılıçlı’ya baraj olacak.” 10/51

ayırım seçimin **olımaycâğ** “Ayrım seçimin olmayacak.” 3/21

bu bulaşık şindi yıkı**ycağ** “Bu bulaşık, şimdi yıkayacak.” 7/100

elime iş değ**cek**. “Elime iş değecek.” 1/174

Birinci Çokluk Şahıs: -acaz, -ecez, -acāz, -cāz, -acağız

nasıl yıkı**ycağ**? “Nasıl yıkayacağız?” 3/59

allah nasip ederse ayın on altısında *samsuna* götü**recez**. “Allah nasip ederse ayın on altısında Samsun’a götüreceğiz.” 1/34

bizim köye gelsele biz ne yap**acāz** diyo. “Bizim köye gelseler biz ne yapacağız diyor.” 1/64

otunu ayık**lıyacāz** “Otunu ayıklayacağız.” 3/23

evde bulaşık yıkı**yacağız**, yemek yap**acağız**. “Evde bulaşık yıkayacağız, yemek yapacağız.” 12/209

İkinci Çokluk Şahıs: -acañız, -eceñiz,

siz gele**ceñiz** benim ayāma. “Siz geleceksiniz benim ayağıma.” 5/41

ne yap**acañız**? 11/15

Üçüncü Çokluk Şahıs: -acağla, -ecekle, -eceKler

bu yanda gamaynan yā bunu öldüre**ceKler**. “Bu yanda kamayla ya bunu öldürecekler.” 20/120

Köy yansın da geri gālaçak da sanki ona vire**cekle**. “Köy yansın da geri kalacak da sanki ona verecekler.” 1/107

hani görümlük dağacağ**la** ya “Hani görümlük takacaklar ya.” 12/67

2.2.2.2.2. Tasarlama Kipleri

2.2.2.2.2.1. Emir Kipi

Birinci teklik şahıs ve birinci çokluk şahıs eklerinde görülen emir mi, istek kipi mi olduğu hakkındaki tartışmalar devam etmektedir. Biz bu ekleri de emir kipi altında ele alacağız. Olumsuzu –mA eki ile yapılmaktadır.

Birinci Teklik Şahıs: -iyun, -iyin, -ıyın, -iyin, -uyun, -iyín, -ıyín, -eyin, -yim, -yin, -yím, -ın, -n

sen ağıña geleni söyle ben diy**im**. “Sen aklına gelen, söyle ben diyeyim.” 7/65

yayla uvayı diyi gonusı**yun** ben artuğ. “Yayla, ovayı diye konuşayım ben artık.” 1/110

türkü ne bi**yin** gızım? “Türkü ne bileyim kızım?” 1/214

biraz burda oturu**yım**, biraz orıya gidi**yin**, öyle gönümü eğli**yin**. “Biraz burada oturayım, biraz oraya gideyim, öyle gönlümü eğleyeyim.” 3/86

ne yemek yaparuz ne b**in**. “Ne yemek yaparız ne bileyim?” 1/43

İkinci Teklik Şahıs: -Ø

İkinci teklik şahıs çekimi yalnız fiil ile yapılmaktadır. Fiilin son sesi /r/ olduğu zaman ikinci teklik şahıs emir çekiminde genellikle düştüğü tespit edilmiştir.

du ben saña gösteriyin baķ. “Dur ben sana göstereyim bak.” 20/17

otu otu otu gızım. “Otur, otur, otur kızım.” 1/2

şu geline sor. “Şu geline sor.” 1/12

Üçüncü Teklik Şahıs: -sın, -sin, -sun, -sün, -sın, -sın, -suñ, -sün

şindig *allāh* şey *itsın* “Şimdi Allah şey etsin.” 3/61

kóy yansın da geri ğalacaķ da sanki ona virecekle. “Köy yansın da geri kalacak da sanki ona verecekler.” 1/107

cenābı *allah* tüketsin ğunlerimizi. “Cenabı Allah tüketsin ğunlerimizi.” 5/34

Kendileri gelsün oğlum. “Kendileri gelsin oğlum.” 5/39

allah hayırlı ólümler vesün cümlemize gine. “Allah hayırlı ólümler versin cümlemize yine.” 5/35

yāni aķlına gelen onları hep ķatarsın. “Yani aklına gelen onları hep katarsın.” 13/59

iki yanlarına ğorsun óteni beriñi. “İki yanlarına koyarsın óteni berini.” 1/39

Birinci Çokluk Şahıs: -alım, -elim

ne ğonuşalım? nereden başlıyalım? “Ne konuşalım? Nereden başlayalım?” 4/3

görünmeyelim diyi. “Görünmeyelim diye.” 2/8

İkinci Çokluk Şahıs: -in, -iñ, -n, -ñ

afiyet olsun. yiyin, için. “Afiyet olsun. Yiyin, için.” 1/65

her şeyi konuşuyon a beni şey_itmen. “Her şeyi konuşuyorum a beni şey
etmeyin.” 1/209

şinciye ğada ben geldim bundan sōna da siz geliñ dedi. “Şimdiye kadar ben
geldim bundan sonra da siz gelin dedi.” 5/40

ē başka bi şey dirseñiz söyleñ. “E başka bir şey derseniz söyleyin.” 5/77

Üçüncü Çokluk Şahıs: -sıñla, -siñle

-lAr ekinin son sesi olan /r/ ünsüzü karakteristik olarak düşürülür.

nur gölünde yatsıñla. “Nur gölünde yatsınlar.” 3/11

dirse disıñle. “Derse desinler.” 19/138

2.2.2.2.2. Dilek-Şart Kipi

-sA eki ile yapılmaktadır. Olumsuz çekimi –mA ekiyle yapılmaktadır. İyelik
kaynaklı şahıs ekleri kullanılır.

Birinci Teklik Şahıs: -sam, -sem, -sām

bi çay may yapsam da götüseydim. “Bir çay may yapsam da götürseydim.”
3/107

hırslu bi adam öldünu bilsem vallāhi baā altın döşesen gelmezdim didim.
“Hırslı bir adam olduğunu bilsem vallahi bana altın döşesen gelmezdim dedim.” 4/2

Konuşan kişinin anlatımı daha etkin kılmak için bir örnekte uzun söylediği tespit edilmiştir. Uzun şekilli kullanım yaygınlık göstermemektedir.

lan yavrum şindiK uzun boylu konuşsam iş çok derine saracak. “Lan yavrum şimdi uzun boylu konuşsam iş çok derine saracak.” 5/80

İkinci Teklik Şahıs: -san, -sen, -sañ

hırslı bi adam öldünü bilsem vallāhi baā altın döşesen gelmezdim didim. “Hırslı bir adam olduğunu bilsem vallahi bana altın döşesen gelmezdim dedim.” 4/2

düğün dernekten sorarsan şindiki gibi dēldi gızım. “Düğün dernekten sorarsan şimdiki gibi değildi kızım.” 1/16

sülāleñi ararsañ hā benim sülālem şöyleymiş diyeceksin. “Sülaleni ararsan ha benim sülalem şöyleymiş diyeceksin.” 8/94

-sana, -saña, -sene, -señe ekleri hakkında Leyla Karahan, yazmış olduğu makalede üç görüş olduğunu belirtmiştir. Birinci görüş, -sA şart eki+ 2. şahıs -n eki+ -A seslenme edatı; ikinci görüş, -sA şart eki+2. şahıs+ -A pekiştirme eki; üçüncü görüş, -sA şart eki+ -nA pekiştirme enklitikleri şeklindedir. Yaygın görüş ise birinci ve üçüncü görüştür (Karahan, 2012a:11,12).

sen adama laf anlatsañ. “Sen adama laf anlatsana.” 1/15

Üçüncü Teklik Şahıs: -sa, -se

seni alşa da gitse ya gız. “Seni alsa da gitse ya kız.” 1/211

Birinci Çokluk Şahıs: -sağ, -sek

yavrum eskilerdekileri konuşsağ bitmēz “Yavrum eskilerdekileri konuşsak bitmez.” 3/2

belki ilk daha görsek belki o ğadana şey yapma “Belki ilk daha görsek o kadar şey yapma.” 12/80

İkinci Çokluk Şahıs: -sañız, -señiz

u sezgin dinen şey danırsañız eğer. “O Sezgin denen şey tanırsanız eğer.” 10/60

ē başka bi şey dirseñiz söyleñ. “E başka bir şey dersiniz söyleyin.” 5/77

Üçüncü Çokluk Şahıs: -saļa, -sele

Yörede ekin son ünsüzü olan /r/ sesinin düşürülerek kullanımı karakteristik bir özellik gösterir.

benüm_üçün ğölden atsaļa ayā düşecen sanıyodum bē. “Benim için ğölden atsalsr ayağa düşeceğim sanıyordum be.” 11/43

bizim kóye gelsele biz ne yapacāz diyo. “Bizim köye gelseler biz ne yapacağız diyor.” 1/64

2.2.2.3. Birleşik Zaman Çekimleri

2.2.2.3.1. Hikâye

2.2.2.3.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Birinci Teklik Şahıs: -diydım, -dümüdü, -dımıdı, -dımıdı

haskerden geldi**diydım**. Askerden geldi**diydım**.” 10/55

dişlerü çektü**dümüdü** *necâti* ağa. “Dişleri çektirdiydim Necati ağa.” 9/24

ormanda işte sen kestiysin ben kesmedi**ydım**. “Ormanda işte sen kestiysin ben kesmediydim.” 13/77

ben işte geldi**midim** beş_altı gün. “Ben işte geldiydim beş altı gün.” 9/6

ğapıña tıķ diyeni duyma**dımdı** ben buralarda. “Kapına tıķ diyeni duymadıyım ben buralarda.” 17/413

İkinci Teklik Şahıs: -diydin

ğaynasına geldi**ydin** sen. “Kaynanasına geldiydin sen.” 16/20

Üçüncü Teklik Şahıs: -dıydı, -diydi, -duydu, -düydü

dā_evel unu a**ldıydı**. “Daha evvel onu aldıydı.” 9/73

anamın babamın ölümünde geldi**ydi**. “Annemin, babamın ölümünde geldi.” 1/229

çok hoşlu düğün o**lduydu**. “Çok hoş düğün olduydu.” 5/67

orā biçerkene *dursun* eniştem ö**ldüydü**. “Orağı biçerken Dursun eniştem öldüydü.” 15/77

Birinci Çokluk Şahıs: -duyduķ

o *yeni maallede* dur**duyduķ** biz. “O yeni mahallede durduyduk biz.” 19/137

İkinci Çokluk Şahıs: -diydiñiz

geldi**ydiñiz** ya orıya “Geldiydiniz ya oraya.” 9/13

Üçüncü Çokluk Şahıs: -tıldardı, -tıldarardı, -tüleridi

ğuşak ğuşattı**ıldardı**. “Kuşak kuşattıldardı.” 3/45

baā unu örtt**üleridi** de buna da öyle yapt**ıldarardı**. “Bana onu örttülerdi de buna da öyle yaptıldardı.” 15/115

2.2.2.3.1.2. Şimdiki Zamanın Hikâyesi

Şimdiki zaman ekinin /r/ ünsüzü düşmüş hâlde kullanılır.

Birinci Teklik Şahıs: -yodum

türküleri çok çāriyodum. “Türküleri çok çağırıyordum.” 1/31

benüm için gölden atsaļa ayā düşecen sanıy**odum** bē. “Benim için gölden atsalar ayağa düşeceğim sanıyordum be.” 11/43

İkinci Teklik Şahıs: -yodun

ğaynına bile gelinlik yapıy**odun**. “Kaynına bile gelinlik yapıyordun.” 12/86

Üçüncü Teklik Şahıs: -yodu

beyū ğuğū tāniy**odu**. “Büyüğü küçüğü tanıyordu.” 3/39

Birinci Çokluk Şahıs: -yoduğ, -eydük

hinci biz tarļa terek hep ekin ekiy**oduğ**. yayļaya ğöçüy**oduğ**. “Şimdi biz tarļa terek hep ekin ediyorduk. Yaylaya göçüyorduk.” 2/41

Bir örnekte farklı kullanımı tespit edilmiştir. Bu kullanımda yardımcı ünlü /e/, şimdiki zaman eki /y/ sesiyle karşılanmıştır.

ótekini bileydük biz. “Ótekini biliyorduk biz.” 2/11

İkinci Çokluk Şahıs: Kayıtlarımızda örneğine rastlanılamadı.

Üçüncü Çokluk Şahıs: -yolardı, -yodunna

Okçumehmetli köyünde şimdiki zamanın hikâyesi üçüncü çokluk şahıs çekiminde /n/ sesi türemesi görülmektedir. Üçüncü çokluk şahısta –lar ekinde /r/ sesi düşer ve türeyen /n/ sesi ile –la ekinde ilerleyici benzeşme sonucunda ek –na olarak kullanılır.

e bilmiyodunna da yoklü. “E bilmiyorlardı da yokluğu.” 18/48

kim ğazanusa o bam diyołardı. “Kim kazanırsa o bam diyorlardı.” 2/26

2.2.2.3.1.3. Geniş Zamanın Hikâyesi

Standart Türkçedeki kullanımıyla aynıdır. Ancak yörede geniş zamanın hikâyesinde, geniş zaman eki –Ar’da herhangi bir ses düşmesi olmazken, -(X)r ekinde yardımcı ünlü görevi üstlenir ve /r/ sesinde düşme görülür. Bu durum yörede geniş zaman ve geniş zamanın hikâyesinde yaygındır.

çoKoyun oynardım ben. “Çok oyun oynardım ben.” 1/12

birimiz sakłanu, birimiz ararduk bi şeyle. “Birimiz saklanır birimiz arardık bir şeyler.” 1/14

ğaynıta ğızı beenüse giderdi ordan isterlerdi. “Kaynata beğenirse giderdi orada isterlerdi.” 1/18

ne ołanla ğız görüšüdü; ne ğızınan ołan görüšüdü. “Ne oğlanla kız görüşürdü; ne kızla oğlan görüşürdü.” 1/19

eskiden böyle bazara dek çok güç gelüdü pazara. “Eskiden böyle pazara dek çok güç gelirdi pazara.” 1/23

gelüdüm, çocukları doyurudum. “Gelirdim, çocukları doyururdum.” 1/69

Okçumehmetli köyünde geniş zamanın hikâyesi üçüncü teklik ve üçüncü çokluk şahıs çekiminde /n/ sesi türemesi görülmektedir. Üçüncü çokluk şahısta –lar ekinde /r/ sesi düşer ve türeyen /n/ sesi ile –la ekinde ilerleyici benzeşme sonucunda ek –na olarak kullanılır.

her eve gördunna u gelen misâfirleri “Her eve koyarlardı o gelen misafirleri.”
18/5

davulunan karşıladınna. “Davulla karşıarlardı.” 18/6

para dağan para dağardın. “Para takan para takardı.” 18/7

ondan sōna ne biliyim ertesi gün güleş oğudun “Ondan sonra ne bileyim ertesi gün güreş olurdu.” 18/8

doğuz गया dirdinne. “Dokuz kaya derlerdi.” 18/35

2.2.2.3.1.4. Gelecek Zamanın Hikâyesi

Standart Türkçeden farklı olarak yörede gelecek zamanın hikâyesinde, gelecek zaman eki –AcAk’ın /k/ ünsüzü düşer ve önündeki ünlüde uzunluk meydana gelir.

gelip gittükçene cemil de söyliyecēdi. “Gelip gittikçe Cemil de söyleyecekti.”
16/30

senin gārdaşña gūmandayı verecēdin. “Senin kardeşine kumandayı verecektin.” 5/103

para da verecēdim olmadı. “Para da verecektim olmadı.” 19/54

eñer bi arķam ola ŞarT_ossun zira zopasına ęektirecēdim ya yok işte. “Eğer bir arkam olsa Şart olsun sıra soğasına ęektirecektim ya yok işte.” 20/117

unla da satacādim yāni gelmeseydi “Onları da satacaktım yani gelmeseydi.” 10/198

2.2.2.3.2. Rivayet

2.2.2.3.2.1. Şimdiki Zamanın Rivayeti

Standart Tūrkęe ile aynı kullanılmaktadır. Őimdiki zaman ekindeki /r/ ünsüzü dūŐürölerek kullanılmaktadır.

orayı da ğız ęamaŐırı yūyomuŐ. “Orayı da kız ęamaŐırı yuęuyormuŐ (yıkıyormuŐ).” 1/117

bi adamın da ęocu olmayomuş. “Bir adamın da ęocuęu olmuyormuş.” 1/145

2.2.2.3.2.2. Gelecek Zamanın Rivayeti

Yörede gelecek zamanın rivayeti –AcĀmiŐ, -cĀmiŐ Őeklinde kullanılmaktadır. Gelecek zaman ekinin /k/ ünsüzü dūŐer ve kendinden önceki ünlüde uzunluk meydana getirir. Bazen de ekin ilk ünlüsü olan /a/, /e/ sesi dūŐürölerek kullanılır.

ğızım aha burdan atlıycāmiŐ “Kızım aha buradan atlayacakmıŐ.” 10/95

benim burıya atlıcāmiŐ aha urayı eşmiş. “Benim buraya atlayacakmıŐ aha orayı eşmiş.” 10/96

eviñ ónleri Şura gibi olaċāmiŐ ğırmızı beton. “Evin önleri Şura gibi olacakmıŐ kırmızı beton.” 19/104

ğayañız ğoċecēmiŐ ğoċtü diyān ben de. “Kayanız ğoċecekmiŐ ğoċtü diyorum ben de.” 9/102

imine ablam dūŐecēmiŐ “Emine ablam dūŐecekmiŐ.” 15/173

2.2.2.3.2.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti

Derlenen metinlerde öğrenilen geçmiş zamanın yalnızca üçüncü teklik şahıs çekimi bulunmaktadır.

Üçüncü Teklik Şahıs: -mışımış, -mişimiş, -muşumuş, -müşümüş

cenābı *allah* beyle yaratmışımış. “Cenabı Allah böyle yaratmışımış.” 5/52

ibōdan beş yüz milyon para almışımış. “İbo’dan beş yüz milyon para almışımış.” 5/91

anasının hiç oğlanı olmamışımış. “Anasının hiç oğlanı olmamışımış.” 12/324

kōye dimişimiş götü beni diyi. “Köye demişmiş götür beni diye.” 9/19

o sene geçmişimiş öğretmenliğe. “O sene geçmişimiş öğretmenliğe.” 19/143

yeni çocu olmuşumuş. “Yeni çocuğu olmuşumuş.” 19/150

anam beni ağlasın diye doğurmuşumuş. “Anam beni ağlasın diye doğurmuşumuş.” 15/51

biye de gelmiş de görmüşümüş. “Biye (bir kere) de gelmiş de görmüşümüş.” 16/38

2.2.2.3.3. Şart

2.2.2.3.3.1. Geniş Zamanın Şartı

İkinci Teklik Şahıs: -arsan, -rsañ, -usan, arsañ

düğün dernekten sorarsan şindiki gibi dēldi gızım. “Düğün dernekten sorarsan şimdiki gibi değildi kızım.” 1/16

sen baña iyi bak**arsan** ben de saña iyi bakarım. “Sen bana iyi bakarsan ben de sana iyi bakarım.” 5/145

sülâleñi arar**sañ** hâ benim sülâlem şöyleymiş diyeceksin. “Sülâleni ararsan ha bbenim sülâlem şöyleymiş diyeceksin.” 8/94

biye gonus**usan** gonusun, gonus**amazsan** daha gonusamazsın didiydi. “Biye (bir kere) konuşursan konuşursun, konuşamazsan daha konuşamazsın dediydi.” 12/139

bi yere nerêye atar**sañ** at, ben şuriya attım dime dirleridi. “Bir yere nereye atarsan at, ben şuraya attım deme derlerdi.” 17/277

Üçüncü Teklik Şahıs: -(u)sa, -(ı)rsa, -(ı)sa, -arsa, -rsa

nerede ol**usa** olsun. “Nerede olursa olsun.” 17/282

kim gazan**usa** o bam diyołardı. “Kim kazanırsa o bam diyorlardı.” 2/26

tabi didi Kızı didi bubası şımartı**rsa** didi ğız didi şey yapmaz mı didi. “Tabi dedi kız dedi babası şımartırsa dedi kız dedi şey yapmaz mı dedi.” 12/46

bağrı**sa** bağırırsın diyoız. “Bağırırsa bağırırsın diyoruz.” 12/271

daşları en önce kim yıkar**sa** o daşı onun sırtına biniyoñ. “Taşları en önce kim yıkarsa o taşı onun sırtına biniyorsun.” 13/12

şindiK_o Kabı eğer soğuk**larsa** yağ ne sarar görer. “Şimdi o kabı eğer soğuklarsa yağ ne sarar ne görür.” 17/357

Birinci Çokluk Şahıs: -(u)sağ

dā evvelkileri gonusağ. “Daha evvelkileri konuşursak” 18/13

İkinci Çokluk Şahıs: -(ı)rsañız

u sezgin dinen şey danırsañız eğer. “O Sezgin denen şey tanırsanız eğer.”

10/60

Üçüncü Çokluk Şahıs: -arsaļa

yāni taksit yaparsaļa herkez ĩrāzı oldu mu, oldu. “Yani taksit yaparlarsa herkes razı oldu mu, oldu.” 19/100

2.2.2.3.3.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

Birinci Teklik Şahıs: -dımısa, -dumüsa, -dıysam

sandalyeyi altından aldımsa adam gübbede sırtına düştü. “Sandalyeyi altından aldıysam adam gübbede sırtına düştü.” 12/221

birini diya buldumüsa birini bulamadım diya. “Birini diyor bulduysam birini bulamadım diyor.” 12/300

bulaşıklarını burıya yındıysam hemen yāttım aşā. “Bulaşıklarını buraya yığıdıysam hemen yattım aşāğı.” 15/156

İkinci Teklik Şahıs: -dıysan

daşı yındıysan sen gine yınıldın “Taşı yığıdıysan sen yine yığıldın.” 15/123

Üçüncü Teklik Şahıs: -duysa, -dıysa, -Tuysa

ya koyduysa gitti bizi. “Ya koyduysa gitti bizi.” 20/40

başka biri aldıysa didim. “Başka biri aldıysa dedim.” 19/17

bi ocağ ğoduysa şeye çeltúú gebereyazdı. “Bir ocak koyduysa şeye çeltúú gebereyazdı.” 15/137

u şufayı bi duTTuysa depemden ařā “O kovayı bir tuttuysa tepemden aşağı.” 12/267

2.2.2.3.3.3. Gelecek Zamanın Şartı

Üçüncü Teklik Şahıs: -acāsa

ne _oľacāsa oľsun didim. “Ne olacaksa olsun dedim.” 5/131

2.2.2.4. Cevher Fiili

2.2.2.4.1. Geniş/Şimdiki Zaman

Birinci Teklik Şahıs: -(y)ın, -(y)in, -(y)ün, -in, -üm

dörd _aydu beş aydı da hastayın. 1/33

bundan bir yaş bēyüğüüm ben. 1/29

iyiyin. 8/1

dáha doğtor görüp hap yutmuş adam değilin. 8/15

bu darözülüyün. 6/2

İkinci Teklik Şahıs: -sın, -sin, -sun, -sün

buralısın. 7/130

birisine hursan suçlu sensin. 10/102

mığdara da didim yāv mığdar sen bu mığdarsun didim yāv. 5/140

yorgunsün, çiledesün 15/33

Üçüncü Teklik Şahıs: Ø

onların malı var. 17/185

iyi güzel. 10/4

Birinci Çokluk Şahıs: -(y)ız, -(y)iz, -(y)uz, -(y)üz, -(y)ık

bu kóyün ğızıyız. 3/35

hoş geldiñuz. İyiz. 1/1

biz komşuyuz u kóyden. 8/4

biz anamızdan doğalı bu kóylüyüz. 1/94

bu da anamın dayısının ğızı. akrabayık. 1/97

gelinlerden memnünüz 1/139

biz dört kız, bi oğlanuz. 2/20

İkinci Çokluk Şahıs: -sınız, -siñiz, -suñuz, -süñüz

siz nē memlekettensiñiz? 3/46

siz nasılısiñiz? 1/1

sōna iyisiñiz allā şúkúr. 5/16

dünyā ahret evlādımsiñiz 5/104

siz benim doğurdüm çocuğ**suñuz** 5/40

yā hâlbukiyse bellü**suñüz** ha ya? 17/397

2.2.2.4.2. Görülen Geçmiş Zaman

Birinci Teklik Şahıs: -dım, -dim, -dum, -ıdım, -idim, -udum, -dın

çok cāhildi, cāhild**im**. 1/87

gece iş görerdim. yañ**uzdum**. 1/183

ben *dodurğ*aday**dım**. 5/99

ellü yaşında var**ıdım**. 8/49

ben u zaman da gine beyle güzel**idim**. dolğ**unudum** beyle. 12/127

ben burday**dın**. 17/273

Üçüncü Teklik Şahıs: -ıdın, -ıdına, -idin, -uduna, -idi, -di, -udu, -du, -ıdı, -dı, -ydi, -ydi, -ydu, -ydü

o zamanlarda kóyde var**ıdın** 17/210

ben biliyon çocuklukda ğaşuğ**la varıdına**. 17/336

bizim işimiz çok ağır**ıdın** evelkin. 18/38

ama evelki şeyler de güzel**idin**. 18/51

mañın derisinden eskiden yō**uduna** 17/255

evelki düğünle daha güzel**idi**. 18/32

dúğün dernekten sorarsan şindiki gibi dē**ldi** ğızım. 1/16

bizim günümüzde yoğ**udu**. 1/82

çok cāhild**i** 1/87

bunun anası ğız ğardaş**ımdı**. 1/230

adam ğopuk davu**lcuydu**. 5/68

evelce ğaynnasu çok ğıymetli**ydü** 5/43

eveli ğıymetim var**ıdı** 5/44

heb_āÇ_evi**ydi**. 1/103

babamgiliñ evi şurad**ydi**. 1/95

Birinci Çokluk Şahıs: -ıduğ**, -ıdu**ğ**, -ıdu**ğ**, -ıdu**ğ**, -ıdu**ğ**,**

yedi ğardaş**ıdu**ğ****. 1/96

biz fa**kırdı**ğ****. 1/56

yedi ğardaş**ıdu**ğ**** işte 1/234

üç elti**ydi**k****. 3/3

otuz giş**i**ydı**ğ****. 3/100**

2.2.2.4.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Üçüncü Teklik Şahıs: -ımi**ş**, -ı**mi**ş**, -ı**mi**ş**, -ı**mi**ş**, -ı**mi**ş**, -ı**mi**ş****************

şey varı**mi**ş**** ğomşuları varı**mi**ş****. 12/305

uzun**ı**mi**ş**** 1/118**

duġ ġaderi yō**muş**. 1/121

sizin kóyúñüz iyiy**miş** dirle. 1/221

ġaynatamıñ, ġaynnamıñ ġız ġardaşı unuñ ġızı yerişkün**ümüş**. 9/82

yāni öyle, nasip öyle**ymiş**. 2/22

şindik bekle mi şindile o da kim**imiş** diniliyo. 3/40

2.2.2.4.4. Şart

Birinci Teklik Şahıs: -usam

eñer haqsuz**usam** haqsuzlumu da söyle oġlum. 5/148

Üçüncü Teklik Şahıs: -ısa, -usa, -sa, -yse, -ise,

yoġ**usa** nerden alacan? 19/38

ġazāñız yoġ**sa** didi ġazā namazı olma vadı didi 12/339

anamıñ kókú *hopa*lı. *hopa* nereyse. 1/151

kóyú severle ne biyin ne hikmet**ise**. 1/221

o zaman bubam dimiş sende var**ısa** bende de va dimiş. 3/12

2.2.3. Zarf-Fiil

Yörede, fonksiyonu standart Türkçedeki ile aynı olan ancak bazı farklılıklar gösteren zarf-fiil yapıları tespit edilmiştir.

-ken, -kene, -ka, -ke, -kanā Standart Türkçede yalnızca –ken şeklinde kullanılan zarf-fiil ekinde yörede bazen ekin son ünsüzü olan /n/ düşürülür, bazen de ekin sonunda /a/ ve /e/ ünlüleri türetilir. Ek ünlü uyumuna da girmektedir.

hiç de kúçũke, maļ gũde**ke** çağırdımı Şindi beceremiyon. 11/54

örer**iken** mi? 1/172

gel**ikene** iş buļabilũse alıyo 2/13

undan sũna ayānın ucunu basar**ka** beyle ğaķarkene zorunan ğaķa, zorunan ğaķa. 7/110

çocũ**ķana** öyle davar, maļ gũttũk. 4/13

-duķcan, -duķÇan, -duķčan, -dũkÇen: -Dİk sıfat-fiil eki ve -tAn ayrılma/çıkma durum eki ile oluşturulmuş bir zarf-fiil ekidir. Yörede -tAn çıkma durum eki -can, -čan, -Çan, -çen şeklinde kullanılmaktadır. Hem zaman hem de neden gösterme fonksiyonu vardır ve genellikle kendinden sonra çıkma durumu isteyen sonra edatı ile birlikte kullanılmaktadır (Korkmaz, 2014, 877).

sağ ol**duķcan** sona sen her Şeye bi yetişiyi, yapabiliya 11/17

ğabire ğo**duķcan** sona diya kırķ ğun kırķ gece yataķta ğaķmamıŐ 12/330

bi de hastaļanıvıdım mi gelin ol**duķÇan** sũna. 12/161

öyle ol**maduķčan** sũna ğaynnanın, ğaynatın eline evel ileğenle varıdı. 15/34

çamurun musa cennete gitmedũkÇen sũna vaļļāhi baŐkasının hĩ_ũmũdu yoķ.
8/51

dũkçen: Yörede, süreklilik ifade eden -DİkçA zarf-fiil ekinin sonunda bir /n/ sesi türemiştir.

beni ğo**rdũkçen** ğaçıyoļa. 5/88

-(y)ıncağ, -(y)ıncağ: Yörede –(y)Inca zarf-fiil ekinin yanı sıra –(y)ıncağ, –(y)ıncağ şekilleri de kullanılmaktadır. Ufuk Deniz Aşçı'ya göre ekin sonuna gelen –ğ, –k sesleri, ok/ök pekiştirme edatının kalıntısıdır (Aşçı, 2016:190). Gürer Gülsevin de ekin bu şeklinin EAT'de nâdiren kullanıldığını belirtmiştir (Gülsevin, 2011:127).

ğaynata yatmay**ıncağ** yatamıyodun “kaynata yatmayınca yatayordun.” 15/32

dūla olmay**ıncağ** atılmıya “tuğla olmayınca atılmıyor.” 15/174

2.2.4. Edatlar

uçun, uçun: Standart Türkçede kullanılan için edatının arkaik şekli olan uçun yörede kullanılmakta olan bir edattır. Sadece bir örnekte ise damak n'si ile uçun şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. için, için/uçun edatlarının kökeni ve aynı anlamda kullanılıp kullanılmadığı kesinlik kazanmış değildir. Mehmet Vefa Nalbant'ın bu edat hakkındaki görüşleri şu şekildedir: “ *için edatı XI. yüzyılda Kaşgarlı tarafından da tespit edildiği gibi var olan ve Kıpçak ve Oğuzlar'ın kullandığı bir edattı. Bu edat daha sonraki dönemlerde “neden-sebep” anlamı taşıyan için edatıyla karışmaya başlamış ve yapısal benzerliğinin de yardımıyla Kaşgarlı'nın gösterdiği anlamından uzaklaşıp “neden-sebep” anlamı ifade etmeye başlamıştır. için ve için edatları arasında görülen için şekli bu karışma devresinin bir ürünüdür ve her iki edattan da izler taşımaktadır.*” (Nalbant, 2012:93).

onlar için çok savaştım yavrularum **uçun** “onlar için çok savaştım yavrularım için.” 19/41

aç garnı doydı onun **uçun** “aç karnı doydı onun için.” 5/64

2.3. Sonuç

İnceleme yapılan on üç köy hakkında yapılan tespitler aşağıda belirtildi:

1. Ön damak ünsüzü olan /g/, yarı artlılaşan ünlülerin yanında karakteristik bir özellik göstererek orta damağa doğru kayar ve [g] şeklinde kullanılır: *górdük, güzel*.

2. Ön damak ünsüzü olan /k/, yarı artlılaşan ünlülerin yanında karakteristik bir özellik göstererek orta damağa doğru kayar ve [k] şeklinde kullanılır: *ekerdík, kóy*.

3. [k], [g], /ñ/, /d/, /ğ/ ünsüzlerinin yanında bulunan ön ünlülerde, gerileyici ve ilerleyici benzeşmeler sonucunda yarı artlılaşma görülmektedir: *gúz, óñünde*.

4. Standart Türkçede dudak ünsüzlerinin yanında bulunan yuvarlak ünlüler yörede yaygın olarak düzdür: *yağmır, hamır*.

5. Yörede görülen yağın özelliklerden bir tanesi de düzlük-yuvarlaklık uyumunun ünlü yuvarlaklaşması sonucunda bozulmasıdır: *yanu, çarşu*.

6. Standart Türkçede ver-, de- sözcükleri yörede karakteristik olarak vir-, di- şeklinde kullanılmaktadır. Bazen de sözcüklerdeki /e/ sesi kapalı e sesi ile kullanılmaktadır.

7. Standart Türkçede ön seste bulunan /t/ sesi karakteristik olarak /d/ sesi ile kullanılmaktadır: *daş, dorpak*.

8. Alıntı sözcüklerde asli uzun ünlüler genellikle korunmuştur: *vefāti, cāhilin*.

9. Bazı ünsüzlerin erimesi sonucunda ikiz ünlü oluşumu meydana gelmektedir. /ğ/ ve /h/ ünsüzlerinin erimesi ile oluşan ikiz ünlülerle çok sık karşılaşmıştır: *saar, ku.laına*.

10. Yörede kullanılan şimdiki zaman ekleri oldukça zengindir. Şimdiki zaman eki -yor'un /r/ ünsüzünün düşürülmesi karakteristik bir özelliktir. Şimdiki zaman –

yo, -ya, -yü, -ye, -yı, -yi, -yä, -yâ ekleri ile karşılanmaktadır. En çok kullanılan ek ise -yo ve -ya'dır: *görkuluha, yaradıya*.

11. ile edatı ekleşmiştir ve çeşitli kullanımları mevcuttur. +InAn, +(y)nAn, +nA, +lAn, +lA şekilleri ile kullanılmaktadır: *gızınan, durbünne*.

12. imek fiili ekleşmiş ve tam olarak önlük-artlık uyumuna girmiştir: *olmuşumuş, gardaşdık*.

13. Türkçede sözcük başında olmayan /r/ ve /l/ ünsüzlerinin önünde ünlü harf türetildiği görülmektedir: *ürüs gar, irahmetlik*.

14. Standart Türkçedeki çokluk ekinin /r/ ünsüzünün düşürülmesi yaygındır: *memleketle, tavaḷā*.

15. Yörede, ikinci teklik ve ikinci çokluk iyelik eklerinde nazallık genellikle korunmaktadır: *dedeñ, adamıñiz*.

16. İlgi hâli ekinde de nazallık genellikle korunmaktadır: *merdivanıñ aḷına*.

17. Bulunma ve ayrılma hâli ekinin ünsüz uyumuna genellikle uymadığı görülmektedir. +dA ve +dAn şeklinde kullanımları yaygındır: *mutlaḷda, yoḷluḷdan*.

18. Vasıta hâli eki ekleşmiş ve uyuma girmiştir. +ḷa, +le, +ḷan, +ilen, +ınan, +inen, +unan, +ünen, +na, +ne şekilleri ile kullanılmaktadır: *gızınan, damadıḷan*.

19. Birinci teklik zamir kaynaklı şahıs eki standart Türkçeden farklı olarak -n, -ın, -in, -un, -ün şekilleri ile kullanılmaktadır: *görkıyon, örerin*. İkinci teklik şahısta, standart Türkçedeki ile aynı kullanılmakla birlikte, telaffuzu kolaylaştırmak için ekin /s/ ünsüzünün düşürülerek ve nazal n ile de kullanıldığı görülmektedir. Şimdiki

zamanda sadece -n ve -ñ ile kullanılmaktadır. Geniş zamanda bu ek -sXn ve -sXñ şeklinde kullanılmaktadır. Gelecek zamanda ise -sXn ekini yanı sıra -n ve -ñ kullanılmaktadır: *almışın, biliyön, görsün, yağacāñ*. Birinci çokluk şahısta standart Türkçeden farklı olarak sadece Akyörük köyünde -uğ, -ük ekleri de kullanılmaktadır: *ğalkmışuğ, bitimişük*. İkinci çokluk şahıs standart Türkçeden farklı olarak bazen ekin -sX sesleri düşürülür ve bazen nazal n ile de kullanılır: *iyi itmişinüz, nerden geliyânüz?*. Üçüncü çokluk şahısta ise ekin /r/ ünsüzünün genellikle düşürüldüğü görülmektedir: *gomuşla, gitmişle*.

20. İkinci çokluk iyelik kaynaklı şahıs ekinin sadece nazal n ile kullanıldığı görülmektedir: *danırsañız, hoş geldiñüz*.

21. Okçumehmetli ve Killik köylerinde görülen geçmiş zamanın hikâyesinin üçüncü teklik şahıs çekiminde görülen geçmiş zaman ekinden sonra pekiştirme amaçlı /n/ sesinin türediği tespit edilmiştir: *para dağardın, düğün sürerdin*.

22. Okçumehmetli köyünde görülen geçmiş zamanın hikâyesinin üçüncü çokluk şahıs çekiminde görülen geçmiş zaman ekinden sonra /n/ sesinin türediği, -lAr ekinin /r/ ünsüzünün düşürülerek türeyen /n/ sesinin etkisi ile -nA şekline dönüştüğü tespit edilmiştir: *davulunan garşuladınna, ağaçtan şey yapardınna*.

23. Geniş zamanın birinci teklik şahıs çekimi standart Türkçeden farklı olarak -arın, -erin, -rın, -rin, -run, -rün şekilleri ile yapılmaktadır (çok söylerin). Üçüncü teklik şahıs çekiminde -Ar ekinde herhangi bir düşme olmazken -(X)r ekinde /r/ sesi düşer ve görevi yardımcı ünlü üstlenir: *saklanu, oñu*. Üçüncü çokluk şahıs çekimi normal kullanımının yanı sıra gerileyici benzeşme ile -eller, -ller şekilleri ile de kullanılmaktadır: *unu yıllardi*.

24. Gelecek zamanın birinci teklik şahıs çekiminde standart Türkçeden farklı olarak –acan, -ecen, -ecem şekilleri kullanılmaktadır: *gezececeñ*. İkinci teklik şahıs çekiminde farklı olarak –acān, -ecēn, -cān şekilleri kullanılır: *çamaşur yüklenecen*.

25. Birinci teklik şahıs emir ekleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Birinci teklik şahıs emir çekimi -ıyun, -ıyin, -ıym, -ıyin, -uyun, -ıyın, -ıyın, -eyin, -yim, -yin, -yım, -ın, -n ekleri ile yapılmaktadır: *ne biyin ğızım?, orıya gidıyin*. Birinci teklik şahıs emir çekimi bazı sözcüklerde –n ve –m ekleri ile karşılanmıştır: *ne yemek yaparuz ne bñm, ne bñm*. Üçüncü teklik şahıs emir çekiminde ekin nazal şekli de kullanılmaktadır: *ġabu!_itsiñ, ġelsüñ*. Üçüncü çokluk şahıs emir çekiminde sadece nazal kullanımı mevcuttur: *yatsıñla, disiñle*.

26. Şimdiki zamanın hikâyesi yörede –yodu eki ile kullanılmaktadır. Sadece bir örnekte birinci çokluk şahıs çekiminde –eydük şeklinde kullanımı tespit edilmiştir: *ötekini bileydük biz*. Okçumehmetli köyünde, şimdiki zamanın hikâyesinin üçüncü çokluk şahıs ekiminde şimdiki zaman ekinin /r/ sesi düşer ve /n/ sesi türemesi görülür: *e bilmiyodunna da yoġlũ*.

27. Geniş zamanın hikâyesinde –(X)r ekinin /r/ sesi düşer ve yardımcı ünlü görevi üstlenir (gelüdü, ġörüşüdü). Okçumehmetli köyünde geniş zamanın hikâyesinin üçüncü çokluk şahıs çekiminde /n/ sesi türemesi görülmektedir: *daġardın, ġarşuładınna*.

28. İsimlerin şimdiki/geniş zaman birinci teklik şahıs çekimlerinde standart Türkçeden farklı olarak –(y)ın, -(y)in, -(y)ün, -in şekilleri kullanılmaktadır: *hastayın, iyiyin*. Birinci çokluk şahıs çekiminde standart Türkçeden farklı olarak sadece bir örnekte –(y)ık şekli tespit edilmiştir: *aġrabayıġ*.

29. İsimlerin görülen geçmiş zaman üçüncü teklik şahıs çekiminde standart Türkçeden farklı olarak Killik köyünde –na hecesinin türediği tespit edilmiştir: *ğaşuqla varıdına, yōuduna*. Bunun sebebinin anlamı pekiştirme olduğu düşünülmektedir.

30. –ken zarf-fiil ekinin yörede kullanımı çeşitlilik göstermektedir ve ekin bazen uyuma girdiği görülmektedir: *gúdeke, öreriken mi?, basarğa*.

31. -Dik sıfat-fiil eki ve –tAn ayrılma hâli ekinin birleşimi ile oluşmuş – DIktAn zarf-fiil eki yörede -duğcan, -duğÇan, -duğçan, -dükÇen şekilleri ile kullanılmaktadır. Bu zarf-fiil eki sonra edatı ile birlikte kullanılmaktadır: *ğabire goduğcan sona*.

32. Standart Türkçede süreklilik ifade eden –DIkCA zarf-fiil ekinin yörede bir örnekte -dúkcen şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir: *beni górdúkcen gacıyoğa*. – DIk sıfat-fiil eki ve +CA eşitlik durum ekinin birleşmesi ile oluşmuştur. Bu ek –n morfemi ile genişlemiştir. Ancak işlevi –DIkCa ile aynıdır (Karahan, 2012b:221).

33. Standart Türkçede –(y)IncA şeklinde kullanılan zarf-fiil ekinin yörede bazen -(y)ıncağ, -(y)ıncağ şekillerinde de kullanıldığı tespit edilmiştir. Ekin sonunda görülen -ğ, -ğ seslerinin ok/ök pekiştirme edatının kalıntısı olduğu düşünülebilir (Aşcı, 2016:190).

34. Geniz n'sinin kullanımı yörede git gide azalmasına rağmen yine de korunduğu görülmektedir.

35. Hasan Buluç Atıkara'nın hazırlamış olduğu *Boyabat Ağzı Sözlüğü*nde bazı Oğuz boylarının Boyabat ağzına olan etkileri yer almıştır. Bu bilgileri kısaca şöyle özetleyebiliriz:

ET’de damak n’si ile kullanılan saña, baña, yaluñuz gibi sözcüklerin yörede kullanımının devam etmesi; ET’de söz başı [k] sesinin istikrarlı bir şekilde [ğ] sesi ile kullanılması; -yor şimdiki zaman ekinin yörede yaygınlıkla –yo, -ya şekillerinde kullanılması; birinci teklik şahıs ekinin görülen geçmiş zaman hariç diğer zamanlarda –n sesi ile karşılanması *Kınıkların* etkisi ileler.

ET’de söz başındaki [k] ve /k/ ötümsüz ünsüzlerin ötümlüleşerek [ğ] ve /g/ sesine dönüşmesi; -(X)r geniş zaman ve –yor şimdiki zaman eklerinin /r/ ünsüzünün düşmesi; vir-, yi-, di- sözcüklerinin kök ünlüsü olan /i/’nin hâlâ kullanımını yitirmemiş olması; /ñ/, /g/, /y/, /ğ/ seslerinin düşerek yanlarındaki ünlünün uzaması; anlamı pekiştirme görevi bulunan “kine” (dimiş kine) edatının aynen kullanılması *Avşarların* etkisi ileler.

Gelecek zaman birinci teklik (acan, ecen) ve ikinci çokluk şahıs (acañız) çekimleri *Salurların* etkisi ileler (Atıkara, 2017:12-13).

3. METİNLER

-1-

Konuşan: Döndü Kabadayı

Yaş: 83

Derleme Yeri: Akyörük

Konu: Tanışma, Oyunlar, Düğünler, Eski İşler, Aile, Yemekler, Kına Gecesi, Eski Günler, Tarım, Eskilerden Sohbet, Asker Uğurlama, Günlük İşler, Köy Hakkında Genel Konuşmalar, Kardeşleri Hakkında, Düğün Kıyafetleri ve Mehir, Çorba Tarifi

Tanışma

- 1 hoş geldiñüz. İyiz. hoş geldiñüz. sizi sormalı. siz nasılsıñız? hoş geldiñüz. otu
2 otü otü gızım. otu otu. hoş geldiñüz sáfa geldiñüz. kimsin sen ? nerden geliyãñüz?
3 nereye gidiyãñüz? ben orayı diyin baña. heh. e *dodurğa* bizim kóy. benim gelin de
4 *dodurğa*lı. bizim gelinlerimiz o koylü. benim gelinim de *dodurğa*lı büyük gelinim.
5 *ceyhunun* hanım. sen *ceyhunu* bilmezsin de. *aPduñlanın* gızı. benim gelin işte. *şengül*
6 *şengül*. heh *şengül*. hã *durna*lardan iy yabancı deelmişñiz. iyi o da bizim. nereye
7 gideceK_ adım sōna. şindiki şeyleden görkułuya oñüm görkıyon ben. şindiki
8 şeylerden başımıza bi şeyler geli mi diye. benim adım *döndü gabadayı*. yaşımı
9 bilmeyon gızım.
- 10 - seksen iki. otuz beşlü otuz beşlü.¹

¹ Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

Oyunlar

11 ğoca zamanlar herifin ğızı. ben ğafam ermiya. hastayın ben. yoK ben ānadaman
12 yavrum öyle şeyler. şu geline sor. oynarduK. hiÇ hiÇ çoK_oyun oynardım ben.
13 vāllahi. daş da oynarduK. savıla saklanmaçça oynarduK. tārihini şeyini bilemeyecen
14 yavrim ben. birimiz saklanu, birimiz ararduK bi şeyle.

Düğünler

15 sen adama laf anlatsaňa. ben bi şey bilemeyen yavrim. eskiden şindiki gibi
16 dēldi. dūğún dernekten sorarsan şindiki gibi dēldi ğızım. eskiden anması ayıp
17 *ahmedin memedin* ğızına böyle ne buluşmaK vardı; ne ğörüsmek vardı. ğaynına,
18 ğaynita ğızı beenüse giderdi ordan isterlerdi. āniyoñ mu? yoğusa ne oĻanla ğız
19 ğörüşüdü; ne ğızınan oĻan ğörüşüdü.²

20 ondan soñra bi dauĻ, bi kómüş arabası, bi tep çaĻa çaĻa arabaya bindürüleridi
21 kómüş arabasına. üstü örtúk öyle gelin getürüleridi.

22 -yoK iki ğún sürerdi. çarşamba ğún başlar, perşembe ğún. eskiden böyle bazara
23 dek çoK ğüç gelüdü pazara. çarşamba ğún başlar. perşembe ğún gelin almaya çıkar,
24 cuma ğún dūğún biter. yani cuma ğún zabahlayın. ya ya. çarşamba, perşembe işte
25 cumaya varmaz yāni. cuma ğún zabahlayın namazı yeyendürüler, bilmem bi şeyler.
26 āniyon mu? el öptürüler bi şeyler.³

² Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

³ Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

27 evelki işlerden bi şeyler ğalmadı. ondan sona dúğún bitmiş olurdu yanı. ahā

28 ahā ya. *aġlām* ne diyim saña. ya *rabbi* ya.

29 -bundan bir yaş bēyüğüm ben. *memed*. ya böyle bi adamlar burada şeyler

30 ānadacağ kimse yoğ yanı. Sohbet edecek, çay içmeyoñuz.⁴

31 ne gibi? ğadınım ah ğızım biliyodum unuttum. túrkúleri çok çarıyodum. çok tef

32 çalıyodum çok emme şimdi unuTTum ben bunları. dörd_aydu beş aydü da

33 hastayın. çok hastaľuğ çektim. ağlım başumda yoğ. sağ ol, *aġlah* razı ossun.

34 -hasta hasta. *aġlah* nasip ederse ayın on altısında *samsuna* götürecez. şeyi va.

35 ğontrolü va. hasta.⁵

Eski İşler

36 -yaparľardı ya. kilim doğurľardı.⁶

37 kilim doğurdum kilim. ā şöyle kilim. herbe. herbe diyoz herbe. túrkülerde bile

38 va ya heybe. heybe heybe. eşşēn üstüne āatarsın. Pazarını görür gelüsüñ. iki yanľarına

39 ğorsuñ öteni beriñi. unları doğurdum ben. bu kilimleri doğurdum. yün_ēĝrürdüm.

40 yün_ēĝrürdük. ya öyle şeyleri yapardım.

⁴ Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

⁵ Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

⁶ Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

Aile, Yemekler, Kına Gecesi

41 benim dört. bi ğız, üç oğlum va. ā bu yanımda bu gelün. birisi dē şu görünü
 42 öteki evde oturuya. gelinin biri de çarşuda oturuyo. yā ğızım da *istanbuğ*la.

43 ne yemek yaparuz ne bīn. tarhana çorbası, mercimek çorbası, ondan sōna
 44 şehriye çorbası. *ağğah* ne vēdiyse çorbaları yaparuz. ondan sona yaprak düreriz. pilaF
 45 yaparuz, şu yaparın, *ağğah* ne vēdiyse. senin *hüseyn* şimdi mi gidiyo? dağa çıkardıla
 46 ya. benim çocuklarım kamyoncu. biri emekli çıktı. urda çalışmıyo. ikisi de
 47 ğamyoncu. kamyonları vā.

48 kızım tarhananın mayasını getürürüz. maya, domat ğataruz. tomates ğataruz,
 49 soğan ğataruz. onların mayası gelür, mayağaruz. acı biber ğataruz. ya ya toz gibi oğ.

50 bizim gelinin anası bize yolluyo. aynı bizim tarhana gibi. sizin kōyün şeyi
 51 bunun dūñürü oğur. ğarı fağır ğarı bize yolluyo. aynı tarhana. bura çok yoğsa da
 52 başka dış memleketle gibi oğmaz burda. oğ da çoğ ğış oğmaz. buralarıda oğmaz.
 53 vardı.

54 -vardı. bizim çarşamba ğún ağşam ğına gecesi yaparlar, perşembe ğún
 55 zabahlayın gelin almaya çıkaruğla. tabi davuğllu zurnağı. çalduran davuğ çalduru; ğúcú
 56 yitmeyen çaldumaz. biz fağırduğ. bizim davuğ zurna bi şey yapmaduğ biz. bunun
 57 dūğününde heçbi şeyimiz youdu. sazı oğlan çalduru. ğarıların tef çalmasıynan dangur

58 dungur geldi işte. herkes böyle çalgıcu lu düğün yapamazlarıdı yani. yine hoş geldiñiz
59 de yāni.⁷

60 aç mısız, doğ musüz? açlığı sormuyoz hiç. bilemiyoz yā unuttuğ u zaman ne
61 zaman.

62 -bunlar zatten televizyona bakınca diyo lar gelecek ha başına bizim köye. hanı
63 televizyonlarda gösteriyo la meselā yimek yapıyo la, bilmem ne yapıyo la. oklāç, yaşlāç
64 her şeyi gösteriyo la. bizim kóye gelsele biz ne yapacāz diyo bu bak. afiyet olsun.
65 yiyin, için. dek geldi yāni şindi. biz beceremeyiz diyo. gendimizden umudumuz yok
66 yāni böyle.⁸

Eski Günler

67 yaşlandığ ğızım. yaşlandığ. çok iş görerdüm ben. yaşlandığ. bi tarla orā
68 orānan biçerdim. sizin köy de orānan biçiyo ğalıbe. benim kimsem yōdu. yañuz bi
69 tarla orā biçerdim. gelüdüm, çocukları doyurudum. inek saardım. *çukurhanlı* diya ya.
70 o işte inē sardım. o çocuklarımı doyurudum tarladan gelince. nası canım varımış.
71 şindikile hī hazır eve geliyo la, hazır çamaşur yıka duğ yıka duğ diyo la. makina yıka yo
72 ondan sona bu laşık yıka duğ diyo la. makina yıka yo. nasıl yapmışuğ? nasıl
73 dayanmışuğ? *allah* yardımcumuz olmuş. birağ o günler aklıma geliyo da ya böyle
74 ğızım çok zahmet eriştük. çok zahmet çek tük. *allah* inşa llah öte dünyāda óñümüze
75 çıkar. doğru çalış tuğ, doğru yer düğ. ğaynınam yōdu. ğaynatam yōdu. bunun babası

⁷ Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

⁸ Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

76 erken ölmüş. ğaynınam ğaynına vamiş. ğaynınasız, ğaynatasız insan bi ğulbundan
 77 dutucağ yoğudu. gendü gendüme o çoľuk çocūmu hađđettim. bu dađlara giderdi
 78 çalışmaya. gelmezdi bir ayda, iki ayda. amān çoğ çektim ğızım ben. şindi de yerinden
 79 ğağamıyon işte. insan birden ğoğtüm.

Tarım

80 ekün ekerük, buğday. buğday, arpa bizim burada onla oluyo. başka bi şey
 81 olmāyo. emme şimdi baraç geldi. bu ekiyağa öteberi. her şey ekiyağa. bizim
 82 ğünümüzde yoğudu. kız açlığ, doğluğ sormadan hemen çay ğuyıyon. aç mısıñız
 83 ğızım? iyi_ıtmişiniz emme.

Eskilerden Sohbet

84 yok. ođumuřlūm yok. ğuran ğursuna da gidemedim. yođdu. bu kóyde yođdu
 85 zatti yoğdu. oğul yoğudu bizim ğünümüzde. soñadan yapıldı oğul. bizim çoľuk çocuk
 86 oraşarda oğudu. oğul yapıldı. bizim de yaşımız dutmadı o zaman. o da gitmedi ben de
 87 gitmedim oğula. yā böyle işte. çoğ cāhildi, cāhildim. sen ğonuřuviseñe gelinlük
 88 ğünlerine sizinkile. hayatınızı siz bilüsünüz. ānařtım ānařtım. gelin ā bu yanımda
 89 temsili. ahşam biri çarşudan geldi. o her ğün geliyü orda yanıma. iyi *allaha* řúkür.
 90 onladan bi azmi yok. üçü bi yerde durdu. üç gelin üç. üç gelini bi yere ğoyduğ. üç
 91 gelini bu evi ğöndümüz de mutlağda yattığ. óyle ğünler geçüdüğ. benim mi? şindi
 92 nası sayım? torun çoğ. üç dene öteki gelinde, döt tene bunun, iki ğızımın, beş tene
 93 şehirdejinin hesaP ét.

94 biz anamızdan doğaı bu kóylüyüz. anamız burda doğurdu bizi. yangun yandı.
 95 babamgiliñ evi şuradaydı. yangun yanınca babamgil *istanbuğa* gittile. burdan gittile.
 96 bi daha da anam bubam öldü, ğardaşlarım öldü. insanımız ğalmadı. yedi ğardaşıduğ.
 97 -bu da anamın dayısının ğızı. akrabayığ. ğızım bura iki defa yandı. ilkin
 98 altmışta yandı burası. biz yayıladıduğ. altmışta. altmışın demek ki doğuzuncu
 99 onuncu aylarında filan. yandı burası. o zaman yayıladıduğ. yayıladan biz tē *zehmeli*
 100 diriz. yani nası diyim altmış, elli beş altmış olmayınca gelmezduğ yayıladan aşā.
 101 *boyabat* bazar ğünü dā şu ğyunun beyaz yerinin öldü yerde ordan tutuşmuş. o
 102 ordaki şu ğyunun beyaz yerinin öldü yerdeki bi ev varıdı. eski zaman evleri. onlar
 103 da heb_āÇ_eviydi. heb_ağaçlardı. çam derüz biz onlara. senin şu ğördün
 104 karşıdaki ev gibi. ha şu pençeresi mençeresi.⁹

105 kıızım birağ şu pençereyi mençereyi. çoğ ürediyon sen bunu. şimdi bi ğızı iki
 106 insan isteyo. ānadın mı? bi ğızı. ondan sona birisine vidile ğızı. Kēndü_evini hateşe
 107 vimiş. kóy yansın da geri ğalacağ da sanki ona virecekle. kóyü ateşe vimiş getmiş
 108 gitmiş yayılaya. kóy yandı. keyfi yağıtıla kóyü keyfi. altmış hāne yandı altmış. ya
 109 altmış hāne yandı bu kóyde. burdan cāmiye ğada yandı. yayılaya uvayı ğoyduğ. yayıla
 110 uvayı diyi ğonuşıyun ben artuğ. ekinleri ğuyduğ. hambarlar dolu ekininen. ğüz
 111 ğuyıldı undan sona ekin eKmeK bi şey ğalmadı. yandı çıktı hep hasat. o sene hep
 112 satun ala satun al, çarşudan ala çarşudan ala çarşudan ala o bir seneye erdüK_emme

⁹ Bu kısım Döndü Kabadayı'nın eşine aittir.

113 herkesin ile... çoğ insanlar da öldüle. çoK insan da öldü. otuz hâna geçinemedüle,
 114 hep öldüle. adam bir vallahi kanserden öldüle adamla. soña ne didim gölaynan
 115 meydana gelmedük.

116 çok eziyet çektük. duTtu bi yol da öteki geçe yandı. a! gızım a! a!. nasib ossun
 117 bi çay. orayı da gız çamaşırı yüyomuş. bunun gibi yerişkin gız. çamaşırın altuña
 118 odunu sokmuş tavanın altına odunu. uzunumuş. yana yana gelü şu eviñ içine tutuşu.
 119 bu geçe de öyle yandı. cāmiye ğada bu geçe yandı, cāmiye ğada u geçe cāmiye
 120 geçmedi beri. burıdan da cāmiye öte geçmedi. iki seFer yandı bu kóy. du! gaderi
 121 yõmuş. hep bu yerler yeñiden yapıldı. yeñiden yaptuk. ne çektüg emme. yaptuk
 122 emme ne çektük. undan soña böyle meydana geldük. bi gızın üçün göca kóyü
 123 yaqtıla. keyfi yaqtıla. yā nele çekti bu millet. kız şeye alıya ha ya beni. şindi farkına
 124 vadım. oraya alıya beni. ondan haberim yok ya. saã ne diyin? beyle işte.

125 ğaynınam ğaynına vāmiş. bize zahıb olmadı. undan sōna bu da faķır. dağlara
 126 daşlara çalışmaya giTTi. ben de o dörd çocūnan bu ğada şeyi yıķılı... bu zamana
 127 gettük. çolu çocū da everdük. şindi herkezi yerine yerleştüdük. onun da evi va.
 128 şeirdeiniñ de evi va.. yani yokluķdan başladuk da çok şúkür a//lahıma a//lahın
 129 yardımınan bu zamana ğada geldük. şúkürler ossun evime. şindi torunları everiyoz.
 130 dörd tene torun bi senede bunun dörd tene çocūnu everduk. üç oğlan bi gız. tam bi
 131 senede dördü de evlendi. tabi borçlandıla, şey ittile emme gine hanı şeyin hesābı
 132 meydan aldıla. borcu olmayan a//lah. a//lah va borcu olmayan. saã ne diyin öyle.
 133 bunun bu gõnsūñü aldıla. bu hasta. ānyoñ mu? altı sene oluyo. çok çeKtüK.

134 çeKtüK emme *allah*a şükür zararı yok. çok şükür. tam altı sene oldu. tam bu orakta
 135 altı sene. *saã* ne diyin. çok şükür *allā* ziyānı yok. çoĸünü çoĸünü everdi şindi.
 136 yerleştüdü yerine. biri kirāda oturuyo, ikisi evleri va. biri öğretmen. *vanda* o.
 137 onunkile de yerleştile. *saã* ne diyin. *dā* ne diyin bēyle işte. bunun oĸanın biri de *vanda*
 138 öğretmen. biri de araba ĸamyoncu. babasının yanında ĸamyoncu. iki ĸamyonĸarı va.
 139 biri oĸlu gidiyo, birisi babası gidiyo. gelinlerden memnünüz kóyüñüzün ĸızlarından.
 140 vaĸĸahi keşkem bi ĸız daha viseñiz. vimessiñiz. vaĸĸahi iyile bırak sen. memnünüz.
 141 *allā* şükür.

142 yaşanmış hikāyeleri de unĸarı eskileri bilmeyon u zamanĸarı. benim bābam
 143 anam nerden gelmiş biliyoñ mu? tam büyük harp olmuş. sen benim anam ordan
 144 gelmiş. anası babası yoĸda ölmüş. anamı bu kóye atmışĸa giTmişle. harbde harbde.
 145 benim anamı. bi adamın da çoĸü olmayomuş. o adam zaab olmuş anama. kóy
 146 odasında ĸomuşĸa giTmişle anamı. ana ölmüş, baba ölmüş yoĸda gelükene. ĸaçı...
 147 ĸaçmışĸa şindiki ĸaçanĸa va ya. öyle ĸaçmışĸarımış. ondan sona kóy odasına ĸomuşĸa,
 148 gitmişle. anam daha iki yaşında mı, bi yaşında mıydı neydīse. o fakır ĸarı almış,
 149 bēyütmüş, yerişdümüş, evermiş, evlendemiş *saã* ne diyin babamınan. yedi tene
 150 bebeimüz olmuş. yedi ĸardeş olduĸ. anam babam öldüle şindi. çok zahmet çekmiş
 151 anam da. tabi öyle ĸoĸay mı? *hopalı* diyoĸa anamıñ kókú *hopalı*. *hopa* nereyse? *hopa*
 152 nereyse? *artvin* mi nereyse? ordan gelme anam. *saã* ne diyin? babam da hortĸu
 153 ĸalmış, anam hortĸu olmuş. ikisini birbirine yapmışĸa, geçirmişle, gitmişle. zor
 154 zahmet aĸ doĸ. öyle geçim işte. öyle varĸınan filen ĸormemişle varĸıĸ. anam varĸıĸ

155 olmadan görmeden öldü. çolü ğardeşleri varlıK gördü de anam yime zamānı geçti,
 156 giyme zamānı geçti öyle görmedi varlıK anam. dā ne diyin? beyle ğızım. çok şeyle
 157 geçti de ğafam şindi ermiyon dimeye. çok şeyler ğórdük.

Asker Uğurlama

158 vallā áskerleri şindī kombo yapıyała, davul çalıyała, zurna çalıyała. öyle
 159 uğradıyała. ğına yaşıyała. evel öyle yoğudu. evelin askerleri uğradıvirdük şurdan.
 160 ğüle ğüle, hadin hayırlı askerlık diyi. ne bi şindi şey idiyała, özeniyała, ğına
 161 yaşıyała, şey idiyała şindi. kombo yapıyała. gezdürüyoła bi şeyle yapıyoła. ya
 162 ğızım bêyle işte çok ğünler ğórdük. çok şúkür allā bugüne de erdük. allah inşallah
 163 öte dünyamız hayırlıdu. bu dünyadan çekтік. ya ya.

Günlük İşler

164 kóyde de maļ ğalmadı. üç dört kişide bir maļ ğaldı. maļ da, herkez maļ da
 165 edinemiyo. yaşlandı. gençle geçti gitti. herkez istanbuła orıya. hep bunun yaşında
 166 ğoca adamla va kóyde. benim yaşımnda ğoca ğarıla va kóyde. istanbuğdan gelenle,
 167 geri gelenle, emekli olanla havas ediyola. geliyoła bir iki onla yapıycáz diye
 168 uğraşıyoła, tarlaıyoła. tarlası olmāyan öyle havas ediyola. biz vallā hebisinden
 169 ğaldük. bizim yapanumuz yok. oğlanlarımız arabaya gidiyo. kēndümüzün ğücü
 170 yetmiyo, bu gelin öyle. biz yapamayoz. bunun aylı va aylınan ğórúyo bizi. ğórúyo
 171 ne idecēn? ne olusa ossun bağğur ne olusa ossun vā ya ona baķ.

172 örerdim. örerin, örerin. neyi? öreriken mi? yok canım. ben beyle gúcúm
 173 izildükçe aha beyle şeyleri yapayom. beyle yelekleri örüyön. bošta durmayı
 174 sevmeyön işte. elime iş değcek. örüyön. ne diyön? igmeg ğaçmış ğĩ. dur yavrum du.
 175 ben hiç bošta duraman. gelin hiç yimedi. satman. eve yaparın. gelinlere yaparın,
 176 torunlara yaparın. satman. çolūmuza çocūmuza yaptık.

177 süzgú, kepçe,kevgür... öyle dirdük biz. biz öyle kibar iş yoğudu. Kadınla
 178 gibiydi bizim iş eskiden. bakır zahan, bakır tas; öyle dirleridi. ğaktı onlar şinci. onlar
 179 da şinci ğaktı. eğşi sıkıruz. yaylaalar mancar ekeriz. kazanlarınan mancar sıkıruz,
 180 kiren sıkıruz. yaylaalarda dolđuruduk. şindi gidemeyön yaylaya. yayla diye ölüyon
 181 emme gidemeyön artuğ. çok şeyle yapardım yaylada. dörT ğazanna bekmez
 182 sıkırdım. dört ğazanı... elma, elmaların bahçamız varıdı. elma sıkırdım. gece
 183 üyümezdim gece. gece üyümezdim. gece iş görerdim. yalnızdım. gündüz
 184 yerişemeyön diyi gece_eKme_iderdim. gece yayuğ yayardım. yayuğ yaymayı
 185 biliyoñ mu? bilmez. aaçtan yayuğ varıdı. böyle dówē dówē eliñine şindi yayuğ
 186 yayduđ diyoła. eKmeK ettük, şey_ettük diyoła bułaşuđ yūduđ. hâlbuki hep şey
 187 yıkayo bułaşū. çamaşur yüklenecēn sırtıña odunu ğoyacān; altına odunu ğoyacan.
 188 ipiñ altına üstüne de çamaşur yığacāñ. üstüne de tavayı ğuyacān. sırtına yüklenecen.
 189 tamam. sen o dereyi biye tārif etsem saña insan yisele urda insan duymāyo. o derede
 190 çamaşur yıkar gelüdük. kóye gelince asarduğ. ıslak urbayna böyle kóye gelüdük.
 191 yiyecēmiz yok. ayāmızda don yok. şu benim evlādım. eğnimizde urba yok.
 192 sağlılığtan sabun yok çalaçak. amān ğızım sabun bile bułamazduđ. sabun bile

193 bulamazduk. Őimdi dođuz tűrlű sabun va. bađıyan da buña harcadűna. dođuz tűrlű
 194 sabun va. yok bi ğalıp sabunnan ğedecēn de bi ğalıp sabuna ađılacān. şaynınam bizi
 195 bi şalıp sabunnan yolladı şamaşura. eltiminen bi ğalıp sabunu bitimiřűk biz. başımı
 196 neynen yuđacān diye bizinen şekiş ettik. ne diyi? bi siz onu on beş kişiyiz. on beş
 197 kişinin urbasını bi ğalıp sabun yıķar mı? şindiki ğalıp sabunla iřte. ğorűyoñ iřte. řu
 198 ellerimizi yara_ederdi o da. ovalayı ovalayı ovalayı... kir_yi_decēz diye. şindi
 199 ğarının nası rahatlık řindi. nası rahatlık nası. *allah* evde ğűle ğűle dursun. ođdű yerde
 200 nası rahatlık. bi yidűklerini bi daha yimiyoĻa ğadınla. űyle, űyle, űyle, űyle iřte.
 201 yılmaduk. meydana geldűk. tarih insanlarından insan ğalmadı. u zamanın
 202 insanlarından insan şalmadı. hindi u zamanın insanı oĻsa.

Kűy Hakkında Genel Konuřmalar

203 ğaynım. onda o laf eder. şu sarı bina. sarı sarı şey va ya. kim? ha bi řorķu va ya
 204 onun iřin. ya ya. o řok bilű. řok ğonuřu. bu ğonuřmayı bilmez. o řok ğonuřu. bunun
 205 ğűcű. řok řonuřu o. onun adı *ārif*.

206 ya ğızım. vaĻĻāhi ğızım şindi şu benim evlādı gelini hāmile ğalınca on kere
 207 řeye baķmaya gidiyoĻa. *ğastamonuya* ğorűnmeye gidiyoĻa. oĝlan mı, ğız mı ğarında
 208 řocű baķmaya gidiyoĻa řindiki gelinle. sen bi řu řocuk benim evlādı. her řeyi
 209 ğonuşuyon a beni şey_itmen. tarĻada ārıĻandım geldim. oraķ bişiyen. řocukĻarım
 210 űyle o orıya gittim. tarĻada aĝrıĻandım. bu da can iřte. ya ğızım bűyle iřte. aĥsama
 211 ğada oraķ biştim. aĥşam geldim de... ne diyo? seni aĻsa da gitse ya ğız. bizim adam

212 alsa da gitse ya bunları oraya. aynı ğardaşına. o iyi. niye götürüyün diyi? o iyi anladı.

213 o her şeyi bilü o.

214 türkü mü? türkü ne biyin ğızım? ne túrkúsü söyleyin? şindi türkü aklımda bile

215 yok ah yavrum. çok söylerin de şindi aklımda türkü filen.

216 ben idiyodum ya. burda maļ, ğara inekle, inek va. sağdumuz inekleden.

217 başka ğoyun, ğuzu ğalmadı. herkes sattı ğoyununu, ğuzusunu. öyle yok ğalaba ğoyun

218 ğuzu. geçi hiç yok. geçiyi hiç edinmiyoļa. yok. yoktu.

219 hangi? ağaçlar şu óteki şey hayva, şu dut, şu asma. bizim kóye herkez óyle dër.

220 her gelen de óyle dër. vallāhi o óğretmen gelü kóye, hoca gelü kóye hep severle

221 kóyú. kóyú severle ne biyin ne hikmetise. il kóyünden gelin getirürsen dirle onlar

222 bile dirle sizin kóyúñüz iyiymiş dirle. beĝenüle. temizdü. öyle pis, soķakļarı pis

223 deĝildü. şey ya *istanbuļ*dan ğız ğardaşımın ğızı va *kevser* diyi. buraya misāfirliĝe

224 geldile. teyzē diyo bu soķakļar diyo süpürttürüyoñuz mu diyo. temiz diyo hani. ğızım

225 biz soķakļarı süpürttürmüyoz emme temiz dutarız biz didim kóyü. herkes kóyünün

226 evinin şeyini temiz dutarız.

Kardeşleri Hakkında

227 vallāhi ğızım iki ķardeşim va. yúñsek oķuļlarda oķudu *anĝrada*. *anĝrada*. bize

228 ne söyleyo, ne geliya, ne gidiyo. ólümüze bile gelmeyo. zengin. *aļmanyada* evi var.

229 *anĝrada* üç, dörd_evi va. gelmeyo kóye. anamın babamın ólümünde geldiydi.

230 gelmeyo. üç tene ğardaşım da öldü. bunun anası ğız ğardaşımıdı. öldü. iki de oĝlan

231 ğardaşım öldü. şindi bi ğardaşım *istanbu*da. o oğlan ğardaşım. bi de *anğarada*ı va.
 232 *anğarada* hiç görmeyon. bi de ğız ğardaşım şeyde va, *istanbu*da va gine. emme en
 233 bēyūmuz en yaşlımız. maşşallah yaşlı ātuk. ğaç yaşında kim bilü. o yüz yaşında mı
 234 varmışdu. yedi ğardaşuduk işte dört ğardaş ğalduğ. üçü öldü. şindi biribirimizi
 235 görmüyo. o buraya gelemeyo, ben oraya gidemeyon. arabaya binemeyon. o buraya
 236 gelemeyo. anca telefonlarda ğonuşuyoz işte. nasılısın? iyi misin? şöyle böyle.

Düğün Kıyafetleri ve Mehir

237 gelinler şindi ne giyer? gelinle ne giyiyo ğı? evel pantuğ giyerdük böyle. bizim
 238 ğünümüze böyle içliK giyerdük. şindi kibar şeyle giyiyoğa gelinle. ğüzel şeyle
 239 giyivürüyoğa. şindi türlü türlü giyivürüyoğa. evelde yoğudu. pantuğ filan böyle
 240 şeylerle gelin oluduk. ğımağık ayru gelinliK ayrı.

241 başlık parası yok. yok, yok. meir diyi altına şey dirler. mehir diyi bile...
 242 bilerSüĝe. geline dağtuğları şeylere dirle. onlara dirle. onğa gelinin mehir didükleri
 243 tabi. dağılan nişanda dağılan ğızın. nişanda dağıyoğa ya. düĝünde dağılan oğan evinin.
 244 öyle diyoğa şindi. öyle yapıyoğa. bizim gelinle öyle işte.

Çorba Tarifi

245 çorbayı mı? çorbasını mı, yuñurmasını mı? çorbayı yağa ataruz. salçayı da
 246 üzerine ğoruz. tamam mı? onu ğavurruz o salçayı. biberini ataruz. ondan sōna e biber
 247 ğatmayoz mu canım? işte biberini, duzunu ataruz. tarhanayı eveli ısladuruz.
 248 zabahlayımdan ezeriz onu. süzereK ğuyaruz. çorbayı böyle yaparuz. şindi aynı gine.

249 öyle gördük öyle gidiyoz. nası yaparsınız? öyle de yaparuz. toz tarhana öyle de
250 yaparuz. ben şehirde gelin de devamlı öyle yapar. o da datlı olu. o da iyi olu. öyle de
251 yaparuz. o ğaruştumada daha zelletlü olu. unu da yaparuz. sen gelin misin, ğız mısın?
252 sormaK ayıp olmasın. bekâr mısın? iyi ğızım. inşaallah hayırlı yerden nasibin ossun.

-2-

Konuşan: Türkan Kabadayı**Yaş: 55****Derleme Yeri: Akyörük****Konu: Evlilik, Nişan ve Genel Konularda Sohbet****Evlilik, Nişan ve Genel Konularda Sohbet**

1 ben ne ğonuşacan hiç bilmen. ben yeniydım eskidim. biz tanışmaduğ. biz
2 görücü usulü evlendk. görücü usl evlendk. yaptuğ. nişanumuz, köyü oğuduğ.
3 eKmeK vidile. köyü oğuduğ nişana. köyü oğuyunca köylü geliyo. yani soğağ doğdu.
4 nişan va diyi bağrıyoğa. nişan va diyi bağrıyoğa. benim zamnıma Şey damat yasağ.
5 yanımda damat yok tabi. sde ğız oğuyo. biz ğaıyoz yani nişanlumuzu görünce. biz
6 Şinci nişanlım Ő yoğda yrse hemen biz samanlın duşuna ğaarduğ. biz görmesin
7 diyi mesela. samanlın duşuna yani mesela bi ğıyıya duşa durarduğ duşa
8 grnmeyelim diyi. kendmz duşarduğ, gstermezdk. sen inceġineydin u zaman.
9 Őiřmanlamıřın. ben bi seni gördüm ben. gördüm. ha öteki mi incesi? h. incesi oğan
10 mı senin eşin oğan. ben diyon biri incesi. hiç bilmeyiz ki seni. seni niye görmemişiz
11 biz? tekini bileydük biz. tekini biliyodum. burda mı duruyon sen, *ıstanbul*da bi
12 yerde mi? burdasın ha ya? askerden geldin. Şoför; ġamyon sryo. fabrikadan tuğla
13 ykleyo. *samsun, trabzon*; gidiyo oraya doğu. boşaldıyo. gelikene iş bulbilse alıyo
14 ġimonta, demir, kemir ne bulsa. bulamadı zaman da boş geliyo geri. Öyle alışıyo.
15 ġa yılında onu ben bilemen. yılımı bilemen vall unuttum.

16 bizim dúĝún davuğlu zurnağı oldu. ĝıŐın, ĝıŐın oldu bizim dúĝún. ĝar yaĝdı.
 17 ıŐıKĐla ĝaĉtı. ĝaranĐuĐta ĝalıduĐ. vallağı. giyemedim. yoĝudu benim zamānımda
 18 gelinlik yoĝudu, baş yaPduma yoĝudu, gelinlik yoĝudu. kóyde bi hısımımız yaptı
 19 başımı. o hālimisle gelin oldu. elbise, baştan aŐā uzun elbise giydim. öyleydi.

20 ĐardeŐim var. *istanbuğ*da, kóylerde yani öyle. biz dört Đız, bi oĝlanuz. beş
 21 ĐardeŐiz. ben teyze geliniyim. annem abĐası, annemin ikisi ĐardaŐ. annem öldü.
 22 deyzemin oĝluna vadım. yāni öyle, nasip öyleymiş.

23 oynarduk. vallağı bi şöyle bi yer eŐerdük. doğuz oynuyoz diye sopa aluduk. bi
 24 ĝozak ĝorduk o yana vura bu yana vura, daşın üstüne daş ĝorĐardı. ĝayaynan böyle
 25 atarĐardı. tike oynayoz dirlerdi. bizim oyun doğu. hangisini diyiviysin sana? ĝaya
 26 atarduk. bi ĝaya daşın üzdüne ĐıĐanca bam didi. kim ĝazanusa o bam diyoğardı. bi de
 27 öyle bi şey. öyle oynarduk yani. Đelik oynarduk. domat yaparĐardı bi şöyle Điviyi
 28 ĐorĐardı. sopayı hurunca havaya ĝaĐardı. hurdu muydu giderdi. sopayı vurdu mu
 29 giderdi.

30 gelinlik mi? gelinim va. üç gelinim va, bi ĝızım va. o hebisini evlendidim
 31 dórdünü de. üç oĝlan bi ĝızım va. hepsi evli. hepsi evli. orucun içinde sizin kóyden
 32 aldım doĝum yapacağ. şimdi ilk bebeğ daha, ĝız oğacağ. *vandağ* oĝretmenin de bir ĝız
 33 va. o altı aylık oğacağ gelene ĝada. bir ay ĝaldı tayin olmaya. ĝızı ĝızı oldu. burda
 34 ĝırĐı ĐıĐınca *vana* gitti. oĝretmen ĝocası. hinci altı aylıĝ oğuyo. buraya dónüŐe
 35 gelene ĝada Đocuk beş aylıĝ oğu. altı aya gidiya. onun da ĝız. ufağ gelininki oĝlan.
 36 ĝarnında. hāmile de hinci biliniyo. bağabiliyoğa ya. ĝızınki de ĝız. onun da o yoğcusu.

37 evet öyle. çocukların hepisini yāni. büyüğ_oğlum da şoför işte. babası gibi o da
38 dağlardan odun yükleyo, getirüyo. *çaycuma* diyola o yaña gideyo. o yandan bunla
39 yükleneyo çimonta, demir. o da aynı. birisi de daş ocānda çalışıyo, bāda burda. biri
40 de öğretmen *vanda*. benim bebeklerim işte böyle. öyle.

41 hinci biz tarla terek hep ekin ekiyoduğ. yaylaya göçüyoduğ. ben şinci ameliyat
42 oldum. benim gōñsüm alındı. sağ gōñsüm yok. onuñ için biz işi bıraktuğ. sāde tavuğ
43 besleyoz damda. tavūmuz va. ben iş yapamayınca bıraktuğ_ışimizi. anca ğarnımızı
44 doyuruyoz, evi temizliyo o ğada yani. öyle iş yapıyon. sağ ol. altı ayda bi tabi. ben
45 şeye gidiyon. ğontoroğa gidiyon altı ayda bi. *anğıraya*. bizimki de böyle vaļļā işte ne
46 bilim. yok şinci ben bilemen.

-3-

Konuşan: Bedriye Sözcü**Yaş: 70****Derleme Yeri: Bektaş****Konu: Tanışma ve Eski İşler, Çeltik Ekimi, Yemekler, Genel Sohbet****Tanışma ve Eski İşler**

1 hoş geldin. sēfa geldin. iniřtē *kerzbangile* mi gitti? hoş geldiñiz. safa... amān
2 yavrum eskilerdekileri ğonuřsaķ bitmēz, ğormēz. ot_aitleme hē hā hē. ossun hoş
3 geldi, safa geldi. ev iyi ossa da iyi olşam da geltüsēm. üç eltiydik. ğāynınam varıdı,
4 ğāynıların varıdı. bi dolū hoř geldin, safa geldin yavrum. *bediriye söScü. bediriyē*
5 *zāliye*. şinik beri baķ biz çocukluķdan bēyri hayvannan uğrařduķ buba evinde. yaz
6 olunca yaylıya giderdi bubamgil. biz de çeltük tarlılarında, buyday tarlalarında
7 ekerdük, biçerdük. ğúz gelikenē yayladan ğötürüdük. bi yere toplanuduk. evel
8 muhabbet varıdı. şindiki gibi deñilidi. bir beyük gelükene bi ğúcúğ ğaķardı. şindiK
9 evelā ğúcúk ğapıya yeri. biz öyle deñiř ğavğa ğalibe bilimezdük. hem bilmezdük
10 bilseK de ğavğa iderdük hemen baruşuduk. kúskúnlúk bilmezdük. sōnā benim
11 beyük ğardaşıma ĩrahmet ossunnan, nur ğölünde yatsıñla. onun ğız ğardaşını aldıla,
12 aldıuk. o zaman bubam dimiş sende varısa bende de va dimiş. neyse ğóttúk *aļļāh*
13 ĩrahmed_eylesin. üç dört tene çocū oldu. şey_etti o da iřte vefād_itti. sōña baña
14 geldilē ben de olmaz diye evel ğorķu varıdı. ğorķu varıdı biz bubamızdan ğorķardık.

15 bizde de buraya góttüle işte duvayı. evel bi duvağ gorlardı böyle başına bi çarşaf
 16 giyürdüle. ala çarşaf giyerdük. ala çarşaf gelin. üç dörd_elti de burdayduğ. ğaynata
 17 yoğudu. ğaynatam öldüyüdü irahmed_olasıca. ğaynanam varıdı. ğaynnan nur
 18 gólünde yatsın. beni baqtı beni hüssitti.. eltilerim birāz...onların yanında beni hüssitti
 19 ğaynınam. bi_ineğim varıdı. ineğimi böyle inēni yaļves dirle. gótürüp de ineğime
 20 maļıma diyip de yaļ vermemişümdü. yapaz yimlememişümdü. çünkī cenābı aļlah
 21 góriye yuğardā ayırım seçimin olmaycāğ diyi. beyle işte ğız yavırım ā böyle.

Çeltik Ekimi

22 şindig çeltig_ekiyala. çeltikle böyle gúrerdu. cambur cumbur girerdük.
 23 belimizden aşāsı su gibi. otunu ayıklıyacāz, ğaş yapaca...evel ğaş yapılıyodü. çamur
 24 ğaşı yapılıyodu. şindik motornan giriyo herif aqşama ğada dünyāyı ekıyo geliyo.
 25 tırpan zamānī sağlarımız tırpanı bi biçerdük, deste yapardug_ardında harmanlarda
 26 sürerdük. şindik üç makine geliye, giriye tarlıya süriye, yapıyo, çatıyı. tarlayı
 27 görmüyoñ bile.

Yemekler

28 kaynınam yapardı. ne yapacağ? evēl keşkek, bulğür, pıļāv, ēt, fasülyā ...meselā
 29 ki şeyle onları sütlü yapardü. şeyle yapılıdū ğaplamala yapılıdu zabahļayın. saç
 30 çóreği dirle. hamur yuñuruļudu. beyle yazılıdu. içine yağ ğatuļudu. yağı pezilerlerdi.
 31 onda şöyle şöyle eKmeK yapılıdū. saç sacın_üstünde herkez yiyen bek bi evel

32 çükúndúr bekmezi yapılıyodu. bekmez yapılıdı. bekmezinen şeyinen zabānan yinüdü
 33 beyle. reçel nerde biliyon, şeyi nerde biliyon. çünkü *āllah* va yuqarda yapan beceren
 34 becerebiliyodu. beceremiyen beceremiyoduğ meselā.

Genel Sohbet

35 bu kóyün ğızıyız. benim bubamıñ_evi ā ō yol giden yerdeydi. gelü giderdúk.
 36 gelü giderdig_ışte. dēyin ya böyük ğız ğardaşı benim ğardaşımdıydı. ya dörT tene
 37 çocū oldu. iki ğızı, iki oğlanı öldü. sōna bi tā yolcusu oldu. onnan da bi dem gitti.
 38 dem gitti. onnan mefād_itti. ya beyle işte dünyā ğızım. evel dutumluğ varıdı. evel
 39 bi ĩsanlık vardı. beyū güçū tānyodu. bĩ_san geliyo mu o ĩsanı burda beклиycán, óñú
 40 kesilmezdi. şindik bekle mi? şindile o da kimimiş diniliyo. bi ğún mandalardan
 41 geliyan maldan. e ğarı ğızmısısıñ. eliñe çalı geçıyo, şey geçıyo; bağladım óñlūme.
 42 óñlūğ_alıdık. óñlúksüz, cembersüz çıkılmazdı yoła. ırahmetlik amcamın birisi didi
 43 kine baña hani ğız óñúnde óñúk didi. donunu da çıkarsaydın ya didi. ben de didim
 44 emmi şey bağladım işte çalı bi şey bağladım. óñúnde óñúk olmayınca, başında
 45 Çember olmayınca olmazdı. evel bi fes fes giyürdülerdi gelünlere. ğuşak ğuşattılardı.
 46 ğız yavrum vallāhi sen urda şeysüz durduñ. siz nē memlekettensiñiz? *çuķurhan*lu
 47 mū? dēn, dolaş, gēl bizim hāniye. baK mał koķuşu Koķuşu, ĩsan soruşu
 48 soruşu...*çuķurhandā sadıK* dayı varıdı. *çuķurhandan* bizim ğızımız va, gelinimiz va.
 49 *fadim fadime*. ē ğocası hastānede şeyÇi. ameliyat yapıyo. doķtor gibi bi şey işte. tabi
 50 tabi.

51 oynar mīdi cānım? evel bayramlarda sayıalarda devele ğuruluğu. dörT ğişi bi
 52 merdivanıñ_alıına duruluğu. taĒğur tuĒğu. evel oca kelekle varıdı. ğū Őeye
 53 Furarlarıdı. gelirdi senden para isterdi, benden para isterledi. oynanudu davuĒ
 54 alıluğu. şiniK gine yāni yapılyā da evelki daTıa geTdi bilm...şinig_İsan yoĒ_ana
 55 İsan yok. şindik. uĒurhanlı sadıĒ varıdı. celimeninde gelin aldıyıdı. sen de
 56 uĒurandan mısın, amurıadan mī? anunu bile ne Şeyini bilmiyon dā
 57 cemāleddinden gelin aldııa. yok seniñ emsālıındı ırahmetlik. hā ũ ğoyun yaza ğiş
 58 oıunca bizim burıya ğótürüleridi bubamgile hepsi. biTTi.

Çamaşır Yıkama

59 nasıl yıkıycāz? oye su geldiye dē ardlara giderdük. o ardlara giderdük ğece
 60 ğazanları aıu giderdük. depini, depini, depini, depini yıkarduk. şindig_alıāh
 61 Şey_ıtsiñ her Şey ıĒtı İsan yok. İsan yok.

Genel Konularda Sohbet

62 evel bulğur ğaynatuluğu, keşkeK dólüdü. hamurları kesülüdü. meselā ki bi
 63 ğún aĒşama ğada eKmeg_ıderleridi. tırpanda Şey_ıdemeyiz diyi direk direk yazma
 64 eKmēi řinik būnumda ğoĒıyā. parasıynan diyem bi eKmeK_ıttiren bulsam diyom bi
 65 eKmeK_ıttisem.

66 bi hasta oıunca ne yabacāz? giderdü ğótürüdü hastāniye. neylen gidicēñ?
 67 eřřēinen, arabaynan giderdüK. řinik taĒsi geldi, tuttuĒ. buyūr buyūr. yoĒ canım
 68 cipne gitmezdük. varıdı da yāni oıanıñ varıdı. kóylerde yoĒudu şinik. hē hē şinik bi
 69 tahsi geliyo varısa taĒsīn yoĒusa...

70 işte *cenābı allah* bunları yaradıyā. maḷ yīyo. madamak yoḵ. sizin oralada
 71 ğaldırayıḵler oḷu. bize gótürüdü irahmetlik *saduḵ* dayı. burḷarda işte oTḷa oḷuyō,
 72 buyday oḷuyō, çeltüg oḷuyo, misir oḷuyo. eken ğavun ğarpuzuñu, ğabāñı yapıyo.
 73 ĩsan oḷan, baĝ bahçesi oḷan meyvasını, ötesini berisini yapıye. reçel gibi şey gibi
 74 meselā.

75 eşiminen ikimiz duruyoz. bi oĝlanım va, iki ğızım va. birisi *ĝarabük*Te, birisi
 76 *ĝastemönnide*. ğızların birer oĝlanları va. oĝlanı da işte bi şey bulunmadı. bekâr.
 77 varısa bi ğız vesseñā *ĝastamonuda* oturuyo tórün. biye iki öĝüncüyü üç öĝüncüyü
 78 durĝutmayınca durmazdım. ğaşına üç Çit ğaşıĝ aldım. çeşitli çeşitli her şeyden
 79 mādā geçi... bilemiyon ğız abā vaḷlah bilemiyon. şinik bilemiyip de niye
 80 ğandırıyor? dobradu benim öyle işim yoḵ. va mı va, yoḵ mu yoḵ. ben onu ben
 81 yapaman. yaḷan söyliyemen. *cenābı allah* yukarda ğörüyü. yeTmiş altmış yetmiş.
 82 buyur. içine ğodu işte kómuşüm vilem varıdı. ben hastāneden gelince beş altı tene,
 83 sekiz tene kómuşü maḷaynan bindirividim arābıya. raad oḷmayınca. o da hepisini
 84 ğuruḷaman didi. iki ineg ğodu. ben didi kóyde didi hóy hóy mü gezecen didi ona. o
 85 da teze giTTi. boĝún de ğóvdeme bi üşüme geldi bi üş... ben de teze ğaḵtım da
 86 burıya dōru biraz burda oturıyım, biraz orıya gidiyin, öyle ğónümü eĝliyin. arḵadaş
 87 ğızına işte herkes orda burda. *istanbuḷda*. *istanbuḷdan* geldile. şurda var biraz ĩsan
 88 orda va. senin anañ oḷuyo hē. hā oḷsun ğızım oḷsun. iyiliK iki baştı. benim
 89 çocuklarım baña ana dimezlerdi. eltilerime ana dirleridi. bu yoḷ böyle doḷuyudu.
 90 ĩsanlar neye çekildi gitti yoḵ öldülē, büyükle ölünce ğücükle... tūḷalı ev diyo.

91 mandalā gitti. sen gitmiyon sen inmiyon. yāov üşüyon. çok hasta oldum. çok
 92 hastanelerde bu da bu sefer de düştüm. bu yanıım dutmüyo. yahu kâğıdı vile
 93 yapıştuduk. gúçüle gidiyon bu iki deĝneānā . deá burıya çıkıyon. burdan ā şu evlerin
 94 óñúne oriya gidiyon. güneş fazla olúsa işte ne yapıcān dünya. ana bubañ vā. ossun
 95 ossun ğızım. *allāh* kimsenin kimsesiz şeyini kesmesin.

96 nasıl olay? oluyodu. öyle çok kavğa olmazdı da. geliyon ben saña geliyon. oşt
 97 bak bak bak bak oşt. ana bubā ana bubā hiç şeyde duran yok. ha yā yāni diyan
 98 meselā eel bi öyle bi yellē yoĝudu. *istanbul* yoĝudu, filan yoĝudu. herkez biz bu
 99 aşāki evde bu odada dört tene delüĝanlı yatardı. dört tene delüĝanlı yatardı. otuz
 100 ĝişıydúk. size eKmeK_iyi yitiyo dirleridi ilgi. şindig herkezin_óñúnde bi çanaĝ,
 101 beyendúnü ye, beyenmedúnü ĝalĝ. evel öyle yoĝudu. evelki yimeān da dadı varıdı.
 102 onun da dadı varıdı. mis gibi ĝoĝardı. şu filan dey şurdaki ev meselā ki
 103 eKmeK_idiyo. anması_ayıP ordaki iden eKmeK mis gibi gelidi insanın ĝoĝusu
 104 burnuña. şindiki unlāda iş yok. sağ_oluñ *allā*_razı oluñ dā hani daĝ daĝa ĝavuşmaz
 105 İsan İsana...ormancıya ras geldúk. ne siz bizi ĝörmüş olun ben... daĝ daĝa ĝavuşmaz
 106 İsan İsana ĝavuşur. nasip ĝismet ĝızım. *allah* hepimizin ne ne idiyin? bi çay may
 107 yapsam da ĝötüseydim. āh evelkí ĝünüm olaydı. estāullāh estāullāh. hadi gidin
 108 saĝlınan. sizi de hadi gidin saĝlıĝla. hadi ĝüle ĝüle gidin, ĝüle ĝüle geliñ. *allah*
 109 hayırlı yolculūñuzu etsin.

-4-

Konuşan: Alime Sucu**Yaş: 62****Derleme Yeri: Boyalı****Konu: Yemekler ve Dũęünler Hakkında****Yemekler ve Dũęünler Hakkında**

1 nası gelin olduğ? öyle işte. ben şimdi benim adama diyon ki, eñer böyle bi
 2 hırslı bi adam olduğu bilsem vallāhi baā altın döşesen gelmezdim didim. he
 3 dillerden hē. yörenin yöre dili. ne ğonuşalım? nereden başlıyalım? ğaynatam varıdı.
 4 ğaynnam óveydi. elim varıdı. yirmi sene durdum onlarıñın. dövüş, ğavğā, barışuk,
 5 darğun öyle işte.

6 pancar ektük, pirinc_ektük. geldük, çalıřtuğ bułlarda işte nāpaalım bařka türlü?
 7 ne böyle? kóyümüzün yöresi çeltük, pancar. pılaF, pılaF, keşkek. vallā burda çoğ ot
 8 türünden yimek vilen çoğ yoğtu. hālā da yoğtu. burda en meşur buranın meşuru,
 9 pılaF, et, nohut, ğuru fasülye. buranın şeyleri işte ıspanağ, marul bunla var yāni.
 10 bilinen şeyle, başka fazla şey türü yoğtu burda öyle yemek türü. pilav, keşkek.

11 çamurlardan çoğ_ekmek yapardığ, yimek yapardığ toprağtan. hağkattan.
 12 böyle yuvalardıđ małın peřinde. yapraĖlardan, eveli yapraĖtan dolma yapardıđ.
 13 çocukana öyle davar, mał ğúttúk. tarlaalarda çalıřtuĖ_anam işte bu tip řey böyle.
 14 yörelerimiz böyle vallā. ben çorum tarafındanuz çorum. boyabat o da kóylü. niye? o
 15 bunla gibi ğonuşuyon. belli oluyo az çoğ bağ. geldümüz kadın yortalıymış. şu

16 ğavaqların şeyini ğörüyoñ mu tozunu? aha şu ğavaqlara bi çäre bulsañıza siz. vallāhi
 17 eñer ğúcüm yetse dibinden kestürecen unları. nerden yetecek? şeyle va, ğabloa va
 18 baqsana. elektrik қаPluları va, telefon қаPluları va. *alime* burdan. tanıyamazsın.
 19 burdān ā şu ev benim. *gülleb*. bilmem. elli beş doğumluyum ben. altmış bir, altmış
 20 iki mi oluyo? dışarı bi terek çamaşur seremiyoz. şu ğörüyon mu şu pamuqları? ya
 21 nası yaşıyo? o eviñ_ónúndeki fideler bile başlu depeleri pamuq. bembeyaz
 22 ğaplamış.

23 valła dúğúnlē eskidenidi dúğúnle. şimdi dúğún mü va? eskiki dúğúnle keşkek
 24 қazanlarını қордуқ sıra, sıra, sıra. evlere yimek giderdi. dúğúne adamla gelüdü.
 25 önüne davuqlar giderdi. giT de git eskiden. şimdi bi şey ğalmadı. o zaman ne giyerdi?
 26 *hayriye* baқ ğırmızı ğırmızı bi şey giyerdi. deği mi? üç_etekle varıdı. mintanlı bi
 27 şeydir. onu giyerlerdi. bindaıllı öyle giyerlerdi. biz, biz valła ben beyaz gelinlīnen
 28 geldim bu kóye. ben vardı da öyle pek yoқта. sāde ben şū şey giyyodu *fatma*
 29 giyyodu bizde de. giydiñ mi? baқ ğórdüñ mü? benden önce gelmiş bu. nişanlar da
 30 ğúzel oludu. nişanlarda yimek oludu. kete dirdük. kete yapıyoıardı. hediye hē kete.
 31 şimdi *istanbul* ğasaba çıktı ya orıardaki dúğún. bizim buralarda bi genç, bi ğız bile
 32 yoқ. heb_orda dúğúnler oluyo. ondan sona burılarda bi şey ğalmadu artuқ. bi
 33 dúğúnümüz va bizim, bu ayın on üçünde. *boyabatta*. o da eski dúğúnle gibi yapıya.
 34 bizim amcamiñ oğlu. o da keşkek ğazanlarında pilaF tavaılarına ğor. eviniñ_ónúne o
 35 da eski dúğúnle gibi yapacaқ. *boyabatta*. cumartesi ğún yemeği var. cumartesi
 36 yemek var. sen yoқsun ha ya. bunla ğaşındırıyo insanı. cumartesi ğún kimin va

37 bilmiyän ki. kim oĻacaĻ? bizim *recebin* va iŖte. geliya senin Ŗey doĻaŖtı geliya baĻ,
38 baĻ, baĻ, baĻ. tin, tin, tin, tin geliya vaĻĻä. bi Ŗey yapmaz o. iŖlerimiz o ğada fazla ki
39 duraĻ, dīnek yoĻ bize. bi Ŗey etmez yavrum. haydin ğüle ğüle gidin. selāmetle gidin.
40 *alime sucu. alime sucu. alime sucu.*

-5-

Konuşan: Kaymakam Lakaplı Kişi**Yaş: 75****Derleme Yeri: Çattepe****Konu: Genel Konularda Sohbet, Düğünler, Köy İşleri, Genel Konularda Sohbet****Genel Konularda Sohbet**

- 1 hoş geldiñiz. sefā geldiñiz. hē hoş geldiñiz. sefā geldiñiz. ó bellü u zāten bellü
- 2 u benim gibi. hoş geldiñiz anam hoş. ne_idiyoñuz? nerden geliyoñuz, nereye
- 3 gidiyoñuz? iyi görđük çok şúkür. işte ayakta ha bu ayāmin üstüne dikiliyan. çok
- 4 hastayın çok. az buz değil. aha böyle de oturam anam. sōna otur şöyle baķayın. nēyi
- 5 ānatıyın? aha şindi sen ānat. ben bi yere gidiP de bi şey duyamiyan ki neyi ānadayın?
- 6 aha böyle. eskilerden ne ānadyın? seniñ óyle dimenden ben birazcık şüpe hallidiyon
- 7 emme ne dirsın ben bilmiyon. ne ānadyın eskilerden? öretmen mi bu? bu bizim
- 8 oķulun talebesi misiñ? *ķonyadasın hā hā. döndü* evdedü. o bi yere gitmez. dūınle
- 9 anam bizim eveli davuļ zūna öyle giderdi. kóçekle oļudu. ānyon mu? şindi herkez
- 10 eveli biz köyde yaparduk. şinci bi ğına yaķıyoļa saļona gidiyoļa. saļonda oļuya anam
- 11 beyle işte. bilmiyon kine_anam. çoktandu kün yüzüne çıķamiyon hastayın diyi. ķalp
- 12 zaten pilinen yaşıyon annem pilinen. ikinci pili daķtıļa ğalbe. yāni zor geldim ā
- 13 ordan. evden çıķtım da ķapının óñünde oturuyon anca. sağ_oļ anam. yedi senelik
- 14 biye daķtıļa. ondan sona bi dā deüştüdüle. aha böyle. aha bu bastonun ğuvvetine

15 geziyon ayakta. başka türlü gezem... āniden birden tansiyon fırlıyo, gidiye. bi yere
 16 ğafañı dağtın zaman hiç yorulmıya gelmiyo. sōna iyisiñiz *allā* şúkúr. ebenden ne
 17 bilgi alacañ a yavrum? biz dē eskileri biliyo. yiñileri şinci tanımiyo, bilmiyo. hēy
 18 eskiden eskiki meslei sen bi görseydin. şindikilerin giyimine de_akıl ermiyo,
 19 yiyimine de dimiş biliyoñ mu? eskilerden bułlarda bi dúğún iderdüK va ya bułlar
 20 yıķılırdı beyle nasılıdı. öyle dúğún oldu. o ğada biliyon yavrum. ā yavrum benim
 21 túkenecek bi telāsem yođ yavrum emme ğayri hebisini yołladım öte dünyāya da ğayri
 22 peşlerinden gidiyin diye baķıyon. hebisi giTTi. zāten anamı bi yaşıdayken
 23 ğaybitmişim. bubam ğırķ beş yaşında öldüdüle ğasten. evi yaptırıyodu arsasına
 24 ğasten bıçā furdu. deyzesinin oğlanı da öldürdü. ğardaşım terefik ğazāsından gitti.
 25 ğaynatam öyle giTTi. ğocam gideli daha on iki sene oluyo. şindi dē üzüntüyen
 26 hastaıandım. pil dağtııa ğalbe. pilinen yaşıyo. yedi senelik biye dağtııa. undan sōna bi
 27 dā deúştúdüle. işte dā iki sene olmadı deúştúreli de aĝrú sizú va ya. ayak dikilecek
 28 yerim yoğ. órayı ne soruyoñ? ā bu ğapınıñ_óñcēzinde namazımı ğılıyon, oturuyon
 29 bu ğadar iş.yetmiş beş. yā bugúnümüze de şúkúr olsun. çektǖm yoğluğa çileleri
 30 biliyan da şindikinle biz gibi yoğ canım. doĝurdüm çocuk benden çúruk. öyle diyon
 31 ā yavrum sizin için yoğluğ yoğ. çalışana, yarışana parası da bol, yimesi giymesı de
 32 bol. biz nerdē. nerde gece aĝşam yatā soğuluyodum. eĝninde ne varsa bi kótu ğazağ,
 33 yıķıyodum, ğuruduyom da zabā ğada öyle giyiriyodum eĝnlerine. şindi beyle işte
 34 yavrum. dünyānın derdi beyle. biz tükedemiyoz ğayri cenābı *allah* tüketsin
 35 ğúnlerimizi nāpaım. *allah* hayırlı ólümler vesün cümlemize gine. yah böyle işte

36 yavrum ne disem boş. sāten yiñilere pek ğafam almıyo. eskisi gibi ne dúğüne
 37 gidiyon, ne panāyıra gidiyon. ā böyle kóy yanlarında bi şey olusa anca bu ğada
 38 dağabiliyon. sōna muğdarın oğlu. ne idiyo benim kómúrcüle? kómúrcüle unuttu beni
 39 ğayrı. Kendüleri gelsün oğlum ben gelemiyon didim unlara telefonda. şinciye ğada
 40 ben geldim bundan sōna da siz geliñ dedi. ben siz benim doğurdüm çocuşuñuz
 41 didim. siz geleceñiz benim ayāma. dōru deĝil mi? dōru ha yā. iyi_ossun vasın
 42 yerinde yıprasın. bi şey demiyon *allah*ın yaraTTūna ne dīcen ki yā. evelce ğaynnasu
 43 çok ğiyetliydü emme ğaynnası ğayrı gözden düştü. düştüm düştüm, ğayrı gözden
 44 düştüm. eveli ğiyetim varıdı emme ğayrı gidemiyān, gelemiyān. onla gelsin benim
 45 ayāma nāpıyım yavrüm. ā urdan ğapının işte yatāmdan çıkıyon, *allah*ım ğabul_itsin,
 46 yānişlarımı affitsin aPdesimi alıyan, namazımı ğılıyan. *allaha* dua ediyon. o da sağat
 47 ğız ğardaşım ā ğırķ sene olacağ yanıma geleli. ana yok, baba yok, ğardaş yok.
 48 ğardaşımın oñanları da bağmadıla sanduma; yanıma aldım ğayrı Kendüm bağıyon.
 49 ne_ıydiyın anam ğız ğardaşım atamassın nāpacan? bu beyle miydi? kimsenin yanına
 50 yanaşam... yā *allaha* şúkúr benim yanına gelince eĝni de bi temizlik ğórdü, boĝazı
 51 da bi yemek ğórdü. bu işte doĝuştan beyle doĝmuş. *cenābı_allah* beyle
 52 yaratmışımış. benim anam ğonuşuyoıla duruyoıla da var yā bu melmekette erkeK
 53 ğarşısına çıkamıyomuş. adı *fadime*ymiş. erkek ğız dirlerimiş. adam gibi beyle, adam
 54 elbisesiyen gezerimiş. anam öyle forşluymuş. tabanca bi yanda, ğama bi yanda öyle
 55 gezerimiş. yā anam öyle forşluymuş da ğayrı bilmiyoz, ānamıyoz işte. bubannemin
 56 ğuvvetine ayā ğalķmışuķ. bubannem bağmış. bi dā böyle bi eviñ yazlından

57 düşmüşüm. bacak kırılmış. bi buçuk sene ayak dikilmemişim. babannem bakmış işte.
 58 nāpałım bugúnümüze şúkr_olsun. ğayri biz babanne olduĝ nāpałım. iyĩ
 59 ne_idiyoñuz?daha nāpıyoñuz baķalım? gezmiye mi geldiñiz? ā sarı ğoñuşsana lān.
 60 *ibo* unuTTu ğayri cānım. *ibo* siziñ adamiñiz. bizim adam dei_ibō. tābi ğarnı doydu
 61 ğayri emme biz evladımızdan vazgeçmeyüz. unla bizden vazgeçti emme geçsinle. dā
 62 bıldırki bayramdan bēri yüzünü görmedim. ebesi böyle arı balından ğıymatliydu.
 63 noıdu şindi? yā hesāb_itmiyo. telefon açmayınca beş daķķa durmuyodu. nōıdu?
 64 ğayri aç ğarnı doydu unun uçıñ. haķsız mı ğonuşuyon?

Düğünler

65 anam bizim dúĝúnümüz davulıu oldu. üç etāidi bizim giydūmüz pes ğirep.
 66 böye varsa öyle atlarınan evel_araba yoĝudu. atlarınan gelin alımıya giderleridi.
 67 atınan getürüleridi. çok hoşlu dúĝún olduıdu. *baĝlıcudan ğara şúkrú* dirlerdi. adam
 68 ğopuk davulcuydu. çok hoş olduıdu dúĝún. geldi geçti hepsini unuttum anam. ğayri
 69 bugúnümüze de şúkr_olsun. bildūmüzü de unuttuĝ ğayri. yaş doıaşınca insanın aķlı
 70 da gidiyō fikri de gidiyo. gine de bugúnümüze de şúkr_olsun. beterden beteri va.
 71 beterden beteri va. siz ne_isiyoñuz dahā? anan filan nasııla?

Köy İşleri

72 köye ne yapam yavrum, biz ekin ektúk canım ekme miyüz? buyday ekiyoız işte.
 73 doñuzdan ğorķumuza başka bi şey yapamıyoız kine. ha misir vilen ekemıyoız.
 74 çeltüg_ā yirmi sen oldu bıraķalı. baraçımızın suyu yetersüz. nābıcan? baraç
 75 yetersüz olunca yavrum baraç doısa buydayları suluyana ğada ardı biter. üstü yandan

76 su gelmeyince nōlacak? yağmur suyuynan, ğar suyuynan dolıyo baraç. yā misirnan
77 ğadime su yok. böyle işte yavrum. ē başka bi şey dirseñiz söyleñ. yā.

Genel Konularda Sohbet

78 sen görmüyoñ mu *fadime* yingeyi? nerenin inşātını yapıyała? eviñ yanına bazı
79 kere *fadime* arıyo, *ahmed* aramıyo. u aramasa ben de aramıyon didim. lan oğlun
80 baña niye darılacak yāv? lan yavrum şindiK uzun boylu ğonuşsām iş çok derine
81 saracak. işte kıızı virdük ya. aha u ğızın yüzünden *arap* girdi ya orta yere. *arap*
82 ortamızı ğarıştüdü çıktı. iyiydüg ilkin. ne dimiş şinci, bi de mıkdar seçiminde harıltı
83 hırułtu olmuş ya. undan sōnacıma *ahmede* dimiş, sen bi adam olaydıñ dimiş
84 ğayınçona sözün geçerdi dimiş. benim nası sözüm geçti dimiş. bu cevābını ver
85 bakalım. *arabın* kapisına gidemen emmē ÇiÇ abasunun kapisını açarın gine iyi
86 kōtü ha ya? doğru deği mi yavrum? yāniş mı ğonuşuyon? orda burda öyle olmuş.
87 yaptın yağıştudun ne ittiñ ittiñ ne ğonuşuyoñ? e doğru dei mi? vallāhi şart ossun
88 *ıboynan* da bizim aramızı açan unun fişēdi. kimsenin fişēği deidü. beni ğórdükcen
89 ğaçıyoła. niye ğaçıyon? çarşuda beni böyle ğördüyse hemen gizleniyo bi tarafa. hanı
90 alıp veremedüñüz ne? ben sen benim hałamsın. sen niye bende beyle yan gidiyon
91 diyi niye sormuyo? hē niye sormuyo? *ibōdan* beş yüz milyon para almışımış. işte
92 beyle, işte beyle ğarışınca ortalık var ya, undan sōnacıma biz de bunu duyduk mu?
93 tamam. sorguya çekti bubaļi. bubaļinin ğarşısında beyle şart ossun titirer titirer. sen
94 *kel ahmet* adam olaydı dimiş unun sözü geçerdi. niye geçmedi unun sözü dimiş.
95 adamın kim öldü meydana çıktı dimiş. düşün biye cevabını ve. ben de didim ğıza ğız

96 yavrum bunla t̄alipçi yavrum didim. hani beg_ğonuşğan deği. çekintülü ğonuşuyo
 97 çocuk. her şeye aklı_eriyo, her şeyini yapıyo. ondan s̄onacīm öyle oldu b̄yle oldu
 98 çocūmun başına. *ibo* da adam değilimiş. ayaқта ğonuşuyoz yavrum. *ibo* adam olaydı
 99 benim çocūmun başına u işle gelmezdi. bubañ bađ bubañı ben *dodurgadaydım*.
 100 telefon geldi. beyle beyle hongur hongur ağlaTTım. sen derdiñi baña niye
 101 d̄ókmúyoñ? açlīmız, açuđlūmuzu biribirimizi bilec̄ez. öyle deđil mi? yāniş mı
 102 ğonuşuyon? undan s̄onacūma t̄ülü t̄ülü işlere ğaruşdu. senin ğardaşña ğumandayı
 103 verec̄edin. ingene ğumandayı vercen de benim çocūm_ıçın nere gezdin? senin
 104 қапıñ ayrılmış. vallahi yavrum yāniş ānamañ d̄ünyā ahret evlādımsıñız ondan hay
 105 yavrum. sen ayaқта қалacaқsın. gelūken yāvrum óndan s̄onacūma bađ odunu bi yere
 106 ğuymuşla. k̄ómürü bi yere ğuymuşla. senin қапıñ_ayrıldı. hemmē *ıramazanun*
 107 ğarusu çok aқullı. *ıramazanın* ğarısı oğlanın parasını yimiye alışmış. ānadın mı? e
 108 sonradan da çocuk evlenince қапı ayrılnca gelūr kesildi. benim torundan
 109 piriç_istemiş. o da yok dimiş. olmayınca ne verecek ha ya? bi de bu bi kilō piriç
 110 sebep oldu. bi kilō piriç sebep_oldu. deñer mi yāni? deñer mi olūm? ā undan
 111 s̄onacīma öyle mi beyle mi dirken çocuk doğum itti anması_ayıp. ondan s̄ona ne
 112 odunu ilāzım zobası yanacağ. ondan s̄onacūma çocuk odunun başına varıyo қапı
 113 kitlü. k̄ómürün başına varıya қапı kitlü. *ibō* bi adam olaydı қарısının İtiyacını
 114 urıyacuğa ğordu. yā gitmiş. yaPmasaydı yaPmış. cahillīne sayıyon cahillīne. çocuk
 115 gitmiş ğoñşumun k̄ómürlünden bi torba k̄ómür almış. k̄ómürü almış merdimana
 116 ğorken k̄ómürün zahıbı da geliviyo. ğarının da ğocası yāni benim oğlannan na ğada

117 daTlı ğonuşuyomuş *ömer*inen. ānyon mu? undan sōnacım ğayrı beyle beyle çocū
 118 hemen ğarağoğa hemen ğarağoğa bildürüyo çocū. anām *ömeri* işte, ğaynı işte, ğocası
 119 işte dirkene ğayrı nāpacāz çocū? çocū işte onun bubasında para vadu ğarağoğa
 120 gidiyoğa. *ömer* biye işten geliye ki çocuĶ ğucānda candarmanın,
 121 çavuşuñ_arasındaymış. bu benim çocūm içeri gireyidi. nōğdu? kimin kōtülū bu? bu
 122 evlat senin oğsa ne idersin oğlum? ben bi senedü böyle gendümü toparlayam..
 123 heP_onun yüzünden düştüm bu hāl. hē yazuĶ deĝi mi benüm çocūma? ben
 124 çocūmun her huyunu unğara ānaTTım. ğonuşamıyō, yabancının yanına girmez,
 125 saĝınan solunan ğonuşmaz. bi yere hızmata diyi gitmez.. beyle işinüze gelüse ileri
 126 gelin, beyle işinüze gelmezse geri durun didim. kōtü mü dimişim ona? yaramaz ben
 127 büyük gösterince kimse bi şey diyemez. çay aĝıyodu ğöz baĝıyodu. kōtü mü didük
 128 sanki? niye kōtü oğduĶ şinci? bi *arap* ğarıştudu ortağı. yā aha beyle miydi aha şöyle
 129 miydi nāpacan? bi kōtünün sitemi yedi mahalleyi furmuş diyoğa. niye? öyle deĝi mi?
 130 yā sen vağğāhi mıĝtara da gittim. gece gidecēz mıĝdar didim, sen *dodurĝanın*
 131 mıĝdarısın didim. ne_oğlacāsa oğsun didim. undan sōna harām dirse didim şu sabi
 132 didi u çocuĝ_oğmasa şart ossun vemi-yodum. aha yemin ğonuşuyom bu_iki ğünde
 133 yağıñuz gendüm yetimlū çok çektim yoñsa onun üçün çocū yoĝsa çocū oĝlanun
 134 hatıru üçün vağğāhi vemez. kōtüyü bubasının evi ğabul ider. öyle deĝi mi? e senin
 135 yavrun. acınmaĝ deĝi. sen orda sekiz ğun ğaldın. acınmaĝ deĝi. iki milyoncuĶ para
 136 ğoyuyo. bu ğarının hiç evde bi İtiyācı oğmaz mı? genc_İsanın bi giyecek çamaşur
 137 ağu. yiyecek belki bi şey canı çeker. iki milyoncuĶ para ğonu mu? her sekiz ğun
 138 durdum. sekiz ğun öyle. ben onun İtiyācına vilan baĝmı-yodum. ben çocūmun

139 İtiyâcını her zaman üçün bubası da ğarşular ben de ğarşuların. yañınız isanlık nerde?
 140 mıkđara da didim yāv mıkđar sen bu mıkđarsun didim yāv. haqlıy haqsuzu
 141 ayıracan. kótüyü bubasunun evi ğabul ider didim yāv. doğru deği mi? yāvrum doğru
 142 deđi mi? biz başTan ānaTTuK. baştan ānatmıyayduđ ğabaat bizdeydi. biz çocūmuz
 143 bi ğoñşuya bi bardağ duz diyi yolıyamasun didük. gitmezdi. aç durardı gitmezdi.
 144 unlara varınca bizim çocuk ecir de oldu, ğudur da oldu. haqsuz muyun ha ya? sen
 145 baña iyi baqarsan ben de saña iyi bakarın. yā gel āşam içtim gezmiye git. sen ilin
 146 ivindesin. ğurbet ğuşu eviñde oturamıyoñ mu? bi tek çocūna sivri sinek gibi bi evde
 147 bi gelin oturu mu yañınız? bi de ilin evi gendi eviñ deği. doğru deği mi? ha düşün bu
 148 iş senin başına gelse ne idersin? eñer haqsuzusam haqsuzlūmu da söyle ođlum. beki
 149 yañılabılırüm. doğru deği mi? mıkđara da didim yāv vallahi şart ıosun didim eti
 150 unuñsa kemū benüm didim. ölürün evlādımdan vazgeçmen didim. u gece şart olsun
 151 kótüyü hungur hungur ağlattum. burdan gittúk biz. urdan da didim mıkđara gelece,
 152 sen de gelece, hepimiz baş başa gelece, neyse ğonuşacaz. evet emme hayır bitti.
 153 kótüyü bubasıniñ evi ğabul ider didim. ben ona her hūyunu ānattım çocūmun didim.
 154 yāv kapağlı kutunun ağzunu açmış İsan değilidi yāv. urıya varınca arsız da oldu
 155 benim ğız hursuz da oldu. e bunu ni idelim yavrum? bu evlat seniñ olşa ne idersin?
 156 doğru deği mi? bi qarıyı kótü yapan adamdu. adamıdu. kimse değildü. haqsız mı
 157 ğonuşuyon anam? siz de hađ ver...bi ğarıyı kótü yapan ğocasıdu, kimse değildü. ya
 158 ben aK ğünü ğórdüm ahardım; ğara ğünü ğórdüm ğarar... ben hebisini ğórdüm. yoğlı
 159 da ğórdüm varluğa da cenābı *allah* erdüdü. benim damda ik İneğinen anması ayıP

160 bi merkep varıdı. bi şey yoğudu. *aļlah*ıma şúkúr kıoca adamı öyle ettük beyle ettük
 161 emeklü yaptuķ. ānadıñ mı? *Āanābı aļlah* adam ölmeden iyi kótü bi araba aldıķ. taķsi
 162 ā burıya onu górdü. şindi benim evimin yanına o gendim óvünmüyon *aļlah*ın yoluna
 163 gittim, *aļlah* yardımcım oldu. *aļlah* hebisini verü. aha o ğoruļuğün altı çaķılı
 164 malzemeynen şinci. *cenābı ĩlah* ben isteyince *cenābı aļlah* hebisini veriyomuş
 165 isana. yaļuñuz doğru gideceñ. doğru gideceñ. ilin eğrisine doğrusuna ğarışmıcan.
 166 *aļlah*ın yolundan ayrılmıcan. haķsuz muyun ölüm? hā beyle işte yavrum. ne idelım?
 167 şinci aha o ğoyā arabım sözü geĉti de bizim ğuya benim sözüüm niye geĉmedi
 168 ğayınĉoma diyı yemin itmiş de unuñ uĉun bizim kıapıyı aĉmıyo, gelmiyo. ben gine
 169 kópeklım şu ğörüyon müyüm ben gine gidiyon. tabi diyā emmē ben eve varınca sen
 170 de desün nā ğadar darĝın olşam... emme ben beyle sıra ğantarı giderin. söylicēmden
 171 ğatiyen geri durman. niye söy... suçum yoķ. herkez haķķına savun... ha söylerin
 172 ölüm. şünkı söylemiye haķķım va. haķķıyu da bilecen haķsuzlü da bilecen. doğru
 173 deĝi mi? yā nāpıcan yavrum? işte beyle. benim adım adıımı ne apacan sen? benim
 174 adım, adıımı ne apacan? boşve adıımı sen. *dodurĝalı* diyivür adıımı. u biliyo u
 175 miķdarun ölü biliyo miķdarım ölü. kim bilmiya? sēn? işte biliyān burayı siz
 176 bilmiyoñuz mu canım? *ĉattepe* ya bura. evēt. *sinoba*. ĉoķ saĝ olun yavrum. siz de
 177 eñer bi yānişlım varsa söyleyin. beyle işte. adam ĩsan yoķ eve gidem bi ĉay içem
 178 disem kimse yoķ. beyle işte. iyi yavrüm. hayurdu. boş deĝildi gine. boşuna
 179 ĉiĝnemesün sen bu yolları. bilmiyoz yavrum. ben şindiki ğonuşmalarım hiçbirini
 180 beceremiyon. eskiden ne górdümüse u. işte unları ğonuşuyon biz. eski ğünler ğayrı

181 geçti. bildŭmŭzŭ de unuttuğ ğayı ağlımız ermiyo. Şunu ğonuşuyoz dirken az sŕna
182 ğonuŐtŭm ğonuşmayı hatırlayamıyan. ocukla da diyŕ bubanne yāniŐ ğonuşuyon
183 deminden ğonuŐmuyon canım. hic_urayı sorma. bırağ işi ğurcaladı. anam eveli
184 yoğluğ varıdı. ānadım mı? gendŭn biliyoŕ işte işleri ğonuŐturma. beyle işte anam.
185 hadin size mŭsāde. adımı mığdarın ŕlanı biliya adımı benim. helāl oŐsun.

-6-

Konuşan: Döndü Eren**Yaş: 50****Derleme Yeri: Çattepe****Konu: Tanışma Sohbeti****Tanışma Sohbeti**

1 hā yingesi oluyon. hā *çuķrandan*. bilemiyen *çuķranu*. ben bu kóylüyüm. bu
2 *darözülüyün*. benim evim aha yoķarda. *fadime*, hangi *fadimeyi* diyin? *fatmā*
3 *hasibenin fatmayı* mı diyān? *hasibenin fatma*. hā sen *azik azik* mi *azik*? *azik* ğocasī
4 mefāt etti. hā ğarşudan ū. ğarşudan u ğarşudān. hadī hā. hangi *hatmayı*? ū *ismāyili* mi
5 diyon yoınsama sen? *ismāyıl ismāyıl*. çocuk oldu yā u *fadikten*. *fadikten* oldu dā u
6 *ismayıl* ğarşuda. u ğızı bilmiyān. satmadı heralde dā satmadı. ben öyle biliyon.
7 satmadı dā u *fadī* şey *fadikten* olanı. dā satmadı unu. satmamışdu. ğëndü ğızlarını
8 sattı u. ğarşudan ya unla bek bilmiyon ben. ğarşu mālleden unlar. ben bek
9 tanıyamıyān unları. hani bek gelip gitmiyoz. bilmiyon yāni. şey biliyon urda ğarşuda
10 *ismayıl*. *fadī* de biliyon emme ğarşudan. sattūnu bilmiyon şinci. dā da satmadı
11 haralde. u ğëndü ğızlarını sattı. *kerzban* yaylıya gitti. hē şey *arife*. *arife*, *arife*, *arife*.
12 *arife* bizim hałamız zaten. bu *arife* bizim aķrabāmız. tābī hałamız olıyo. *kerzibangil*
13 bizim yabancımız deĝi *arife*. *fadime*. hā ğörüyān mū? iyi iyi. gelim ğörümce tabi
14 bi arada duruyoķa. *fadime* *boyabatta* durıya.

15 görümcesiynen ikisi bi arada duruyoĸa. hā ĸaynnası va burda *ayselin*. bu da benim

16 emcemin. emcem oĸuyo. eve gitsek yā.

-7-

Konuşan: Hamide Kandemir**Yaş: 82****Derleme Yeri: attepe****Konu: Tanışma, Düğünler, Oyunlar, amaşır Yıkama, Yemekler, Tarhana Yapımı, Tatlılar, Hayvanlar, Genel Sohbet, Cenaze Evi, Genel Konularda Sohbet, Köydeki Otlar, Genel Sohbet****Tanışma**

1 hā hoş geldiņiz, safa geldiņiz. kız kadınim benim aqlım ermiye ki. hasta
2 bi_ısanım ben. ben anamın ġardařının evine geldim buriya. aman u da yaramadı
3 ġadınım.  dene ktrmm oldu. birisi bu evde ġızım vaııahi. oġlanların ikisi
4 kötürüm oldu. unlar öldü sizlere ömür. ġız evde şindig_oturıya. ġız oturaķ. ġırķ beş
5 ġırķ beş yaşında şindi ġız. yā ġız şindi ġırķ beş yaşında oturaķ. ġımııdayamıya.
6 vaııahi başından dutuyon, otutturuyon. e benim de hastalandım gözüm kr öldü.
7 gremiyem. bi tek gzmnen işte öyle beyle knımında da bu knımında şey va bārsuķ
8 yumurtusu va dedilē. hastaym. doķtorlara gidiyan iyi olmyan işte. bi hāl va
9 ġadunum. işte bende de böyle hāl va ha. yā ben ne ġonuřuviyin saā? Öyle işte.
10 yimekle beceremiyon bile ġayri elim ayām titiriya. eskiden genlikene aġ ġadunm,
11 eskiden faķurluķ varıdı. eskiden bi şey bulup yiyemiyoduķ. bi şey bulup
12 giyemiyoduķ. şindi tē bēri doı. yiyecek içecek tonnarnan selig_oluyo.
13 kēndmzde iş yok. hā beyle.

14 eskiden ne olacaq? eskiden ğar yağardı bēyle bu ğada. ğapları ğollarımıza
 15 dağarduk beyle ğaplar bullarda tam. puñardan ğótürürduk suyu. şindiki gibi çeşme
 16 nerdeyidi ah kıızım öyle. beyle öyle yaylalarda durarduk. kómüş varıdı; inek varıdı;
 17 ğoyun ğuzu varıdı. şindi de benim evde aha o kótürüm kıızdan başka bi şey yok.
 18 bī san yok. bu da benim ğızım da bu bağıya bize işte. yukardan geliya da ben ğayrı
 19 ğımıldıyamıyan. ğānımda da bi şey va. bārsuk yumurtusu. dört senedü iyi olmadı
 20 gitmedi. işte bunları ğördük ğadınım biz. başka türlü ne ğonuşuyun ben?

Düğünler

21 nası gelin mi oldu? hā ben dayımın oluna vadım. amcaynan nası tanıştım? şindi
 22 ben buraya vadum. benim alđüm çocuk ğelükene ben şimdi bizim kóyümüz bu
 23 taraftaydı. unların köyü bu taraftaydı beyle. u geldi şindi bizim evimize. ğelükene
 24 evelin ğaçmak varıdı ya şindi yōğ. şindi ben u ğelükene hemen şöyle arpałuğa aşā
 25 yazına ğaçardum, sağlanudum tuvaletlere filan samanluklara. öyle utanuduk. şindi
 26 öyle yok. millet biribirine beyle tanışıya, ğorişiya, öyle yapıya. undan sōna işte ben
 27 yāni ne diyin ki? ha işte öyle aluduk. neler giyerdük? dūğüne gitmezdüm ben de işte
 28 gelinikene üç etek varıdı. üç etek giydim. tabi simleri va beyle arğasındaki de
 29 kıyruk gibi bi şey bilisünüz u da va. undan sōna bi de bi içlü varıdı şurasından
 30 şöyle. beyle ğazağ ne geziyo. unların gelin olduk. başında örtelleridi bi ğók şey
 31 arğanda, arğaña bi şey örtellerdi. onüne bi şey örtellerdi. öyle gelin olduk. dāvul,
 32 zurna ata binerdük. banyo tuvalette nerde beyle banyoluğ nerde. ev kóy iyi
 33 değilidük. ğadınüm yā işte böyle olduk. sen bunları nası yapacan da soruyon bā?

34 yazıyosun hē. ğadınım ğızım işte yārısına da aqlım ermiya. baq tam seksen iki
 35 yaşındayın ben. ben ğocaladım. hastayın bi yandan. aqlım ermiya birāz da. işte
 36 öylelikle gelin olduq. yā ğaynnamınan aram yōğudu. úveyidi ğaynnam úveydi.
 37 ğocam öleli tam altmış sene, altmış seneden fazla oldu. dā genciken öldü ğocam. tābi.
 38 oturuyo şindi. ötürak ğız işte evde. ğaynnaynan aramız yōğdu. úveydi. birāz yāni
 39 eyice dutmazdı bizi. ğavğa_iderdük. bilmem. her şey oldu ğızım. yā
 40 öyleydüg_ışte. ben tek gelin oldum işte. sōnadan bi gelin dā aldı. úveydi deyān ya.
 41 göndü ołanı da everdi. ayrıldııa. ğasabiya gittile. biz bu evde beyle ğaldıq.
 42 yaylaıardayduq biz. zāten şindi bu evde geldü_ışte ā bu odayı yapıdudum ben burda
 43 beyle duruyoz işte. başka bi şey bilmiyan. sekseni geçiyan. seksen iki yaşındayın.
 44 *hamide kandedir. hamide kandedir.*

Oyunlar

45 oyun işte oynamuştuqdu tabi. bilmiyān kine. gücücükten vedile ğadınım.
 46 bilemedim ki ne öldünü. on dört yaşında gelin oldum ben. faydā zararı bilmedim.
 47 diyilik de idemedüm, kavğa çekiş işte oluyodu. ğanser oldu. *allah*. yā sağ_olasın.
 48 öyle işte. iki dene daha kötürümüm vardı benim. unıa öldüle. bu ğız duruyo. şindi hiç
 49 ğakamiyo hiç. başından dutup ben ğaldırıyon. vaııahi öyle ğızım işte.

Çamaşır Yıkama

50 kıyāfetleri nası yıkarduq? çaya giderdük. çay dirüz_uriya. puñarların yanına
 51 giderdük. Kazana ııardıq işte kıl_iderdük. işte baq senin aqlına geliya. benim
 52 gelmiya baq. kıl_iderdük. u kúlinen ııarduğ_urbayı. eve gelüdüK, az durarduğ

53 ğayrı odunumuzu, sabunumuzu ğötürüdüK. nerde öyle omaynan şeynen ğózel
 54 yıkaamak. bi Kılıp sabun ğötürüdü şu ğada. u ğada urbayı bi dümúk çała āzına,
 55 ğózüne bi dümúk çała öyle yıkarduK. şindiki gibi nerde ğızım nerde? öyle yıkarduK
 56 işte. yā biz işte öyle gördük hemme şindikilere uyduK da biz de işte ā makinemiz va
 57 işte. ā burda yıkıyo. hē bi şey yapamıyon. makine yıkıya işte burda. suyumuz da
 58 yérde ahā yā. ğızım nāpardum ah. hıç on bir bebek doğurdum. öldükçe oldu; öldükçe
 59 oldu. aĝrılanudum beyle giderdim bēlme... bēlme dirüz biz ekin ğuydumuz yerlere
 60 bēlme bēlme dirdúk bēlmelere beyle verüdüK abdesliklere verüdüm göndü göndüme
 61 aĝrıları geçirüdüm. undan sona çocuĝ_oludu. yanında İsan yōK, bi şey yok. ne
 62 ğúnlernen gerçürdüK ğızım. yā beyle beyle ğúnle ğórdüm ben. yā şindī millet
 63 aĝrılanmadan yürü toktura. yāv du_ā öyle deĝi mi? yā öyle işte ğızım. şindiki
 64 durum iyi de hastalık çok hastalık çok. yā hā bu dün başı döndü de yıkııyazdı da
 65 sarımsak yuttuduK_unu diyi. hē öyle ğızım sen aklıña geleni söyle ben diyim. yā.

Yemekler

66 ne yimē yapacan? eskiden baldırcan aşı iderdúk. unda salça bilmezduK. salça
 67 yoĝudu u sırada. undan sōnā tarana çorbası yapardu. undan dene çekerdüK siyer
 68 denesi deĝimenlerde. siyer denesi çekerdüK. heh siyer denesi. aş_iderdük,
 69 mercimeg_ekerdük, zobałara ğuyarduk, ocaKlara ğuyarduk, ocaKlara ğuyarduk.
 70 ocaKla nerde? zoba nerde? Kúlün içine ğuyarduk, bişirü yirdig_öyle ah ğızım.

Tarhana Yapımı

71 taranıyı bi şey ğatmaduĝ eveli hiĝ ğatmazdu. şindi her şeyi ğatıyoĝa. bi şey
72 ğatmazduĝ. yõnuruduĝ. beş, üĝ dõrt ĝún durunca iderdúĝ. dókerdúĝ. ĝuruyunca
73 sürterdúĝ apaĝça tarana. usuĝ ĝonuŝun. taranıyı öyle iderdúĝ ĝuzum. apaĝça süt gibi
74 iderdúĝ, yirdúĝ. beyaz oldu. işte bi ğatarsaĝ büber ğatarduĝ, sarımsaĝ dúverlerdi
75 bāzısı. öyle yinidü yā.

Tatlılar

76 dāTĝu da işte bi_ki hevla yaparduĝ, bi_ki loĝum aĝuduĝ. hevleyi unu
77 ĝavuruduĝ unu ĝúzēĝine. ĝıĝırmuzu oĝana ĝada ĝavuruduĝ unu. ya bekmez varsa
78 bekmeznen yaparduĝ, şeker varsa ŝekernen yaparduĝ. öyle yirdúĝ. yā ben onu
79 ĝükúndür ekerdúĝ biz, mancar ekerdúĝ. bēyle beyle mancarĝa oldu. soyarduĝ,
80 şey_iderdüK bekmez_iderdúĝ. u bekmezinen bāzıkere işte hevle yaparduĝ;
81 bāzıkere ĝuyup banarduĝ. öyle yinidü. yā kendümüz tabi.

Hayvanlar

82 maĝımız varıdı, ĝoyunumuz vardı, inēmiz varıdı. saĝarduĝ, ĝaĝarduĝ. bāzı
83 peynir yaparduĝ, bazı öyle yirdük. işte öyleĝine ĝeĝürüdüĝ. yā beyla ĝızım işte.

Genel Sohbet

84 bizim buĝlarda hiĝbi oĝay bilemiyon ĝızım. öyle biribirini öldüren, ĝaĝduran hiĝ
85 ĝórmedim. hani ĝórsem diyivürün. ne basmasī? yoĝudu ĝızım. yoĝ ĝızım biz öyle
86 ĝórmedúĝ. yā toĝtur bilmiyoduĝ ki zāten. herif işte bi ebe ĝarı ĝız ĝötürürlerdi. bilen
87 eli yaĝıŝan ĝocuĝ_oĝunca yaĝarĝardı, şey_derlerdi. undan sona bi dē adet vardı öyle

88 hamur mu ğarıyoġa, başka bi Şey mi yapıyoġa? bi yimek doyumġu dirdúk. doyumġu.
 89 ocuk hani doyumġu dirdúk. Öyle bi Şeyler yidürüdük. hē hē doyumġu dirdük. bŭ
 90 hamur ğarmaġ. hē hē doyumġu dirdüġuna. hamuru ğararduĶ unu. ya bekmez
 91 ğatarduġ ya yaĝ ğatarduġ. bu gelen geenlernen yinürdü. Öyle biliyon ben. neyi?
 92 māni mi? tŭrkŭ bilmiyañ ğızım. unu yapaman.

Cenaze Evi

93 vaġlaha ğızım neler yapıġu? u ölü çıkan yerden ē Şey yapıyoġa. tābi örtüsünü,
 94 döşeni yāni canı ğalmasın diyi yıġarla, Őeyederle. gine örtünüle, sererle öyle
 95 biliyom ben. Şeyini yaparla tābi gine de yedisini oġutturuyoġa. bilmen bi Şeyler
 96 bilüsün sen. unġarı yapıyoġardı. gine de yapıyoġa Şindi.

Genel Konularda Sohbet

97 kışın çok soĝuġoġuyo ğızım. vaġlahi buġla beyle çok kómŭr alıyoz. kómŭr
 98 yaġıyoz, odun gótŭttürüyoz paraynan. yā işte böyle. va. u işte ayruġa. daha urda yiñi
 99 ev yaptıdu tezece. ā Şu dā tarafda aha u tarafda işte. urda duruyo. geliyo bize işte
 100 yimēmizi yapıviye işte. beyle ā bu buġuġ Şindi yıġıycaġ da ğalmıyo. Öyle gidecek u
 101 baġıyo yāni. ben bu kānumdan bi Şey yapamıyon ğadunum. bura Şindi yumaġ gibi
 102 yumaġ. bi de bu belimde burda aĝrı var. ġaç kere toġturġara gittimiyi oġamadım. yā
 103 saĝoġ ğızım. işte öyle işle yaparduġ.gittim ŭ sene gittim. Şindi iri yazuġları ipeyce
 104 biliyon. gine de gözŭm gŭrmüyo. yoñsa aha bu gözŭm on senedü bu gözŭm yoġ. yā
 105 başlu taġsiyondan dŭru gŭz taġsiyonu oġmuřun ġsanum oġmadŭndan. adam oġtan
 106 öldü diyān ya. oĝlum oĝlanġarım oġdu iki tene. beyle deve dişi gibi ĝırġar yaşında

107 öldüle, kótürüm duļa. aha bu ğız gibi. yā ğızım bunla şindi oluyo. çocukla olunca on
 108 yaşına ğada bellú olmya. epey yörüyoļa, iyigine yörüyoļa. işte bu ğız da gine bi
 109 senecüg aha şu oķula gitti. gidemiya diyi yoļlamaduk. undan sōna ayānın ucunu
 110 basarka beyle ğaķarkene zorunan ğaķa, zorunan ğaķa. sōnadan sōnadan ayānın
 111 uçlarını basar bastıļa. beyle bi işte on beş yirmi yaşına ğada yörüdü bu ğız. aha bu
 112 odanın yanlānda vile elişi yaptıļa. unlānın yanına gideli çok aķıļlıydu bu. bu elinden
 113 gelmiyen yoğudu. oya örerđi, öte berileri yapardı. şindi ğayrı undan sōna başļu kaļdı.
 114 kaç senedü de hiç yataķ. yā yok ğızım yok evlenmedi. e on beş yaşına ğada anca
 115 durduļa öyle. undan sōna öyle oldu işte. bu faķır nece bi k̄ara ğunle ğórdü. yā onları
 116 ğórdüg işte. yā siz nerelüsünüz? yā kimleden diyile sizi? bilemiyan ğızım bilemi...
 117 hi öyle benim benim ğız da bi *çuķranlı ıstanbul*da şu yokuşta bi evi va şeyde yaylıya
 118 gidecek yerde evi va. işte unların ğızıymış. *çuķrandan* gelin aldı da unu için
 119 soruyon yāni. unlardan mısın vilen diyi. tanımazsın ğızım. hā öyle mi? iyi. öyle işte
 120 ğızım. işte anca bu ğada. yav bi şey hanı sen hatırladıvin unu da yā. aħ ğızım işte
 121 beyle.

Köydeki Otlar ve Genel Sohbet

122 çiçekle, otļa, şeyle işte ne otu diyi. ne bi ben bilemiyan. yok bunları yimeyüz
 123 de bunların yinecē yok. bulların şeyinin yinüşü yinürü yok. bi madamaķ dille şu
 124 orada aha samanlūn ğótünde vadu. madamaķ benim yokarda benim aha ğızım
 125 *döndünün* evinin yanlānda şöyle ğüneylerde urlarda vadu. madamaķ dirüz toplaruz.

126 madamağ unları aş eder yerüz. hā kıızım bullarda işte cêvüz, çetlemúk, undan sōna
 127 hayfā, her şey olıyā.yā elmā hani ne *cenābı allah* ne vediyse olu. aha çetlemükle
 128 daha ya daha daha. aha bu çetlemūdü. bunlara çetlemúk dirüz. yā öyle işte ah ğızım.
 129 şindi sen bu bu benüm didúklerimi alıp yānī sen bi yere mi gótüyün bi ĩsanlara
 130 yānī. kendine yazıy... buralısın. iyi ğızım iyi işte öyle. yā hā evelki şeyleri biz de
 131 tanıyalım diye. öyle. iyi ğızım iyi. sav_ol. iyi işte öyle ğordúk. ah yavrum başka
 132 daha da çoktu dā aqluma gelmiya. yā ah çocüm. eve girsee sen de. arabayı sen mi
 133 sürüyon. öyle mi? iyi ğızım iyi. nāpacan? kıızın mı? *döndü döndü*. u *döndü* işte. öteki
 134 u oturan *aysun*. oturağ ğız *aysun*. güzel görseen beyle maya mantar gibi. gir de bağ.
 135 ğağ girem de girem de bağam ha ya? ah ğızım u da hasta. çayıñı niye içmedin ğız? at
 136 öyleyse dók. dök de bardā_eve ałam ha ğızım. hā dók. bir_ki bi şey de var. ō u
 137 şeye de ğo. eve gótürem. hā kapat. hā ver sen unu. eğilemiyan ben de unu_úçün
 138 diyon sana.

-8-

Konuşan: Osman Altun**Yaş: 76****Derleme Yeri: ukurhan****Konu: Genel Konularda Sohbet****Genel Konularda Sohbet**

- 1 *glle*lerden m? sağ_ol yiğenim. iyiyin. iyiyin. sen beni tanıyarak mı sorduñ?
- 2 efendim. Çok sağ_ol yavrum. h öyle mi? *amurun msanun*. hangusunun ğızı
- 3 oluyon? *ncinin*. hah tamam aha şindi düzeldi. sen okuyon mu? tamam yavrum
- 4 tamam. biz komşuyuz u köyden. Çok yağun *skden* yni. *skden*, *cemil* amcan,
- 5 *nci*, efendime söyleyim. yağın. yolun altında, yolun üstünde. Öyle, yle, öyle.
- 6 slleñi tanırın. şey hayrında odun vidk ya hani köylüye. alan gitmiş, alan gitmiş.
- 7 herkez birbirine yardım_iti miş, ben de ordayım. bi de bi soğuk va, *cemil* yaľnzca
- 8 ğalmış urda. *cemil* bu köyde *kelime anlaşılmadı* gibi bi adamdı. faydalıdu da. niye?
- 9 ğarağaya başında babasının tlasından, heh bobası bobasının tlası, dedesinin tlası.
- 10 ora *glbllrunundu*. yah şindi öyle did burda. *cemil* ğrdn m köyün ğıymatını
- 11 didim. hani ikimizz, bi de u ğara ğara şey *yahyanun* oğlanı va. motoruna yine yana
- 12 aşamına öteden beri ezelden beri ğomşuyuz ğızım. sen *istanbul*dasın tabi, insan bol
- 13 olunca. bobañ filan öyle öyle. evet, evet. benim adım *osman altun*. yetmiş altı
- 14 yaşındayın. yetmiş altı yaşındayım yavrum dha doğtor ğrp hap yutmuş adam
- 15 değilin. hic_ic_ic bilmen doğtorun nldğunu bilmen yni. hani buğün belisim

16 ağrıdı ben bi doğtora gidiyin de bi muayne oľuyun nasiP oľmadı baña. iyneyi hiç
 17 bilmen, doğtur disele inanman. doğdurun ne oľdünü bilmen emme çeñe sağlam. çeñe
 18 sağlam. çeñe sağlam. siz araşturmacu filen misiñiz? öyle mi? heh. bazı çocukla
 19 geliyała beyle senin yařta ğızla ğāvede. biz dayı arařturmacuyuz diyała. e biz de hanı
 20 bulłardan bildümüzden bi řeyler ğonuřuyoz yāni arařturmacu oľunca. hah, ah, ah, ah,
 21 ah ne idiyon da u da bizim *nācinin* ğızıymış. *nācinin* ğızıymış. yani bağ araşturuyo
 22 ğörüyoñ mu? araşturuyo. kimle kimlerden, kimle kimle kimlerden oľdünü. ben
 23 teřekkür iderin saña yavrum, teřekkür. *istanbuła* varıp da anañı, bubañı filan
 24 ğórsen *kāmiliñ* oğlu diyeceksin. *osman altun* diyeceksin. benden çok selam söyle.
 25 bu ğada böyüdük şey *çukranda*. hani ben biraz aşırıydım ya , hani birbirimize önlün
 26 kóru demek nasib oľmamuřdu. bağ yani yoktu bağ. harmanıñız da yağundu,
 27 evlerimiz de yağundu. birbirimize önlün kóru dimeden bu geçlimiz geçti
 28 amıangillen, amıangillen. acaba neden o bizim *sókúde* ğavğa her ğun oľudu ha ya?
 29 daş boľudu. herkeziñ elinde bi ğoca daş. u una vuracağ, u una vuracağ. eli cebindedü.
 30 yaľñuz *çamurun musa*, *çamurun musa* cennete gitmedükten sona bizi vaľłāhi de
 31 ğomazla. hah. u adamla öyle bi adamıdı. tamam mı? heh. şindi öyle ğonuşacağsın hā.
 32 sorarım ben unlara. şindi bu tarlayı biçiye, desteyi ğaldırıyo deği mi? bu tarlaya eřēni
 33 bağlamazdı haram kelle yidürin diyi. emmim de gecede on deste çalar da ğatırın
 34 óñüne atıvirüdü. bağ peki bu tarlayı sen ğaldımuşun, sapını biçmiřiñ, almiřiñ,
 35 itmiřiñ. niye bu adam buraya bu eřēni bağlamıyo? bizim eskiden bu memleket eşsek
 36 dēvrüdü dī mi? at dēvrüdü. haram kelle yidürün deyi bi vatandaşın tālasına öyle

37 gireceksin. beyle beyle ğonuştuşlar di. u bilü kimün ğonuştuğunu. haram bilmezdi.
 38 yav *çamurun mûsa* bi meyveye bi daş aTmış mıdu? bu melmeket beyle meyva ğızım.
 39 cāmiye buraya geliya, burdan kóye çıķana ğada bu yoşların ğıyısı heP meyva. çolu,
 40 çocü şuraya bi daş atıp da atıp da yimek nasib_olmamışdu unlara. bizim *sókúde*
 41 gece ahlat çalmaya giden varıdı. yāv bu işte bu yoşun ğıyısında yi. yōķ. bunla
 42 öyleydi. bunla böyleydi yāni. óküzüne oúndüre yoğudu óküzünde. bizim oúndüre
 43 kóy çif sürerkene bu Kadaydı deĝi mi? bu adam yazuķ diyi u óküzüne neriye
 44 dürtüyoñ, óküzüne dürtüyoñ onu deĝi mi? dedeñ geçiyi dóverdi. dedeñ dedeñ
 45 şalenin_üstünden beş dene geçi attı kirenliĝe. yā beş beş dene geçiyi deden
 46 kirenliĝe atan. zabā ğada, aĝşama ğada geçi ğúdüyo. zabā ğada çevrede daş atıyo.
 47 tıķır, tıķır, tıķır, tıķır. yā u zaman öyleydi hemme. aşa_yuĝarı diyelim ki ben
 48 çöhrenin öldünde ben on sekiz, yirmi yaşındaydım. *çamurun musanın* öldünde gine
 49 otuz, ĝırķ, ellü yaşında varıdım. peki bu adama niye ben bi şey diyemiyon? *çamurun*
 50 *mûsaya*, dedeñe söylüyon. dedeñe söylüyon yāni. yā işte kestim ya ucunu. *çamurun*
 51 *musa* cennete gitmedükÇen sōna vallāhi başķasının hī_umüdu yoķ. hah. *cemil*
 52 amıcana da beylecene söyleyeceñ. benim adımı söymeden bilü u. hah *kāmilin osman*.
 53 ĝörüřtüdüĝ geçen hafta. geçen hafta ĝörüřtüK, odduķ, ğonuştu, çayı mayı içti.
 54 yemek vilen yediyüdük yāni. yimek vilen yidiyüdük. bu sizin sülāleñizde ben
 55 *istanbuş*da biliyon. eviñizi, kóyüñüzü bilürün. ben dirün ki her zaman ğonuşuyom
 56 baķ, *çamurun mûsanın* çocukşarı *misdafayı* da ğatıyom ben bunun içine hanı beyle bi
 57 ğonuşma yarenl̄inde, şöyle ğonuşma yarenl̄inde çan adamşların namazdan dirsekleri

58 ğurumayo lan dirin hani. bu adamların, namaz bizim bildümüz ise bu adamlar namaz
 59 diyince abdes_almadan dirsekleri ğurumaz. öyle bi, öyle bi huylaru vadu. öyle bi
 60 doğru yollaru vadu. bu adam cennete gitmeyince aha cami, aha cami. ben niye
 61 gitmiyon? biz atuK ya uraya ğabuļ eden yoK. ismin ne yavrum senin? yā neyi
 62 sorduñ? burda ğāve oļmaz ğızım. şindi buranın adamı alır zabahçaK çayı demler, yanı
 63 başına alı terfüsünü. ne dēlle ahşama ğada maļın ardında, şurda, burda ottuğları yerde
 64 içerle. kóye ğāve soKmazla. yalnız termüs olan içerle bunla. keyf sürse, oraK biçse
 65 yanu başundadu. sen kimde ğalıyoñ *sókúde?* *boyabatta* mı ğalıyoñuz? geliyom,
 66 biliyon sen baña öğretmē. şöyle giderkene vazgeçme, ya oturusa ben urıya selâm
 67 virün; ya ben oturuken u gelü selam verü de geçer. şimdi bu ğada şeyimiz oldu. biraz
 68 hırsızuduk biliyon mu? ğızım dedēñ ğoyun, geçi varıdı, elli, altmış davarı varıdı. eviñ
 69 óñünde yatarıdı hanı bu şeyde u dúzde. bi ğún dimişle ki yanı *ömergil*, *cin ömergil*
 70 vilen, yāv *mūsa* seniñ bu ğoyunla ne bunlara hiç lan arkadaş diyo ben maļımı bu
 71 adamlara teslim_ittim diyo, kesellē, kesmezlē diya. vallāhi billāhi bi tāne yımirtası
 72 çalınmadı baK. biz gecede bi ğoyun, iki ğoyun yiyoz. peki bu adamın niye bi
 73 yımirtası çalınmıyo? geldi bi ğún bizim evde patır kútür kesiyoz biz. kapıya vurdu.
 74 lan utanmazla didi, lan ben utanıyan lan biraz gizli. şu kóyün içine çıkıp da bu
 75 adamla bo_ece üç ğoyun yiye dimiyo. bu adamın ğoyunu çalını mu? bizi koļluyo
 76 baK. bize goļlayo. öyle yavrum. bubaña da selam söyle. anāñ kimlerden oļdunu
 77 bilmeyon tabi. o oflu mu şimdi? neden? tabi. tabi. o oftan mı evlü? *trabuzon*. hah.
 78 hanğu dedēñ *trabuzon*lu oļuyo? anneñde... benim ğızım da *trābazon of* ğazāsında
 79 evlüle. urda evlü. oftan da ben torunuma gelin aldım. yā urdan. urdan *trabuzon*lu

80 bizim gibi değille. ben u melmekette çoK gezdım hani. gelin aldım, ğız vidim. ya
81 değildü. *trabazan, rize* dirim ben medeniyet melmeketü. medeniyet melmeketü. u
82 melmeket bizim gibi değidü. buraya otumazla bağ. lan buraya otumazla. herifle
83 teşkilat va, medeniyet var. lan açamadım lan. yāv gelü didim yav. ahā bağ ben şeyi
84 şu ğalduracan diyi uğraşyon. sen ğaldumadun ki. bu ğız yabancı deği. *müzāfer*
85 varıdı. *naci* vadu *naci*. hā *müzāfer, nāci, cemil*. peki sağ_oļ yavrum. sağ_oļ.
86 tanıştūmuza vaļlahi dağla ğada memnun oļdım. şindi neden biliyoñ mu? şurda benim
87 ğız ğardaşlarım da vadu veya ğız ğardaşlarımın ğızı vadu. biriynen beyle şindi
88 *ahmediñ, memediñ* aleyinden mi ğonuştuk burda? hah. *çamurun* züriyetinden
89 başladuk, şöyle dirdü, böyledü, buraya ğada geldük. hoş geldiñ, safa geldiñ. işallah.
90 daę daęa ğavuşmaz, İsan İsana ğavuşur. selam söyle hep çoļuñuza çoćuñuza. *istanbul*
91 sen u amca şey u bubangil de oturiyo tabi urda deği mi? şeyde şey eski evde mi
92 oturuyo yoęsam urdan çıktı? ha eski evde. hah u evin yapıldūnda ben urdaydım. tabi
93 ben inşaatçıydım. hah İsanlar arayacak. benim sülālem nerden geldi, nereye gitti diye
94 arayacak. sülāleñi arayacañ. sülāleñi ararsañ hā benim sülālem şöyleymiş diyeceksin.
95 şindi bubam aramıyo mu bu kóyü. hah. *kâmil* aramıyo mu? *kâmil* diyaļa deği mi?
96 hah. *kâmil* diyaļa ya. hadi yavrum sağ_oļ. teşekkür iderin. hah. ben de teşekkür hah.
97 yani bī ğabın mabın varsa hemen şey_idelim. öyle mi? peki. peki.

-9-

Konuşan: Sultan Karakoyun**Yaş: 72****Derleme Yeri: ukurhan****Konu: Genel Konularda Sohbet****Genel Konularda Sohbet**

1 hoş geldiñiz, safā geldiñiz. ğızım hoş geldiñiz. geliniñiz ha ya bu? hoş geldiñ,
2 safā geldiñ. hoş bulduk. hoş geldiñ tekrardan. iyiyin. zararımız yoĝ_ işte burdaydım
3 yedi, sekiz gñndñ. gitmedim. sen ne idiyoñ? iyĩ gelinimiz ha ya. oĝlumuz. öyle mi?
4 hē iyi. ařā gidiyodum. şeyleri burıya indidüm benim yoķarı kóyde araba gelüse yarın
5 yerişdüremen diyi burıya indidüm, urıya soħunuñ_ urıya da şindi *musdavaya*
6 baķıyodum. u da baytar geldi inee. benim bi şey yoķ ben işte geldimidi beş_ aıtı gñn.
7 *ahmeT* her yerden haber yołluyo. *müfidd*den yołlamıř haber gelsin anam. *musdavadan*
8 yołlamıř haber gelsin. yā ō torun ğızınıñıñ mı? ne ittiñ? yaptıñ evi. soruyon *ahmede*
9 ne itti diyan dayın yaptı mı evi diyan. ana diya bi ev dikTi mařallaħ diya. biter biter.
10 u ğada yoł almıřıñ ya. satacañ şindi urayı ha ya? baķsā *cemile* ne ğuzel yapmış evi.
11 yazlık mazlık yapmış. bu řindĩ bu ğızıñ, bu damadıñ. bu ğızımız? *nācinin* mi? hē e
12 kóyden gideli unudıya insan ne oлу bē çoķ zamandu. *ıstanbuła* vadım iřte o
13 geldiñdiñiz ya orıya *ayhanın* yanına gittiydım. biye didim *kebiz* gelinin yanına
14 varıym. urdan dōru ğız beni ğaynāñ yanına al da git dedim. u zamanda da hastaydı.
15 saĝıdı. çoĝ_ odduk. ben seni gōĝde bulukene yerde aradım didi. beyle ottuĝ bi

16 zamān u góruş. görmedim bi dā zatti. kaç kere vasam urıya varudum, *ayşe* gelinin
 17 urıya filan. iki üç kere vadım öyle. çoktü ha ya. iyi. *musdava* dayı da *allah musdā*
 18 enişte de çokmuş dimi ölüm. burdan toprak bilena giddī ğarınıñ üstüne ğuyacan
 19 diyi. *musdava*. kóye dimişimiş gótü beni diyi. u da gótüremeyincē ceúzün yanından
 20 toprağ aldı da giTTi damadıynan ikisi. kapı açımuş ha ya. hē kitlüydü. düşüvirü
 21 aha urdan çocuk ānamaz. ileri şey idiyan diyi düşüvirü biye. dā ben de işte yarın
 22 gidecem diyī hazırlandım burıya indüdü. undan sōna herkez giden varsa dua da
 23 idiyin didimidi. gidenle bilmedim *ahmeT* vilen geldi mi bilmiyan aşādan. şindi unlar
 24 sıraynan izin alıya ya ğızınan ikisi dişlerü çektüdümdü *necāti* ağa. o şey idemiyan
 25 beltek beltek. kók mü ğaldı ne yaptı beyle ağzıma bu şey vurmuş gibi. yā burda kók
 26 ğalmış ğāliba. ğatiyen ğonışamıyān. bağdum hindī şey itti mi diyi. ekmağı zatten
 27 yiyemiyem biye. undan sōna her şey hōñün istiyō. merānan yapıyoñ, unu da
 28 yiyemiyem. yā sen ne ittiñ bubañ mı ölmüş didile. ne zaman? çoktan mı? bi sene
 29 oldu mu? ne kimin didile yāv? ben senin bubañ didi ānadıımıdı. *dodurğa* şindī
 30 doğadan doğru gidiyoñuz ha ya. şindī bu ğızımız da *boyabatta* duruyo ha ya? hā
 31 ğızıñ yanından geldin. bu ğızıñ yanındasın. eniştemiz nerelü? öyle mi? öyle mi? hā
 32 yabancı değılidi. hałama gelin oldum değı mi? yōķ dayıma dayıma gelin oldun. dün
 33 *sadığ* atanıñ ğarısı aha öyle beyid atıyodu hałama gelin oldum diyi. u geldi
 34 aklıma. bi düğünde türkü söylemiş. bāçalarda ayva, erüg yaprā belük belük, hałama
 35 gelin oldum ciğerim delüg delüg mü dimiş, bi şey dimiş. unu diyiviyodu baña. u
 36 geldi aklıma yāni. oğlanıñ hałası oluyoñ sen. yabancı değı. anam aman yavrum ileri.

37 beidle çoğ biliyon da unuttum. yoK yoK şindi yoK. gitmiya aklımdan gayri gitti.
 38 yetmiş iki yaşındayım aklı ğa lu mu? yā biye hacınıñ *fadimeniñ* şeyinde górdümüdü
 39 seni ha ya? cenāzesinde. bi de *istanbul*da górdümüdü işte. iyi. şu çocuk nerde? dedesi
 40 nerde? aha urdan bağıyon diyi duruya. duriyā. *boyabattayım* ben. *ahmedinen* bi
 41 yerdeyüz. onuñ da evi yapılıyo. o da gideceK. ikisi yuğardan ev aldı. u *esendepeden*.
 42 ikisi yoğardan aldı işte, biri de *istanbul*da. *ahmed* de yanımda. bi bekârım va, dörd
 43 evlim va işte. vā bi bekârım va. güççü bekâr. en güççü *toğatta* çalışıyo u da. *doğuşta*.
 44 yā āmin. işte u daha şirked işinde. ótekile biri dörd yoğda şey bizim bu yanna
 45 gelecek yoğda aTçī. undan sōna *ahmed* urda óteki de *imamoğlunda*. u bu güççün
 46 beyü de hebisinin işte işleri görüyo la öyle. adam da emegli. öyle geçinip gidiyoz.
 47 undan sōna gōñüñ istiye biye vallā bubāñ evi beyle altun olşa gōzümde yoK. fağat
 48 ille de burayı biye ğapıyı açıp girecem. gitme diyi zōluyala. bubası darıldı. *ahmed*
 49 yağacan diye u evi diye, sen u evden ayrılmıyoñ diye. yağacan ałafına bağacan
 50 yuğarı çıkıP da diye, gidiyoñ diyā. şērde eviñ óñünde va biraz güçük bi bāça. bi de
 51 bizim kóylü ā bu orta kóyden birinin bāçasını ekiyan, arsasını ekiyan. u giyisü va
 52 damın arğa yanda işte. unların gōñümü eğliyen da bu seer de didim vallāi
 53 çatlasañız çıkıp da gelecen. araba duttum. undan sōna elli, altmış milyon. ā böyle
 54 gidince yōğarda bu ā bu yōğarı giden yoğ bizim de yalnız aviñ óñüne öyle araba
 55 çıkmıyā. yāni aha burıya sizin burdan dönerkene burıya geliyā. araba burıya her
 56 zaman burıya indiriyon sōnun burıya ne getürü etsem. undan sōna biricük mü? bi ğız
 57 da benim *ahmedin* va. sekiz yaşında. oğula gidiyā. bobannē diyā sağın a

58 gitmeyeceñ deği mi kóye diye. tamam ğızım gitmiyen didim. o oğula gitti, görmeden
 59 bindim, geldim. biriniñ üç_ölanı va, birinin iki ğızı va. biri, gelinimin biri *amasya*lı.
 60 undan sōna işte *istanbul*dađının da çocū olmya. yođ unun da. beyuđunun o *ahmedin*
 61 beyuğu. ilkim de öldü. beş oğlanım va. yoğ. ğız yoğ. ne ideceñ? aman. ğızın da bi
 62 yannı el, ođluñun da bi yannı il emme işte hayurlu ołusa gelin de iyi. benim şimdi bu
 63 *ahmedin* ğarısı *kúrt* kókenli. *kúrt* kıızı vile diyecekle diyı çok gerüldü. vallah billah u
 64 ğada iyidü. dā baā ā şurdan şunu ğaldu da ā şuriya ğo dimemişdü. on sene olıya. sen
 65 otu di. ben bi şey görünce sen otu saā ben iş mi gör diyān dir. hani ben bāzı gelinlere
 66 baқыyan da öyle yā gelinim. bazı gelinlere baқыyan da dört tene, beş tene ołdu almadı.
 67 gōndü beğendi alduunu. gendü beğendü unu.

68 yā bubangil dayımıziñ_oğlu. dayımıziñ dedeñ dayımızıdı ğızım. tabi aқrabā. ā
 69 bubañ iyi, dedeñ yođ_amcañ iyi bilü. şindi bū *izet* dayıyı biliyoñ mu sen? *izet*
 70 dayıniñ geliniyim ben. unun geliniyin işte. siziñ ikiñizi de bi gecede ğuyduıa deği
 71 mi? bū ingeñ, ingeñ_ołuyo deđi mi? *hanifeynen* ikisini bi gecede gōttüle. ibtiba
 72 ingeñi gōttüle, sōna bu. eve bi gecede iki gelin ğuydu dedeñ. *semyeyi* de işte
 73 dā_evel unu aldıydı. burda yalnız *necātiyi* bilmiyon. şey *nācinin* nerde evlendünü
 74 unu bilmiyan. unıa annengil buriya şey ingengil buriya gelin ołduıa. sōna kitlendi
 75 kapı işte. kimse ğalmadı. *izet* dayı işte ğaynatamıñ tabi bu *ğırılı*ıa da aқrabamız,
 76 ğaynatangil de. tabi ben eyicesini bilmiyon. urda ğaynatamın haıası mı varımış
 77 veyahut bi şey de undan doğru da aқraba dayımız olıya. ğaynatamıdı *izzet*.
 78 unuñ_oğlu da *şaban*, *ısmayı*!. iki oğlan, bi ğız. şindi ğaynatam ē benim ğaynnam

79 ölünce adamın anası burda ev varıdı. *kibarın* evi dirle. bilü müydün ne biyin? bu
80 eviñ ğızını almışıdı. ğaynatam ibtiba u ölünce sönadan ğaynnam ölünce öz ğaynnam
81 ölünce, balduzunuñ ğızını almış. dışardan övey girerse diyi şindi bi dā balduzu
82 varımış. ğaynatamıñ, ğaynnamıñ ğız ğardaşı unuñ ğızı yerışkünümüş. bizim adam da
83 beyle ğuççūmūş. dışardan övey girerse diyi çocū kótüler diyi bu eviñ gine bu evden
84 almış ayni. bu evi şindi góçerdile. *ünzile* bilmez ki *ünzileyi* ne bilecek ğız. dahā
85 *ünzile* ne biyim mała mı gitti? bilmiyan. *fatma* boğün evde. kilid unda mıymış?
86 *sultān* benim adım. *sultān* ğızım. şindī bobañ nerde? *nāçi*. başka bi yerde mi didile
87 ne? bi yerde dışarda didile de unuñ için didim. *karāğoyun*. buyur. helkeğimi
88 alıyon. dışarı hoyuve. alıyan. gidiyañ mı? şindi ā ben şeynen gitsem *necātin* ğalaba.
89 yavaş yavaş gidiyim bayri. sıñar mıyuz ne biyim? *helkēi ā* urıya dışarı ğoyuvi
90 *musdava*. keşkeK virüsele alacan unu için. çocuklara gótürün. yaylalara, yaylada
91 olsaydı yayla ğalaba luğ oluyodu. yaylanın doğası güzel oluyodu. şindi bū orta
92 kóyden e kim geliyo? yaylada şindi *eserkóy* geliyodu, *ğıluçlu* geliyodu, *hamza lu*,
93 undan sōna... nereye baqtın ğızım? amcan iş yapıyo canım baqsā. yolun altına suyu
94 góttü urlara. epey hızmat itti. şu çuvalardağı da ğum mudu nedü? eyvah.

95 valā bu ğaya larıñ altında beyüddük bu çocukları yavrum, düşe ğağa, düşe
96 ğağa. benim mi? benim kóyüm dē u yanda. *çugursókü* diyo la. bilmezsin urayı sen
97 uzak. iki saat filen çekiya. yā iki saat çekiyo. undan sōna benim düğün davulsuz filan
98 oldu emme ğaya góçtü aha bu ğaya. yav ğayayı góçerdiñ diya la. davulun yerine davul
99 yoğudu. davulsuz oldu emme ğāri bi gece oynamışlarıdı ya. burdan *cüzanın füseyinin*

100 *fadime* öteye gidiyomuş. unuñ dúğünü burda ğına gecesiymiş. benimki öddeymiş.
 101 *fadime çókécúğe* giddi. urdan doğru u gece ğaya góçmüş. yaruğ ğayayı góçerdin
 102 diyała baña. ğayañız góçecemiş góçtü diyân ben de. ne idiyin ben? sōna öyle işte
 103 ğayayı góçerdúk geldük. yā bu ğayała bütün ihlambur her şey kirenler de vile beK
 104 va. bu yılın aha urlarda beK kiren görünüyā. gine yaylanıñ ğarısı *ğılıçlu* geliyomuş.
 105 gine buriya da ben biye çok zamandu zatti biye bıldır hiç yoğudu. armutlar da filen
 106 geçen sene varıdı. geçen sene biye bekmez_ittim. bi_indürmeye pişittim kirenden.
 107 beni düñür ğarıla ikisinde de şeker va. *ahmedin* ğaynnasında, *amasyaluda*. unlarā
 108 birāzını vidim. biraz da gōndüme ğaldıydı. unu da öyle yidük. şindi de diyān e her
 109 şey lāzım. düzen ilāzım, una odun ilāzım. odun yok. bıldır sene yirmi milyon vidúk
 110 odun parası. şeyini kóy aldı kayıt, kayıtını. undan sōna alamaduk. gelmedi. ğúcüm
 111 yitmiyā diyi çocukla da zāten gelmiyā. yā gelmiyoła. şimdi odun yok. bu yıl diyen
 112 kiren vā, odun yok diyen. aşālara da inmedim ne biyin. armutlar da var mudu? şu
 113 ğara_ormanda armuT da va. çiçekleri yanna inmedim de çiçeği çoğudu diya.
 114 *ünzilegil* samanın yanında meyve bu yılın bi va diyała bilmiyan dā evden çığıp da bi
 115 yere gitmedim. geçen geçen ğun bi çókúşüne dōru gittim geçen.

-10-

Konuşan: Şevket Akbudak**Yaş: 70****Derleme Yeri: Darışzş****Konu: Tarım, Askerlik, Geçmişten Bir Olay, Eşiyle Evliliği, Çeltik Ekimi, Hayvancılık, Kşyde Yaşanan Bir Olay, Meyveler, Genel Sohbet****Tarım**

1 nereme bağcan? ğonuşma benim. hoş geldin ğızım. sen ingeynēn ğonuş. ā orda
2 ingeynen. emmi diyince ben seni tanıyamadım yā. yav benim ğızlerim eyi seşiyo
3 mu? ben şu ğızşm ğormşyo benim. iğmişindir. sen nerde duruyon? hā şşbede hā. iyī
4 ğızel. eski şeyler. çan eskiden hayvanlar meselā sen de biliyon okşzlerle çift sşrerdik
5 kşmşşlerne. neyse ondan sona orānan biğ, tırpannan biğ, dşvennen dşv meselā. şyle
6 zahmetliydi. şinci her şey fendī. tohumu da eline atıyan. şinci bağ motorun arđasına
7 toumu da āt, ğşPrej de at. e dşverken gine meselā padozu va, ince dşver biçer va
8 şnceden bşyle bi şey yoğdu. yol yoğdu zāten bizim yaylıya giden. sen biliyan. sizin
9 yaylı da şyleydi. altı saat yşrşdşk. bizim hele bizim uzak. sizin gine yaylañız yağın.
10 bizimki altı saat yşrşyrek altı saat ğidiya yaylanın biri. iki yaylamız va. gerze
11 hududunda. gerziye bağ... şey hududunda yani gerzi buriya bağa. buriya bağlı da
12 gerze hududunda yānı dırnaşıynan yan yana. esenkşy uzak kşy. dırnaşunun
13 boyabatun en kşyşu uzak kşyşu dırnaşu. kırk beş kilometre buriya. tabi en son kşy
14 ora. boyabatın yşz yirmi altı kşyşu vardı. tabi saraydşzşnen ayrıldı ya. kşyle biraz da
15 dağıldı yāni. ilgin boyabata bağlı saray diyi ğazā yoğudu. sonradan ğazā oľunca u

16 taraf u yana bağlandı, *ğalışaraba* bu yanı *boyabata* bağlu. *yaylacu*ktan meselā *yaylu*
 17 şeye bağlu zāten *durāna* bağlu *bayat*.

Askerlik

18 ben askerlī *hatayda* yaptım. acemi birlīm *bilecik*. uzun. jandarma meselā ben
 19 sabā kadar nöbeti ben tutuyodum. jandarmaydım ben. kaçakçı derdi, mesela bi şinci
 20 teröris derdi va. u zaman da kaçakçı derdi varıdı. hā kaçak. ilkin piyāde varmış
 21 benim gittiğim yerde. piyāde bakamamış yāni ğumanda edememiş yāni. sen işte
 22 teröristen teröristen diyon kaçakçıdan şeyden almışla candarmıya vemişle. jandarma
 23 her ğarağolda on jandarma, on iki jandarma āşam gidiyoz nöbete, zabā ğada nöbet
 24 değiştüme yok. tüveg elinde zaba ğada pusuda bekliyan. kaçakçı gelecek, tutacan.
 25 ya huracan ya huruTTuracan. öyleydi öyle. çok āç çok hiÇe huruldu. mayın bayā bu
 26 boydan boya şindi temizletidi. ya *tayiP* başlu mayın. bi ğavur kóyü vardı giderdiK
 27 böyle. sōna diktirisin bi de nöbet yeri bura ğarağol. buradan şeye gidiyoruz
 28 *Çukusókúye*. o ğada arası va. orda bi yúnsek böyle minare gibi bi ğüle va. urıya çıka,
 29 dúbünne ğözetliyoğa arāziyi her zabağ. meselā mıntıķayı mesela sen nöbete geliyan
 30 ya mıntıķayı bölük Komutanı teslim şey itmeyince kontrol itmeyince nöbeti
 31 değüştüremiyan. baķıya, ğuş uça bellü. her ğún tabānlıyağa keşen diyi beyle
 32 dırmūnan ğuş gelse bellü arāzide. kaçak da bellilü. yerden geçıyoğa zaten de onğa da
 33 öyleydi yāni. u zaman zorudu işimiz.

Geçmişten Bir Olay

34 yürüyerekten burdan, hayvannan *esbeylüden*, *çattepeden*, *bağlıcadan*,
 35 *alibölüden*, *toptepesi* va *yā* diyoz biz. *toptepe* diyoz ya ordan dolaşıyo. beriden
 36 çaydan geçilmiya zāten. mesela aşāki köprü geçit sen u baķmuşundū. çayı geçen iki
 37 ğız aldı. āķkópürü varıdı. oķumıya gidiyaıaradı ğızla. ğızın birini adam da çalışan,
 38 ğızın birini adam ğaptı. ğapmış yāni ben öyle o zaman duyduķ kóydeydúk de.
 39 ötekini ğızın birini aıamadıla. bu *alibelü* gendine çókmüş. ğızı öyle ğocağarı varmış
 40 yanında. ğocağarı bārmıř adam urda evde çalışıyomuş, hemen seyirtmiş. bizim kóyde
 41 *murat* diyi biri va. onıa ğonuşuyola. onıa tabi evleri urda. hem diyo adamın ğaptıla
 42 diyo çocū diyo adam, öteki çocū ğızı ğapamadı diyo. su adamı ğótürüyo o onnan řey
 43 yapmış yanı. öyle bizim ā burda aldı birisini. bizim şinci ķāveci *murat* va. bilüsün
 44 belki *boyabatta* ā o da bekçi *asanın* bebēni almış da biz ikimiz çift sürüyoduķ urda.
 45 ā u ğarşu mālledede bi de bi sel gelü çocuk da kóprüde oynuyomuş. kóprü varıdı şu
 46 arada. çocū hemen daıduķ. ben unu hemen bağladım. bağrıyaıa çocū sel aldı diyi.
 47 *hasanu* aıu giderdi. çay dar urğanu belinden bağladım *muradı*. u benden ğeç.
 48 daıduysa suya çocū ğapınca ben hemen çektim yoķarı. öyle olmasa *muradı* da aıu
 49 gidiyo su. řinci gelmiya yā. hinci bū ya yağmur yağmıya u ğadā yāut orman meselā
 50 şe *apıldı*, ya yaylılarda bu makinele ĩsan ğómüyoıa. meselā yāmurun hókmü geçene
 51 ğadā o da dolıya. undan sona su gelmiya. *ķılıçlıya* baraç olucaķ. hiç su gelmez
 52 bizim buriya. çalışıya diyoıa. bilmiyom ğórmüş değiliz de yāni duymam yāni yuķarı
 53 ara sıra.

Eşyle Evliliği

54 ben hanumu geçurdum. vemedile. hanumu geçurdum on milyar para vedim u
 55 zamanın parasıyla. yetmişte. haskerden geldiydim. bunu da benim hanımı da
 56 *esbeyliye* birine virü, vaman diyi şa_yāpamış, görmērekden veriyola. hindi şinciki
 57 gibi deęi ki. mesela kıza soruyoła mi. ołanı fałanın ğızını alıyo. tamam al. iyi mi,
 58 kótü mü veyāut seviya mı birbilēni? bi şey yok. o zaman öyleydi. ā şindi öyle diyan.

Çeltik Ekimi

59 çeltük ben ekmiyan. yēn eküyała da ben ekmiyan. benim ğözüm ğormiya. ğara
 60 ğazımın bebē ekiya benim tālaaları.. u *sezgin* dinen şey danırsañız eęer. benim bułları
 61 u ekiya. bilmiyan bu yıl eker mi. dā ektüle mi bilmiyan yāni. hā çeltüm yetmiyodu.
 62 yetmiyo. tohum yetiştü diyi bana telefon ettiydi. ben de üç çuval çeltük va didim.
 63 alusan al didim. kimisini başkasına vedim. u bi ara on beş dilimi bi arada u ekiya.
 64 parça yerleri başkałarına vedim. işte öyle. şurda bi yonca va arkağaşı kóyün öte
 65 tarafında.

Hayvancılık

66 bī_inēm va, iki inek. unları eitiya işte. ğarı da üç haftadı ameliyat oldu
 67 bacāndan üç haftadu. ahsamdan ğöttüle çocukla unu öyle gittile gece. şinci
 68 *ĝastamonuda* durıya çocüm oęłanın biri. altı. iki oęłan, dört ğız va. yāni dörd_ōłan
 69 iki ğız va. peynirci. urdaki *ĝastamonudaki* peynir yapıya, biri *boyabatta* demircilük
 70 demircilük yapıya, öbürleri *istanbułda*. işte öyle işte. senin ismin ne? *alırıza*.
 71 içmişindü canım. benim hā hā evet. *erdał* bacanām olıya şeyden. doęru yāni unda

72 benüm balduzun ğızı va. hani öyle bacanağ olıya yāni. balduzum de balduzumun
73 ğızı va. ete yahni tabi yahni diyalardı ete.

Köyde Yaşanan Bir Olay

74 ne gibi dövüş ğavğa. bizim kóyde öyle bi şey olmadı. benim çocuklúmda
75 olmuş ama ben tabi uFādım u zaman. su için öldümüşle. *hağğı hoca* muğtarı vardı
76 ya yoğarda. *toğmağçı emre* diyi bi yer var. bu ğarışık malleden bī unlardan beyümüş.
77 suyu unlar bi suyu bekliyoladı. u zaman bekliyoduğ yāni sıraynan. iki ğún bi
78 yanna, bi ğún u yanna ağıyo su. arāzisinin yāni arāzinin durumuna ğöre. óteki gelen
79 suyu alacan diyi kafasına beli hurunca çocún ardınca yığıya. urda ölmüş çocuç.
80 hemen bi *hağğı hoca* diyi eski muhtar belki tanırsın. dē yoğarıya gidiyo, haber
81 veriyo. tabi u zaman ben yalnız oTuruyodum yāni. ğoyunumuz varıdı. yoğ yōğ
82 *şerifin değı. şerifinki memeT* u. *hağğı hoca* diyi biri. *hağğı özbey. derici musdanın*
83 yanında çalışıya. şinci *boyabatta*. hē işte geçen sene muğdarıdı ya bu *ahmedden* önce.
84 yā işte öyle. hā minibüs hā eved_eveT işte öyle. durumla öyleydi.

Meyveler

85 ğızım burda meyva dirken elma va, armuT va, ceviz va, kiraz va, fişne va.
86 mesela çileğ_eKtile çileK va. şunla çetlemüğ dirüz meselā. bunlar önceden beyle
87 toplarlardı. tabi sen bilmezsin de belki puñud bi de misirí ğavuruladı. dibek gibi bi
88 yer va böyle zoğuyunan toğuladı. çekirdein içi çekirdein çıkıya, dışının eti ğalıya.
89 içerde misira ğarıyon çekirdeini. ğalburunan ğavruıyoıla. unu yıllerdi yāni eski ĩsanla.
90 öyle cin misiri diyi böyle şinci cīn misirin dadı mı va? saman gibi yiyen ammā dadı

91 yok, duzu yok. Kúllen gavurularđı saÇdā. misiri çok gúzel oldu. bizim burda öyle
 92 mısır oldu. *allāh* memleket burıya gelüdü. burı dirkene *boyabatın* çok yerleri yani
 93 çok misir oldu.

Genel Sohbet

94 gelü. doñuz derdi yoğudu ilkin. on, on beş, yirmi sene bi doñuz derdi çıktı. aha
 95 bu geçen sene gızım aha burdan atlıycāmış aha bak aha bu tarayı yimiş. benim burıya
 96 atlıcāmış aha urayı eşmiş. aha bulları hep eşmiş. baharı doñuz da çok. adam bi şey
 97 ekemiyon görkuña. onun için öyle işle. yo benim yok. benim kimsem yok. benim
 98 hanım dā yoğdu. iki maı va dam ahırda. unla da satacādım yāni gelmeseydi bu se...
 99 geçen birini çağırdım, anlaşıamadık. gine verecen, satacan yani. sağ... bu sağmaz, ben
 100 yapaman. benim gözün biri görmiyö. ot gótürecen motorunan gidecen. gideken
 101 görkuyon zāten gözün biri görmedünden. moturu gullanıyan da görkaraÇdan gidiyan
 102 yāni. birisinin ehliyeti yok, birisine hursan suçlu sensin. suçlu o olsa bile sen suçlu
 103 ēliyetin olmadu_ için. biye gāzā yaptım zāten uçtum. ğarının ğolunu da ğırdım,
 104 gendi ğolumu da ğırdım. yā ā u aşādā aşā gidiyodum beyle geç vaķıt. yonca va yolun
 105 altında. efendim. bi daķķa getürün bi daķķa. ordan ğarı ğarşıma bi araba geliyo.
 106 efendim. tamam gótürücen. ā urıya bi misāFir geldi. unlara dańırıyodun inge.

-11-

Konuşan: Şehri Akbudak**Yaş: 65****Derleme Yeri: Dariözü****Konu: Genel Konularda Sohbet, Oyunlar, Çamaşır Yıkama, Asker Uğurlama, Köy İşleri, Cenaze Evi****Genel Konularda Sohbet**

1 üstümüzü değiştüme ye müsâde ğalmazdı. eynimizde ğururdu ğızım. şindier
2 üstümüze su deyer diyi aklı gidiya herifin beyle. iş yâni yaparduk. gine de haķ,
3 hêmet, hatır, ğónûl çoğudu bē. deği. burası *dariözü* kóyü. *ķartalón* de u yanna. hē
4 öyle mî? doğru oğlum. dibinden da çıkarsan anangil ayrırú. anan mı bilmiyan da.
5 dibinden çıkart. çıkart da *Ķoyvin*. çocuğa biraz zor geliya ellâm. var ğız bacım.
6 toplan. yirsniñiz. dâ çoķdu. hep duyuyon orda topladuk diyoła. baâ telefon idiyala. ğız
7 toplan, yiñ ğartıcâna diyan. ispanaĶ_ıspanaĶ. iyi. doğdu poşete, doğdu, topla.
8 ispanaĶlân da hoturafını çekin. hî internete verisünüz yeşilceğine. şindi internete
9 veriyola. aha bullarda évler, şeyler görünüyo ğız ğızım. bulla beyle issan biliyo
10 şeyini. a_öyle dibine çekikekivi bacım. ayırısünüz evde. ah ğızım ah ğızım *allah* iş
11 ĩsana hiç *allah* cümlemizi işi ğayası vesin, dert vemesin. şindî çolu çocü saķat olana
12 diyała ki, şindi ğızına diya ki benim bi düñüşü va. çocü ķontrola gidiya. cinsi
13 neymiş? cinsi ne? ğız öyle sapıķ ğonuşman diyon. kız ossun, oğlan ossun, hayurlusu
14 ossun. devlete, millete hayurlu ossun din diyan. oğlan oldu, saķat oldu. ne
15 yapacañız? öyle deği mi ğızım? hah maşşallah baķ civan gibi ğız. arzaalı ossa ne

16 idersin, elinden ne gelü? deği mi ğızım? beyle ğonuşun diyân, isan diyen en zenginî
 17 sağlığ İsanın. sağ olduğcan sona sen her şeye bi yetişiyi, yapabiliya heme başın,
 18 dişin sağ olmayınca yā. alın be alın siz de bē. doğdun ha, poşete doğdun.

Oyunlar

19 çelig_ oynarduk. çelük yaparduk. dayān bi yanrı bi çeşit şağalaşa
 20 çelüg_ oynarduk. saklanbaÇ oynā, işte beş taş diyi bi şeylä hıhı ne diyin artıK ğızım.

Çamaşır Yıkama

21 ğıyāfetleri derede depede kŭllŭ su yaparduk. bi ğalıp sabunna, iki kazan urba
 22 yıkarduk. u kŭllŭ su va ya bi kir çıkarudu ki. biye kŭllŭ suynan yıkarduk ilkin,
 23 sōnadān bi sabunu doğanduruduk. beye çiçek gibi u abiyele, sŭt beyaz çarşaflarımız
 24 vardı. hiç askir gider ğŭvermezdi. şindi herif makinede yıkıya, ğŭverdiyā. beyle
 25 ğatıyo, mis çiçek gibi çıkacak. altı ay giysen sırtıñı yakmazdı. tokmānan da
 26 tokurduk. ğŭzel açılıdu. ğŭzel hemme şindi tokmānan öyle bi yıkasam akşam
 27 yerimden ğakaman ğayrı. u zaman iki ğazan urba olşa hiç beri dimezdim. er çıkarsam
 28 hele, ğŭnler uzuna bi de şey yapardım, kazma kazardım ya başka bi iş yapardım. yā
 29 sizin de nasibiñiz varmış ğız. toplan be toplan ha ğuy poşete doğdu git. hadı sankı.

Asker Uğurlama

30 askeri ilkinki oğlanlarımız öyle ğŭnderi... sonra da oğlanların ikisini de şenlik
 31 yaptıla. kŭyde şenlik yapıyała. davul dombi_ işte bi_ ki çay çap işte yiyo ğuruyimiş.
 32 ğŭle oynaya çalıyała, çağrıya, oynıyała, çalıyała, çağrıya, oynıyała işte. bi_ ki araba

33 yarış_ıdiyaļa s̄a soļa. bizim asker beyüg_asker bizim öyle diyaļa. dört tene oğlan
 34 *allā* şúkür çolūmun çocūmun eli_ayā da saķat deđi ya ğardeş beyle una da
 35 ğúvenciyań. *allahıma* una da dua ediyāń ğızım. aħ ğızım saķatlıra baķıyan da unļa
 36 da ğúveniya ğızım. yā yā. ha şöyle ya ne yāv ğardeş. bi de helâl dimek ne dimek lā?
 37 helâl oļsun anām. helâl oļsun.

Köy İşleri

38 şeyle ektim bacım ben bunu biraz sürdüdümü de fidiye ğada didim ā beyle
 39 bi_ki yirüz didim. bi_ki yirüz didim aha beyle toplamıyan da ğaldı. helâl ossun.
 40 yisinle hā aha öyle ğo. aha öyle şu maruļļa da üstüne ğoy. hē ver oğlum iyi maruļ da.
 41 lan yavrūm haram ider miyin ah yavrūm. örtün şu қапıyı ha. pis oldu. oğlu ğosun. ā u
 42 ğapıyı çekivi de gel kız bacım. amān be ğızım ğadınım *allahım* benüm_úçün ğolden
 43 atsaļa ayā düşecen sanıyodum bē. yerden ata binerdim . şu şunu altına al da sesimi al
 44 sesimi. ata beyle yerden binerdim. hemen hatlardım. incecükgineydim aşadan yukarı.
 45 undan sōna öyle bi iş ğórerdim. bi oraķ biçiyin, bi ğazma ğazıym biye
 46 dikilivimezdim. ne bel bıķına bu canna da bitiyomuş ğızım. sen kaç yaşıdasın? bu
 47 ğarının ğızı mısın? yēni misin? iyi. öyle mi? oķuyon mu? oķuļu bitüdüysen bende de
 48 bi yēn bi törünüm va. keseyi_ıyicek yer işte. bubası, anası uńraşıyı. üç dene evi va,
 49 arabası va. irātça yisin diyi diyodum. haķsız mıyın ğızım? yiter ki *mencelese* de
 50 yaķışsın le gelinimiz diyodum. tabi ğızım tabi tabi ğızım. ne o sanki aħ yavrūm *allah*
 51 vücudunuzun sağlına duvacı oļun. abuş abuş gidiyodum bacım. senin didi kemük
 52 kemüğe sürtiyā didi doķtor. sizleden iyi oļmasın *ğastamın* hastānesinde iyi baķıyaļa

53 baĥ vallāhi nemi lāzım. iyi baĥıyaĥa. *allah* ırāzı ossun u doĥturĥardan. ne gibi tūrķú
54 mŭ? hiĥ de kŭĥŭke, maĥ gŭdeke ĥaĥırdımı ťındi beceremiyon. vallahi baĥ.

Cenaze Evi

55 ölen evde ĥızım ilkin yimek verŭlerdi gelünce. o da bi dŭru iť deĥŭl esas.
56 herkezin eli ayā tutmıya. bi de ťındi kŭyŭmŭz derneK ĥurdu. kŭyŭn altını dernek
57 yimek yeri va. urıya ĥazanĥar ťeyleri ĥoyuyoz bol derin. bu telefonĥa da va ya saĥda
58 soĥ gelen gidenler ĥok oluyo. hep beyle Kĥarı Kĥızan gelen misāfirle hep yille.
59 arabasına binen gider ĥayri undan sŭna. evin hasta ťeyinden hiĥ ťey_ edilmez.
60 senede yŭz kāĥıt veriyŭla dernee herkes. benim dŭrd_ oĥlum va. dŭrdŭ de dernē
61 ĥaruťuĥ. adam da öyle. dernē ĥarıťmıyana vermiyŭla. herkez verenle aĥıllı ťey enāyi
62 de unĥa aĥuĥlu mu? vemeyiviyŭla ťındi. öyle yapmasan vallahi ortaĥ_ olımıyan.
63 dernek iyi bi ťey. ťındig_ olťa u yimek yime yellermiz, yimek yapma yellermiz ĥok
64 iyi. baťĥa kŭylere varıyon ben bizim kŭyden iyi arāzisi bizim kŭy ĥada. o ĥada bi
65 ĥŭrgŭ yapmıyŭla. ben ťındi diyam bu kŭyŭn diyom muĥdarĥının kŭtŭlŭnden diyon.
66 bazı *ĥayaboĥāzı*ndaki bi yere gidiyom. bazı baĥ *ĥayaboĥazı* hālbuki bizim kŭyŭ
67 sizin kŭye ĥasabası deĥi mi? sizin kŭy ĥasabası. sizin kŭyde de diyodu bizim adam
68 urıya gitmiť. biye duyıya ĥoĥ_ iyi ĥız yimek yaptıkĥarı ťeyle vile diyodu. iyi. ťehri.
69 *ťehri* *aĥbıdaĥ.* soyismim *aĥbıdaĥ.*

-12-

KonuŖan: Hatice GÜLLEB**YaŖ: 60****Derleme Yeri: Dodurga****Konu: Hatıralar, TanıŖma Hikâyesi, Düğün, Aileden AyrılıŖ ve İstanbul'a GidiŖ, Bir Akranın Evlilik Hikâyesi, Anılar, Kayınpederinin Evliliği ve Ölümü, Maniler, Türkü****Hatıralar**

1 Ŗeyē ğid_ī hāvāya ne annatım? annemi sordu. annemi yıķadın mı didi. ben
2 de yıķadım hava dēdım. yıķadım arıtım didim. ğiyindidüm. ırdan soñā ha *veysel*neñ
3 ğavĝa ētmiŖiñ abla dēdi. ben de ğavĝa ētmedük. Ŗindi Ŗeyle oldu urdan anladımın.
4 *emrē* yımırta ğótú. yımırtayı da *veysel* istedi. ben de dēdım kine yımırtayı ben de
5 isteriñ. *üzile* gelin abla_āl didi. sen de āl didi. saña da vēreyin didi. *veysel* de yemin
6 idincek vimen dēdi. neysē vimeyincek ben geride ĝaldım. *nāzım* dēdi kine abla didi
7 *veysel*e dē_ kine Ŗeyden dēdi para āldım dē didi. annem para vidi diye söyledi. neyse
8 ben ē arabıya bindim. *veysel* didim yımırtayı vimesen vime didim. annem baña para
9 vidi didim. canım sāĝ_sun didim. ne didi *veysel* Ŗindi. ne parası? iŖtē *satı* gelin de
10 dēdi ben didi onun ğótünün bōķunu yıķıyacan da arıdacan da sen neden parasını
11 ālusun? u zaman ben mećmur dēiliñ gitmen. *veysel* dē bu seer *veysel* de aynısı
12 söyledi. benim Ķarım mećmur deil dēdi. ben dē didim olunun eKmeini yiyen didim.
13 mećmur dēdım. eKmeini yiyāñız ya dēdim mećmursuñuz didim. urdan soña unlar
14 da baña kızdıla. bu muydu? bu ĝadana mıydı? hē hasta bu seer ben de dēdim gine ē

15 hē *úzile* geline söyledim. kız *úzile* gelin didim. anamı duvarlara boğunu moğunu
 16 sıvıyağa diyağa didim. aslı vā mı dīdim. yoḲ didi abla didi. burda öyle bi şey yapmıya
 17 didi. ben dē dīdim kine *istanbuḡ*da dīdim en kótü düşük zamanda góttüm hasta ikene
 18 didim. gine yapmadı didim. *satu* gelin didim öyle diyá didim. havlılara sıvamış işte
 19 duvarlara sıvamış diyi dim. öyle diyí didim, anama didim. anam öyle şey yapmıya
 20 didim. bu didim niye öyle diyí dīdim. başımdan atmağ istiya didi. *veyseli* öyle
 21 Ḳanduruya didim. hasta sokúl deilidi didim. hasta sokúl demek hani sālām bēle hani
 22 rahat, dinç öyle dimesine geliya hani hasta sokúl demek.

Tanışma Hikâyesi

23 şindik amcānan da ben tanışmadık. *Ḳayaboğazından* geldim ben şindik. çeltük
 24 orağlarından geldim. *rāsim* eniştemgil u zaman bizim evde şey yapıyağa. et_öcağı
 25 yapıyağa. *yusuf* enişteminen geldim ben. et ocağı kebab çóürüyağa ya unu yaptırıyó
 26 babam. biz paneyirde elli altmış tāne geçi aluruz. kebab yaparuz. u elli altmış tāne
 27 davarı keselle. kebabımı gótürüle. her gún bi on góvde gider. kebab. unun ciğeriydi,
 28 şeyi kellesini de hebisini satalla bizde ama. iç yağı oļu. unlar bile birni şey yapalla
 29 satalla. bu seer geldük. bałdıız didi *rāsim*_enişte. saā didi *çuḳurhandan* didi
 30 dúñúrlük geldi didi. *isa pehlivanın* didi ğızından didi. tanıyañ mı didi *isa*
 31 *pehlivanları*? yōḲ enişte ben tanımyan didim. bu *yusuf* eniştem de didi kine yoḲ yoḲ
 32 didi ben bałduzumu ben satacan didi. ben didi kimseye didi şey yapman didi. söz
 33 vīdittimen didi. neysē urdan şey yapaım. tabi benim hiçbi şeyden habarım yoḲ.
 34 Sabahlayım ekmek yapıyan. bubam da Ḳasabıya gidiya. unla ḳaynāmgil Ḳaynatamgil

35 gelmişle gitmişle. ben görmedim ama ekmeK_ıdiyan. ğız ğardeşim va *sevgül* didim.
 36 *sevgül* ğalk sacı kapatın ekmeK yapacan. sacın altına odun ğötü didim. u da didi
 37 gitmen didi. iyi sen didim burdan şindik eKmeK alusun. eliñe didim oğlaç hurarın.
 38 oğlaç demek ekmeK açTımuza diyoz oğlaç diye. alman didi. neyse bu eKmeK
 39 oğlaç başladı alımıya. ben de oğlaç hurdum. bu başladı ağlamıya. neyse anam
 40 geldi. niye aladın Kızım didi *sevgüle*. ablam hurdu didi. bu seer anam baā sinirlendi.
 41 bubam da Kāsabiya gelecek ya. biz bura ğasaba dirüz. alışveriş yapmıya. bubamı
 42 çağırđı. *ırza* diyi çağırđı. bubam ne vā didi. bunun didi sözünü didi vı didi. ben didi
 43 ne didi şey yapacan didi bubama. gitmediyse didi şeygil *çukurhanlılar* didi.
 44 gitmediyse didi sözünü vi didi bubama. bubam da dıdi, hay dıdi ağzına didi bilmem
 45 nāpım senin ğarı gibi didi. onun için mi çağırđın beni didi bubam çekti gitti.
 46 Kāsabiya geldi atug anam başladı işte tabi didi Kızı didi bubası şımardırda didi ğız
 47 didi şey yapmaz mı didi. öyle buba oğlaç ben de şımarrun didi anam baā.
 48 sinirlendü tabi ben Korkumuza ne söylüyoZ? söyleyemiyoz bile. atug bi kelime bile
 49 idemiyoz anamdan. anamdan öyle ğorkuyoz. neysē işte işte oruç bayramıydı. ğurban
 50 bayramıydı. ğurban bayramında ırahmetlig ğaynatamgil gine geldile. gine geldilē tabi
 51 ben u beni görmedi. ben unu görmedim. bi *hayrettin* dayım vesile ortada. neyse u
 52 gece sözünü vidile. benim sözümü vidile. ırahmetlig ğaynatamgil, ğaynınam didi
 53 kine *haTıca* gelin didi. ğak ğak didi yatma didi. vallāi didi ğocan didi aKsidı dıdi;
 54 sinirlidi dıdi. namazımı ğıl didi. yadsu namazımı. yadsu namazımı ğılacan emme
 55 annemden ğorkuma Kılamıyan. şindik her zaman hani arada kılıyoZ ya namazı

56 şindik. bi gece ğaqtı Qaynınasından ğorqusuna namazı ğıldı dirler diye. neyse ben
 57 ğaķıp namazı Kılmadım. sabahlayım oldu. anam didi ğaķ didi. ğaynatān ellerini óp
 58 didi. Qaynayın ellerini óp didi. onlar maraķ ediyaķa saña didi. daha ilk defa ğorecen
 59 ğaynatamgili, ğaynāmgili, *cemil* amcangili vilen. ben didim öpmen. utanıyan bi de bi
 60 utanĝaçlık va. utanıyan. neyse atuķ bubam būbam namaza gitti. bubam namaza
 61 gidincek ātuķ girdim hemen ğaynatamın elini óptüm. *cemil* aybīmın elini öptüm.
 62 irahmetlik ğaynatam dimiş kine *hatice* gelinin elleri dimiş pamuķ gibi dimiş. neysē
 63 baā tabi u zaman yüz ğörümlū veriyaķa para. bi lira, iki lira u zamanki para para ama.
 64 ğaynatam vīdi, ğaynām vīdi, *cemil* ābīm vīdi. ama *cemil* ābīm beyle ğara saķallu
 65 beyle ğüzel, yīnit bi adam. boylu boslu, evliydi. neysē şey dīdi bu anam *boyabata*
 66 geliya. *cemil* didi geliniñiz didi saat istiya ğoľuna didi. anam sordu hani ğörümlük
 67 daķacaķla ya yüz ğörümü şey ũtti. saat ũstiya didi. gitmiş *cemil* ābīm dört metre
 68 basma,ordan sōnā bi cember, ince cember, bi ğoľ saati aľmış geldi. bu şey diyaķa atuķ
 69 nişanlanmaķ, söz atuķ. öylelikle ğaľdı. bi sene durdum ama nişanlı ama ne u beni
 70 ğördü ne ben unu ğörüyen. hiķ ğörmedim vaľlā hiķ ğörmedim. bir ğún oduna gittük.
 71 bu resim ğöndermiş, amcan. ğız ğardeşim dīdi kine abla didi eniştem didi resmini
 72 ğöndermiş didi. resmini ğöndermiş didi. he hōtūrafını ğöndermiş didi. hōturaflı da
 73 nerde biliyañ mı didi. ğōsaķta didi. beyle şeylere sergen gibi yerlere biz ğōsaķ
 74 dirdük. ğōsaķta didi. iyi. neyse odunu ittük. ben aĝşam meraĝ ũdiyan amma. geldim
 75 haķķatten ğōsaķta resmi buldu amcamın kıızı va *hanife*. *hanifeye* ğösterdim bu resimi.
 76 ğız didi çok ğüzelmiş de didi ğulaķları da biraz büyük. bi de ğömlēnin yaķaları u

77 zaman böyüdü böyle yaqaları. bi yaqaları didi büyük bi de Kulaqları didi doda kulak
 78 gibi didi. kulakları çok büyük didi hē. urdan sona öylelikle galdık tabi. en son atık
 79 girdik gerdā girdümüz gece gördük birbirimizi. sevmemişin nāpacan? hē sona
 80 sevdük. belki ilk daha görsek belki o gadana şey yapma hâlân dā o sevgimiz
 81 saygımız yerimizde. hâlân da hani saygımız da sevgimiz de yerinde. sabahlayın u
 82 ağşam oldu didi kine anneme babama didi dargunluk yapma. bizde gaynataya,
 83 gaynlara gonusmazla. hani şey yapalla gelinlik yapalla. hani gaynıta bi şey desin
 84 hemen sessüzce gācacan yapacaqsın. hani gaynataña bi abdest alduracañ havlu
 85 omzunda, urbuğ_ēlinde abdesini alduracañ. abdesini alıncağ havluyu eline vireceñ.
 86 yāni gaynataña gelinlik yapacan. gaynına bile gelinlik yapıyodun. biz gaynımıza bile
 87 gelinlik yapıyoduğ. gonusmak yok. nereye gonusıyan. ağzın baTlı. gaynatan dōse de
 88 sōse de ses yok. gaynın da aynı. urdan sōna biz tabi u gün işte bi hafta durdum ben
 89 şeyde *çukurhanda*. bi hafta sōnā *dodurgaya* geldim şeye geldim. küsme dille hani
 90 küsmeye geldi dille, el öpmiye . şimdikinle el öpmiye diyağa ya. u zaman da küsmeye
 91 geldi gelin dille. u zaman da damat küser. sofrayı sererle beyle. anamgil serdile.
 92 yumurta bişürdüle. yımirtayı yimez dāmat bēle gırışı. ölüm niye yemiyañ ölüm? işte
 93 filanca tarlayı saña vidim ölüm. işte filanca meyveyı saña vidim ölüm. yisana ölüm.
 94 gine yimez. illāki bi şey vādedecek. hemme tarla, hemme małdan, gara sığırdan bi
 95 şeylē viricek. urdan sona ölüm didi saā didi işte filanca tarlayı vidim didi. atuk küsme
 96 didi. yi didi. atık yir u zaman yimēni. u şeyimiz beyle oldu işte tanışmamız.

Düğün

97 bizim düğün şeyle oldu ilahi oldu, ilahinen. davul zurna yōdu. ata bindidüle.

98 davul yok, zurna yok. ata bindidüle beni aldılā, gittilē *çuḳurhana* gādā. ata, atın

99 altında belleme dirüz u belleme geri gitmiş. ēr böyle óñüne oturuvidi. ērin altında

100 belleme dille u belleme geri düştü. dayım bi elimde, eniştem bi elimde atta atın

101 üstündeyin ama atın üstündeyin emme her taraFum sarğulu, dikülü. ğırmızı örtü

102 arkamda yeşil örtü óúmde. bułlarımndan bi de dikelle rüzgâr vile atar gelinin diye şey

103 şavlar giydürüle. üç etek dille. üç eteği giydidüle baña. birman paçası dille. he he

104 birman paçası dille. bu ipeK ipeKle vā ya. unlara birman paçası diyałarıdı. unu dā iki

105 büyük metre içi, iki büyük metre dışı. tam beş metre, altı metreden bi paça çıkar. bu

106 Picama didüklerimize vā ya. bi paça dille ona. he u dā ama beyle ata bininceK nası

107 olu biliyān mı? dókúmlü olü beyle sallāni. yeşilden dikelle. öyle güzel olu. neysē bi

108 de ata bindüdüle. bi sarı ata hemme aT disen aT beyle. at havadan uçucaḳ. *Ḳołumun*

109 birini çekiyān eniştemden buramdan tutuyāla *Ḳołumdan* tutuyāla düşücek diye.

110 utanıyan aTtan düşecen de diyemiyān. atuḳ öylelikle yukarı şeyle góttüle. İrahmetliK

111 ğaynātam şeyle yamaydı *ḳapıların* óñü. u *ḳapının* óñü hani şeyle yaptııla ya urıya

112 varıncaḳ ğaynātam u ürer yüzde oturuyodu. u hani şinik cemil amcangil şeyle yapmışıla

113 ya balḳon yapmışıla ya. ireriüz. heh irerü yüz dille urıya. bizde ilkin öyle dille. ireri

114 yüzde oturu. urıya hani şeyle dimezle balḳon dimezlerdi. ireri yüz dille. beyle bi camda

115 ā beyle bi *ğoltuḳ* atar beyle cam gibi baḳar beyle. urıya da hani irerü yüz dille. he he

116 o. ğaynatam urda oturıya. ireri yüzde oturıya. yā didi gelin düşecek didi. siz

117 nāpıyañız didi. u zaman da kimisi ayāñ_ altında kómür gótürüya. ya ayakqabının
 118 altına tutıya. birisi gótümüş QıFaynan su viriya elinden atın bi sağından dókecen
 119 suyu bi solundan dókecen suyu. gelin aTTan düşüya habarları yok. diyemiyan da. bi
 120 bêteKsin ama aTTa. bêteKsin. bi ābazsıñ hani hiÇbi şey diyemesiñ. aTTa hiç
 121 kelime yok. ordan sona beni indidüle atuğ_ aTTan düşmeden indim. unlardā da adet
 122 kapının altına damatı dikitilermiş beyle Qoşunuñ altından geçecēñ. ben de tabi
 123 bilmiyan ya benim duvām değmiş_ una. bi toqat geldi arqamdan. ondan sona dayım
 124 hurdu saniyan ben. başını eğmeden geçtin kızım diyè sandım. sōnadan anladım
 125 dāmatımış. eveT amcan vurmuş. urdan sona zabahlayın oldu tabii ki biz yüzümüz
 126 açıldı. yüzümüzün açıldığı gün dē üç, dört kóy geliya biraraya dúğún yapmıya. tabi
 127 üç, dört kóy geliya. ben u zaman da gine beyle güzelidim. dolğunudum beyle. tacı
 128 giyiTTile başımda ince cember va. gelen bañ bağıya. u zaman *hanife* gelin yanımda
 129 aynı bi çocuk gibi, beyle sığara bi şey. zayıf hani zayıfa sığara dēlle. neyse bizi
 130 oyuna çıkarTTıla. u zaman bu *semiyeniñ* ebesi var *dodurğalı*. o da *dodurğalı*. ğız
 131 yavrüm ğız bu geline nazar degecek ğız dimiş. çıkarın bu gelini oyundan dimiş u
 132 kararı. ğaynamın da hałası oluya. ğaynama dimiş geline dimiş nazar degecek. kızını
 133 dimiş şey alın dimiş. duvar gibi dimişle. başka kóyün karıları maşşallah maşşallah
 134 dimişle. *dodurğadan* gelin, gelen gelin dimişle duvar gibi. hani yiñit, boylu boslu.
 135 ordan sōna bizi ātuğ_ eve góttüle. eve gótürüncek yüzüm... ğaynatama abdestliğe
 136 gidiya. ğaynatam abdes almaya gidiya. biz ana abdeslik dirüz. abdesliğe gidiya. ben u
 137 zaman didim kine buba nèreye gidiyan? bu seer urda kadınla da beni ğınamışla. ğız

138 dimişle *dodurğalı* gelin dimişle daha u ğún ğonuştu ğaynatasıynan dimişle. amcan
 139 da baā ğonuş didiydi. hanı babamlan darğunluk yapma. biye ğonuşusan ğonuşun,
 140 ğonuşamazsan daha ğonuşamazsın didiydi. atuk ben öyle didim. buba nereye
 141 gidiyan? abdesliĝe gidiyan gelin didi. ğaynatam da bi sevinmiş kine beni ğonuştu
 142 söyledi diye. aha öyle olduĝ *Sinnur*. aynı, aynı öyle işte. ne yapacan ğızım?

Aileden Ayrılış ve İstanbul'a Gidiş

143 *istanbuğa* geliyan āh *Sinnur* āh, anadan ayrı, bubadan ayrı. kimseyi tanımayan.
 144 daha bi haftalık gelinim. u búbam beni göttü *boyabata*. *dodurğada* yattuk. bi gece
 145 *Ķayaboğazında* yattım. aĝlıyağa. herkeS aĝlıya amma. bu *döndü* ablamın ğaynasıgil
 146 peşimden aĝlıyağa. neyse *boyabata* geldük. biletleri aldığa. *istanbuğa* gelecüz.
 147 ayaĶĶablarımı nastikler. naylon nasti vardı ayāmda. tacım başımda. tacımı
 148 irahmetlik bubama vidim. ne bubam benden ayrılıya, ne ben búbamdan ayrılıyan.
 149 sarıldıĝ beyle aĝlaşıyaz ama neyse otobüse bindim, gidiyan emme bi aĝlıyan, bi
 150 aĝlıyan. iki gözüm iki ırmağ. u ğadan aĝlıyan. bubam dimiş bu ayaĶĶablarnan tacı
 151 alıya eline kóye varınca aĝlar mısın... anam diye niye aĝlıyan *ırza?* aĝlıya. evlaTTan
 152 ayrımağ Ķoşay mı? *istanbuğa* geldim. *istanbuğdan* beyle búbayabatin rüzgârı esse
 153 de. u zaman *fātide*ydük. cama dikiyodum ah anām, ah anam, ah anam, rüzgârın geldi
 154 dirdim aĝlardım. çocüm on altı yaşında gelin oldum. rüzgârın yok mu ah anam
 155 dērdim. şindikiler rahaT rahaT. inan ki irahat. bir ay sona bubam kelle ütmüş. o
 156 rahmetlik ablama üttümüş. kelle didüm bu mağ şey geçi kellesi. kelleyi üTTümüş,
 157 paçaları üTTümüş. aha bēyle bĩ torba öteberi. *hatıcam* şunu yise diyi, *hatıcam* bunu

158 seviya diyi bi torba göndermiş. daha torbanın ağzının bağını çözmeden ağlardım.
 159 anam ellerin sürülmedi mi? anam şey yapmadın mı? bubam diyi ağlıyadum.
 160 şindikinne gurbetlik çekmiye. *semiye* yabanÇı, öteki yabanÇı. bi de hasta lanıvıdim
 161 mi gelin olduğÇan sōna. hani çok şeyime getti benim u zaman. aha öyle *Sinnur*.
 162 başka şeyim yok.

Bir Akrabanın Evlilik Hikâyesi

163 senin annēle bubañ nasıl oldu biliyan mı? bi āyşam namaSı , ayşam namazı
 164 kılacauz. merdivan patır kütür patır kütür oldu. *ağlah ağlah* bu patırtı kütürtü ne diyi...
 165 ayşam namazı mıydı? ayşam namazıydı. bi de baKtuK bu *kerzan* ablam, *mistā*
 166 ābiyim geldile. arkadan da bi kız. *nāÇi*. u zaman da *nāciye* de başka bi yere gidiyaz
 167 dūñürlüğe. *üzünezden* birileri va *istanbu*da. unlara gidiyoS. ö Kıza bakmıya giTTük.
 168 hatta giTTük bile. neyse bu *nesrin* deyzeñ duymuş bunu. bū *nesrin* deyzen duyuncağ
 169 dimiş kine bū *çamurun fiseyin* va ya amcañ dimiş. urda kim va diyi sormuş. u da
 170 dimiş kine sen kimi arıyan dimiş. ben *nāci* enişteyi arıyan dimiş. u da dimiş kine *naci*
 171 enişte, *nāci* enişte senin nerden enişteñ oluya dimiş. sen una selâm it dimiş. *nesirin*
 172 diyi dimiş balduzun va selâm it didi dimiş u anlar dimiş. neyse *nāci* gelincek diye
 173 *nāci* diya lan diya seni diya filancı şeyden *fāt*den birisi aradı diya. *nāci* eniştem diyi.
 174 sordu diya. *nāci* eniştem diyi sordu diya. sen ne didin diya. u beni tanır *nesirin*
 175 diyincek dimiş. öyle söyle sen dimiş. *nāci* de tabi una söyliya. amcañ şey yapıya *nāci*
 176 gidiya u zaman. u işte anāñ da kaçma şeyiymiş. burdan duyıya bu habarları duyıya. u
 177 zaman anāñan beyādan Konusmayı kestilerdü. amcan hani ananen göndermiş bunu

178 *bahrıya*. şey yapmasun diye. *atuḲ* geldile. patır kútür geldile. içeri girdilē.
 179 *selam_aleyküm* *selam*. bu *mısdah_ābim* didi ben didi hā bi gelin góTTüm size.
 180 ırahmetliK ğaynatam didi iyi yapmadıñ ołum didi. ben didi ğaçurTTum didi. baā
 181 sinmedi didi. ben didi istemiyodum ğaçırtmayı didi. bunlar biye ğaynatamgil
 182 dúñúrlüğe gittiler anāñneñe. anāñneñ almadı içeri. tabı içeri almadı. içeri almadı, eve
 183 almadı. ben dimiş tanımadūm kişiyi alman dimiş. ırahmetliK Ğaynatam da bi
 184 umudūnan giTTi. ātuḲ almayıncaḵ gerisin geriye dönmüş hani. u zaman *nāci*
 185 ğaçuracan didi ama ğaynatam izin vimiya. baā sinmiya didi. saā didi sinmez ołum
 186 didi. ğaçurtma bu kıızı didi. yoḵ didi buba ğaçuracan ben didi. ama kafayı daḵmışdı
 187 ğaçuracan didi bi şey dimedi. ātuḲ işte ne dille? saçı_uzun aḲlı kısa dille.
 188 dörd_elti, üç elti va. bi de ğaynınam, dört. dört aylenein içine geldi bi ğız.
 189 neyse_artūḲ benim ğocam da askerde. amcan da askerde o zaman. benim de üç tāne
 190 çocuk va. üç tāne mi? yoḲ, iki tāne. *fāti* beşikte, biri de *hanife* ğarnımda hāmileyin.
 191 yōḲ *hanifeye* hāmileyin. he he *musa*. üçüncüye işte. neyse ātuḲ *aḷlahın* izniyle
 192 bunun dúğún yaPtııla. bi oda, bi odasını düzüvidile aha böyle. eltülük yerde zor ołuya.
 193 ama ğaynınam anāñı çoḲ idare eTTi. hani hepimiz cahilüz_u zaman. ben on yedi,
 194 on sekiz yaşıdayım. *hanife* gelin gine aynı öyle. içimizde bi *semiye* va. *semiye* de
 195 hani evin bi bēyū diyi kimse bi şey yapmıya. anan da öyle oıdu işte. gine de alıştı, biz
 196 iliştü ātuḲ ama babānnen çoḵ yardımÇu oıdu ama; ezdümedi. hani birimiz iş
 197 yaparsa birimiz yaPmıyoduḲ. üç_elti arasında. ā u evi yapduḵ da biz temeli aTTuḲ.
 198 benim *musa* beşikte *zinnur*. inanmasun bunu, üç bezinen meydana góTTüm ben

199 musayı. üç bez. birini yıkılan birini göyüyan. u zaman beşüğe göyüyo. sibëK.
 200 çocuğa sibëKlüğe. öyle nerde böyle hazır bez. unda büyük abdesini yaparsa altını
 201 ıslıyo, büyük abdesini yapmasa ıslamıya çocuk. sâde bî büyük abdesinden abdesine.
 202 beşikte tertemiz Kâkıya çocuk. südüm de yoK. pirici yıkattırıyoğa baña.
 203 sobanı üstünde guruduyan. gâve değmenleri u gâve değmeninde çekiyan. çocuğa
 204 mama yapacan. mama yapacan ama bi de ki ya bi bardak süd alıvın ha ya?
 205 diyemiyan kine. yâ baba, anne siz baâ niye süd alıvımiyan? amcangilde zatten para
 206 yoK. amcangil sözü geçmiya. neysê u temeli gazıyâz. bu *hanife* yengên, bën, üçümüz
 207 u zaman *semiye* yengen de bu *kevser* hâmile. şey idemiya, gımlıdayamıya pek.
 208 bacaklarına bi ağrı durdu. aşâ yukarı eğilemiya. eğülemiya ama *hanife* gelinlen hem
 209 temel gazmıya gidiyaz hem geliyaz evde bulışıK yıkıyacağız, yemek yapacağız.
 210 bunu da yapıyaz hâ ikimiz. *arzu* da bi göyun alıvidile. bi guzuynan *arzu* da güzuya
 211 gidiya. gaynınam zaten gaynıtam irahmetlik hastaşlukşuydu. bacaklarında ağrı varıdı.
 212 unun başında oturan, ayşama gada unun bacaklarını, göllarını sıva garı. beyle unun
 213 bacaklarını, göllarını sıvardı. hani öyle günümüz geçti. bi yoKşunan geçti. hani biz
 214 dimezdüküne ben beyle valiyet görerin, ben beyle şey yaparın diye. hiç aklıma
 215 dahil gelmezdi. herkezin bi *kürt* kilimim varıdı. kilim didükleri *kürt* kilimi dillerıdı
 216 una. u bi *kürt* kilimi inanmasın ayşam zabaş sabunlu suynan silerdim. söylerdim
 217 böyle ah *allah*ım derdim benim de haşım olşu mu? benim de camlarımında perde olşu mu
 218 derdim. vaşlahi. â öyle hikâyelerimiz geçti *zinnur*. hikâye bitmez. ne anladıyın? hê.

Anılar

219 ben çok şakacıydın. yeni gelinin. yāv işte yapmasaña. adamla gelüdü öğle
 220 yimēne gelüdü. gelüleridi. bir gún amcañ oturıcağ masıya sandalyeye oturacağ.
 221 sandalyeyi altından aldımısa adam gúbbede sırtına düştü. indim tam aşāki üçüncü
 222 Katta oturiyaz. át Kata iniyen. hā gaçıyan görkuma.

223 çok şeylik yapardum. komiklik yapardım. ceket Tutardım adamlara, *cemil*
 224 ābimgile tutardım. cegetin ya goğunun birini vürüdüm ya vımezdım. yaPmā.

225 bi gún de yine bu *hasbi* gúçúk. üç ay, bizüm geldümüzde üç aylıdı. altı aylık
 226 vile oldu. yāv manyān ben de manyān. çay_ıçiyāz. būban da abdes banyo olıya. bu
 227 çay didim çocū işedecen *nāciye* bu çayı içirecen. yā hadi ben cāhilin. ötekiler de
 228 cāhil. bu *hasbi* çış, çış, çış, çış dirkene çocuk işedi. neyse bardā gıydüm. çayı
 229 gıydum. *nāci* kapıdan aşā girdi. *nāci* ağam aļ ağam, aha bu çayı iç ah ağām diyan.
 230 yok diya bu çayı içmen diya. ah ağam iç diyan, noļusun diyan. yā diya ben bu çayı
 231 içmen diya. neyse bağ ağam diyan ben de içiyen diyan. cahilliKden işte. *nāciye* u
 232 çayı içirdim. anām bunlar gülē gülē bu amcangil. ben dedim didi vallā bu çayda bi
 233 oyun va didi *nāci*. bilmiyān kine. hepisini mi içti naptı? ama gülecēz diye altımıza
 234 gidiya beyle. u gadana gúliyāz. komik u zaman komiklik va_arada. vallāi ben evelin
 235 çok şeylik yapıyodum. annen dā nerde gızım? biz *fatide* u zaman yeni geliniz. u
 236 zaman annen u bizim garşumuzda bi bina varıdı. u binaniñ altunda oturuyalardu.
 237 anannen bi şey asardı gómlek. belki aşā yókarı on tane gómlek asardı. beyaz
 238 gómlek_ama hepisi beyaz. evde de bi Kız va dimek. u zaman anneñmiş. beyle

239 çekyatla varıdı. çekyaTTa diyen divanla varıdı. divanların altını boşaltıdı,
 240 Kaldurudu, süpürüdü, silerdi. camdan cama izlerdüK ama. urası şeydi kómürlük.
 241 kómürlüklerin aralarına asardı ama anañnan çamaşurları. ipi gererdi ama çiğdem gibi
 242 de asardı. bembeyaz. sonradan duyduğ bizim *fatma* bizim gelinümüz oldu. u
 243 kızımış. yā ah *zinnur* ah.

244 bu gine ayāma giydim pantulu *zinnur*. cegeci giydim. başımı sardım. bu hacı
 245 *misdā* amcangil de arkamdan bakıya. lan bu ğarı kim? bu adam kim? şeyiñ evine
 246 ğadā girdim. *osmangilin* evine ğada girdim. *topa!* *osmangilin* evine ğadā girdim.
 247 *hūlya* çıktı. *hūlya* beni görücek vīy didi. ğızım ğorqma, ğorqma didim be. niye
 248 ğorqıyan? ğız ğorqusuna ğaçtı giTTi. neysē bū *ayşe* geldi. sen kimsin didi. ğızım
 249 tanımadın mı beni didim. şeyle bi baqtı. ā didi *hadıca* yinge sen misin didi. bi yerde
 250 *hakime* ablanın yanına giTTim. öyle soyunmadan giTTim. irahmetli *hakime* abla da
 251 ğorqtı. *allah* didi seni didi görüne ālem ötürsün. hē hē ālem ötürsün. görüne ālem
 252 ötürsün didi. hē ordan sona... ne bīm. unların da öyle ğonuşmaları varıdı. *giresunlu*.
 253 görüne ālem ötürsün dirdi. urdan sonra kópek dirdi. nerden aqlıña geldi dirdi.

254 bi gün hele bi hikāye anladacan ben saña şimdi. hikāyem benim çoqtı. *durdu*
 255 abla aşāda u giriş ğaTTa oturiya. aT ğaTTa oturiya. u zaman ğuyudan su çekiyāz.
 256 ğavış ğavış su çekiya. bi de bi acele çekiya emme çamaşur duruıya. neyse bizim
 257 yukarda ğuyu va. ğuyudan da ben doıdudum kuFayı heme ğarı aşādan beni
 258 göremiya. ben eviñi... unların evinde yoğudu. üst ğat yoğudu u zaman. bi teneke suyu
 259 doıdüdü ğarı acele acele. doıdu çekiya. bi teneke suyu ğarının tepesinden aşā

260 gıyduu. *durdu* abla hâ, hâ, hâ, hâ itti biye. kız ben bi bende de çok cahillik va. hâ
 261 hâ. neyse şöyle durdu. hō *haTıca* didi bunu Kıomıyacañ saña didi. seniñ
 262 alacañ_ossun didi. yürēm soğudu u zaman görkudan. lan didim baā ğarı bi şey
 263 diyecek diyi görktum. hem görkuyan hem de depesinden aşā suyu Kıuyuyan. neyse
 264 günün birinde ben de beyle acele acele su doğduruyan ğuyudan. neyse bu geldi
 265 öTTen aşā ama ben de aKlımda, gōnlümde yok hiÇbi şey su dóecek diye. benim
 266 doğdudüm ğuFayı bu şindi ben öteye ğağ da başka kıuFayı ğuyacağ diyi bakıyan. u da
 267 meğersime kıuFayı... u kıuFa doğıya. u kıuFayı bi duTTuysa depemden aşā... anan da
 268 va. anām atuK sen misin ğuyan? anāñ, bēn, *durdu* abla zibidi gibi oldu yā. üstümüz
 269 başımız ğalmadı ātuK. yukardan *semiye* yingen bağırıya álektirikler diya boşuna diya
 270 yanıya diya. suyu diya niye u ğadana alektirik yağıyañız diya. alektirinen yanıya ya
 271 su. biz ne dinliyaz. bağırsa bağırsın diyoz. ikimi... üçümüz beyle su olduğ canım. ben
 272 saā didi dimedim mi didi *durdu* abla. ben saā didi bunu yānda ğomam dimedim mi
 273 *hadıca* didi. u şakaalara gidiyalardı bağ. eskidenidi. ama şimdik kimse şakıya gitmiya.
 274 şindikinlere neriye yapıyan kine bu şakayı. vallahi bas kúfúru iderler çıkarlar kenara.
 275 bu hikâyelerimiz varıdı. yā çok hikâyelerim vadı.

276 geldim kómür çekiyaz ya. bi ğun de yine kómür çekiyen. giydim amcān
 277 pantuğunu giydim. u zaman beyle kiğolu değilin canım. bi de ceget giydim. kómür
 278 çekiyoz. ğarının biri geldi su dođdurıyā bizim ğuyudan. giTTim ah_ayşāñ didim.
 279 sen misin? ğız didi ağızıña yañarım ğarı gibi senin didi. seni góren didi adam Sanıder
 280 didi. *sağalluğarım* eviñde didi biri *ayşeyi* ğucağladı dille didi. hē hē. bizim eve orıya

281 öyle diyaladı. *saķalluların* evi. *hocaların* evi, *saķalluların* evi nerede? *saķlluların* evi
282 ā şurada. hep öyle dilleridi. öyleydi yā ah *zinnur* bitti. tamam atuk yeter.

Kaynpederinin Evliliği ve Ölümü

283 dedēñ vefatı bi ğandil gecesiydi. vallāi *zinnur* u zaman ğaç didi unu unuTTum
284 işte ben. yok çok geç değilidi ğaynatam. ğaynınam varımışdı gine elli beş yaşlarında
285 da. ğaynınam genÇidi daha. ğaynata deden yaşlıydu. hı hı. ğaynā ğaynatam da olşsa
286 ya yedmiş iki u yaşlardaymuşdu belki de. ama ikinci ğarısı babanneñ. yā

287 babanneñ şöyle anlatudu *zinnur*. ben diya tabi diya u zaman bu hałası vā ya
288 *çuķurhanda*. bu ırahmetliK ğaynatamın ğarısı ölüncek bñ *ğulúcek* dille. *ğulúce*
289 geliya. túrkú söyliya ğaynatam. u túrkúyü ben unuTTum. babangil belki anañgil
290 unuTmamuşdu túrkúyü. bu túrkú ğarını yakıya. geliya ābisine *dodurğaya* ābi diya bi
291 oKumuş diya şey va diya. ğomşumuz va diya. bu ğızı buña yapałım diya. kótú değil
292 diya. bi de oğlanı va diya. oğlan da u zaman *mısdā* ğaynım da ātuK ātuK iki yaşında
293 mıydı, bi buçuķ yaşında mıydı? öyle bi şeymiş zatte. tabi bunu ābeysi ğırmıya kótú
294 yere tutar mı benim ablam diya. beni vidile diya, burıya diya. u zaman diya ben diya
295 tabi ceyizimi kesmiye bi kómúş vimişle ğaynınama ceyizin yerine. ceyiz diye üst baş
296 diyała. u zaman şey... kómúşü diyała. ceyiz kestümezse kómúşü ona virelim diyała.
297 neyse ğaynata tabi u babasıgil kestümüyała. ğaynınamı urıya şey yapıyała viriyała.
298 babanneñi urıya viriyała. undan dōru işte ğaynınam biraz undan ğucūmüş ama
299 babannen çok çile çektim dirdi. hani yoksuzluk da çekmiş sıkıntı çekmiş. birini diya
300 buldumūsa birini bulamadım diya. bi de hastałanmış. bu *cemil* ābeyim beşikte. ē

301 eltim diya ekmek vimezdi diyā. hasta. bacaklarından ğımlıdıyamıyan diya. gidemiyan
 302 diya. bi geceleyin diya bu *cemil* diya beşikte ağlarkene diya acıkmış çocuk. bi dúrgü
 303 eKmek viriyağa diya. bi dúrgü eKmē ben mi yiyin, çocuk mu yisin diya. başka
 304 eKmeK vımiyāğa diya. bū *yórúklú* didükleri ğaynması da úveymiş. u saklıdan
 305 ğótúrür virürmüş ğaynname. gecenün yarusu diya bū şey varımış ğomşuları varımış.
 306 ğomşuya eKmē gidiya. sürünü sürünü ğiTTim dirdi ğaynnam. acıKTı çocuk. beşikTe
 307 ağlıya didi. neyse u ekmē vidi diya tabi ğaynname. bu irahmetliK dedene diyağa bunu
 308 boşa diya ābiysi. bu saā ğarılık yapmayacak. bu hasta bunu ğov diyağa. rahmetliK
 309 ğaynatam da ğovmıya. benim diya bu arın yazum diya. ğovmıya. undan sona
 310 ğaynnam tabi bunun bacaklarınā şeye ārı vile hurdutturuyağa. bu şişe diyağa zembelek
 311 diyağamış u zamanki dizlere huruğana. zembelek huruyağa. şişeynen ğan alıyağa
 312 dizlerinden. ğaynnam diya iyi oğdum diya ama deden dedeñ u zaman hastağluğluymuş.
 313 unu da öyle dirdi rahmetliK ğaynatam. bu ölen ğarısı yuğarı kóyde yatıya diya. ben
 314 aşā kóyde yatıyan diya. u zaman bi öyle bi de sağgun bi hastağluk va diya. ısıtma diyi
 315 bi hastağlık varıdı diya. neyse diya ğiTTim ğarının yanına. ğiTmiş beyle bi tabağ bağ
 316 ağmış. bağımız çoK diya ğaynatam. bağı ağdum diya ğiTTim diya. nāpıyan *halime*
 317 didim diya. nāpıyın *ğoca musa* didi diya, yatıyım didi diya. ğaynatama *ğoca musa*
 318 dirimiş. dimiş saā bağ ğóTTúm dimiş. oh be dimiş. ne ğada iyi yaptın dimiş. bağı
 319 ğótúmüş atuK ğaynatam. bi tabağ bağı diya soğumadan yidi diya bağı diya. *ğoca musa*
 320 didi diya bi tabağ daha ağ dı gel didi diya. u zaman dirdi ğaynatam ğorğtum dirdi. bi
 321 tabağ daha isteyincek bu nāpıya yāv didim diya dirdi. çoğ durmadı diya. tabi diya

322 ben diya biraz yanında oTTum diya. ğağtım aşā evime aşā evime geldim. u anasının
 323 yanında yadıya diya. biz aşāda ğendü evimizde yatıyaz diya. anasının hiç oĻanı
 324 oĻmamışımıř. iki ğızı oĻmuřumuř. birisi *emine*, birisi *halime*. bu *fıseyin* amcāñ anası
 325 iki kız kardeş bi eve varıyaĻa. temsili diyelim *nesrin necaTTine* vamiş; *fatma nāciye*
 326 vamiş. öyle iki kız kardeş bi eve varıyaĻa. beyle diya öylenin sıcānda yatıyan diya. bi
 327 ses geldi. *ğoca musa*, *ğoca musa* diyi baĝırdılar diya. niye yatıyan ğarın öldü didile
 328 diya. u zaman dirdi rahmetliK ğaynatam aĝzundan beyle kelepçeK gibi bi şey çıktı
 329 dirdi. ne çıktıysa bilmiyaĻa. ħuf dimiş atuk nası bi sini... şeyinde. undan sona diya u
 330 diya ğarıyı diya şeye ğoydu. ğabire ğoduĻcan sona diya kırk ğún kırk gece yataKta
 331 ğaKmamış ğaynatam. ölecek diyi kefenini bile almışla dedēñ. öyle anlatudu
 332 ğaynatam. kefenimi bile almışla. bu *yóruklú* anası işte úvey ya anası. u oturuvin ğız.
 333 ah ğızım ğoca ğarısı öldü ya unuñ üçün çok üzüliya, çok buñalıya. ben varacan din
 334 ğızla. ğızları ğónderürmüř ebesi. ebem dirdi çok iyi dirdi. analık işte. anası ölünceK
 335 ğaynına vamiş. u da unun da hiç çocuĝu oĻmamıř. *yóruklú* didim dinen ğarının da.
 336 dedēñ anası ölüncek ğaynına vamiř. cocū hiç oĻmamıř. u ğarının da hiç cocū
 337 oĻmamıř. işte öyle oldu, oĻmuř dedēñ vefātı işte. u hastalıĻdan ğaĻamadık. aha beyle
 338 bi ğandil gecesiydi. ğandil gecesı, u gece bize didi gelinle didi, ğazā namazı didi
 339 varsa ğazāñızı ğılın didi. ğazāñız yoĝsa didi ğazā namazı olma vadı didi sizin ğazañız
 340 didi. ğazadan sona didi şey namazı ğılın didi. ama didi hani ğazālarıñız oĻuncaĻ didi
 341 oĻmıya didi. tabi biz u gece ğazā namazlarını ğıldıĻ. oTTuĻ beyle ne bım herkez
 342 ğiTTi evine. herkezin u zaman birer odası va. anāñ bi odası va. *semiye* dedēñ yanında

343 yatıya. zabağlayın ğağTuğ. u ğún de sıra benim. sıraynan iş ğórúyoZ. ğağtúğ u ğún
 344 ğaynnām zabah abdesi aldıırıyodu. bubañıza bi hâl oldu didi çocuklar diyi çağırdı.
 345 hemen çocukla koştı. zatten ğaynatamın oğlanları hiç şey yapmazdı, analarına ğarşu
 346 ossun, bubağlarına ğarşu ossun; çok sayğuluğlarıdı. ğıTTüK ama dağdaki yaprağ gibi
 347 uçıya beyle ğaynatam. zambıl, zambıl, zambıl uçıya beyle. abdesü zor aldıduğ. neyse
 348 abdesi aldı. namazı belki de bilimiyan Kıldı mı Kılmadı mı. u ğún yaTTı. u ğún de
 349 oğlanlara işe gitmēñ didi. gitmedülē u ğún. ertesi ğünü oldu *Sinnur*. işe gidiñ didi
 350 çocuklara. işe ğıTTile, ikindiye dōru beyle ğalağalık ev. ğom ğomşu u zaman çok
 351 gelen varıdı. ğom ğomşu geldi. ikindi namazı, alıyağla, abdes alıyağla. namaz
 352 kılıyağlarıdı. abdes aldığla, *cemil* amcan arkasında, babanneñ óñünde. ev gine
 353 kalağaluğ ama. kız gelün didi bi su ğótú didi *cemil* ābim baña. ğıTTim bi bardağ
 354 su aldıım geldim. ana bubama bi su içirelim didi şöyle. tabi u suyu aldığla, unlar benim
 355 elimden aldığla. ğaynatamın şöyle başını ğaldı didile baña. şöyle ğaldüdüm. ğaynatam
 356 üç ğúnlükden ólmüş. he he oturukene, aha beyle oturukene bēyle ólmüş de hiç
 357 kimsenin şeyi bile yoğ. ikindü ezanıyan bārabar adamcāzın rühunu şey teslim oldu.
 358 ğaynatamın da beyle ólümü oldu işte. hanı ne ğoğunu çekti, ne bacānı çekti. hiç. ama
 359 oğlanları işden gelincek çok ağladığla. hepisi de çok ağladığla. ırahmetliK ğaynatam
 360 hikāyeyi çoğ anladüdü. bu ğaynatamgile çekmemişle bunla oğlanları. eskilerden
 361 beyle anlatüdü. şöyle oğudu, beyle oğudu diyi işte. *ğadir geceleri* namaz şöyle ğılınu.
 362 yanı ğaynatamın bilgisi varıdı hanı. çekilüdü beyle sohbeti ğaldırudu kafağı insan
 363 ğaldurüdü. tamam mı *zinnūr*? hadı hoğça kıl ā şindik.

Maniler

- 364 resim gönderiya *Sinnur*. resimi gönderúkene arkasına yazmış.
- 365 dağda davşan gezer mi
- 366 daşı dorpağ ezer mi
- 367 bakın şu cansız resime
- 368 bu *necātine* benzer mi? diyi yazmış. u zaman iki ayda mı üç ayda mı hiç
- 369 nektubu gelmedi. anāñan ikimiz beyle. ē u gún de oturuyoduğ. yukarı çatıya çıktım.
- 370 k1S ben de cāhilin işte. yukardan goñşu bağırdı. ğız *haTıca* gelİN didi. efendim didim.
- 371 ğız didi postacı dīdi geliyā gidiyā didi. *musa gūlleb* didi sizin deġ mi didi. eveT
- 372 didim. Kız anam didi ğız didi, dáha burda didi nettúb gönderdi di. postacı kaç kere
- 373 geldi didi. iyi didim *alime* abla didim bizim u zaman didim. *musa gūlleb* didi verdi
- 374 bana. ašā iniyan *fatma* gelİN, *fatma* gelİN diye bağırıyan. eh didi *fatma*. baā diyan
- 375 müçüde itseñe diyan. *necattinden* nettub gelmiş diyan. neyse vidi kadın baña
- 376 nettübü. anneñ_oқыya. ırahmetliK ğaynatam da ağladı. ğaynatam. baQtı resim.
- 377 dağda davşan gezer mi,
- 378 daşı torpağ ezer mi
- 379 bakın şu cansız resime
- 380 bu *necātine* beñzer mi?

381 bilmiyan kine. u zaman öyle demişidi. ırahmetlik ğaynatam da bu
382 anañ_okudu. bubam ğaynatam da ağladı. yā
383 *ıstanbuĝa* ip saıdım,
384 askerliK ğoıay sandım,
385 askere giden yarım,
386 üç günden gelü sandım.
387 yā neydi? bi asker türküsü çoĝudu. unuttum ben.
388 susam yandım bi tutam,
389 yārim boyundan utan,
390 aşıklık çeke çeke,
391 belim ğaldı bi tutam.
392 *ıstanbuĝa* ğiT yārim,
393 bir aydan fazla durma,
394 kazandūn paranın,
395 bereketini bulma.
396 başka neydi yā. çoĝudu da mānaıar çoĝ da işte ben ne bilim ben.

397 gidiyan gidişimdi,

398 gelüp gitme şimdi,

399 ya gelirin ya gelmem,

400 belki son gelişümdi.

401 bunu tarlalarda, gazmalarda söyledü.

402 orağ biçerin orağ

403 elliKleri kırarak,

404 bize orağ mı dayanı,

405 yarınan gonusarak.

406 he he elliKleri orağ.

407 ağ göyneği giymedim,

408 yarı darılı diyi,

409 ğan uyğudan uyandum,

410 gelü sarılı diye.

411 ağ göyneği giymedim gel ē ha ağ göynei giymedim. ağ göynei giymedim

412 geli... yōğ neydi ğız? unuttum işte bağ. hanı? uraya yazmış yazmışladı. biliyodum bē

413 māni biliyodum da unuTTum şindi. şindik ağla gelmiya bağ.

414 dere boyu iz gider,
415 bir fistanlı Kız gider,
416 ğız fistanını topıla,
417 makinaya toz gider.
418 ğayada keklik öter... yök...
419 ğayanın başındayın,
420 on iki yaşındayın,
421 on iki yaşından beri,
422 ğızların Peşindeyin.
423 bereket v̇isin. bu ğadana zinnur.

Türkü

424 armut dalda birik̇ir,
425 saydım saydım on iki,
426 on ikinin içindē,
427 sevdūm bir tāne.
428 armuTun sırasına,

- 429 ğış ğonmaz arasına,
430 bubam kótü alışmış,
431 ğızların parasına,
432 bubam kótü alışmış,
433 ğızların parasına.
434 ocağ başında Kútu,
435 muttar ústúne otu,
436 muttar ğarın pek kótü,
437 ústúne ğuma ğótü,
438 muttar ğarın Pek kótü,
439 ústúne ğuma ğótü.
440 muğdarın atı kıara,
441 heybesi doğu para,
442 muğdarın ğöçük ğızı,
443 böyüğünden zampara.
444 gidıyan gidemiyan al yeşil giyemiyan,

445 gidiyan gidemiyan ağ yeşil giyemiyan,

446 ağ yeřiliñ üstüne giyip ğuşanamıyan,

447 ağ yeşilin üstüne giyip ğuşanamıyan.

448 gidiyan gidişimdi gelip gitme işimdi,

449 ya gelürün ya gelmen belki son gelişimdi,

450 ben bu túrküyü söylemen *Sinnurun* hatrunun úçün.

451 yiter *zinnür*.

-13-

Konuşan: Hamide Saka

Yaş: 51

Derleme Yeri: Dodurga

Konu: Düğün, Oyunlar, Kına Gecesi, Keşkek Tarifi, Cenaze, Tarhana Tarifi, Ailesi Hakkında, Köydeki Bir Olay, Havalarda, Genel Sohbet

Düğünler

- 1 nasıl? kım? amcamın ğızı yā. *ağlah ağlah* didim. bu didim böyle geliya. acaba
- 2 didim. ğız abām noıacāk? beyúk yerdeydi. ne zaman geldi? ne yaptı? hiç. ne alacan?
- 3 sör. hā ğızım sor ğızım. cemicrez oynarlardı. hē ğalburu alııa, tefi hē çuval_āzı
- 4 açarlardı. hā bi ğün çuval_āzı açarlı. üç ğün sürerdi. bi ğün çuval_āzı açıyoıa, bi
- 5 ğün ğına oluyo. ertesi ğün gelinin yüzü açılıyo. ondan sōna ne oynuyoıa ğı? bi şey

6 diyola ona. dāmadı bōçaynan gōtūriyoġa, giyürdüyoġaradı. hā ya sen de bilūsūñ.
 7 vaġġāhi işte bilmiyom yāñī. deāġ ağzına tükürttūm seni. biraġunu ġonuşaman. ben
 8 tanışmadım. bubam zorunan vidi. ben tanışmadım. bubam beni virdi zorunan. ne
 9 anġatcam ġız ġızım bēn?

Oyunlar

10 ġúcúken diKmek diKme daşı oynuyoduġ. ē şinik böyle beş daş bu yanı
 11 dikiyoz, beş taş da o yana dikiyōz. işte dikme daşı oynuyoduġ. oynuyo. beş daş
 12 buriya dīkiyon, beş taş da karşıya dīkiyoñ. ondan sōnā daşları en önce kim yıķarsa o
 13 daşı onun sırtına biniyoñ. ōrdan buriya seni dāşıyo. oldu abam ġüle ġüle. öyle beş
 14 ġāya oynuyoduġ. beş ġaya eveT. şöyle beş ġayayı böyle şeyġidiyoñ. böyle tek tek
 15 yapıyon. dōrdünü biye ikisini biye, üçünü biye. o beyle beylē onun oynamaġarı va
 16 sıradan onu öyle. başķa ne vardı yā? emek çemek oynarduġ. beyle beyle ġırķ daş
 17 toplarduġ. emek çemek hā emek çemek eliñde. beyle otuz tāne daş oynuyoñ. otuz
 18 Tāne daşı topluyoñ. otuz ġırķ tane daşı beyle emeK çemegġ oynuyoñ. eliñe böyle
 19 dōrT tene daş gelüse yanıyoñ. üç daş gelüse birini aġıyoñ bi dāsı sōna yiñiden gine
 20 oynuyoñ. beyle sayıyon. çit gelmiyecek. tek yāni. dōrdünü ayırıyoñ dōrdünü ikisini bi
 21 ayırıyoñ, ikisini bi ayırıyon. teK gelen daşı aġıyoñ.

Kına Gecesi

22 kızım kına gece aġ kızım kız ben unu unuTTum ġī vaġġāhī. onū nası onu
 23 oluyodū? ġelīn vaġāġ üstüynen şeyġidiyodū. önceden bi şey giymiyodū. üç üç şey,

24 üçgen üç, üç fistan diyoładı emme önları biz giymedük. bilmiyon unü onu oqumaaları
 25 vā. şey yāni unu şey gonusuyoła. ne diy... neydi? amān aqlıma gēlmedi. ilāhi gibi bi
 26 şey oquyoła. anayı gızını ađladıyoła. başında böyle böyle şey yapıyoła. anaynan gız
 27 ađlıyo işte. öyle yāni. dā başka. eveli yoktū üç dene altun dađarları. öyle yođudu.
 28 şimdi vār. o zaman yoğudu öyle. öyle bi şey yoktu. başka bilmiyon. geline şey virüle
 29 izengúlúk virülē. izen izengúlúk dirle şindik gelīn kayınvalidesinin evine gidince
 30 ordān şey gelinin aşāi inmiyo dirle meselā. aTTā, arabadā aşāi inmiyo dirle. geline
 31 meselā kómüşü vedim geline, şü dúveyi vedim veya ineği verdim dirle. gelin undan
 32 sōna aşā iner artuğ o da vī virü vemez belki de. onun şeyine ğalmış. sonunda
 33 vimiyoła başka. o söSde ğalıyo. öyle yāni yemeKle ğazana ğonu. başka bilmiyon gız
 34 anam.

Keşkek Tarifi

35 keşkek bū şey eveli şindi keşkēi koyu... öncē keşkēi su ğuy. suya Koyuyoła
 36 keşkēi. fazla suyun içine koymuyoła. keşkēi yıkayıp içine ğuyuyoła. o ğaynaduđça
 37 ğaynaduđça ğoyulduđça o çođalıyo. çođalduđça su ğuyuyoła, çođalduđça su
 38 ğuyuyoła. ondan sōna sođan piyaz yapıyoła. salçasını ğatıyoła. onda tavuK ğatıyoła
 39 içine. nohuTlu pilav yapıyoła. öyle yāni. bađlava börek yapıyō. istiyen yapıyo istiyen
 40 yapmıyō. keşkek vā, başka şey vā sıriK kebabı vā, ğuyu kebabı vā onu yapı... tatlı
 41 bağlava, tulumba tatlısı işte. tulumba tatlı biz yapmıyoz dā bağlava yapıyoS.

Cenaze

42 annemde var yānī de öyle şey sarı sarı dēmi? annemde oluyo. annemde var. ölü
 43 çıktuktan sōnā işte yıkandukcan, gittükcen sōnā *guran* okurla. ondan sōnā ğalkıncı
 44 onuncu yedinci ğünü okuduła. ellinci ğünü yimek verülē. dadlı yaparła. öyle yāni.
 45 okuma yaparła. başkā. evde bişiyō defneddükden baya uzaktan gelseñ veya kóylere
 46 falan giTTincek şey yapıyoła bide dađıdıyoła. mezarlıkda veya evin yanında öyle
 47 yāni. başkā bilmiyon. böyle. evet. görmedim görmedim öyle ben hiç görmedim. hiç
 48 görmedim. yanımda öyle hiç ölen olmadı. kaynana öldü. evde tek başına öldü,
 49 kóyde. kóye gelmişidi aylığ çıkartturacan diyi. aydan aya alıp aylını kóyde tek
 50 başına ölmüştü. dokuz tāne çocün içinde koyde evde tek başına ölmüş evde. āmin
 51 āmin kızım. ō yirmi sene, yirmi_ki, yirmi_üç sene oldu öleli. o ondan önce öldü.
 52 benim ufağ_oğlan ğırklıydu. yā biraz hastalandı. felÇ gibi bi şey geçürdü. o da
 53 çabuk gitti yāni. on beş ğün içinde. öyle ğızım.

Tarhana Tarifi

54 dahrana vā bi de şey vardı dene çorbası dirüz yoğurdlu. çiğ dene derle çiğ dene.
 55 he hē çiğ dene. unu suyunu ğoyuyōñ. denesini yıkayıp içine ğoyuyōñ. yapan onu
 56 baharat yapar, yağ ğatar. Katmıyan öyle yer. yoğurtlar yāni herkezin şeyinē şey.
 57 dahranayı bī önce şeyi eĝsidiyon. ayranı ayranı ekşidiyon. ekşitten sōna suvanınī,
 58 ayvasınī, domatisinī, biberinī, dereotunū, tarhana otunū yāni ağlına gelen onları hep
 59 katarsınī. ayvā, elmā, sarımsağ, suvān çok çōk onları öyle. ondan sōna mayasını önce
 60 mayasını ğötürüyañ bi ğapta az. ondan sōna biraz dā maya mayaıyoñ fazlagine. unu

61 akşama ğada mayasını gtryo. undan sna yuuruyo. sert yuuruyo. sert
 62 yuurduğcan sna unu brglyo. iyigine ğapatıyon on fazla b şey rtlrenen
 63 ğapadıyon iyigine sarıyo. onun mayası geliya. maya biye gelse gel gelme bi d
 64 gelmeS. mayası gzel omaz yni on kimisi altı, kimisi ç gn yle mayasını
 65 gtryon. ondan sna dkyo, byle didikliyo. kimisi ğuruduyo kimisi yaş
 66 basıy istiyeni arzısına gre. kimisi yaş basıy istiyeni arzusuna gre. kimisi
 67 eleyip ğuyuy, kimisi elemenden yle yapıy, kimisi yaş basıyo, kimisi ğurudıyo.
 68 herkesin şeyine ğalmış. tas gzel ouya amma yaşı da h h. eĒşi gzel ouyo. yle
 69 yni.

Ailesi Hakkında

70 drT. ikisi evl biri nişanlı. temmuzun yirmi cnde dğn va *allah* erdirse. bi
 71 tne ğalıyo berduş. işte o da ğalışmıyo. torun iki Tene. *istanbul*da h ğızım evl
 72 *istanbul*da. biri burda evl, biri nişanlı. iyiyiz şindiki d gelin almaduğ_ alcaz.
 73 dadına bağacauz işte. nişanlı eveT. bilmiyom cana yağın iyi biri emme yle
 74 grnyo bilmiyom. şimdi şu anda inşallah iyid balım. şu an iyi. yle cana yağın.
 75 yle şey faan alınıyım demiyo. iyi iyi yle cana yağın. yle ğızım va.

Kydeki Bir Olay

76 byK bi ğavğa odu bizim kyde orman iin. ormanda işte sen kestiydin ben
 77 kesmediydim. işte d oduna gidince oduna gidince bi ğardeş iki ğardeş bir tarafa
 78 odu. ğoca ky bi tarafa odu. orda bizim kyden birisi hurudu. onun bbrenin birini
 79 aldıa. bubamın dişleri, aĒzı ğırıldı, patladı. *sinop durnda* yaTTı. durnda. hastnede

80 *durānda* dayımgil var. dayımgilde yattı orda. dudaqları filan patlamışdı. öyle olaylar
81 oldu işte. adamın bóPrēni aldı. adam dā yaşıyo. biri bóbrēnin biri yok. vurduļa. öyle
82 çok büyük kavğa oldu.

Havalar

83 çok zert geçmiyo emme yine de soğuş oluyo. yok evet soğuş oluyo.
84 yalduruļa yanıyo vallā. ğanefer olan ğanefer, zobası olan zoba. *hamide saķa saķa*.

Genel Sohbet

85 alTmiş altı doğumluyum. elli bir mi, elli mi işte öyle. bilmiyom vallā ğızım.
86 amān ğıymetimizi bilen yerde olaydık dā hiç geçmezdim. ğıymetim bilinmedi vallā.
87 hem adamsın hem ğarısın. cezāevinde. vallā ğızım çok çalıştım çok çok çok. dā va
88 bilmiyom. aF vurmuş heralda emme dā va. üç sene mi dört sene mi vā diyoļa. yedi
89 senedi içerde. āh şimdi akıl ğalmadı, fikir ğalmadı unuduyom her şeyi. çocuklarım vā
90 işte. oğlan nişanlı da kızın biri *istanbulda* evli, biri burda evli. oğlanların ikisiyner
91 yaşıyoz işte üçümüz. āmin āmin ğızım zōr zōr vallahi çok zor. Kōlumdan ameliyat
92 oldüm, kisten ameliyat oldüm. emme ğızım ğarısın amma. öyle işte. sen annengil
93 nereli didin sen? *oflu mū? oflū allah allāh. çukurhanlı*. benim dāmat da *çukurhanlı*.
94 hā benim dāmat da *çukurhanlı*. ğüçük dāmat. *aslan. karaaslan*. bilmezsin sen bilmez.
95 u da bilmiyo. dē çok önceden gelmişle. annesi *dodurğalı*. öyle ğızım işte. sen
96 ğaçı okuyon? işallah ğızım işal...*allah* zihin açuķlı visiñ. *allah* emeklerini boşa
97 gidermesin. işini bul ondan sona ğocayı bul. vallāhi vallāhi gerçekten iş
98 çok önemli. adamın eline bakmasi hem sağlığını hem yāni geleceñi hazırlarsın

99 yāni. ben ahā işte bak düşün beni. aylık yoK, yıllık yoK. göcam adamdan fayda
 100 yoK. nāpabilüsün? bundan sona çocukların eline bakacān. şindiki aklım olaydı
 101 girmez miydım bi işē. çoğ_ğafa yuñuruyon ammā ele geçmiyo. çok zor gızım çok
 102 zor.

-14-

Konuşan: Fadime Meti

Yaş: 60

Derleme Yeri: Ilca

Konu: Genel Konularda Sohbet

Genel Konularda Sohbet

1 hā. kaçamāyon. gel buriya gel. ben kaçamāyon. iki dayanan gúcülen geldim
 2 ah yavrüm zabahtan beri yatıyon. belimden aşāsı dutmayo. hoş geldiñ anam.
 3 -kim bakıyo saña?¹⁰
 4 -kimsem yoK. yaļuñuz evde.
 5 -arabiya binmişñ.¹¹
 6 -nē_idiyin? aha öteye gidemeyon. aha buriya gúcúlettim gendim. aha burda
 7 oturuyon, oturuyon. hayır mı? nerden geliyoñuz?

¹⁰ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

¹¹ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

- 8 -biz *boyabattan* geliyoz.¹²
- 9 -hayır mı?
- 10 -hayır deyze hayır.¹³
- 11 -kimi arıyoñuz?
- 12 -vallahi biz burda kimseyi aramıyoz. şöyle eskī dillerden bi dil ğonuşuvisene
- 13 sen bize.¹⁴
- 14 -ne ğonuşuyun?
- 15 -eski hani nası?¹⁵
- 16 -hepisini unuTTum. ah bu dert beni hep unutturdu. *fadime meti*. bilmiyon.
- 17 bilmiyon anam hiç oğula fila giTmedim. yok yirmi sene oldu öleli. çocuklarım gitti.
- 18 o gitti hep gittile.
- 19 -arabâyı kim kullaniyo?¹⁶
- 20 -torun va. ölen oğlanın torunu oğlu va. ğanserden öldü elli yaşında.
- 21 -*allah* Saburluk visin deyze.¹⁷
- 22 -dert çok. derdim çok yavrum. derdim çok. bi ğız bi oğlan va. ğız *istanbılda*,
- 23 oğlan burda. kimseden fayda yok. herkez bay bay şimdi diyecek yok. kireçleme ğız

¹² Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

¹³ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

¹⁴ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

¹⁵ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

¹⁶ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

¹⁷ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

24 yavrum. Şeye giTTim ŐaPriye. here zaman sardı baŐsa. dizleriñde didi kireÇleme va
25 didi. o zaman da maŐa filä gidiyodum daha.

26 -Çok kÖtü yere gelmiŐin. dÜŞersin bullarda.¹⁸

27 -dÜŐmen. yapıŐarak gidiyon da 200uk taŐsiyi ğacıru. işte keŐendele hēp. onun
28 bunuñ yerini ekeceüz diyi. iki oğlan va, iki ğız iki oğlan varıdı ölen 200ukda. onları
29 beyüttüK everdük. Şindi onun bunun yerini ekecekle. aylıŐları yok, yıllıŐları yok.
30 Şeerde iki dene ev kirada. 200ukla oŐuyo. gelinle Şeerde aŐŐam gidiyoŐa zabaŐlayı
31 geliyoŐa. böyle. gelin va ğocası ölen gelin va da o üs ğatta ben alt ğattayın. baŐmayo.

32 -baŐmıyo dei mi?¹⁹

33 -ğonuŐmuyollar bile biraŐ baŐmayı. yā aŐŐah kimseye dÜŐürmesin. dÜŞtü mü
34 kü... maşı ğörerken ğüderken, işi ğörerken iyiyidi. Şindi kÖtü oŐdu. Şindi herkezin
35 yanında etraf oŐdum. onları beyüttüK everdük. biri anğırada, biri istanbıŐda ğızın.
36 200ukla burda. işte böyle. aŐŐam gidiyoŐa zabaş geliyoŐa iŐlerinin başına. ğız mısıñ,
37 gelin misin? öyle mi iyi yavrum. aŐŐah hayurlu ğapula aŐsın. benim de va bi torun
38 senin gibi. oŐulu bitidü. evde. lan yavrum bi yere uyaŐna diyon gitmeyo. ne idiyo?

39 -nası gelin oŐdun amcıya?²⁰

¹⁸ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

¹⁹ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

²⁰ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

40 -nasıl mı? beş bebein içine geldim. beş bebeī en gúcüü beşikdeydi. doğuz sene
 41 çocüm olmadı. ondan sōña ğuru ğótúñú mü ğózleyeceúz diye dóvdüle, ğovduļa.
 42 bubam da aldı geldi. bi dā da gitmedim. nasıl olļaa didim hani el oğlu her yerde va.
 43 ana baba da va ama hatırını ğomayın didim. çok yerden istedile vamađuĶ da işte
 44 çekeceēimiz çileye_aşuĶ olduĶ. beş bebein içine geldim. onları beyüttüm. tekkenin
 45 óñünde kız trafik ğazasından öldü. şeerde *urfan hocanın ğarısıydı*. büyük ğız en
 46 büyükleri ondan sōna bi yol da duTTu iki bebeinen o öldü mü saña. bi yol da yeñi
 47 mahaļlede motor yapturuyon diyi onun gúcüü oğlan varıdı. motorun altına geldi. o da
 48 öldü mü saña. bi ğız ğarı ğaldı. ğarı ğocıya vadı gitti. ğızı da evlendidüle. o da giT
 49 ğafası dutmadı adamınan. onu da aTTıļa. tekrar *istanbuļa* bi yere vadı ğarı. şindi
 50 onların yañında gelin. hepisini beyüttüm, everdim, askerlüklerni yaptudum.

51 -sen niye beş çocün üstüne ğaçtın deyme?²¹

52 -ğaçmadım yavrum. işte bubam vimiyodu. belki yine olmasa didim hani
 53 çocuĶla baña baĶar didim. ben de onlara baĶarın ben. çocuĶlardan bi şey adam
 54 aĶsiydi. çok aĶsiydi. bi pire işin bi yorğan yaĶıyodu. ondan sōna böyle olduĶ işte.
 55 bi yol da adam öldü, bebeKle öldü. derdim çok benim derdim çok. telefona alıyon ha
 56 ya. öyle mi? telefona mı alıyon beni? işte böyle ğızım. ğózúñü aç da bi hūļu yere
 57 bayri va. bi hūļu adama va.

58 -iyi bi adama va diyo ha. ğózúnü aç da diyo... hūļu demek iyi adam demek.²²

²¹ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

- 59 -yavrūm aḥ yavrum bi yoḷ oḷuyo bi daha oḷmayo.
- 60 -baḳ eski deyzelerin laflarını atıvime.²³
- 61 -maḷ deel ki kesecen. bi yoḷ oḷuyo bi daha yoḳ. *aḷḷah* ne virüse hayurḷu visin. yā
- 62 *aḷḷah* ne virüse hayırḷı visin. böyle işte. senin derdin yoḳ ğalibe.
- 63 -dertsüz isan oḷu mu?²⁴
- 64 -oḷmaz dei mi? baḳ sen ne ğúzel anladım. āynı insanların her şeyi bi ğimtāndan
- 65 geçıyo. ğarı ğısmı çok ğadersüz. çok ğadersüz. *sabri bey* gidiyo. ğadersüzüz emme
- 66 ne ğidelim ah ğarip. bu baykuş va mı, yoḳ mu? mutḷaḳa varacān imkanın yā. kız işte
- 67 işde çalışıyo. şehirde gelinimiz vardı. ğardaşımın ğarısı ğocası onun da ğanserden
- 68 öldü hep ğanserdi. ğız ğardeşim ğanserden öldü. oğlan ğanser, adam baursaḳ
- 69 ğanserinden öldü. anam disen gine öyle oḷdu. bubam ğalpten öldü. anā didim ben
- 70 saña baḳıyom baña kim baḳacaḳ? yavrum didi *asiyem* saña yeter didi. o da giTTi.
- 71 yedi sene oḷdu. o da öldü. ben ğaldım. en büyükleri benim. dā ū yaḳışmıyo ğara
- 72 ğúnlē.
- 73 -aḳlama aḳlama. ğúcuü üzme deyze. ne yapaḷım?²⁵
- 74 -aḳşama ğada bu tahside böyleyin. bi ğki gelene gidene baḳıyon. hep kóyü
- 75 unuttum. yedi senedü ben bu dertteyin. dutmuyo dizlerim. bi dene dutmuyo. şaşım
- 76 ne idecēmi.

²² Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

²³ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

²⁴ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

²⁵ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

- 77 -*aļlah* ācil ŧifaļa visin.²⁶
- 78 -ah yavrūm bu sabı senin mi?
- 79 -benim sayılı. benim eltimi ğızı.²⁷
- 80 -hā iyi *aļlah* bağışlasın.
- 81 -āmin. cümlemize. dua it yiter ki.²⁸
- 82 -idiyon vaļļā herkeze idiyon.
- 83 -evet sizin duañız geçēr.²⁹
- 84 -geçiyö. şart_ossun duam da geçiyö bedduvam da. ŧurda bi gelin hiç ğórdūm
- 85 gelin deĝil. ğórdūm gelin deĝil. ŧurda oturuyodu. bi ıramazanda baā on lira bi para
- 86 yoļlamış. iki kere tūp bebek ğoduTTuduļa olmādı, dutmādı. ğayı ğūzel *aļļām* didim
- 87 ŧu gelin benim ğoñümü itti didim. *aļlah* sen de onunkini it didim. bi oĝlanı_aha bu
- 88 kıada oldu. şart ossun geçti. geçiyö her duam geçiyö. duam da geçiyö bedduam da.
- 89 böyle işte. böyle işte ğardaş böyle.
- 90 -aļ deyze. sen u zaman bize de dua ét. cebin fazla bozuķ olşaydı para virüdüm
- 91 gine saña.³⁰

²⁶ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

²⁷ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

²⁸ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

²⁹ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

³⁰ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

- 92 -ğız ğardaş birağ ğız.
- 93 -oısun oısun. bi ekmeKı aı yi. boşver deyze. dua et yeter ki. ağızıñ duaıudu.³¹
- 94 -keseñe hızır uğrasın. aııah kim acı gice ğırme yavrım. oısun yıter yavrım.
- 95 sen o kadar ğoñımı aldıñ ya aııah da seninkini aıısın. gelin oğlan va mı?
- 96 -var var. dörd oğlan iki kız. dörd oğlanım va.³²
- 97 -maşşallah. iyi.
- 98 -iki tane oğlanım va. dörd de ğızım va.³³
- 99 -adam duruyo mu?
- 100 -duruyo. duruyo. una duaıid işte sen.³⁴
- 101 -iyı. işte aııah ardından eğısimesin. anām kimse yoğ. keşke kópek yatağ duraydı
- 102 da bi ekmeinen ğapıdan gireydi. yoğ o da yoğ. böyle yavrım ağılımı başına aı. düşün
- 103 daşın bi hūlu yere nasib oı. aııah aııahım bi hūlu hayurlu adamla nasib itsin.
- 104 anaña çok selamıt işte. hadin ğüle ğüle. āmın yavrım. hadin hadin ğüle ğüle hadi.
- 105 çok selam ğótúñ hadi.

³¹ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

³² Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

³³ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

³⁴ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.

-15-

Konuşan: Döndü Yalçın**Yaş: 55****Derleme Yeri: Kayaboğazi****Konu: Evliliği Hakkında, Ailesi Hakkında, Çeltik Ekimi, Düğünler, Oyunlar, Çeltik Hakkında ve Genel Sohbet****Evliliği Hakkında**

1 hā eniştēn de ilac_aTdıydı. u da gelmiş anātarı bulamamış tē urda soyunmuş
2 gitmiş. aha urda kapının óñúnde. dē urda pantolunu... hē u geçti artuğ_u devre. bu
3 ğız kimin ğız? *allāh allāh*. benziye emme. ben benzediyan. benziya deĝi mi? hē hē
4 ben şeyde bu ğız yabancı gelmiya didim. dā hiç görmeden. bunlardan didim. *döndü*.
5 ben seni bi kere gördüm. ğúççūdün çok kúççūdün dā. aha aha *mahmud efendi* gibi.
6 *yüşā* sen nāptın? gel bi sarılaım yāu. gelivi. tōum atması ğaldı. dün bitürdük keşenni.
7 *mūittin*in çektiinde bi talla ğaldıydı iki parça. iki parça ğaldıydı. iki parçanun için
8 geldīne deĝmez. baştan çağırsam belki gelmezdi. kimsiye çārmadım. kimsiye bi şey
9 dimedim. bi şey dimedim kimsiye. didim diyi yaılan ğonuşman şindik. hē hē işte
10 *alırza* u ğún imdat gibi erişdi. hē vallā televona ğaydediyała. ne ğonuşuyum? gendi
11 hikāyem çokdu ğız. gendi hikāyem çoktu. ğúlersiñiz. anān ānatsın işte. vallāhi ğızım
12 beni burıya zorunan vidile saā diyivirin mi? hah ben burıya vaman didim. beşik
13 kertmişle. beşik kertmişle. undan sōnā ben yukarda doğmuşum, *yusuf* burda doğmuş.
14 *dodurĝada* doğmuşum. gelmiş rahmetlik dedesi varımış. dedesi gelince beşik kertisi
15 yapmışla. sen bu ğızı buna virecēn ałacāz. unla da virüz dimişle. beyüdüm gittim ben

16 vaman didim. boyuna geldüle dúnúrlüğe. geberisice gine geliya dirdim *topa! musdā*
 17 dedeme. gine geliya dirdim. vaman didim. neyse oldu bitti vaman diyan boyuna.
 18 geldile dúnúrlüğe. *a!l!ah*ın emrűyнен ben evden çıktım gittim. dışarı gittim. bıraktım
 19 amcamgile gittim. beni işşa!lah vemezle diyen. vemesinle beni diyān. ben bu
 20 *ğayaboğazına* harç_almam. ben bu kóye vaman diyan. bubam vemiş. nāpiyin
 21 meçmur ğadım vamıya. bubam virüncek biz vaduğ ğızım. ben burayı sevmiyorum.
 22 ben bu kóyü sevmiyodum. varmıcam ben burıya dedim emme zorunan vedi bubam.
 23 bubamın hatırına ğalmadı. bubam ğaçıcağ didi. ğaçmada fikrim yoğudu emme. eme
 24 başka yerden istedile. öretmen istedi. unlara da şey_itmedile. burıya virecēz dirle.
 25 vidile artuğ. nāpiyuz? zor da vidile şer de vidile dimiş. artuğ biz burda geçirdük.
 26 nāpa!um ğızım. başumuza bur!ar geldi işte.

Ailesi Hakkında

27 benim beş çocüm va. üç ğız iki ölüm va. altı deneydi birisi öldü. bi buçuğ
 28 yaşında, bi yaşında öldü çocüm. bi yaşında öldü. ğızım ben ğalaba!ın içine vadım.
 29 herkezin bi ğaynınası oldu benim üç dene, dörd dene ğaynınam varıdı. ğaynnamın
 30 ğaynınası, elim, eltisi va, ğaynna!ığ, ğórúmce va. ğaynna!ığ dirim ben. hāh
 31 ğalaba!uğa vadum ben. aza vamadım. ğaynnamın ne hikāyesi va? işte ğızım va!lāhi
 32 aha beylē. çileyne şey ettúk. ğaynna, ğaynata yatmayıncağ yatamıyodun.
 33 yorğunsün, çiledesün kaynıyayı, kaynatayı yaturacān, yatā ondan sōna yatacan. öyle
 34 olmaduğčan sōna ğaynnamın, ğaynatın eline evel ileğenle varıdı. su dutarduğ.
 35 ğaynnamın, ğaynatanın eline. ğaynata yatacağ, ğaynına yatacağ. sabah ezeni, oruz

36 ezen oĸunuken ġaġacañ. ġāvaltıyı hazırlıyacañ, ġorbayı yapacañ, şey_ideceñ. eveli
 37 ĩsanlar saġlamıdı. yiyolardı ġorbayı emme saġlamıdı. Şindi her Şey ġıġtı. ne ġurúġe
 38 ġıġdı ne fayda. ne fayda ġızım işte ġile ġekildi. iki dene ġaynımı everdim, beş dene
 39 de gendi bebeklerimi everdim. hiġbi ġún ġórmedim. ġile ġektim. hiġ ġún ġórmedim.
 40 baġ beş dene dúġún bunları everdim, iki de yedi dene dúġúnlerin. beş benimkinle, iki
 41 de unla, yedi tene. yedi tene. ġalıŐtım, ġalıŐtım bu bileklerin unları everdim. bu
 42 bileklerimnen ġızım unları everdim. ġile ġektim. şey_itmedim. hâlen de daha
 43 ġiledeyiz. baġ Şindi bi ġocúm, dāmadım öldü. ġóz yaşım ġurumıya. taġ dirken
 44 giriyodu. baġ üç ġocuk da unun ġaldı. dört dene de hortada unla ġaldı demin
 45 ġızımnan. torunumun birisi sıvasda, birisi ġastamonuda oġıya. dā en ġúġġū
 46 anaoġulunda oġıya. buna, ona dimişle ġızım. āndeki ölüm ġok beter oluyi. ben burda
 47 iş ġórsem tıġ dirsem geliyodu. sen yorulma diyodu. Şindi aranın olımıya,
 48 yaġındakinin hālı baŐġaymıŐ. yaġındakinin. ōluña telefon aġsan iÇinden niye iptal
 49 oluyun. ırak yerde. geldim, gittim diyene ġada unla da ġoluġ ġocuk böslüyoła. unla
 50 da şey_idiyoła. iŐinden ałŐala anam ah anam olu. ona da şey_idemiyan. ya ġızım
 51 aġlamadım bi ġún yoġ_işte. anam beni aġlasın diye doġurmuŐumuŐ. unla u duraydı
 52 saġ duraydı u ġada yörümüyodum. ġaynnam ōmrünü aldı, ġúnünü aldı. didim yaşı
 53 geldi, baŐı geldi didim. ne yapałım didim. onu ōyle tesellü ettúk. buna teselli
 54 idemiyon. Şindi mezerlikden ġeġtim. aġlıyırak ġeġtim. buna teselli idemiyañ ġızım.
 55 na ġada ilin oġlu olşa da kendü oġlun gibi olıyo o da. hiġbi deġiŐen yer yok. ġız da
 56 ałsan bi tarafi il, ōlan da ałsan bi tarafi il. hiġ illik sürmiya. unun alo dimesi saā

57 yetiyodu. yavrum ğalp ğrizinden gitti. ğalp ğrizi geurdü. doğtorlar Őeydemedi,
58 ğurtaramadı. *gerziye* vardı. *gerzinin* yoluna varikene mefādetti. burdan sevk ittile
59 yavrum. *gerzenin* yoluna vamağan sevkittile. yā ğızım işte ilelü. isan unudamıya.
60 hani bi kótúlúk ğorseydin büyük ğúúk bilmeseydi u ğadar Őeyitmezdi. ğızını
61 dövseydi, sóvseydi içğúıseydi evlādım ğurtuldu dirdim. deği mi? hiç yōdu. ğún
62 ğórmedi dirdim emme evladım tışka kótēni yimedi. ne *yusuf* dayın dayıña, ne baña
63 ónlūn ğorü dimedi daha. dimedi. dimediydi. iyile dünyada durmıyā. doyułmıyo
64 iyilere. ya ğızım. *memetidi* ğızım. *memet yałını*dı. o da amcasının çocūna gelin
65 olduđu. aynı isim *yałın*. aynı *yałın*. *müittin* de aynı ğardaŐ çocukları. *müittinnen*
66 amca çocukları. sizinen Şindiki Şeygil nası *musagil* aynı. hiçbi değiŐen yeri yoğ. aynı
67 Şey. Şindi mesela sen *nācinin* ğızısıñ, u da *necātinin* ğızı olıya. işte beyle olana.
68 değiŐen yeri yoğ ğızım. yā

Çeltik Ekimi

69 ğızım bizim eltigekmāmız zor. ğızım motorunan biye keşen eeceğle.
70 tekrar undan sōnacıma saya ğuracağla. undan sōna tekrar bi dā ğarasına ığaracañ.
71 ğara keŐennen ekilecēn. unda elinne ekecen. motor ığacağ. undan sōna bi tarafa
72 ürüsğar yıñarsa ekecen tekrar ikiü ğün sona da eltü atacan. öyle çeltüK
73 meydana geliyā. bi ğún durıya. bīlacatıyan tekrar. Şöyle eltüg yirmi ğúnlúğ
74 dirken bi dāilacatıyan. suyun içinde, çamurun içinde çoğ zor olıya. beş ayda
75 meydana geliya ğızım. beş ayda meydana geliya. beş ay diyinceK biiliya u zaman.

76 ekim ayında biçilüye. ekim ayında biçiliye. u sırya deK geliye. ekim ayında geliyā.
 77 şey çeltū, orā biçerkene *dursun* eniştem öldüydü. irahmetliK büyüğ ğız ğardeşim
 78 *ayşeyi* bilüsün. *ayşenin* ğocası u sıra ekim ayında öldüdü. çeltig_orā biçiyoduğ. en
 79 büyüklerimiz. şeyde oturiya *ümrāniyede* şeyde *sulṭanbeylinde* oturiya o. *havayı*
 80 biliyañ. *hava* zāten yanınızda sizin zatten milletiñizde. tabi ğızım işte nāpaım. biS
 81 işte aha bēyle. kóyün ailesi beyle_anām. çiftini sūr, keşenni çek. Sor da zor.

Düğünler

82 deĝiştı ğızım. eskiden gelenekle dúğún varıdı. şindik gelinlik ğuāföre gidiya,
 83 ğuāförden geliyyā tekrar salona gidiyyā. dauļ zurnaynan çıkıya şeye gidiya tekrar.
 84 meölüdlü yaparsan, *ğuran*lı yaparsan *ğurannan* çıkıya gidiya. *ğuran*lu yaPmazsan
 85 sobbetlü olıya. eskisi olmya şindi. eskiden gelin ata biniyodu. ata biniyodü,
 86 şey_diyodu. öyle çıkıyodu. şindi ata binmek yoğ. eski daha ğúzelidi emme. eskiden
 87 daha ğúzel inan_a ğızım. eveli bu *hadıca* deyzañı *ğurana* gelin ittúk. ata bindüdüle,
 88 gelin ittile. ben de yanın_aşā gidiyan. benim de u sıra *müttin* beşükte. *müttinü*
 89 ğodum da gittim. dā tüllü, toy on yedi on sekiz yaşında ben de gelin oldum meselā.
 90 benden sōna da u gelün oldu. *çukurana* gidiyoz. u yoğuş_aşā çıkarken eveli eğer
 91 varıdı. eğeri yoğardan aşā boynuna geldi mi? bu *haTıca* ingēñ beyle gidiyā
 92 yüzüñguyu gidiyyē. adamla dutuyoğa bi ğoğundan, biri bi ğoğundan dutuyoğā. şindi
 93 gelin düştü düşecek. gelin düştü düşecek. neyse aziyet zahmet ben de başқа atınan
 94 gidiyan emme çIKdığ_uriya zor zahmet çIKdığ_a gelini indürelim de attan bi dā
 95 eeri düzeldelim diyemiyağā. yoğlla kótü. neriye indüricekle. vadığ_uriya tekrar hanife

96 ingeñi de góttüle. *hanife* ingeñi de góttüle. iki gelini bi odiya gıyduļa. bunu bu odiya
 97 gıyduļa, *hatce* ingeñi de u udiya gıyduļa. o sıfaļa mıfaļa şındık ā beyle açuudu. sede
 98 odaları meydanda iki tahta gımuşļa. tahtaļarı dizelemişle. unların üstüne aşā paļdır
 99 kúldür gidecen. urdan u gece ğaldım *çuķuranda*. *çuķuranda* ğaldım. zabahļayın aldıļa
 100 iki dene gelini birden dışarı çıķardıļa. iki elti ikisini birden çıķardıļa. *çamurun musa*
 101 iki dene gelin almış diyaļa. bu *hadıca* ingen iyi, u alçacuķgine zayıfgine, bu
 102 kúturelüydü gine. kúturelü gúzēl. *sössüzün emine* diyi bi ğarı vadı. *dodurğadan*
 103 gitmeydü u ğarı da. ğarı diyi; gelin işte böyle oļacaķ diya ğarı. heh kiloļu. bu *hatıca*
 104 ingen kiloļu; *hanife* ingen zayıf. gelin diyä beyle oļacaķ diyä. beyle oļacaķ diyä
 105 *emine* denen ğarı. bizim kóylü ya. bizim köylü disen gine savunıya işte. gelin böyle
 106 oļacaķ dı. öñlerinde birer hāvļu. eveli bi ğoca şāl *hadıca* ingen bi şāl ğuşandı bi de
 107 óñlüğ öñünde. ne biyim sandü durar mı yuķarda *çuķuranda* dā. kıyafet üç etek
 108 gıyerleridi. eveli böyle peşammaļı üç etek vardı. yeşil, ğırmız, saruļu. óñüne de bi
 109 óñlük óñúnleritti. undan sona óñleri beyle şeylili puļlıydu beyle. unları gıyerleridi
 110 eskiden. başında bi fes, bi inci cember. ha óyleydi. heh *hadıca* ingen öyle giyindi
 111 emme ben öyle giyinmedim. ben gelinlik giymedim. baā elbise giyüttüle. *hadça*
 112 ingeñ öyle giyüttüle, baā da elbise giyüttüleridi. burda öyleymiş. başıma da putu
 113 örttüle. saçaķļu şeyle oļıya atķuļa oļıya eskiden. he he una atķu diyaļaradı. undan
 114 örttüle. şindi mesela seninki bı şey ya şindi eskidenki beyūdu beyle ederavını
 115 ğaplıyodu. baā unu örttüleridi de buna da öyle yaptılaradı. biz de öyle gelin oļduķ.

Oyunlar

116 vî hem nası oynarduk. çelüg_oynarduk, daş oynarduk, top_atarduk, çaputtan
 117 yumağ yaparduk beyle top nerde geziya. çaputtan yumağ yaparduk, unu atarduk. kim
 118 yañılsa onun sırtına binerdük, sayarduk. kim yıñılsa onun sırtına binerdük.
 119 ğızla.erkekle ğarışmazdı eveli. gıc_Çocū şindi ğız yōķ. eskiden ğóylede
 120 ğıÇ_çoğudu. ilk dedüm oyun meselā şindi on tene daşı yıñıyała üs üstüne on tene
 121 daşı yıñıyoła. bi top atıyoła yıķılsa sen şey ğúdee geçiyon. ğúdek diyała. hē şuriya
 122 durıcan, ğapının óñüne duracan. undan sōna tekrar u daşı u urdan u topu ğótürüp de
 123 şeyden al sen. daşı yıñdıysan sen gine yıñıldın, gine geçiyan şeye.

Çeltik Hakkında ve Genel Sohbet

124 gel. aleyküm selam. bu ğız da bizden. *hanife* gelinin amcasının ğızı. tabî. bu
 125 gelin, gelin ğızım. bunun da gelini va. gelini va, ğızı va senin gibi. cām yıpratmaduk
 126 canım yıpramadı. nāptın ğız Keşeni bitürdün mü? nere va? şura va. hē dün geçtim
 127 ben. aşası bitti mi? benim geldümde yoğuduñuz siz. urlarda. *sāniye* varıdı. ben u
 128 zaman seni görmemişim. u sıra gedi miydi ki *fāriyegil* de? ğî ahşam ezenine yañın
 129 geldile. hē taķsiyi ğórdúk. *yusuf* dayıña ben sofrayı serdüm, yimek yiyodu. tābi. hē
 130 söyledi. ben de işte şeye gittim bamyaya ğazıym diyi. kimisi bitiya, kimisi bitmiyā.
 131 bi_ķi çemene yapıyodum otlanıyo diye. adam yoķ, ĩsan yoķ. çıkar çarşafi yā.
 132 uyudu mu çocuk? biter biter. adaynan aha u elmanın dibi ğaldı. zabahtan ben ısladım
 133 adaninkini. ötekini de çıkarıvidim ğıyıda durıya. nāpacan? dā aşaların çeltünü
 134 ıslıycan. buranın çeltünü ıslıycan. nāpacan? eriskârda atamazsıñız kine. tābi

135 iriskârda da atamassınız kine. niye? *allah allah*. hā e tutuvidi. *yusuf* dayın tutuvidi.
 136 heh öyle yā. bizim gine gine yuttudu canım. bizimki gine iyi maşallā va. zabahtan da
 137 *aḳgūl* nāptı biliyan mı? bi ocaḳ ḡoduysa şeye çeltúú gebereyazdı. ah anam zorluḳčan
 138 arḳası arḳasına gitti. ónú ónúne ide ide artık çıkardı. undan sōna haman aşā ḡodum.
 139 biz bu dört getüdük. çok hurslu yiyāla. vallāyi zabahtan didim. şey_itti ḡız.
 140 zabahtan_ā_öyle oldu da şey_itti. ónúró ónúre. iyī. a gendi düveleriñizi, unu geçi.
 141 iyī ḡaça aldıla u_inē? yiñit mi? *sibel* ḡada va mı *sibel* ḡada? iyi canım. hā iyi daa iyi.
 142 aynı unun gibiydi diyan hē? iyī e ben tāladaydım ayda. ben eve geldim. ā bunu
 143 soyacan diyi şey_ittim bunla geldile ḡapıdan. hā hā onla. bunla teze geldile daha.
 144 iyice ḡızana ḡada didim biraz yapıyım diyi geldim, gittiydim ben de tālyā. otlanıya.
 145 ḡız şeye didim gine ilac_atıvi didim *ercebe*, suvana. u cana su alıviyese sen ḡyıılara
 146 niye dutuyañ? u ḡadının fasilyeleri yakmış ḡırḳ ḡünlük fasilyeyi. daha böyle durardı
 147 fasilyeler. söktüler hani ḡuru diyi şey_itti. sóktüle. nası ḡüzel olduларıdı. bi de ḡúPre
 148 atıvidim yakında dóksün diyi. hiç ḡalmamış. biye yandım bi acıdım emmē otları
 149 yanmış. otla yanmış. canı sağ sen ḡyıılara niye dutuyañ? moturnan deḡi bi şey deḡil.
 150 fısısınan attı. ben bilmiyan. b_üzüldüm b_üzüldüm kine, fasillenin içinde şey ū
 151 sıyrımlı fasillenin içinde tikenli ottan geliyā undan da va öteki öteki ele batanla va.
 152 baldırcan otu. bürücük bürücük dökülüyoıla unla. bi bö_ece ne yatsu ḡılduḳ ne bi
 153 şey ittüK. beyle *yusuf* dayın beyle ḡollarının aḡrısına duramadı beyle. hava çekti
 154 bö_ece. u ḡaşları yaptı ya ben ḡarayı kendüm çektim. sen de maļları bekime
 155 şey_ittin. maļları ayaḳta ḡalmış yorulmuş mu. ayşam ekmej yidük. buļaşıḳları

156 burıya yıñdıysam hemen yāttım aşā. hıç ğaķmadım. yatsu oķundūnu bile bilmiyan.
 157 urdan sona u da gelmiş, yatmış. zabahtan *memetle* ķaldıdu kıız bizi. zabahtan
 158 ğaķamaduyduķ biz gine. vallāhi *memetle* ķārdında yiñice ğaķıyodum. yōķ yōķ çay dā
 159 *memetlēn* ķārdında biz yataķtayduķ. ben de sennen uğraştım bu gece üryamda. senin
 160 senin çok ğızdım bu gecē. şindi şey_itmīcen bi şeye aļuļa bi de. diyivimicen unu. ē
 161 bi şey diyemiyen kine. bilmiyan işte ben sennen uğraştım bu gece. ğözüm ğormesin
 162 diyan.. ğúnah diyan. *yusuf* dayım da öyle diya āşamdan. ameliyat olmuş didi. *yusuf*
 163 dayım da didi ameliyat olmuş diyi. ķafasından da bilmiyan. tümör. ķafasından mı
 164 oldu neyinden oldu bilmiyan. ğaçdır aşā da gidilmiyo mu. dün beyle içine girdim.
 165 undan sōna bu bacaklarım u ğadacık suya girdi diye ğopacaķ didim beyle. u sıra
 166 ikindüye yakın çok esti gine. biye ters tarafından estiydi. sōnadan aşā döndü. aşā
 167 dönüncek_ıyi. aşā dönünceğ_ıyi olıya. ğarasudan aşā ğuruncağ_urisğar iyi oldu.
 168 nāpacañ? bıldır sene biz de *memedinen* içine giriP de çekerdüğ ğuya. *alirızanın* ğú
 169 nünden bi fırtına gelividiyse... ēr u ğúnkü fırtına nasılıdı. *alirızadan* sōna bu taķtaļarı
 170 yuķarı ğaldudu beyle. u ğún çok fırtına varıdı. çeltūn içini temizlediK. undan sōna
 171 bi fırtına oldu. eve geldim āļlahım *hereze* tozu dumana ğatıya beyle. emme *alirızanın*
 172 öldü ğún bi kıyıya yıñıldı beyle. otu diyon, dē haļa ben yorulmıyan diyä. zevk viriya
 173 diyä. hā hā tabi tabi. *imine* ablam düşecēmiş *yusuf* gid_urdan dimiş. git başımdan
 174 def_oļ dimiş. şindiK böyle atacan gendimi dimiş. dūļa olmayıncağ_atılmiya. dā
 175 dün çektüK. dübenün yanına attuK. adayı dā dün çektüK. buın de burayı ayın
 176 doķuzu diyi atmadı. doķuzu. doķuz diyi atmadı.

-16-

Konuşan: Ayşe Kartal**Yaş: 81****Derleme Yeri: Kayaboğazu****Konu: Genel Sohbet****Genel Sohbet**

1 uygun değil. ğardaş bıldır değilise bu yılı uygun yapıvı. bi sene gelmeyivi,
2 ikinci sene iki senede gel. iki senede bi gel. bebeglerini de hePcene ağ da gel. beyle
3 didim hani. ondan sōna bebeKle burayı *boyabatı* bilmiyağa. hısım ağrabayı bilmiyağa.
4 kim babamıñ tarafı, kim anamıñ tarafı bilmiyađa. bizim *būlentın* dūęününde biz Őey
5 yaptuđ. urya haber vidük dūęünümüz va gel diyi. *ahmet* bizim hatta *cemil* amıcāñ
6 oğlu onun yanında ęalıřıyo, o Őeyse ęamyon Őeylerinde. u Şeyde ęalıřıyo. hanęıřudu
7 bilmiyon. ayru duran ellem. u eski evde duran bebek unun yanında ęalıřıyo. *memedin*
8 yanında ęalıřıyo, bizim *ahmedin* yanında ęalıřıyo. *musa* mı artuK neyise adını
9 bilemiyen yavrum ben. ondan sōna burıya gelmişle. geldile iyi iş de heme bebek
10 gelene ğadar elli kişiye sormuş. burıya gelince bebē içeri ğuyamaduğ torunu. Şey,
11 torunu yāni oğlanın Şeyini. yā bebek öyle bi yabancıluğ ęekdü. kim bebē selām viren
12 yok. hani işte bu benim ęardařımın bebeğ dicen sarılıyağa ağrabağa, hısımđa. hani Şey
13 diyağa bebek ęođ zorluğ ęekdi. bi daha gelecen. gelecen iyigine anlıycan hağa didi
14 gitti. gine gelinmiya işte. yā diyecēn geleceksin. gelecek bileceksin. bubāñ melmeketi
15 ziyaret idip gideceksin. iyiyi kōtüyü bilecen Şöyle. acıyı datlıyı bileceñ. yā bizim
16 şindi *cemilin* ğızları hemen hemen bilüle. biliyağa. geliyağa. ğötürüyo. yā getirü. yā

17 bi şey didim *nāciye* işte nerde. biye geldiymi ya şeyin mevtāsında geldiymi. hałam,
 18 hałamıñ hałamıñ meftāsında geldiymi. şeyin *çuķurhanda* hałam vardı ya. *emine*
 19 hałamın ğızı şey, deĝi deĝi unla deĝi. şey *çuķurhanlı, çuķurhanlı*. şeyiñ *cemil*
 20 amicāñ buba ğaynnası ya. ğaynnasına geldiymdin sen. hay yavrum didim çoľu çoću
 21 biye terle topła da gel bi kere didim hani. insan didim kóyün ortasına hiçbi şey
 22 buļamasa didi bi ocaķ yaķar durar bi gece. ben kóyün erkēyin dir insan bi şey di
 23 didim. aman deyze ben nāpıym gelin de diye hiç merā yokun. öyle mi diya? hē
 24 anañ tabi tabi. inşallah, inşallah, inşallah olur. işşallah, işşallah daha yúkú a daha.
 25 daha işi va. işi va daha yavrum. ğoļay deĝil ev geĝindümeķ ğoļay deĝil. benim *cemil*
 26 bu sene epey durdu. evi yeniden oñardı emme ev de ev dınecek hâl ğalmamışdı. yāv
 27 isan bu ğadar da nası bisli oľu. lan şu evde duruyon. kilidi, kilidini ben saā vidimise
 28 meselā bu evi oñarıp durmaĝ mı lāzım içine tepe tepe pisleyip de gitmek mi lāzım?
 29 yāv çoķ pislerimiş unla da yā bıraķ. vallāi bizim bebeķle ğine iyi saburľu heme
 30 *cemil, cemil* ne yapsın? gelip gittük, gelip gittükçene *cemil* de söyliyecēdi. o ğadar da
 31 hatıra baķmıycaķsın yavrum. şey *cemiliñ* ğayınçılıarı durdu şeyitti ya. unla
 32 ğuľlandı. arāziyi de unla eķtile, yidile. kimsiye bi dene vimedile. ekini şeye bölmeye
 33 ğoyduļa. ondan sōnacıma samanı samanlıĝa ğuyduļa. u evi de burdan bi ev gittük,
 34 baķtuķ u ğadının şeyiñ üzerine aşā ahlat sermişle. biķi bi şeyle sermişle. u taķtaļar
 35 ğúvermiş. abļa sen çıķmıyoñ mu didim abļama? ah abļam çıķmayın ğózüm
 36 ğórmesin didi. ah ğıymatlı abļam bıraķ ğózüm ğórmesin abļa çıķmayı. ben içinde ne
 37 oľdünü biliyon didi. biye de gelmiş de ğórmüşümüş. rezille işte. unların boķunu beyā
 38 haķadıcen diyi uğraştı. yā yaptıļa yavrum. deķlú durmadıļa. u evi yapınca *istanbuļa*

39 çektile gittile. u evi çoK ne zahmetinen yaptıla. ne zahmetinen yaptıla gâçak gândil.
 40 beyle bi tuhlaynan harcıman yapıp da paraynan değılidi. urda urda gâçak paraynan da
 41 gâçak va. ormancısı ayrı istiya; ağaç, keleste satanla ayru istiye; yapan ayru istiyä. yā
 42 ne çeKdile, ne çeKdile.

-17-

Konuşan: Aysel Günder

Yaş: 60

Derleme Yeri: Killik

Konu: Düğün, Kına, Akrabalıklar, Eski Âdetler, Eski Yaşamı ve Ailesi Hakkında, Cenaze, Asker Uğurlama, Oyunlar, Ailesi Hakkında, Tarım, Yemekler, Tatlılar, Yağ Yapımı, Köydeki İşler, Eskiden Köyde Yaşanmış Bir Olay, Hayvancılık, Tarım, Yemekler, Kına Gecesi ve Kıyafetleri, Günlük Sohbet, Araç Gereçler, Yemekler, Genel Sohbet

Düğün, Kına

1 ağa dirdúk gârdeşlerimize. óyle dinürdü eskiden hani. eskiden gelin alanla
 2 atınan giderdi. gel otu yanıma. atınan giderdi. deri botuña sâdiç görlarıdı. sağduç
 3 meselâ yantaşı. yanibaşına bi_eline böyle yaPışıldı ya. Kardeşi yapuşudu. damat o
 4 gún sıra giderdi ya davara giderdi. bunla ha ya. ben elli altmış varın. altmış neyi
 5 varın ben. hē gösterme hē. şindi meselâ ki bi kız nişanlandı. bi kız nişanlanınca
 6 dereyi depeyi nişanlı gúz için yaratmış *allah* dirleridi. gâçarlarıdı. dúğün olunca da
 7 dúğünüñ oľudu. gece dāmat gelinin yanına ahşam oľmayınca girmezdi. o zaman da
 8 ne_iderlerdi? camide oqurła. oquyarak ilāhiyinen gurlarıdı. bi sâdiç görlarıdı o gece

9 yanına. sādūçiyi misin diyi sorardı. Sabahlayı oľudu. Sabahlayı geç zaman harmana
10 gelini dikildilerdi semeT yaparlarıdı. ordan gine aħşam oľunca o ğünkü semet sağdan
11 soľdan gelülerdi semede. dúğún oľudu biterdi işte. öyleydi evelki işle.

12 yemeKle kazanlarda keşkek büşürüleridi. pılaF yaparlarıdı. ya bi maľ
13 keserleridi. bunlar böyle işte hani. çalğuç tabi davuľ dólúdü. oynarlardı adamla. o
14 ağşam ğına yaķıldığı ağşam gide. ğadınla da şindi ğınayı yaķtuķları gece giderlerdi. o
15 gece ğınaevinde oynarlardı. ğınayı yaķarla gelülerdi. ertesi ğún de gelin çıkardı.
16 gelin çıkınca o ğún de şey de daha ertesi ğún de semet oľudu. harmana ğótúlerdi
17 gelini. gelini harmana dikerlerdi. o etrafındaki kóyle hep semede gelüleridi. işte
18 böyle semed dirleridi eskiden. şindi yoķóyle bi şey. hā ordan gelin oraya gelince
19 gelini o gelen semeTçilerin geçle senin gibi ğızla mesela geç gelinle gelüleridi. gelin
20 onların kimisinin elini óperdi, kimi bi öyle o ğúnkí de öyle geçerdi eskide. şindi
21 böyle bi şey yoķ tabi. gelini şindi burdan getiriyon, ğuyuyoñ. bitti işte. ya ya işte
22 evelöyleydi.

Akrabalıklar, Eski Âdetler

23 meselā abimgilere, ğardeşimgilere , ğardeşimgilere mesela ğardeşim dinüdü,
24 ağa dirdúk kimisine. yaşluľlara emmi dirdúk. yaşlılara deyze dirdúk. biz böyle ben
25 başka bilmen yavrum. yā daha benden iyi bilenle oľcaķ ğonuşacaķonla işte. yā hā
26 amcam meselā amca dirdúk. amcamın hanımına yinge dirdúk. ya öyle dirdúk. öyle
27 işte. hanı şindi ābimin hanımına gine yinge dirdúk. gendimizden böyüKlere emmi

28 dirdúk, dayı dirdúk. bizim öyleydi tabi. şindi buralarda öyle bi şey diyemesin.

29 herkes şindi gendini gendine çekíyo. yaşımız da va tabi herkeze dinmiyo.

30 kóyde bi büyük geçeke desti arabasu gelü. desti arabasıñın óñünü kesmezdúk.

31 cúmaydan çıkardı u adamın óñünü kesmezdúk. biz dikilüdúk_u adam burdan

32 geçeke. gine bile ben yolda bi şindi bi araba geçiyâ, tanıduğ geçiya, ordâ dikilürün.

33 hâ dikilürün yani çarşuda da dikülecek hâlim yok şindi. biliyon mahallede, mahalle

34 diyince *haTıca* ğarının ğocası şurdan geliyo. *mervenin* bubası arabaynan geçiyo.

35 dikilecen ben orda illa ki. o arabanıñ óñünü ben kesip de geçiviyn dimen ben.

36 desteyi arabaya ta_ordan ğuyyon. desteyi ğuyyon deste geliyo ókúz arabasında.

37 ókúz arabasıynan gelince o desteñin, arabanın óñünden geçmeyecen. deste arabası o

38 ğún geçtin ki deste arabasının óñünden geçtin ya ğızım o araba orda devrülüse vâ

39 filancanın gelini benim arabanın óñünü kestiymi, araba devrüldü işte. o da ğaynatān

40 ğulaına gelü. ğaynān ğulaına gelü bunla. yā eveli öyleydi. şindi kimse kimseyi

41 saymıyo. tabi eskiden öyleydi. ya işte öyleydi.

42 bi kıızı nişanladım. taķıP iderledi. iyi mi diyi? iyi mi diyi? tāķıP_idince de o

43 ğızı nişanlusundan ğaçardı. dúğún olmayınca ğörmezlerdi birbirlerini. öyle elin

44 insandan gine ğaçardı. yāni öyle eskinin işleri. ya. şindi böyle ya. değúşúk tabi tabi

45 de yani öyleydi. bi nişanlı deK gelip ğörse ğız böyle pusuK durardı. hani böyle

46 geziyin tozuyn yoğudu. şindi hiç çocukla gendi bēniyo, gendileri geziyoĝa, tozuyoĝa,

47 anlaşıyoĝa. eskiden böyleydi ğórdūm bu benim. ben başķā tābi tābi yavrum tabi tabi.

48 öyle işte.

Eski Yaşamı ve Ailesi Hakkında

49 ben benim beyim ittiba *istanbul*dayduk. biz *istanbul*dan da işte anası ölünce
 50 ben bi evin bi geliniyin. benim elim meltim yok. o da anasının cenāzesine geldi. *di*.
 51 beyim de ğazā geçüdü. Kaç sene oluyo tē otuz seneyi geçti. öldü hē. sağ ol ğızım. hē
 52 tabi öldü. öldü o ğazādan o zaman o zamana dört tene ölü çıktı. bu *benğubelinin*
 53 başında ğazādan giTTi. āmin yavrım sağ ol. işte böyle. ya biz kóyde durdum bi sene.
 54 bi sene kóyde durdum adam ölünce. bi sene sona da altı çocüm va, iki kızım iki
 55 damadım va, üç tene, üç tene de oğlum va. üç gelin va işte. gelinimin biri orda. biri
 56 de *erbāda*. öğretmen Kēndüsü. Kēndüsü polis oğlumun gúcúk oğlum. bunla böyle
 57 işte. iyi ben gelinlere ne idin? ben burda duruyon. gelinimin büyük gelinim üstte
 58 duruyo. gúcū de işte evini yaptırıyo. ben kimsenin bek yani bi arada on sene durduK
 59 burdakiylen. on sene durduK. on sene sona gúcú ortanı everdúk. şimdi de ben ayrı
 60 duruyon. kimsiye ğarışmıyon. burıya giriyon çıkıyon yañınız işte emme yanıma
 61 geliyoğa tabi. geliyoğa hā geliyoğa. böyle işte. yā birisi biri belediyede çalışıyo, birisi
 62 de demür doğramacı, óteki de en gúcúk de polis. şeyde *erbağda*. *erbağda* yaptı bi
 63 sene mi ne. şimdi *toKatına* geldi oranın *toğatta* ya. böyle işte. hē herkez gendü
 64 şeyinde. işte ben de burda ya.

Cenaze

65 şimdi cenāze çıkan evde şimdi óyle deĝi. eskiden kóylede cenāze çıkardı.
 66 cenāze çıkınca o evden yemek yapılmazdı. kóylü eskiden Kālabaydı. kóyden yemek
 67 getúrüleridi. o evden bir su bile ğaynatmazlarıdı eskiden. şimdi cenāze ğalkınca

68 çarşudan ya eKmeK bide yapturuyoĸa gótürüyoĸa. cenāze koyunca kóylede kimse yō
 69 ya. bideyi de misavire daıdıyoĸa. cenazeyi de ĸoyuyoĸa geliyoĸa. eskidekin gibi deil.
 70 Ÿindi böyle. ya. yoK öyle bi Ÿey yok. yok. iŸte ĸırkıni oĸurĸa, oĸuma yapturuĸa evde.
 71 bunĸa va. sen de bilisin. buradansın sen *çuĸurhandan*. he bilmeyoñ ha ya. tabi tabi.
 72 iŸte cenazeyi burdan aĸu gider. bi yaĸının da Pideyi yapturu. cenazeyi ĸor. orda da
 73 bideyi daĸutuĸa. millet daĸıĸu. evine de bi hoca getürü oĸutturusun. oĸutturusun. o
 74 da kendi Ÿeyine ĸırkıni oĸutturusun öyle. ya. kóylede de óleydi. kóylerde mesela
 75 kóy evden yemek çıĸmazdı. kóyden millet heP yemek getürüdü. dā eskiden de
 76 misafir gelü camiye. camiye misafir gelince heP cumaya, cumaya olmasa da bi
 77 misafir gelince heP evden yemek giderdi. o camiye baĸarĸardı kóylerde. Ÿindi
 78 camiye kóylerde misafir de gelse kimse kimsēye baĸmıyo. eskiki gibi deĸil. misafir
 79 de gelmiyo zatti. herkez ĸuĸuz arabasıyna *boyabata* geliyā gerisin geri gidiyo. eskiki
 80 deĸil Ÿindi. eski zamanĸa bitti ĸalan ya. tābi tābi ĸızım tābi. öyle iŸte.

Asker Uĸurlama

81 asker uĸurlamaĸa biz burda aynı bi dūĸun gibi yoĸluyoĸa. bizim orda öyle bi Ÿey
 82 yoĸudu eskiden. asker gider gelüdü. mesela ki hazurluĸ yaparĸardı. askeri yoĸlaĸadı bi
 83 eline ĸına yaĸarĸardı. öyle yoĸlarıdı. burda dūĸun yapar gibi yoĸluyōĸa. burasını ben
 84 óyle ĸórdüm bilmēyon. ben gendi bebeKlerim de bubaĸarı yoĸudu. giTTile geldile.
 85 öyle iŸte.

Oyunlar

86 gúçūke biz gúçūke biz çocuuduĸ. cizĸú cizerdüĸ böyle. bi de bi Őyle aynā
 87 yapıyoz diyi yapardūĸ. bi daŐ ĸorduĸ ortasına böyle hoplarduĸ o cizĸúñün
 88 içinde. bi de ĸuyu eŐerdúĸ. o daŐtan ĸúzel daŐları ayururduĸ. ĸuyu oynardūĸ. bizim
 89 isimleri böyle ĸúćúĸ ĸúćúĸ eŐerdúĸ böyle yeri. böyle böyle böyle eŐerdúĸ. Őindi
 90 unuttum iŐte. o daŐlardan oyun oynardūĸ. saĸlanmac oynardūĸ. onu da birinin böyle
 91 ĸóznúñü ĸapaturduĸ. saĸlanuduĸ biz de. ĸalanı arayacaĸsın da bulacaĸsın. eĸer o
 92 saĸ... ĸóznúñü yuman aynı da birisi sobe dirse o bi dā yumacaĸ. yā o bi dā
 93 yumacaĸ oraya. hē onları oynarduĸ işte. neyi? ya. Şindi cizĸú cizerdúĸ aynalı
 94 cizĸú dirdúĸ ona. he böyle yapardūĸ. burada bóyle çevúrudúĸ. aynası dirdúĸ. Őöyle
 95 bi daŐ ĸorduĸ ayāmızınan kaĸardūĸ. sen de bilúsun belki de. hē Őindi o daŐı ĸorduĸ.
 96 eer o daş Şindi bu cizdúñmüz cizgiye gelúse o çıĸtın dirdi. bi dā sen bi dā óteki oyun
 97 oynayacaĸ. óyle bi cizĸúlü oynardūĸ iŐte. yā óyle yaparduĸ iŐte biz. yā gelin
 98 yapardūĸ birini de yazma baĸlarduĸ böyle. gelin biz de bi Őeyler çocúñ iŐte
 99 bilmiyoz a. gelin yapıyoz diyi Şeyden cevúññ yapraĸlarını tikenlerinden súslerdúĸ
 100 onları. gelin oynarduĸ işte.

Ailesi Hakkında

101 kóy yerlerinde burada biz u zaman biz boyabatta deıldü çocúĸlúñmüz killikte
 102 geçti. óyle oynaduĸ. killik kóylúñün hē. killiktenim. ya. óyle işte. benim kardeşim biz
 103 iki ĸardeŐúñ. üç tene ĸardeŐim varıdı. biriñnen ana baba bir, üç ĸardeŐimñnen de ana
 104 babamız bir anamız ayruydu. onlar öldüle. iki ĸardaŐ ikimüz ĸalduĸ. başka yok

105 bizim. o da *anḳarada*. o da şöyle hani bubam benim ölmüş. ben bubamı hiç
 106 tanımáyon. bubam ölmüş. bubam ölünce tanımayınca da dutmuş anam evlenmiş. unu
 107 da deyzem evlatlık diyi almış. çocū olmuyomuş. almış gitmiş. *anḳarada* evlü
 108 gelünleri melünleri va. o benim bêyúum. işte bizde bi şeyler oluyo be yavrum. yā yā
 109 óyle gúnümüz geçti işte. bi de anamın burdan iki gızı olmuş. biri *almanyada* biri
 110 dayımın gelini *anḳara*, *istanbulda*, biri de *almanyada*. yalnız onların anadan anadan
 111 úveylik oluyo da bubadan úveylik olmuyo. bubadan olan ğardeşlerim de öldü. bi biz
 112 ğalduğ ikimiz. öyle işte. āmin.

Tarım

113 *killúk* kóyünde şindi eken yoḲ_emme arpa ekilü, fī ekilü, buğday ekilü,
 114 fasille ekilü, patetis dikilü. ğalanı işte pancar ekilü. bunla ekiliyo. yani bunlar
 115 ekiliyodu. şindi hīÇ kimse bi şey eKmêyo. yā fī. böyle mała virüle. mała virüle, fī
 116 otu dirle. işte fī otu dirle. belki de çocuklūndan bilüsün_o yandan. mesela davar
 117 beslesen davara, şeye de meşē yaprağı keserle getirile. dađ onu ğuruduła şeye
 118 samanlā dikerle. onu yidürüle geçilere, ğoyu... ğuzulara oT ğuruduła. samanlā
 119 ğuyarła. işte bunla yani kóylerde. ya. ğoyun beslêyen ğoyun besle, geçi beslêyen geçi
 120 besle, mađ olan ğara sūr, manda besleler. kómúş, kómúşe manda diyołar_a. ekseri
 121 kómúşümüz vadı bizim. eskiden dam doğuydu kómúşünen. bóyle bóyle gún işte. ya
 122 ğıyıların şindi ekin ektiúmüz tarłalarıñ sułularını bütün biçerdük getirüdük. o otu
 123 ğurududuđ. samanlúa ğuyarduk. samanlúқта da bi de ğyarduk. samana ğatar mała
 124 viridük. yā sen belki çocuklúқта oğurken bilmesün. bilüsün be *çuğurhanda* da

125 ğıymışladı. hiç ha ya. hē onun_üçün bilmiyon yavrum. o oTları ğúzel ğurutacan.
 126 fi_otunu da biçince tarlada ğurutacan. orayadağları da ğurudacān. sırtına ardınıp
 127 getirecēn ya ókúz girmese. ókúz arabası girmez. zati ókúz dünyadan ğalğtı. ğalanı
 128 onları samanlua ğuyacan. ğışın da onları ğıyacan samana ğarışdıracan, mała getirip
 129 virecen. ya bunla oluyodu. şey derledi ğoyunları ğırğarlardı şeyden darağdan
 130 dararlarıdı. onları eğirülerdi. çırkığlarda çırkığlarda bazı kere televizyon ğósteriyo
 131 öyle şeyleri.onları eğrile çuğ çuFağ yaparlarıdı onları da. öyle işte.

Yemekler

132 yemekleri kóylerde fasulyası olū, patatesi olū, úrúnü olū. eKmeK yapar,
 133 fasulya bişirū her şeyi... bi da odun ğorla böyle daş Toprak daş vadu. onda eKmeK
 134 yaparla. içi yağlu yaparla. daşa dayaalu kútúğe tavalara çörek yaparla. üstünü sacman
 135 yağarla ya. sacı yağarla, altında üstünü altına da K̄or iderle. altı altından bişer, üstü
 136 üstünden bişer çöreın. ya.

137 keşkei keşkei önce yığarsın. ğúzelce yığarsın, ğaba ğuyarsın. o çölmeKlerde
 138 bişerdi eskiden. çölmeKlerde bişince az bi salçasıynan tereyağını da ğatınca bi ğor
 139 çekerle. ğora oturTuğa onu. o hem orda şindi ğabarı ğabarı. keşkeK ğoron üstünde
 140 bişerdi. ya ister öyle yağlu yi ister ayranla yi. öyle yani kóyün şeyi. mağarna keserle.
 141 bu_orde kimi yerde *çukurhanda* ulağ diyoğa, bizde peş dirle. böyle keserle, böyle
 142 keserle oña peş dirler. burda da ğulağ dirle. onu soğanlu yaparla öyle işte. ya. işte o
 143 mağa... sultān diyo, ğulağ diyo oña. bizde de o mağarnıya böyle dar keserle. oña da
 144 peş dirüz biz. ya oña mantıya dimezle. mantıya mantı dirle. o bi de bi şöyle piroğ

145 dirle. şöyle içine soğan görle. şöyle dürerle. piroh diyidi onun adı. ya onu da öyle
 146 dürer ona da yine aynı. kimisi ğatınan dürer, kimisi soğan, yımırta, ğıyma dürer.
 147 bunla işte.

Tathlar

148 tatlı olarak herif saÇda eKmeK börttürü. mesela ki böyle ramazanlarda neyi.
 149 diğér zaman da yapan yapar. onu incegine hani hazır ğadáyif alıyoñ. kóy yerinde
 150 şinci *boyabata* gelinmezdi her zaman. onu incegine keserlerdi. ğadeyif onu ğúzelce
 151 tereyānan harmanlarla harmanlarla, böyle bi şeynen böyle cêvizi görle. içinde böyle
 152 ğıvırılı. ğıvırınca böyle toPaK toPaK böyle ğúzelgine emme. tepsiyé dizeceñ onu.
 153 furuna ğo, ğızart. şelbeti de ğaynat. onun depesinden ğuy cêvizi şeyi. ya tabi onna
 154 öyle. onu yaparduk bizim burda gelüp de eskiden. tabi burda biz çoK oluyo ben
 155 *kiliK*den çıkaı. onu *boyabaTT*an ğadeyif gelmezdi bize Pek. ğaynatam getirmezdi.
 156 biz öyle yaparduk biz. o şindik ekmei börttürüdük. onu keserdük gine kóy bórei
 157 yaparduk. kóy bóreini içilúklü yaparduk. siz bazı yer bilmez unu. onu ğúzelcegine
 158 tereyağnan yaparduK içinin soğanını gine yaparduk. bi eKmeK tePsiye ğorduk. ya
 159 ortasına içilüñü ğördük gine bi eKmeK ğördük. diyin ki on eKmeK ğödum. fırına
 160 ğördük. üstünü de südünen neyi şey iderler. furunda ğızarduduk. o da öyle oldu
 161 işte. bişmiş eKmei bişmiş étten de bişmiş börek yaparla. bi kaba süT ğuydun. südün
 162 içinde biraz yağ ğuyacan. yımırtaynan fırçaynan ne şeyi... bişmiş börek de öyle ğúzel
 163 olu yapınca. biz işte ben kimisinde unuduyon tabi. ben çoK oluyo çıkaı ben
 164 *killik*ten. az olmadı. işte bunları biliyom ben.

Yağ Yapımı

165 yayım yayıū eviñ óñúndeydi. belki de górdún mü ne biyin. tam ğaynnamın
 166 ğúnúnden yayım yayıuna böyle şeylere yoğurtları çaldıduķ. yoğurtları çaldıduķ.
 167 kómúşün zamanı o yayuğa ğuyuludu. yayū temizce yıķayacan emme. fişşeynen yay
 168 aļļah yay. yay aļļah fursünün üstüne yay. ya alınından ter çıkacaķ ya yayıktan yağ
 169 çıkacaķ. ordan sōña yağ oludu. o yağı ağā ğab varıdı bi de ağaÇ kebÇe. onu
 170 ocaKda ğaynarlayacañ yağ sarmasın diyi . yağı alacañ temizce yıķayacan. şindi hazır
 171 makine. ondan sona temizgine yayıp yayıu da yuyup ğoyacan yerine. bunla varıdı
 172 eskiden. tābi tābi vaļļahi bi ben zayıfıdım da, vaļļahi böyle ğızım ğoļlarım ğırılıdu
 173 yayaka. yayacañ, yapacañ bi de ğaynar aTTumazlardı erimesin diyi. yağı fazla çıkısın
 174 diyi. ğaynar atunca yağ erir. ğaynar atmıyacañ da kenerine az atacan. yaya kıatacan
 175 onu öyle yayarlardı.

Köydeki İşler

176 ē dama birümüz yerimizden ğalķardıduķ dama yarısıduķ. o dama yağ yundu.
 177 evel böyle sabun ğuymazlardı buļaşuKlara. o tereyağları aķar giderdi. hem böyle
 178 burada mutvak nerde. kóşeye kúl çekecen. köşede buļaşuķlarını yıķayacan.
 179 çölmekleri de yıķayacan. yanı başına dōru kúlleyecen onuñ üstüne ğoyacan. orda bi
 180 çölmeK ğoyacaķ yer varıdı. ōna sona o dama gidecesin, altlarını üstlerini
 181 ğuruļayacaķsın. malların óñünü temizliyeceksin. ondan samanlarını vireceksin.
 182 yollarnı yullarnı öylen gine suļayacaķsın. işle çoğudu. beş daķķa duran youdu. yā
 183 öyle zorudu kóyün işleri. yani şindi milletin ğalanı hani maļ beslese bile ya çoban

184 dutuyoġa ya bi Şey_idiyoġa. deminle Őahinle gitti. belki Őahinler de ġonuŐudu emme
 185 gitti o biraz önce. onların küspe damı va yirrende. ya vallahı. onların maġı var. onġa
 186 daha iyi bil. tabi  böyle eziyetidi bizim iŐlermz. suġa da bi de Şindi suġa köyde
 187 yaŐıyanun evde suġa bi de dıŐarıdan gelüdü. suġa yaġınıdı. bizim eŐmemiz emme
 188 ġetmeynce de bulunmaz su. Kelkek kelkek dŐurduġ. kelkeynen suyu y eve.
 189 Şöyle kfaġarnan suyu dŐurduġ. bi de aġac_oluġ varıdı. aġac_oluġ. aġac_olu
 190 doġduruyoduġ. aġac_olu doġdurunca bi de unun üstüne bi bez rterdik. altına toz
 191 toġmasun diy.

192 yazın soġuġ_olu. buz gibi oġdu o su oġda. ya aha öyle öyle ġnlerimiz
 193 geġti köylerde. ya. tabi Şindi ġenle ne bilecek? bunlar benim anġaTTuġlarımı
 194 bilmezle bile. y zorudu hani bi de keşik ġderdik. on ġnde bi keşik gelüdü. köy
 195 ġalaabaydına. zabahġayı maġı savarduk. aġŐam maġ gelüdü. Şindi keşik yok. köyde
 196 insan yok. maġ da yok zatti. keşik ne bġn Şindi on ineġim varısa saġa ġatıyon. sen
 197 u ġoca köyün maġımı ġdyon geliyon. h tabi. sana on ġn duruyo. sana bi keşik
 198 varu. böyleydi işte. y bu ġada biliyon yavrum.

199 elişi yapan oġudu. ben ġazaġ mazaġ rerdim bebelere çoraP moraP emme
 200 beK ince işten beg hani köy yerinde ben de bi de bu anasız bydm_. beg
 201 onġadan anġamayon. köyde geriki Şeylerden anġıyoz tabi. ya. kilim, ul doġurlardı.
 202 ekini yikarġardı. harmandan ıkıyoġ_a ġalan o ġıŐ yiyeceini ekini yikarġardı.
 203 sırtımızda dŐurduġ_o ekini. harmana sererd_o ullara. iki ġnde ġurududuġ.
 204 bi de eve dŐurduġ. bölmeye ġuyarduk. bölmeden de bi oda ufaġlarduk, deġirmene

205 gótürüdü. ókúz arabasıyla óğúdúduñ. maļların yağını da ayru úğúdúduđ. gendi
 206 yiyeceñi de ayrı úğúdúduđ. bi de elekle vardı. eleklerle tağır, tağır, tağır
 207 elerdüK onları çörek yapacauz. şinci hazır un geliyo elekten birden geçiviyo.
 208 incē elekten tağır tağır geçireceúz de onu mağarna keseceúz, daha gúzel olaçağ.
 209 ince o incenin kepeñü de maļlara virüduğ, yaļ iderdüğ. işte bunları biliyom ben.

210 oğula gitmedim yavrum. beni kim yoļlayacađ? o zamanlarda kóyde varıdın
 211 emme bende *ğuran* öyle namaz surelerini biliyon da fazla bilemeyon. ya ben ana,
 212 anam, bubam yoğudu. ben biraz bi de ben dayımın yanında bēyüdüđ. benim bubamı
 213 hiç Tanımıyon. bağtıla bağtıla. dayımın bi de dayımın bi kıızı va ikiz gibi bir
 214 böyüduğ biz. ya unun u da *istanbul*da. ben bubamı hiç tanıımıyon. anam da evlenmiş.
 215 anam mı? sen şindi belki sen gömşu daúrelede anamı da hiç böyle can ğaynatmazsın
 216 ha. hayındur. hatuna anamı da anamı da öyle biliyon. çocúđa ğoymuş gitmiş bizi. ya
 217 öyle öyle ğúnümüz geçti işte. yā tābi yavrum tābi. e çocuuduğ. maļ ardına ğatıvı,
 218 davar ardına ğatıvı. öyle böyüduğK yavrum.

219 ya bu evimiz de yoğudu işte. soñadan yaptuduğ bu evi de, adam ölünce. bi iki
 220 maļumuz vadı. bi sene durdum. bi sene sona da geldüK işte burayı aļduđ. buraya
 221 yerleştük. üç tene... ortada en ğúcúđ oğlumu da öyle biraz oğuttum işte polis oldu. o
 222 da öyle gitti. beriki de belediye ğuyduğ. ya işte cenabı *aļlah aļlahın* yoļuna yöru de
 223 diyile ğúcúñún yittiü ğada *aļlah* da sana yardımcı oļu diyile biliyoñ mu ğızım? biz de
 224 *aļlahın* kimsenin bi şeyine de ğarışmıyoz. kendi hâlimizdeyiz biz burda işte böyleyiz

225 biz. ya ya. hiÇ_evim mevim yoğudu. bu arsa bile yoğudu adamın öldüğünde. ha
226 ondan sona burda bi sene durduK.

227 bi yaşlı ğaynatam vardu. bi tek gelin benim. gerde görüm bi şey yok. altı
228 görümcem varudu üçü öldü. üçü va. ondan sōna bi sene didim buralada bi tek_ev
229 yoğudu. bi geldük buraya kirada durduK. ğaynatama didim ki ben burda ğorğarın
230 didim. duTTu orda da demür vardı. ğaynatam bu demürlerü daKtuK ğorğarın diyi.
231 tabi o zaman daha gencidim ben. şindi yaşumu aldım başumu aldım. eve geldük bu
232 ğorğmaduK daha. hiÇ ğorğu gelmedi buralarda. yā *allah* yardum itti. buraya bi
233 geldüK_üzüyet çekmedük hanı. cenabı *allah* bebeklerimi büyüttüm. öyle böyle
234 çalıştıla malıştı. bĭ_kĭ de işte öyle ğunümüz geçti. gine de iyiyüz işte. *allah* herkeze
235 iyilüg visiñ ğızım. *allah* hep óñúñúz açıK_ossun hepinizin. bi insan bi insan hep
236 gendine müslüman olmayacak. herkeze müslüman olacak. hanı çok çilele çektüüsêK
237 de irātız yine de. ya öyle işte. öyle yavrum.

238 túrküler sóylerdük işte. túrkülē bĭ_kĭ şeyle sóylerdük_emme unuTTum
239 giTTim ben. hanı yā eskiden māñı atarlardı tārılaada uzun uzun bağırlardı. şindi
240 tarlıya gidilüdü de bi_ay oraK çalıñudu_ama bir ay... o sen orāı bilmezsin bi yol.
241 biliyin mi? oraK orāınan oraK biçilüdü. gecı yatsıdan soña heP ğadınla bi araya
242 toplanulardı. hep bağılaaK gelülerdi. yoła, yoła dōru túrkú söylelek māñi söylelerdi.
243 tabi soñadan tırpan çıKtı, tırpannan biçtile. tırpanan biçtile. ardından deste yapTuK.
244 dırmıK çeKTüK gerçek. dırmıK çeKTüK arabaya. çok deste_ğuydum adam gibi. ben
245 işte arabāñın_ústüñü beceremezdim. ğayatam çıkardı ben de meÇmúr desteyi

246 aşāıdan vimek Sorunda ğaludum. desteyi ben viridüm, dırmık çekerdük. şindi tabi
 247 öyle bi şey yok. yā öyle işte. zordu, zordu. sen bi görseñ yavrum. diyilerdi ki
 248 ğurbetten gelenle şey diyilerdi. ğurbete gidenlerin diyileridi bi ğişi çalışıyo. çolūnu
 249 çocūnu doğuruyo dirlerdi. ben bunların çocuĶluĶdan öyle ğulaĶ virdim. burda dirdi
 250 bi ev_iki_ınsan çalışıyo dirdi. bebēıñ didi başımı ğuyun yaşıyo çocūn dirlerdi.
 251 ayāıñı yel yaşıyo dirlerdi. ğurbete giden ğurtuluyo dirlerdi.

252 daha eskiden de ğúPre de yoğudu. şindi ğúPre atınca dolu dolu ğuyuyoñ
 253 buğdayı. hani biçeledi, biçeledi, deste yōudu. eskiden ğúbre yoğuĶa ben bilirin ki
 254 kendim görmedim emme Ķıt biliyon, çaruĶ giydüklerini biliyon. maĶın derisinden
 255 eskiden yōuduna bi maĶ ölünce onun derisinden çaruĶ dikelerdi. dayımın gelip de
 256 köşede çaruĶ giydiüñü biliyon. çarıū şindi bilir misin sen? eşitmessin, bilmessin.
 257 nerden bileceñ yāvum. dā yeni yittin ordan o maĶın kómüşün derisinden ya bi maĶ
 258 derisinden bi ayaĶĶabı bulmuş gibi gelıñıdi.

259 bi de furunlu zobaĶa bile yōudu. bu furunlu zobaĶa bu kóylede var_a. ā şindi
 260 bazı burda da va avlede. o furunlu zobaĶa yōudu.. soñadan çıktı o furunlu zobaĶa.
 261 zaman geleceĶ ateş evin içinde yanacaĶ dirleridi. hāĶat da zaman geldi bu furunlu
 262 zoba çıktı. evin içinde çóreĶ_oldu. zobanın altın, tencerenin altı is olduysa oldu,
 263 kenarları tertemiz oldu. öyle millet bi yol da öyle alıştı. şindi kóyler ğasaba gibi.
 264 hePisi va kóylerde de. buĶuşuĶ maĶinesine varınca_ada, televizyona varınca_ada,
 265 ğoltūna varınca, milletin dayalı döşeli evleri va. ya öyle. şindi kóyle de aynı bu
 266 boyabat gibi.

267 yā. eKmeK yok_eKmeK bi tekne hamur yuñuruduk. yok_ekmek işte bak
 268 şindik, bi şöyle gúÇúk gúÇúk ersin vadu. ersinne bölerduk, pezilerduk. pezilerduk bi
 269 direK_eKmeK yaparduk. yok_ekmek onun altına da bi çórek yuñuruduk. ayriyetten
 270 yuñuruduk o çörei. o çörei pèzilerduk, tekneye ğatardu. sacın altına ğorduk. toprā
 271 ğorduk. o sıvanmış toprā üstüne de ateşi yağarduk. aynı furun ekmēi gibi bişerdi o
 272 da. ya. bunları yaparduK_ışte. ya.

Eskiden Köyde Yaşanmış Bir Olay

273 vallāi daha eskiden bizim kóyde oldu bi olay. ben burdaydım. böyle bi şeyden
 274 iyice de bilemeyon. bi adam iki_Kişiye öldüdü daha eskiden. epey oluyo. benim
 275 bebeim ufāidi oldu o olay. ğalan ğadından ğadınıñ dili mi durmamış dirle. bu
 276 muğdarlık olaylarından biz bi şeylere ğarışmayuz. benim şindi bi huyumuz vadu.
 277 bizim rahmetlik hocaydu benim. bi oyun va mı? bi yere nerēye atarsañ_at, ben
 278 şırıya attım dime dirleridi. biz öyle şeylennen PeK_ilgimiz olmaz. biz bi yere
 279 oyumuzu virecek miyüz, virüz. bi yerde_añmayuz oyumuzu. bunlar da kóylerde mü
 280 ğdarlık oylarından moylarından bi şeyler ğaç sene_vel oldu bi olay. yā bi dā da bi
 281 şey yok. herkez kendi şeyin kóye de gitseñ yavrım bu dilini dutacāñ. kimsenin bi
 282 şeyine ğarışmayacāñ. nerede olusa olsun. filān bak ben ğaç senelerce burdayım ā
 283 ğoñşularımıla ne ğada iyiyiz biz burda. yā kimsenin bi şeyine ğarışmayız biS. hani
 284 şindi bazı ğadın dir ki, ğız filān yire virelim_oyumuzu. fişman yire virelim.
 285 çeşmelerin başına varūla, böyle dediKodu yaparla. biz onlardan ğarışmayız öyle
 286 şeylere. o sene oldu işte onlān dā iki ğız iki_oulları vardı. kızının biri gelin olmuştu,

287 biri bekârıdı. o da evlendi. bebekle de evlendi şindi. her tabi evel oldu. başka bi şey
 288 yok. Kóyümüz aşında iyi bi kóy. iyi bi kóy diye de çeltúklü değil, dağ kóylüü
 289 emme dā_ovası da iyi bi yer. hē çayır çimen.

Hayvancılık, Tarım

290 şurdā *tecir* neyim vardı, *sultanın* akrabası oluyo. ā hep maşını kúspe damı
 291 vadu. gider o bizim ...*kayıt bozuk*... maşı. oraya yer çéúrdü çoban duttu orda. *killiK*de
 292 maş yok zāttan. ō_orada besliyo maşları. kóy iyi de tābi millet maş beslemiyö şindi.
 293 şindi şöyle geliyo emeKlüle geliyo. herkezin bi_emeKlü parası va. emeKlü parası
 294 öldü_úçün milleT beŞlemiyö. rātına başıyo gediyo. belki şuraya iki poP fasuļa
 295 dikerse taze alıyın yiyin dirse o va. başka bi şey yapmıyoļa. öyle bizim işte kóy.

Yemekler

296 çorbaļa tārānā yaparız. tārānyī rinde geçirruz, vururuz bi yol. o tārānyı
 297 yuñuruķa tārānyā tārānā otu ğataruz. o doļak. oñun soanını domatisini onları
 298 ğataruz. ondan sona o biraz eĝşidi mī hamurunu yuñurruz. hamur da úç ğún durar.
 299 bir hafta soña onu çıkarruz. harmanda geçirruz. eleKden geçirruz. ğuruduruz, yerine
 300 ğuyaruz. buļgur ğaynaduruz. buļguru şey_iderüz ğazanlarda ğaynadüduĶ_esKiden.
 301 şindi kim ğaynadiyo buļguru? ondan soña ğurudüduĶ. ğaynatınca o buļguruydu
 302 kóyün dibeKleri vardı. toĶmaĶļa vardı. kóyün dibeKlerinde dóverdúk. el
 303 deirmenleinde de çekerdúk. yā böyleydi işte. yā aha bunları böyle yaparduk. duzu
 304 eskiden duz youdu. ben duzu bile daşta çektüümüzü biliyon. daşda duz ağır duzu dā

305 zor. gine õ şey bulğur tez döner yā. bunları böyle yaparduk. ya. kóyün işleri zor tabi
306 yavrum. gólay diyi bi şey yok.

307 ā pi pancar eKsen meselā pancarı sıkacaK_olsañ pancarı soyacaKsıñ,
308 temüzlüyeceksıñ. ğazana ğuyacaKsıñ. ğazanda sūyu sararacaK ğazandan alacaKsıñ.
309 bekmez sıkacaKsıñ. bi şeyler bi şeyler... tabi zor yavrum. ğışa herif hazurluk yapar.
310 aha onları ya, elma varısa elma sıkır ğışa. ordan armudu armut iyi olısa sıkır.
311 beKmezini yapar. pancarın beKmezini yapar. onlar öyle işte.

312 yabanı otlā madımaLaK, madımaLaK çıkar. çok_olu bizde. efelek çok çıkar.
313 ğırışayuk diyi bi ot va. o çok çıkar bizde. işte vā hani öyle deüşük otla dā
314 bilmedüümüz oTla va. bilen... hani o televizyonlada gósteriyola şu şifāluymuş, şu
315 şifāluymuş diyolar_a bildüm otla onla benim. bildüm. onları madımaLaK_emme
316 daha ileri dutala. madımaLaı her yerde dutuyolar_a. o çok çıkar bizde. yā.

Kına Gecesi ve Kıyafetleri

317 ne bi giyerle. ğına gecelerindē etrafı aÇuK böyle ceyiz giyerle. ceyiz giyerle.
318 ceyiz giyerle. hē ceyizi bi de ğırmızı duvaK ğorlardı eskiden geline. onlarınan
319 depesinde şöyle bī şey ğorlardı sivrigine oludu depesi ğī. hē ordan ata bindürüdü.
320 atınan giderdi gelin. taKsi youdu dā önce. ya. ğına gecesinde deil. gelini çıkarıKa.
321 gelini korlardı kına gecesinde bi yazma örterlerdi, ğınayı yaKarlardı. tabī öyle
322 yaKarlardı. gelinin gelecei zaman da ceyizini giydürülerdi. yā işte öyleydi. eskiden
323 öyle yataK_odası mataK_odası youdu. herifin bu durumu iyise belki bī iyi kótu bi
324 ğaryola olısa oludu noLu. bī yorgannan bi yataK_olısa olısu... bu ğada derin. böyle

325 dókúl saçı́l dúğún yani bek yapmazlardı eşya. yā öyle bi de yataqla yataqla yerlere
 326 serülüdü. şindi her evde divan va, ya göltuğ va, ya işte çekyatla va. bu şindi
 327 kóylede de öyle. ya. dúğúnlerde ekseri bi maı kesülüdü. en keşkek pişerdi böyle eti
 328 de üstüne ğuyarlarıdı. pılaF yaparlarıdı. işte öyleydi yani. meselâ ki evde gine börek,
 329 çörek bi şeyler yaparlardı. işte böyle do... dúğüne Sabahlardı. ya tabi. e kıoca ğinein
 330 eti de bi dúğünü yapıyo zatten. bişürü herkeze yeter. tâbi tâbi. ğuzele keşkeı bişürüP
 331 eti de ğoyunca üstüne kim yemez. yirle hani. pılaFı da yapınca yinüdü öyle.

Günlük Sohbet, Araç Gereçler, Yemekler

332 iyile iyile. iyiler gelinlerim. gelini de ğonuştı istersen. ağ ğızım ağ. ben
 333 bilemen didim hani eskileri bu kıada biliyö da, bilmedüklerimi de unuduyon ben
 334 ne ideyin de ağ. yaşum yok. tâ bi tâbi tâbi yavrum tâbi de...

335 kepçē āç kepçele aaç ğaşuqla vardı daha eskiden. ben biliyon çocuklukda
 336 ğaşuqla varıdına. onları işte deminden gine ğonuştuk sizi duyunca. merveynen. onun
 337 içinde bi demür ğaşuğ varıdı. o ğaşü ben alacan, sen alacan dirdi bu. o aaç ğaşıqla
 338 şimşir ğaşığ dirlardi emme aaç ğaşığ dimeynen hemen böyledir onla. pas bek şey
 339 itmezdi. o aaç ğaşuqları yıkıarduk yerine ğorduk. aaç ğaşuqla bakırdı amma baķır
 340 tepsile, baķır tepsiye börek yapınca güzel olu. ya baķırdakı baķılava, börek çok ğüzel
 341 olu. alümünyondan daha ğüzel olu. baķır ğazanlâ, baķır tavalâ, baķır zahanlâ, baķır
 342 ğlehenlê, tencirelê... tabi onla şindik şindi şeye çeliğe döndü ey ğızım. yā öyle işte.
 343 bunlardı yaparduk. çölmeklê çölmekde bişen keşkek iyi olu diyileridi. çölmei işte o

344 görün üstüne górdük. ō orda tıxır tıxır tıxır Pişerdi. o keşkek o meşe görüñun
345 üstünde, yaş önünde de yanıyo zaTTen öyle bişirüdük. yā.

346 ğuru fasulyayı mesela bulğuruñu, piriciñi nen varısa evinde onları öyle
347 yapıldu. ya öyle işte. mesela işte börek yaparsan deminden didüm börei ince ince
348 keseceksin. güzel oña ince soğanını doğrayacağsın. güzelce onu harmanlayacağsın.
349 tereyanan yapıp da yinmez mi güzel tereyağı olunca. hē tereyağınan onu
350 harmanlayıp da güzelginele yapıviyince börek bi de bakır tepside altı üste çekip.
351 bazı İsan şöyle der; tepsi ğızardı ya şöyle şey der. öyle dönünce bazı becerüle
352 hemen o alt üste dönüvirü. ben de çüremeyince daıdırun diyi büyük büşlēcim va.
353 böyle bi şey yapınca büyük büşlēcı dağtında altı üste getirivirüm. böyle büşleç bi
354 de oğlaaç vadu işte. oğlaaç da hamur açtūñ oğlaaç. ha yā işte o yağı yayuğtan alma
355 kePçē, böyle kePçeynen toplarsın. o aç kep... İ şeyi de ğaPı da ğaynarlayacan.
356 ğaynarlayınca da o ā şeyi bi de soğuklayacan. o soğuklamasan o kaynar o yağı alısa
357 o sararu. oña o o şindiK o Kabı eğer soğuklarsa yağ ne sarar görer. ya aha öyleydi.
358 onu onu temizgine yuyacāñ. aaç kaba Korlarıdı. o yağı da aaç kaba koyunca bi sene
359 dursa bozulmazdı aaç ğaPda. öyle harcanudu o yağla eskiden. şindi aaç ğabın eseri
360 yok. bi de ğaPçı gelüdü. aaç ğapları satarlardı. böyle buydayları meseła ğabının
361 ölçüsüynen neyi hep aaç kaaP alılardı yağ ğomaya kóylerde. şindi ben hiç
362 görmeyon o aaç kaaPları. yā duzları ginē eKmei de aaç ğaba ğoyduklarını biliyon.
363 şindi tencereleler çıktı dā u ğada bi şeyi yoğudu eyi eskiden. yā öyle işte ğızım.

Genel Sohbet

364 kóy senin kóyde hiç kimse yok mu şindi kóyde *çukurhanda* şindi? va da sen
 365 gendi akrababañ, añan, babañ ne idiyo? *istanbulda* neyim ne idiyo? hā hā hā ğızım hā
 366 iyi. okuyoñuz orada. çoĝ iyi ğendini ğurtar boşvi inşallah ğurtar ğurtar. benim
 367 böyük ğuçük ğız da mēmur. ğocası da işte öğretmen. o da *ankarada*. burdakinin de
 368 beşten çıkma. burdakini okutamadım. bunun oĝlu *ziraat banĝasında* şeydē evlendi o
 369 da. *zirāt banĝasında*. *emin* de gendi emekli oļacak. damat da onların durumu da iyi.
 370 *allah* herkeze visin ev, kóy. yā işte evin oļmasa zor oļuyo kira oļunca. tābi. onun da
 371 kızı bi kız bi kız bi oĝlu va büyük ğızım. ğız da bó yıl ünivesteniñ son senesinde
 372 son senesini okuyo işte. gelecek o da. vallahı ne oļacak bilmen. işte son sene üniveste
 373 son son seneyi okuyo o. o karadaşı okudu işte *zirāt banĝasına* girdi. ğızın da son
 374 senesi işte. bi sene olmadı dúĝünü yaptıla. şey de gelin dē ěrzacı. hē o dā işte bu yeni
 375 hastanenin altında dükkanı va gelinin. yā onla iyı. ötekinin de bi kız va. berikinin de
 376 bi oĝlan, bi ğız va işte. bu gelinimin de bı ğız va. ortana oĝlumun üç oĝlu va. yā işte
 377 torunla öylele işte. *allah* herkeze visiñ. *allah* herkezin işini sıatini rast getüsün. yā
 378 boyuna dirim bebelere. āh yavrum dirim herkezin dirim işini ras getisin. işim yok
 379 diyenlere hani biz bi ara eziyeti ğórdü. e herkezin dirim işini sātını ras getisün. nicem
 380 gidiyon ortamda şindi o ĝadar şey ki ğızım. yā o ortamda işidiyon hā yā öyle işte. işte
 381 beK biz kóy yerlerindeydü o yavrum.

382 evel bizim zamanımıza radyo yoĝudu. ĝaynátam radyoyu ğuydumazdı eve.
 383 televizyon ğuydumazdı ğunah diyi. radyoyu nası şey oļdunu bilmedük. televizyon

384 nası şey öldünü bilmezduk biz. ondan sōnā ırahmetlik sağķaydı. benim böyü
 385 ortan_ oğlum bī radiyó getümüş. benim bu büyük ğız da helkinin üstüne ğomuş da
 386 dinliyomuş. dedesi de basa... yukarı ağıyomuş. dedesi gelince hemen ıradıyoyu almış
 387 saklamış. hā. biz ğızāladı eve ğuydumazlardı bunlar. dünyadan haberimiz yoğudu
 388 yavrum. hanı şindiK bi haber viriyo dünyadan haberimiz oluyo hani. hā şini ben
 389 ğaķınca neyi aħşam neyi haberleri ğaçittumayon. dıneyon. filan yerde bi hırsızlık
 390 olmuş diyo. filan yerde bi şey olmuş diyo. filan öyle olmuş, böyle olmuş. insanı
 391 bizi_ engelliyoıla yani. kóylerde kapımız açıK ğuyuyoduķ gidiyoduķ. hırsız mırsız
 392 gelür dimiyoduķ. burada kapımızı hemen kitlêyoz. bilmedúümüz... sen şindi seni
 393 bilmesem *merveynen* gelmesen ben seni eve alamıyoñ ğorķuma. yā vallahi böyle
 394 yavrüm. işte onuñ_ için ğorķuyoyla yavrum. ben seni *merveynen* gelmesen ben seni
 395 nerden bilürün be yavrum? şindi ğórsem unutmısam bilürün aha. *allah allāh* işte
 396 diyoyla ki akrabayız disen bile diyoyla almañ eve diyoyla. haberlerde diyolar_ a.
 397 almayana da mānā bulmıycan. o ğada ğorķüÇ_ ortalık. yā hālbukiyse bellüsünüñüz ha
 398 ya. aslında ora bilmesi lazım. yā tābi tābi. ne idi ne idice?. anañ, bubañ kóyde
 399 olmayınca ne yapacan? yā işte ğorķuyo millet, almaya ğorķuyo. yā onlara da haķ
 400 vireceñ, saña da haķ vireceñ. tābi tabi ortam öyle yā. ğúzel ha ya. gine yavrum buraıla
 401 iyi.

402 şindi ğaç senedü duruyon burda *ıstanbul*ıla da çoK ğaruşuķ. bi geç ğızını ya bi
 403 oķumaya yollıasan ya arķasına gitmesen ya bubası arķasında olmasa oķutmaK da zor.
 404 o ğızı yolladıñ oraya ne yaparsın ne edersin?ya bizim şindi bi o ğız ğızın ğızı oķudu

405 torun emme deyzesine yakın. bi dē ō oğudū yurt çoĶ disiplinli bī yer oğudū yer.
 406 şindi son sene bitüdü işte. çoĶ zor çoĶ zor. erkek çocū da zōr ğız da zor. ğız ğız da
 407 yol ā *allah* ğorusun bi şey oluyo ğorkuyon. erkek çocūna da bi şey olsun diyi
 408 ğorkuyon. yā ğorkūÇ_ortam ya. emme sen bi oğumuş olşan aha buraya gelsen
 409 buraya bi yere girsen aqlın işi olmaz. buraya da şöyle ğorkuç, şindi *süriyeliler* hep
 410 doğdu her tarafa *süriyeliler*. deminden ğonuşuyolardı hırsızlıĶ_olmuş *yıldız*
 411 *mahallesinde*. biraz aşāsına *yıldız mahallesi* diyiler buranın. hē ğorkuç ēy şindik
 412 böyle ortam. daha eskiden daha_iyiydi. bizim geldümüzde burada bi ev bile
 413 yoğudu. ğorğu bile gelmezdi. ğapıña tıĶ diyeni duymadımıdı ben buralarda. gine de
 414 ben biz görmedük de oluyo diyoła. yī şindi hırsızlıĶ va yī va yī kóylerdē bizim
 415 kóylerde biraz buraynan bi farkı yok da biraz soğuş_olu. biraz yoĶarıya düşüyo
 416 yühsee düşüyo bizim. gine dē bura olunca ora da iyi oluyo.

417 ğalan bundan sōña yayla gibi durała çimenle böyle, yeşilliK durulu yā çamlıĶ
 418 yeşilliK yā bi de mantar. sen mantar da bilmessin. mantar zamanı bi *ğanlıca* çıkar
 419 oralarda. sever misin? bi *ğanlıca* çıkar bi ğanlı... kúreinen kúrúr gibi dołar.
 420 *sarıaççayının* kúrtleri gelü yaylamızdan mantar topladuk dirle. hâlbukise yaylaılar
 421 onların değıl. bizim *killiğe* geliyoła. arabaılar zabahınan gelü oralara. çoĶ_uzak da
 422 değı. yołlar da dúzgún iyi şindi. yołları yapıldı oraların.şindi yoĶdu daha. tâbi
 423 sonbaharda oluyo o. çoĶ ğüzel böyle boncuĶ gibi boncuĶ gibi çıkar yerin altından.
 424 hē hē seviyoñ ha yā. aĶ şindi bu arada daġa çıkmamış. bu arada aĶ mantar ğabaru
 425 ğalğar dirle. bilir misin ne biyin. aĶ mantardū. bi de mık tepesi diyi bi şey çıkar. hē

426 hē böyle yeri vadū böyle siyahginedü onun yerü bellüdü. bi de o çıkar. bu arada
 427 biraz hava ısınca mıķ depesi çıkar. soymuķ çıkar. soymuķ çamlardan soymuķ
 428 çıkar. o soymuķ böyle bi hasta olanlarā bizim kóyde bi adam vardı öldü tabi. ğanser
 429 olanlara hasta olanlara paraynan soyar da satardı. şifālu bi şey. çamıñ mesela
 430 yaluñuz ğaçaktu bi ormana neyi rasgelürse o da ğaçakdu. ğórúnmeyecen. çamı
 431 boğmadan, çamı boğarsan ğurū çamı boğmadan bitki tarafından soyarsan biye çok
 432 soymuķ soyardım. iki çamdan şöyle çamdan yā ya ya. o o da şifālıdu. yā bizim
 433 kıoyde işte az bite. *höbelek* bite, *höbeleb* biter. *höbeleb* de ğıt bulunu işte. o ğoca ğoca
 434 oluyo ya böyle *ğanluca* gibi dolu olmaz o. o da mantar. yā o da mantar. ya yā. ā o da
 435 şifālu. onun da kilosı baha lu şindi. onun ocānı bilen toplar iyi. sen şindik evelki gibi
 436 deēl. kóylerde mantarla yō a. insan ğorķuyo böyle de gideke. eskiden bi bostan ğıra
 437 ekince ğıra bi bostan ekTin bi baķıyon orada davar ğúdülüyo, maļ ğúdülüyo.
 438 çobanlar ğorķusuz gidiyoduñ. şindi ğıra gidemēyoñ bile. dağla daşla ekilen dağları
 439 doruķ bastı şindi. o ekilen tarları doruķ bastı. bi de mantar tarlası oldu. mantar
 440 zamanı mantar doğuyo şindi. yā böyle işte. bi şeyler ğonuştum emme emme
 441 ğonuşabildim emme ğonuşamadım. hē işte ğonuştum. bi şeyler diyividim.

-18-

Konuşan: Mulise Tülen**Yaş: 68****Derleme Yeri: Okçumehmetli****Konu: Kına ve Düğün, Oyunlar, Eski Düğün Kıyafetleri, Eski Zamanlardan Sobet****Kına ve Düğün**

1 çarşamba geceleri mi oynuyoduğ dē mi? Üç gün, düğünden üç gün önce cerez
2 dirüz yāni ġuruyemiř aļula beyle. dernek yaparduğ. o cerezī gelen misāfirlere hep
3 dađıduļa. oynar dernek. ondan sōna da cumā günden çarşamba günden bi başlarduğ
4 cumā güne ġada. kōyl yimē verüdük. ondan sona ġonađ gelüdü. ġonađ didmz
5 diğer kōylerden hah misāfir. her eve ġordunna u gelen misāfirleri, davuļunan
6 ġarřuļadınna. onļa tabi hediyelerini getrerekden ġoca tepsi başlarında birinin o
7 gettKleri hediyeleri para dağan para dağardın. gettKleri hediye yi bu tepsinin içine
8 doļdurudunna. ondan sōna ne biliyim ertesini gün ġuleř oļudun tā evelkileri ġonuřusađ.
9 bi gün ġuleř oļudu. heh ġuļař yapardınna. oğlen soņu gelin aļmaya çıkardın. gelin
10 aļmıya giderdük. gelinimizi aļu gelüdük. kz arabası ossun, evel tā önceden öküz
11 arabası vardı. kilim rterdg_ onların üstüne. bylē ortasına ağağtan şey yapardınna,
12 rterdinne. gelin tabi ġrnmyo kimse içine girince öküz arabalarına. dā evelkileri
13 ġonuřusađ. ondan sona gelinimizi gettkÇen sōna gerdaā damadı ġuyunca
14 zabahļayın gine davuļcu dāmadın kapısının oñne gel, çalar davuļ. damad_undan
15 sōna dāmadı indrle yere. kōyn içine çıkarduļļa damadıļan birlikte. Üç gün sōna da

16 ğızın taraftan börek ğoca ğoca tepsilere börek, bakla yaparla. tavuğ, calı tavuğ
 17 getürdüñne. ğızın peşine oğlanın evini gidiliye. yāni ğaya ğız evinden gidiliye, onla
 18 orda bi dernek daha oğu. herkez ğızını körer. ğaynaşılıla dúñúr, dúñúşü. dernēmiz
 19 biter. canım benim. dúğünde yemekle, ğazan ğazan ókúz keserle. şocaman ókúz,
 20 dana keserle aynı ğurbanda kestükleri ókúz gibi. evin_ónüne keşkeğ_ocā yaparla.
 21 ğoca ğoca ğazanlarında birinde et ğaynar, birinde keşkeK ğaynar. keşkēmiz çok
 22 meşurdu, buğday keşkē. ona üç, dörd dene tavuğ soğarla keşkēn için. o altında
 23 hateşinen deĝil de ğorunan ağır ağır o çok meşurdu. óyle bişer ondan so da pılafla
 24 evlere heb daĝılı. millet toplanu, yir, iđer. bi_afta dúğún sürerdin yāni böyle.
 25 yimeĝ_ıçmek u ğonaĝ, ğonaĝ didümüz misāfirleri hep evlere taķsim ittile ya, u ev
 26 sāhibi keser bi tavuğ. evel_ıçiliyodu, şindi herkez *müslüman* oldu ayrı... millet de
 27 evel de *müslümandın* emme dúğún sahibi de yapar. bi şeyle hazırılar tabi içĝü
 28 masasına hazırılıķ. içerle, dernek yaparla.zabā ğada o davuľcu bi yol_u eve gider, bi
 29 yol_u eve gider.zabā ğada herkezin ğónünü yapar, çalar, oynarla, çalar yaparla. ben
 30 dúğünümüz evelki dúğúnle dā güzeldi. şindi kóylē hep boşandı. dutuyaıa bi saıon,
 31 bitiyo öylesi. bi hafta sürerdi. bi hafta, iki üç davuľ tutardıılla. davuľcu çala, çala, çala,
 32 çala... evelki düĝünle daha güzelidi. řindī açıyoıa teyibi urdan zangur zungur bitiyo
 33 öylesi. bi pasta daĝıdıyoıa. unu da yiyen yiya, yimeyen datmıya bilen. bitiya öylesi.
 34 çok güzeldi evelki şeyle. şimdi yok.

Oyunlar

35 oynarduk. dokuz gaya dirdinne. cizgu oynarduk, ne biliyim ben. cizerduk böyle
 36 kare kare haplayi, ziplayi... insan unutiya gizam. gelduk biz altmis, yetmis yasina.
 37 oynardug akşama gada. gostermiyon mu? altmis sekiz yasindayin. altmis sekiz
 38 yasindayin gizam. bizim isimiz cok agiridin evelkin. celtug otlari, çamurlarin içinde
 39 ahşama gada dort gatlim ot ayiklaya, ot ayiklaya... şimdi goLAY ileçberlik de
 40 goLAY. her şey goLAY şindi. siz bunlarin dersini mi goruyunuz? ne yapıyınız? neyi
 41 anadacaqla bunlari? ne guzel.

Eski Dügün Kıyafetleri

42 böyle işte. bi afta sürerdi düğünle. şindi yok. vallai bizim o zaman bak ben
 43 gelinlik bilen giyemedim. öyle o zaman gelinlik melinlik yoğudu, kırmızı duvak
 44 varıdı. en küçük eltimiz giydi işte gelinlik. ondan sōna açıldı zaten. evel annelerimiz
 45 giymiş, onu biz bilmiyoS üç etek. elbise, normal elbise. bildün ā şöyle herkezin yani
 46 bi yere gidekene giydü elbise. öyle kırmızı şeyden eliñe bi şeyler bi eski bi şeynen
 47 bağlayıvirüdün köylerde. öyle bi şey yoğudu. şimdi çeşit, dünyanın parasını veriyoİa.
 48 yoğluk varıdı evet. yoğluk da varıdı. e bilmiyodunna da yoğlü. şindi hani gelinlik
 49 giyemedümüze yoğudun hani. ben şimdi gelin oldum, halıya benzer yün kilimleri
 50 varıdın. iki kilim, iki sandalya, iki yatağ, iki yorgannan gelin olduğ. şindi dört
 51 dörtlük her şey ama evelki şeyler de guzelidin. o zamankiler de öyle guzelidin yāni.

Eski Zamanlardan Sohbet

52 biz aynı kóydenüz. benim halamın oğlu. eşim öğretmen benim. yāni zāttan
53 aynı kóyden olunca biz onların evinde, onlar bizim evimizde yāni ğardeş ğābāļāķ
54 gibi aynı kóyde. tanışmamız öyle oldu. yāni tanışıyoduķ zaten. ilk şeyde baķ hani bi
55 yandan eski yörele çıkıya. ğayınpederiyen, büyük ğaynıynan gelinle asļā
56 ğonuşmazdı darğun gibi. saña şindi bi şey sorar, *mulisē* fiļan nerde? yani bi şey sordu
57 saña, ben şurda diyemem. ya bilüsem yerini alu getirün eline verün ya da o
58 sordüynan ğalı. yaparım. ğayınpederin soFras_üstüne oturamaz. büyük ğaynının
59 sovrasına oturmaz. gelin şeyde ğapıdan girdük yere iki dizünün üstüne oturdun. ilk
60 işte bizim köyümüzde üç öğretmen çıktı. ilk benim eşim nişanlısıyna ğonuştı, yāni
61 biz ğonuştuk. gizli gizli ğonuştuk. sōnā büyük ğız ğardeşini vēdi benim eşim. o da
62 öğretmenen evlendi. ğúcúk ğız ğardeşi de benim amcamın çocuyunan evlendi. o da
63 öğretmenidi, onlar da şey vedi. ğonuşabilisünüz didi nişanlınuzuļa. benden size izin
64 ābiysinin didi. biz ğaldüduķ her şeyi kóyden.

-19-

Konuşan: Hacer Boğaoğlu**Yaş: 75****Derleme Yeri: Osmanköy****Konu: Genel Konularda Sohbet****Genel Konularda Sohbet**

1 apartmanı tārif etmedi mi saña? şu grī. zarārım yoğ yavrum işte. vaļlahi bu
 2 kómürlü şalolifere kimse marağ itmesin. öldük duvarları sile sile. simsiyah.
 3 nā_ęada ilaç vasa doļdudum. yetişebildüm yeri eliminen sildim. yetüşemedüm yeri
 4 şöyle bi şey va çocuk geTTüydü. sıkıyon geçiriyon viladasına. onunan duruļa bi daha
 5 duruļa bi daha duru suynan al. sabununan sıl. bitüdüm çok şükür. halıları da
 6 gönderdim aļlahıtan. o da baña ęaļsa zorudu da. efendim yavrum. aleykim selam.
 7 efendim. ne diyo vaļļā anlamadım yavrum. ne diyo?

8 şeyde antaļyada da çiftliğe işte bağan fide dikiyomuş. adam onları ęarı ęoca
 9 ikisini de işte beynini vuran bi de ęurřun sıkarağ öldümüşle. buğün haberlerde
 10 görse diyo. yaşlı insandan ne istedi bilmiyon. niye çıkmıyo bu evden? niye çıkmıyo?
 11 bi bağmışla ki içerde ölü ikisi de. nası yapabiliyoļa? ęurban öldüm aļlahımın verdiği
 12 canı o alşın. benim *nursel* beyle iyi telefonu...

13 şu ařāda da va park. orda. şu apartmanların alnında orda ışıdı diyo. biri aldı
 14 ęaldı. ęaldumuř yanı bunu. anne şöyle bi dümük meydana ęoyuvidim diyo. hemen
 15 unuTTuysa ęeli alı diyi. diyo bi insanını arasaydın. telefonu burda ęalmıř. anasu

16 vadur, ğardaşu vadur, biri vadū hani. keşke arasaydıñ bilüseñ didim ğızım yā. başqa
17 biri aldıysa didim. tabi. tabi tabi.

18 zabahtan bēri ğaç kere giTTi geldi. bi tek oluynan evi ğorūyo işte. bu da
19 benim akrababa. annannem onlarıñ evindeymiş. benim annannem çeltüKçü ğarandusu
20 va. ordan bu çocuk işte ceryandan olunu aybetmiş. ev aldı Şu yukardan ordan. iki
21 de ğızı va. hanımı da geliyo bāzı burłara işte. ne_apsın? maaşı va harağda işte
22 geçiniyoła. aloriferlü yaptıdu unla. iki girişlü. on bi yanı, on bi yanı yaptıdu. bi
23 yanı razı olma... öyle duruyo apartmanla böyle işte.

24 bizim evde de biri kómür alıyo, biri almıyo. Şeye Şu ikinci at var ya ba
25 ışıldıyan demir va. orāya iki talebe ğodu ev sahibi. önce bi öğretmen ğız ğodu.
26 annanesiyen duruyo öğretmen ğız. ondan sōra onları ıkardı. yāv mis gibi insanla.
27 kómürünü alıyo, aydatını veriyo. niye ıkarıyoñ? *engilekinden* ev sahibi. Şindi iki
28 tene talebe ğodu. ben de *sönmez* fırının yanında rastlandım ev sahibine rastla..
29 rastgeldim. abasının didim ba hiç kómür almadım. geçen sene ev aldım didin bina
30 idāre etti. bi ton kómür almadı. bi ton kómür douz yüz elli milyon didim. ne
31 yapıyoñ sen didim. milletiñ haını nerde virecēñ didim. talebe çocūn nerden olşun
32 parası, o adar parası didim hani ço da efendile. orda duruyoła. ondan sōna tamam
33 deyze didi. bu sıra bi dumu dargineyin didi. alācan didi. yosa ouldan beni ayıranı
34 daşlardım da öyle bi Şey olurdum. ya. altı ay ortaoulda oudum. ğardaşım ayırdı.
35 benim ğarı tarłada çalışıca da sen ha yā didi sen ouyacan. ānadın mı.

36 ırk yedi sene yorđan diktim. onda onunan çocuklarımın ęabını, ęaşıunu,
 37 rtüsünü, döşeğini hep yaptım. yatānı yorđanını yedi tene ocūm va. her sene bi daire
 38 dizdúk bi bebeK_everdúk. yā insanın cebinde varısa bi şey alabiliyoñ. yoğusa
 39 nerden alacan. emme evlendūñ yerinen de yavrum iyi seç yürüt. yāni olūn ocūn olu
 40 olmaz onla çok zor mesele. ayrılıyoła, gidiyołar. Çok zor. insan bi canını bi yere ęor.
 41 ocuk diyince Őuram ęopuyo benim. onlar için çok savaştum yavrularum uçun. ah
 42 yavrularım. hepsi atıla bo ęece telefon. heb_atıla. ęız çocuğu ķaręo
 43 ęonderiyon. ana didiydi, dūn bekledúk gelmedi. bugūn gelū illā da tam bi ęun önce
 44 iki ęun önce verdim didi. hangi ķaręo? *aras. aras* ķaręo didi.

45 liseleri felan oķuduła. Öğretmen filen olmadılar. Çok Őúkúr gine ayluklu iřtele.
 46 emme öyle olmadıla yāni. nāpacan? benim *hacer*. bizim soyadımız *boğaoğlu* da
 47 adamın kóyü ora oldu_úin onların soyadına ęetim. baba soyadımız *aydındı*
 48 bizim. o işte *boğulu* ha ha *boğaoğlu* ha ha.

49 vallāhi bilmiyon yavrum. tam iki sene önce yetmiş  yetmiş iki yaşındasın
 50 didi doķtor. bilmiyon didim yaşımı başımı bilmiyon didim. gelin torun yanımda
 51 ęalıyordu. yavrum anañ nerde ęız didim. bi kóye gezmeye gitti arķadařıyan didi. iyi.
 52 alışıyo zāten onlara da hiçbi şey dimedim. biz anlaştıydık bi gelinnen işçi. onun da
 53 babası hastałanmıř. *anķaraya* gitmiř. ordan da hasta geldi diyo. dūn ęoñřusunu
 54 ęordūm. olabilū ne yapacān yani yardım idecekti o geli baā para da vercedim
 55 olmadı. bi merdivenci geldi iřtē ona mutfak dolaplarını silividi. bi daķım da
 56 ęoltuķları silividi. biraz piriç ęuydum maaşı alamadım didim. ben saā gine bu basā

57 yıkıyosun sen didim. gelince verirüm bi para didim. sade mutvağ dolabıynan bi
58 dağım gołtuğ sildi. ben hepisini yaptımıdı zāten. bi gūnlúğ işim galdıydı.

59 burda mı eviñiz yavrum? anan buban nerdele? burda mı? yabancı mısıñız? öyle
60 mi? İyi. yā oralı bi gızınan ben *istanbuł*dan geldim gapaıydı. hemşireyin didi.
61 berāber goñşuluğ yaptık. oralıym didi. iyi gızım didim. eKmēni almışın çok şúkúr
62 didim. en güçük oğlumū *erfeleK*den evlendüdüm yavrum. ā şu boncuğlı evüñ
63 üçüncü gātında durduļa. *istanbuļa* yerleştüdüK yavrum. *istanbuļa* yerleştüdüK gelinin
64 de işi iyi, çocün da işi iyi. bi paturon aldı dünyānın en büyük reklam şirket. çocuk
65 patron. nası efendi çocuk. sēn bi galerici gānduru ben tükānı açacan araba sataruz
66 ikimiz. herkez galerici şurlarda. altı sene ah yavrūm. geline nōlusun yavrum
67 kimsenin evine gidip bi şey isteme. bizim de bu gıydaki ev ā şu ev bizim. noğsanı
68 bitmedi. yarım yamağ ałduğ biz şeyin elinden mütāhidiñ elinden. yap satçı bunları
69 yapan emme bizinki gōperatif. ondan sōna neyse gızım geline bi şey alma yavrum bi
70 şey almā. eve gidiyon gelinin evine torunum va *yağmur* diyi dünya gūzeli. ağılyarak
71 geri geliyon. ben niye diyo beni anam niye oğuttu diyo gelin. anne diyo niye oğuttu
72 ama devlet hastānesine göre oğumamış çocuk özel hastaneye göre emme orda
73 girebildi. dōrt gün sōna *istanbuł*da girebildi işe. altı sene burda durduļa bazarını da
74 gör, evinin kirasını vē yetişemedük. çocukla çalışmıyo inadından. niye çalışmıyo
75 bilmen. gelinin anası didi ki on dört daireleri va. birini satıym ben didi size didi. tır
76 olmasa gāmyon oļu didi. hani bi şey alıviyin. ondan sōra yaPmadı bunu kadın. tam
77 valizine herif daireyi almış parayı getümüş, daire dimiş ev arsa görünüyo dimiş

78 böylece hani. düğünde sattı gızım düğününü. hepsi sağlıklı oldu çocuklar. olsun
 79 *allah* daha versin emme yalan ben hiç konuşaman. gariyim emme sözümün eriyin
 80 yavrum. o gada bebeî evlendüdüm kimse bize borcuñ va bunu ve dedüttümedim
 81 kimsiye.

82 neyse yavrum anne didi gelin şurda bebeini durğuduyomuş salıncaqlarda. bize
 83 bide yapıvi didi. tamam gızım yapıvirün. ayran yaptım, bidele çıktı. yağladım gelin
 84 geldi amma gelin o gün bi gúlúyo. kız *nursel* noldu gız gızım? annē *nürettin* gidiyo
 85 *istanbuła* didi. ordan geldile ya. gidiyo niye? *gadir* ağbeyim gendü bi *gadir* diyi
 86 oğlum va. gendü başına o patrone dan ayrılınca şirket açtı. o çocuk dā iflaz ider
 87 gibi oldu öteki patron. gidiyo didi. iyi gızım. *iciran* diyi bi gelin va. beş dene gelin
 88 va. o piric istemiş o. bırak didim sen pirici. o saten *nürettin* getümez pirici. ben
 89 karğodan gönderirin didim. bindüdük, yolladuk gitti işine. üç ay sōna gelini de aldı.
 90 şu kamyonetten biraz dā farklı. otuma grubunu baā o da ordan yeni aldı. *la*
 91 yatağ odasını taşıyan çocuğa vermiş. na gada güzelidi. böyle sürmelüydü gapıları
 92 filan. ordan yēniden almışla. eltiler evi de yıkamış. onları da dağtumuşla,
 93 yerleştümüşle. burdan gideni de gelin gendü yerleştüdü. öylelikle şimdi dört gün sōna
 94 işe girdi orıya varınca. alma altı senesi gitti benim gelinimin. dört milyar maaş alıdu
 95 u şimdi. yā emme *allah* razı olsun gine de girebildi. sigortaları oldu en azından. şimdi
 96 gücün yitiyo iş görebiliyosun. göremedün zaman bi maaşın olu yāni.

97 işte şimdi bu evin tavanı va yavrum, dışı va. geliyoła, ölçüyoła. endüğü gece o
 98 gada yorgunum. yönetici telefon açtı. ne oldu *fadime*? evin dışını doksan milyara

99 anlaştık. biz de on gişiyüz. on bir gişi insan başına doğuz milyar düşüyömuş. bayā
 100 düşündüdü beni. elden virüseñ üç yüz yetmiş. yāni tağsit yaparsala herkez ĩrāzı
 101 oldu mu, oldu. üst ğata çıktım. *melja* didim, böyle böyle didim. *yunus* da vardı. *hacer*
 102 deyze kimse didi bize telefon açıp da bi şey söylemedi didi yāni. böyle didi. bi
 103 yerlere daha sorulsun. her yere sorulmuş en baha ucuzu bunu bulmuşla öyle didi.
 104 eviñ óñleri şura gibi oğacāmiş ğırmızı beton. ben de paket şöyle ğözel böyük böyük
 105 daşlar va ya şu evlerin óñüne file ondan döşemişle öyle olsun diyon. o ğada parayı
 106 alıyo ya diyon. o bahağıymış. e gendü pahağı istiyo ya. sen boşvi didi. daha
 107 ğonuşulacak, ğörüşülecek didi. temizlüK bitti şindi bilmiyon o ğaldı. nası oğusa
 108 oğacak işte. çocukların kimsen ne istiyecen. herkezin üniversite oğuyanı va, on beş
 109 torun va. üniversitede oğuyola, berikinde oğuyola, öyle oğuyo, böyle oğuyo. evleri
 110 kira oğın va. ikisinin evi yok, gerisi aldıla. inşallah onla da alu *allahum* böyüktü
 111 ğurban öldüm. ne ĩdecen yavrum işte. artuğ ğırıp sarıp vèrecen. *allahtan* az bi şey
 112 babamdan alıyon işte. bi ĩki geri yaturuyun da bi de kömür oğuyo ğışın. o doğağazı
 113 yağıyola bağ çocukla. sekiz yüz milyona bile çığmadı diyo beyüğ gelin. ana senin
 114 evden beyüğ benim daire diyo. gendüleriniki ğúcüdü kiraya vidile, başka yere
 115 çığtıla. gelin alacak. yanına mı alacak, ayru mu ğoyacak bilmiyon. çocuk bi yere
 116 müdür oldu. gelin arıyoz bulamıyoz. al... bi yerden bi ğız varımış diyodu benim
 117 *tenzile*. bilmiyon. inşallah alıla. ben de düğüne giderin başka yapaman. ben çocün
 118 aradını nerden buluyun? işte ne idicen yavrum?

119 kenardaki ha ha kenardaki camları... en üst ğatın altı aha bak şey balkon
 120 yıkadum da onu dağtım. balkon doğağazın şeyin ğaloriferin borularını böyle
 121 balkondan geçürdüle. şu ğada yerini alçı sıvadıla., yıkıyamıyon. yeñiden üstüne
 122 döşeyividile. ğalebodur döşettüdük. yüz elli milyon işçilig_ aldı. yüz milyon dā bu
 123 ba... ā bura ğada anca benim balkon. şey aldı malzemeci işte ustanınkini vıdım.
 124 malzemiye de maaşı alınca virecem. ondan sōra öyle işte borç var. sāde o değil.
 125 ortalık *yağıyağıvidi* ya oTTan her yer doğdu maşşallah. dün bi arkadaş nōlusun didi
 126 ğorķuyon şu_ orāñın mezarına gidelim. ā şu depede şurda. *eren hađ* bizi oraya ğada
 127 çıkarıvidi. geliken de yörüyerek geldük. *eren hağ eren hağ* şeyi va ya. şöyle ğapıyı
 128 açtı laylondu zaten halıla. şöyle ğıyısına oturuvidük. geleken de yörüdük. oT, yaprak
 129 ğadunum o şöyle susamla açmış. mezarlığı ne ğadar şey ürüyo. onla bi türedüğü yeri
 130 vağlahi basıyoıla başlu. ondan sōra oraları gezdük geldük. arkadaş oluvi didi. nāpacan.
 131 çok baalandı evle başını aldı gitti. yüz yetmiş milyara burda daire mi oлу_ uşak yāni.
 132 oıra kōyün mezārlüğü. *çorak kōyünün* mezārlığı. bu ğasabanınki bura. tam buradan
 133 alınca dop sahasına ğada. artu yer yok. bulduğları arıya gōmüyoıla.

134 şu baĶ ğırmızı çiçek va üstünde görüyon mu? yeni mezer aha. ğaleden atlıyan
 135 ğız o. atladı ya ğızım ilerlerden ğaleden. babannesini tanıyom ben. gelini, ğızıñ
 136 anasını fiñan hiç bilmiyon. amcasının birini öğretmen onu tanıyon işte bi de. büyük
 137 dedesi postācı. o *yeni maallede* durduyduğ biz. ordan da biliyon ben. neyi hallēttin
 138 yanı. ordan atladın da *türkiye* düzeldi mi? ğuya *fetocunun* ğızı dimişle. dirse disinle.
 139 bi arkadaşın ğızı işte. bankadan emekli olduıdu. burdan görünmeyo. şu üst yanda bi

140 dümük arabayna kıza yaptı. bi şey anası bankağan emekli olduğu. *nāciyenin* ğızı
 141 kıza yaptı ğardaşınan işte üstüne. bilen de biliyo bilmeyen de biliyo işte. iki ğardaş
 142 binmişle, bubası da arabaymış onu eviñ óñüne ğoymuşla, indümüşle. kıscāz öldü.
 143 hiç o sene geçmişimiş öğretmenliğe. anası geliyo bazı kere. eltisiyenen burda
 144 oturuyoła. beni de çağrıyoła. yavrum çok zor oldu emme *ałlah* yavrum didittümesin
 145 cümleynen. ğurban öldüm *ałlahım*. ğılabildümüz ğada ğıldığ çok şúkür. tesbik
 146 çektiük. ğaktım bi dā ğıldım bi dā şey_ittim on bire ğada. ondan sōna yattım.

147 *iPraim erka!* da öldü ha ya. öldü emme o çocuğa o ğarajda vurduła yavrum.
 148 ğan içinde bulmuşla çocu. dam bi sene bi saat ğalmış daa fazla belki. arabasının
 149 ğaracında biri vurdu ğafasını bırak sen. dā nısanın onunda çocu olmuş. yeni çocu
 150 olmuşumuş. üç tene çocu va. *ałlah* rahmed_eylesiñ. oña eden de bulsun. kór oласıca
 151 niye ne yaptı da bilmiyoruz ki.

152 bi tek torunum askere gitti. burda bi oğlum. zatte gerisi hep *istanbuğ*da. iki ğız
 153 dört de oğlan *istanbuğ*da. altısı biri bi oğlan va burda. ondan sōna tam nereye gitti. ah
 154 yavrum bi bilsen çok_uzā gitti o yavrum. endiü gece babannē sesini duyun diyi
 155 açtım didi. *tunceli ğara...* *tunceli çiçekli ğaragolundayım* diyo. uzak. ne yapacan
 156 herkezin çocu orda işte. *ałlahım* ğurban olduğum cümleynen melekler ordusu
 157 ğorusun onlarī. vatan bekliyoła işte ne idecen? gitti iki üç_ay oldu. şubatTan beri
 158 epey oldu. çok olmuştu. kırk sekiz belki elliye yaklaştı. çok oldu. tankerden emekli.
 159 akaryakıt işlerinden emekli olduğuk. o on sene oldu öleli. on sene oldu. mardıñ on
 160 beşinde on seneyidi. çocukla telefon açtıla. annē babamıñ ölüm yıl dönümü diyi.

161 gelinlerin bigaç tenesi ğuran oꟁuyo. ben bilemiyoñ onlara. onlar oꟁumuşla. burda
162 ğoñşulara söyledim. onla oꟁuyuidile işte. nāpıcan? ölüm bizim için. yapacak bi şey
163 yok.

-20-

Konuşan: Emine zgen**Yaş: 75****Derleme Yeri: Osmanköy****Konu: Genel Konularda Sohbet****Genel Konularda Sohbet**

- 1 -emine ğı. anam belim. emine ğız.³⁵
- 2 -deyzē dodurġadan gelme hanifeyi tanıyon mu? nerede nuñ evi?³⁶
- 3 -eñ doruġda. eñ doruġda dā dā şu ġoca şey vā ya. ā orda işte. oraya mı
- 4 gidecēñiz?³⁷
- 5 -hē hē oraya gideceūz deyze. sen buranın ġızı mısıñ, gelini misiñ?³⁸
- 6 -ben buranın ġızıyım.³⁹
- 7 -hē burıya ne diyaġa?⁴⁰
- 8 -osman köyü burası.⁴¹

³⁵ Bu kısım Fetiye zgen'e aittir.³⁶ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.³⁷ Bu kısım Fetiye zgen'e aittir.³⁸ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.³⁹ Bu kısım Fetiye zgen'e aittir.⁴⁰ Bu kısım Hatice Gülleb'e aittir.⁴¹ Bu kısım Fetiye zgen'e aittir.

9 -hē *osman*kóyü. biz ū *hanifenin* şeyi oluyoz. hanifedi geliniñ adı.⁴²

10 -dā ğocasımın şeyi va ya. dā ō doruğta. tamam oraya çıkın. *emine* tē u yandan

11 dolaşı. benim ğız ğardaşım evde de oña bağırıyor. hastayın işte bēn. ğız anam belim

12 çoĒ acıyo. kireçleme va belinde dimişle. ne yapmalı bilmen ki. öyle diyoĻa. doĒtor

13 kireçleme va belinde diyi. ne o? ne çaresi va? eşitmişñüzdü bir iki. Fizię de gittük

14 fayda yok. ğızıyın ğızıyım. hē geliyo mu? *fetiye* benim adım. *özgeni*. yüz yaşındayın.

15 *aĻlah* yārebbi sen bilüsün.⁴³

16 *dodurĒalı hanife* tā ahā daha şu yöĒarda. yā şurdan da gidiyo araba, o yandan

17 da gidiyo emme anam hoş geldin yavrum. du ben saña gösteriyin baĒ. aha baĒ baĒ

18 şindi aha böyle bu yol böyle dōru gidiyo. aha şu eviñ ilerisine tā gidecez. ordan

19 yoĒarı dönüyo. neyiñiz oluyo *dodurĒalı*? ah ah o cije rleri ğaynasıñ o *dodurĒalı*. çoĒ

20 aĒsi zararlı. çoĒ vaĻlahi billahi çoĒ aĒsidü. daha evi baĒ evi ğörüyon. yā çoĒ aĒsidü.

21 yā beyle. otü otü ben söyle aşā oturuvirin. ğoyunĻa işte şey ben de zabaĒtan beri

22 *baĒĻucaya* gittim de geldim. ā bu tarĻayı yapturācan. tarĻa yapturācan kepçiyeye gittim

23 de geldim. adam da zabahleyi... çeltük tarĻası yaptıracan ya. adam da zabahĻayı

24 gelüvirin didi. ah yavrum işte suyuñ içinde çalışıyo motorĻa yarışıyo, doĻduruyoĻa

25 suyu. tarĻayı düzeldiyoruz. tezeklerini... ondan sōña içine ğúPresiniñ, tohumunu sōna

26 atıyoĻa. motor çıĒduĒcan sōna atıyoĻa. motor çıĒduĒcan sōna atıyoĻa. yā unuñ üçün.

⁴² Bu kısım Hatice Güllēb'e aittir.

⁴³ Bu kısım Fetiye Özgen'e aittir.

27 zor en zor bu çeltük. ğız ğardeşim işte bu da ameliyat oldu. üç sefer ameliyet oldu. bi
 28 kere şeyden dizinden, bi kerē gözünden, bi kere de boynundan. buradan burıya da bi
 29 perde diyi bi şey gelmiş. perde diyi doğtor. bi de şindi belinde bī şey va.
 30 kireçlemeymiş. illāki yani doğtor diyo ameliyat yap dise oğ dise oğacan diyo. bu
 31 zayıflına ben de ğorķuyon. kimsemiz yok ikimiz. başka yok ikimiz. buyur. alan
 32 olmadı ğaldığ. vallahi böyle bağ. ikimiz. yā uzakta da işiTTi ğülüyo. o da inşitti de
 33 ğülüyo. o da böyle diyince baā ğülüyo. ne idelim? yah alan olmayınca ğaldığ. alan
 34 olmazdan deil de işte bubayı bubayı biliyoñ mu? ah bu bubayı. çalıştudu çalıştudu
 35 bıraktı giTTi. aha bu moturu işte aldığ. bu ğızın sāyesinde aldığ. buna da şofor yok.
 36 oğlan fazlaysa bi tānesini ve baā. olsun. *allah allah* daha daha visin. olmamazlık çok
 37 zor. yok anam hiç kimse. aha bundan ikimizden başka bi canlı ğul yok bu evde. yā
 38 kimse yok. bubam ah bu çeltük tarlaalarını işte onları yapturacan diyi bizi ūraştudu
 39 ūraştudu. una kómüşlerinen böyle motor da yok. yā bıraktı gitti. ā şindi nāparsañız
 40 yapın. ya koyduysa gitti bizi. biz de şindi bunnan ağlıyo, sızlıyo, duruyo. zor.
 41 vallahi zor anam. yānī işte şindik bunu yaPdusan bi de bi şey vā. amān eKdimese
 42 aman keşen şeyi düzleTTüsen bundan bi de şéfór isdiyo. sürdürēcēn, eTTirecēn
 43 başka biri ekecek. gendüm ekemeyon. anne, baba, ğız ğardeşim vardı. o da
 44 doğumdan gitti. benim beyüüm. üç ğızıduğ zāten. yok onun da hep başlı birisi altı
 45 ğún durdu, biri beş ğún durdu, birisi öyle durdu, iki tanesi eğsiK oldu düşük. hepisi
 46 topladı gitti. de anam. baña diyo. āman sende iş bitmiyo, tükenmiyo. iş bitmiyo,
 47 bitmiyo, túkenmiyo. ne idiyin? şey bunuñ üstü şey saman. saçla düşmüş başlı.

48 şindi şunları üstüne göyacāz da ikimiz. ben göyuyon işte bu da aşādan bi dūmúk bi
 49 yardımcī. hālbuki doğtor çalıştuma didi emme işte napıyın? bi_ki ip bağlıyon mip
 50 bağlıyon çıkarıyon. valła anam öyle bi şeyimiz yođ işte. ortağdan ne gelüse. onna
 51 şikayet ediyola_ arazi va diyi. ha ha. şikāyet çoğ. e bağmayınca işte aha duruyo şura
 52 hani eken olmayınca. napıyın ben? yā işte ğayrı ne yapacan? onu da_ani şey de
 53 olmuyoz biz. üzerine düşmüyoğ. şikāyet idiyola diyi. yā işte aha bu bir ay yoğun
 54 bağımda yattı. bir ay dehilede yattı aha bu. evlere geldim gittim ağlaya, ağlaya,
 55 ağlaya. her öylenleyi geldim. yoğun bağımda hiç ğuymadıla. öylen yimēni yidümeye
 56 giTTim gittim gittim geldim. dahilede de boyuna öylendeyi gittim geldim. orda gece
 57 gündüz yattım yanında. dahilede yoğun bağıma alımıyoła. hiç uraya ğuymadıla işte. bi
 58 seerde ah yavrum hani o şey_itmesin. bizim ğulağla çoğ ğúcúk. azıcığ geliyo
 59 sesiñiz. ğulağlarım bi harıl harıl harıl. yā batıyon. o duyuyo da işte. şindi burda
 60 ğonuşuyoz azıcığ bu orda ğuldū geliyo şindik. o şindi ğonuşuyo mırıl mırıl. ne
 61 didiūnü ānamıyon. ğız burıya gel de ğonuş diyon. iyi nāpıyın diyo. İsan diyo sāurlıđ
 62 ne iyi oluyo diyo. bağırıyo bağırıyo duyul... iyi olu mu saurluğ? geçen ğún aha burda
 63 oturuyoduğ. bi ğadın gelmiş arđamdan söyleyerek geliyo emme ben umurumda bile
 64 deil. duymadım. ğayrı arđama geldi bi daş attı. şöyle bağtım. ne va ğız didim. bi
 65 sāTTi diyo sennen ğonuşuyon. sen niye ğonuşmı... dā ğonuş... sennen didim
 66 ğulağlarım dargun. öyle dağılıyoğ işte. bi işiñiz mi vardı *dodurğalıya*? hē ğayrı
 67 bulābilüseñiz. bi de işte mała gider durmaz o depeden aşar. bōğün aşādan ğórmedim.
 68 o yandan aşıyo depeden. ğız anam bu ğada da yanī geğen şeyim varın. yāni valłaah

69 billah ğocası da kótü ğarısı da. beş belki elli beş, elli altı motoru çekemedi.
 70 tarlamdan soğúcümü aldıla góttüle de burda bunu bu şey gibi yaptıla. o *dodurğalı* o
 71 *dodurğalı ā llah* yerlere ğaç. çok yani milletin zararından başka bi işi yok. bi aha bu o
 72 onun onun şey_ettū şindi misir, pağla ektüle. ğız ah yavrum ben bunu
 73 ĩle_ektüdüm. şindi bunun bi dúmúk bi sayğı olur. vallahi bu tālanın yarusu yol va. o
 74 yoldan salımıyo içinden düz bassa. hālbugi ğaç sefer o mallar depelerden attan hatlıyo
 75 hatlıyo iniyo. ğız *dodurğalı* ne bu ğız böyle? e görmedim. bu bi ğun olmaz iki ğun
 76 olmaz. bağ herkezin mağı va. çok teribiyesüz. çok çok çok yāni yāni valla ister
 77 darı. bi şey görmemiş o çok yani vallahi bu kóyü dēl ğari üzerini de biğdudu. bi
 78 adam pantulun giyyo, bi şapka giyyo. belki darılısuñuz eme vallahi yanında olsa
 79 gine söylerin. yā yanında olsa ben gine söylerin. çok şerefsüz. *ğaracörenden* bi adam
 80 va. öteden beri gelmiş. beri bağ beri dimiş. bi daha görmeyeyin dimiş adam. sōña
 81 diyi üç dörT ğün mahsus ara vidim gitmedim diyo. sen misin öyle diyen gine şindi.
 82 vallahī ben bu lafi söyledim diyince adam bağtım bağtım diyo gitmedim yanına
 83 birağtım geri gittim diyo. olmaz ki bu ilin çitlī yā. adamın biri doğruyu söylerse bi
 84 eğri söyler. ya olmaz herkezin zararı yā bu ğadar olmaz. siz nerde *istanbulda* benim
 85 ğörev nerde? hē öyle. ĩ sen onun gibi deisin bağ yā emmē bi hocadu bi hocadu o
 86 hocalī yap yok. onun zararına. vallahi böyle. ğız anam işte ne idiyin yāni. *allah*
 87 razı_ossun. *allah* iyilūñü virü. sağ olun. büyır yavrum. ah yavrūm baña yaşımı
 88 sorma. ben bu ā bu ireçberlik öldüdü. yaşım ben hiç yaşım iki yüz yaşındasın disen
 89 gine şey itmen ben saklıman eme bu ğorğar. o çok ğorğar. ne dirsele disinle baña

90 hePisi ğafamla... benim adım *emine* onuñ adı *fetiye*. *yā emine fetiye*. öteki ğız
 91 ğardeşimiziñ adı *şāzimet özgen*. *özgen*. *emine özgen*, *fetiye özgen*. yok yavrūm bağ
 92 aha u temelü yaptuğuk. adam yaPduruviyecen diyī yarım ğodu birağdı gitti. biz dē
 93 şey_ idemedük işte burda duruyoz. öte yanda ötede oturuyoz. *yā öte yanda oturuyoz*.
 94 emme bunu da ğayrığ yaPdumayınca olacā yok. öte yannı arğası araba çökdü aşıā
 95 göcecek. dam varıdı eveli. dam mağları direklerin dipleri ondan çürüdü. buyur. mağ
 96 masāt aha ğoyunlarım va. zabaĥdan beri işte *bağlıcaya* giTTim geldim. bi dümük
 97 şurda eski evimizin yeri va. orda yāyittim ğuyduğ burıya. buñun üstü açığ. şindi
 98 yağmur yağış yağarsa didim onu örtelim diye ğoyduğ. şey_ ttük işte ne yapacan.
 99 böyle anam dünya. e siz çay bi çay may yapağım gidem. yeni oTTuğ biraz yāni. amān
 100 bu dünya bize mi ğalacak bē bize mi ğala... amān bağsa nicelerimiz gelmiş gitmiş.
 101 amān sen de kótülükle dünyada eyi adın on kere añduru. kötü de bi kere añdur... bağ
 102 *dodurğalı* bi kere añduru işte. hiç sevmey. bi tāne tā vadu. *ğókçeāçlı* diye. cenābı
 103 *ağlah* daha buña neler yaPdıla. ah yavrūm ne dillerini ğoduTTuduğa, ne dişlerini
 104 ğoduTTuduğa. hiç_ iç_ iç ğolu, dişleri başlı kırdıla. bağ ellerni ğormemişiniúzdü.
 105 *fetiye* barmağları ğaldır hele. bağsa hep ğırdıla heP *yā*. aha bunu ğarezine, ölüm
 106 ğastiyne bunu benim araziye ğonacaz diye aha bu ğızı böyle hünerle yaptığa. ah
 107 anām, ağ anam *yā yā* bu neler çekdi ah yavrūm. bu kilo da şeyle gibiydi
 108 ğıpgırmızıydu ěriddile başlı. bunu anca cenābı *ağlah* işte soğunu bağışladı baña. *yā*
 109 çok çok_ aziyet. bu ğafa yok mu duvarlara *furā furā* aha bu kóyümüzde. e şu yanda
 110 bi evüñ sahibi va. bi de aha şu ğarşudaki bi de birisinin yāni *cenābı ağlah* ben ölüme

111 şúkritmen gúnüme şúkriderin. ğarısı da bu seer epey iki ay üç ay oluyo felc oldu.
 112 *istanbul*da duruyo. *allāh* yukarda görúyo. ya *allahım* yā *rabbi*. onları da biliyo. şunun
 113 hiçbi suçu olsa. tarlasını dayakana tarlasını dayakana tābi indüdüle böyle çukura. vur
 114 ğafayı ört dimişi gecenin bi yarısı şöyle yerin bi çöplüglere ğada örTTüle. ordan
 115 attıla, biraKdıla, gittile gece. āh anam insansuzluk insansuzluk bundan kötü işte. çok
 116 zor yā insansuzluk. ā bu neler çekti böyle. yā işte bunuñ için şindi ben... eñer bi
 117 yerde arkam olaydı eñer bi arkam ola şarT ossun zıra zopasına çektirecēdim ya yok
 118 işte. yoKluK diyi ses etmedim. şunun suçu yok. tarlasında ah anam
 119 tarlasında ākene gelikene dörd adam iki adam o yanda tufēinen iki adam bu
 120 yanda ğamaynan yā bunu öldürecekler. cenābı *allah* yukarda ölüm ölmek yok didi
 121 demek. yā ne çekti bu faşırım ne çekdi. bi de biz öyle şeyleri doktorlarınan
 122 uğraşyoz. iki senedü böyle doktorlarına. gendüm de dā tedāvi olmadım bende de bī
 123 şey va. doñuyon. hiç soğuğa gelmiyon. şindi yaz gelelī ben şindi hastaneden hiç buña
 124 diyon *fetiye* hiç hastaneden gelmeyim. orda yatıyon ora iyī. soğuk yok. ısıcaK yok bi
 125 ka... emme burda hiç üşümeye gelmiyon. būnda cenābı *allahım* tansiyon yōK ğalp
 126 yok, şeker yok, hiç bi şey yoğ. yā bu belī bi şey yapıyo işte. zor işte ne yapsın. buyur.
 127 *allahdan* emme anam işte *allahtan* dā birāz dā arkan olma arkasuzluKtan da yani *allāh*
 128 *allah* *allah* emme cenābı *allah* arkasuz... yā işte olu muydu bu böyle? olmazdı ya.
 129 şunun çekduú şunun çekduú yok yavrum işte ne yapacan? dünyanın... çok eğledük
 130 de işte bi... yer büyük ordān tē buñu aşa te aşāda ağrıda...

-21-

Konuşan: Mustafa Atakoğlu**Yaş: 74****Derleme Yeri: Salar****Konu: Askerlik, Tarım, Oyunlar, Meyveler****Askerlik**

1 evet. ben askerdeydim. askerden dē *burdurdaydım*. oğuma yazma oğulunda.
2 oğretmen yardımcısıydım. dersāne onbaşısıydım. aşa yukarı yirmi ay filan orda
3 kaldık. şey bazı oğuma yazma bilmiyenlere eğitüm verüdük. gündüz oretmenler ders
4 verüdü. gece de biz unların mutālasunu yapturuduk. şeylere alilere. ali oğulu
5 dirlerdi. yine de dā varımış bāzı yerlerde. ali oğulları evet. yirmi yaşındaki insanların
6 askere gelenleri faat ne biliyim ben çok cāhiller varıdı yanı unların içlerinde. bazıları
7 oğrenüdü oğuma yazmayı, bazıları oğrenmezlerdi öyle giderdi. yok burdurdaydım
8 ben. burdudaydım. biz altmış üç, altmış dört senelerinde yāni askerlīmiz. yok bek zor
9 sayılmaz. fağat o arada bi arā şey oldu kıprıs harciyātı oldu. onda filan hazır kıta
10 hızbunda dururduK böyle. gündüz gece deği de gündüz bayā şey yapardık. nöbetçi
11 subay cumartesi bazar izinlerini faalan kaldırdılar. ondan sōna işte bu şekilde işte baya
12 bi mücādele yaptığ_askerde. iyiydüK yāni şeyimiz. undan sōna geldüğ_işte artuk
13 ne biliyim ben işte baya bi goyulduğ reçberliğe. óküz óküz u zaman óküz, şimdi
14 trađtór. her şey değüşük u zaman. çolümüz çocümüz galabalık. beş. beş oğlumuz, iki
15 ğızımız var. üç dānesi, dörd dānesi *boyabatta*, birisi *istanbulda*. birisi hoca *uzunçalı*,

16 *ğaraçaluda*. günümüz, hayātımız böyle geldi gidiya işte. geldük yetmiş dörd yaşına,
 17 yetmiş beş yaşına. artuğ_ilerisini cenābı *allah* bilecek ne öldünü, ne oļacānı. baya
 18 meşakķatlı bi zaman geçüdük. bu yapardı ben yapmazdım da, bu dūğünlerde, hacı
 19 yimeklerinde bu yapardı. oļudu dā fazla da biz şey oļmazdı yā. oļudu gine oļudu
 20 asker ūrlama. evet. bazı yerde çok şey yapıyoļa. gōrüyosuñuz bi ğazā bile oļuyo.
 21 davan çogūtmaķ. bilmem nāpıyo millet şımarıyo mu diyin ne diyin. ne biyin diveliyo
 22 mu diyin. her şeyin bi sayğısı vardır kendine göre. fağat unlarda saygu maygu yok
 23 şindi. siz nerelüsünüz? hā *boyabat dodurğa*. evet. bizim öğretmen mi didiñiz? nerde?
 24 görev nerde? hā *ķonyada*. *ķonya* merkezde mi? evet. efendim. ne dimek, ne dimek.
 25 çoğ_ūraştuķ.

Tarım

26 çoķ ūraştuķ dā yā hep çeltük, piriç bizim burda. efendim. buğday, ğavun,
 27 ğarpuz hep satarduķ. yaparduğ_amma şimdi hepsinden artuğ ğaldıķ. ğavun, ğarpuz
 28 satarduķ *boyabatın* çeveleri tā *taşķöpriye* ğadar meselā. traķtörlerle u zaman.
 29 şeynen efendim *saraydüzine* felen gōtürüdük. urada çok sattum ben. *saraydüzlēnde*,
 30 *yumān kōylerinde* urdan. fağat şindi artık hepsini nerdeyse bıraktuķ yāni. bi de şindi
 31 bıraktuķ yāni.

Oyunlar

32 evet oynarduķ. oynarduķ biz. beni fazla oyun şey_apmazdım da bāzı zamana
 33 göre bi zaman domino oynaması sürgülüdü. bi zaman efendim altı ğol
 34 kâğıd_oynaması sürgülüdü. her şey zaman zaman her şey bitiyō şimdi. unlar oļuyor.

35 dabanca atarduḲ filan bi şeyler yapduḲ yāni bunları biz. altı ḡol iskambil ḡādıynan
 36 altı ḡol dirlerdi una. evet. yāv unun taşları va. unu şey üzerinde sayılarla ona ḡöre
 37 yaparlardı. evet domina. domina taşı vardı.

Meyveler

38 meyveler hemen_emen yapducān sōna her şey oluyor. benim arḡada bahçam
 39 var efendim, elma, armut, ḡayısı, ḡayısı nedenise olmyo. biḡaç dene ācı kestim.
 40 verim verim vermiyo. verim vermiyo ḡayısı. yā atıḡ yıl, yıl yoḡ. meyve vardı
 41 dókülüyodu çok bizim ovada filan. ḡayısının yerlüsü ufaḡ. yerlü olan ne ḡüzel faḡat
 42 birḡaç senedü vermiyo. iklimler deḡiḡiyo. ḡızım āzımdan şey sıçırıyo, diḡlerim iyi
 43 deel. ḡusura baḡma yāni. bāmızda her şey incir, ihlamuruna varana ḡada her şey
 44 bulunuyo. elma, armut, ḡızılıcık, kiraz filan bunlar. aşāki baḡ da bizim. u meyvalar iyi
 45 yāni ama biz tabi maḡíne gibi deḡi. bizde šimdi šöyle bi şey var, biz her şeyi yapmak
 46 mücādelesindeyiz. onun_üçün unun da hepsini yapamıyo. meselā diyelim sen dā
 47 iyisin ege bölgesinde üzümün yeri ne ḡüzel daha iyi oluyor. daha iyisini oluyor. biz
 48 burda onlar herkez bi şeyine ulaşıyo unun dā iyisini yapıyo. faḡat biz onu yapıyoruz,
 49 bunu yapıyoruz unu_üçün. hepsini oluyor. ben yapmadım. inan haḡ virsin. ḡabuḡ
 50 ettim de olurdu eskiden. eskiden nasıl diyin saā cumādan çıḡdı mıydı ḡonuḡması ayıp
 51 bi har, har, har, har unu öyle oldu, bunu böyleydi, millet biriyen çok şey olurdu.
 52 faḡat šindi yoḡ. šimdi hem yoḡ u yoḡ hem u ḡalabalık yoḡ. çünkü millet daḡıldı.
 53 eveli bu kóy kırḡ, elli hāneydi. herkezde nüfuz ḡalabaydı. šimdi šimdi diyelim siz
 54 yirmi, yirmi iki hane, yirmi beḡ hāne var içersinde insan olan. ikiḡer ḡiḡi bi erkek, bi

55 ğadın hatta yalnız olan da var. yāni biz nası ikimizisek, herkez ikişer ğişi. yāni nüüs
56 bitti. az ğaldı. onun için işte öyle böyle gidiyo dünya.

-22-

Konuşan: Aynur Atakoğlu

Yaş: 73

Derleme Yeri: Salar

Konu: Keşkek ve Pilav Yapımı, Çamaşır Yıkama

Keşkek ve Pilav Yapımı

1 bilāhi amcan ğonuşu, ben ğonuşamıyon. biz mi? unuddum gittim ben nası
2 evlendüümü. bilmiyon. gücükene geldim ben. gücükene beni anam bubam gücükēn
3 vedile buña. ben mi? evlendümde on üç_on dörT yaşındaydım. yā vaļlahi. ben mi?
4 keşkek bişirüdüm, pilav, ēt, pilāv, et. herpisini bişirüdüm hepisini. çok yā kaç yerden
5 nerelere giddidi. góTTüle beni nerelere góTTüle. yimē de gittim ah ğızım vaļļā çok
6 gittim. çok gittim çok. góttülē çok góttüle. emme bişirüdüm emme yimēmi de hiç
7 şöyle bī yimek şey herkez böyle şey_iderdi. vıļļāi. keşkeği mi? keşkeği hincī ocāi
8 yaķarım. keşkeği biraz suların şöyle durusun diyi. ondan ğeri yıķarım şiyi bişürünce
9 haman şey_idince keşkē ğazana ğorun. ğazana ğorun. ğazanda gendüsü geşgek
10 dıķır, dıķır, dıķır, dıķır ğaynar. piyazını, her şeyini, saļçasını, şeyini hebisini
11 ğuyardım. et, etini ğatıyon. hepsini ğuyardım. çok ğözel. çok geldile bura beyle.
12 beyle dinilir sen mi bişürün bu keşkēi diridi. böyle yimeliymiş. çok orları çok, çok,
13 çok, çok kere gittim ben. çok yere góttüle beni. pilafī meselā pirinci şey_derin

14 taviya pirici ğuyarın taviya, büyük taviya. şöyle ısların gözleyle ısların. biraz ıslı
 15 durar kirli suyunu aşır şey_iderin ıslı durar. ondan sōna atarın tavayı ocā. ğoca
 16 tavayı beyle ocā atarın tavayı. ğuyarın pilafı, ğapadurun üstünü. ondan sōna tıtır tıtır
 17 bişer. çok fazla suyunu şey_itmem. dene dene oļu böyle. dene dene pilaf yā.
 18 tereyağı verüsele varsa tereyağı getirüler, yoğusa az yap şey getirülerdi bizim yağ
 19 da deĝi, sana yağ. ben hiç şey_itmezdim. ā şu ğúcúk taviya vile şöyle çocuklara
 20 pilaf yapıviyicen hinci. ısladım, duruyo. çocukları çağırdım biliyon mu? o duruyo. yā
 21 ğoca davayman bişürüdüm onu. orda birisine dirdim tavanın bi kenarından dut bi de
 22 kendim hemen atarduk o şeye geriye. örterdim üstünü. o tel tel oldu öyle. çorba
 23 tarana çorbası yaparduk, piriç çorbası yaparuz. piriç çorbasını dā az bi şey ğuyon
 24 gendümüz için ğuyyoz bi addaĶ şey çorba ğúcúk tencireye. o gendi orda bişiyō.
 25 gözleyle bişiyō. piriç gibi hiç şey_itmez. taranayı mı? taranayı ıslıyom böyle biraz.
 26 ıslıyon biraz ıslı duruyo. ondan sōna alıyon şeyden ğaruşduruyon böyle. çorbayı
 27 tenciresini ğuyyon, ğarıştıriyōñ. ona ğıymasını şeyini atıyon içine salçasını. bişiya,
 28 atıya yimiye doyamazsın tarananın çorbasını. haĶĶat böyle. soğuk suynan da ğuysan
 29 oļu, ısıcağ suynan da. ne oļusa oļsuñ ısıcağ suynan da oļu. ğuyarın, ıslanı en şeyi
 30 soğuk su şeyleri dadı gitmesiñ diyi.

Çamaşır Yıkama

31 çamaşurları mı? ah çamaşurları bile böyle duruļa kimse yok. bu hince şeyle
 32 beyle beyle yıkarduk daşların üstünde. burda daşların üstünde şu çamaşurlumuz
 33 vardı. urda u çamurluğa ğorduk ğazanı. yıkarduk beyle depini depini yıkarduk emme

34 hinci yok. Kúl yaparduk. yā nası da gózel oľudu o. o Kúľüñ suyu nası gózel oľudu.
35 vallah şey gibi oľudu çamaşurları. yā çoK çoK yaptuk. çoK beyle eziyetinen yā çok
36 şey çok. yāv buralar büyük başlu bahçeli, bahçeli şey gibi bi üç tavuğ alıvi baña
37 didim. aldı işte. gendim oyalıya. gidiyon valla. çok hastaľandım aqşam. hinci gine
38 yatıyodum. şöyle acaba didim ki unla deği. şey ettim. ben çok şeyim vardı çok çok.
39 siz benim şeyimi góreydiñiz o yimeklerde, o şeylerde. mesila yimā yapardım,
40 górdum orıya. herkeze górdum orıya. herkez yimē alısın yimēni alısın. saqın ha.

4. SÖZLÜK

A

ā : aha, işte 1/88

ā : işte, bir yeri işaret etmek için kullanılır 4/19

ābaz: konuşulması uygun olmayan bir yerde sessiz kalmak, saygı gereği konuşamamak 12/120

ābeyim: ağabeyim 12/300

ābi : ağabey 12/290

ābiysi : ağabeyi 12/308

āÇ: ağaç 1/103

ān: ani, birden, ansızın 15/46

āna-: anlamak 1/106

ānadacağ: anlatacak 1/30

ānadaman: anlatamam 1/11

ānaş-: anlaşmak, düşünce, duygu, amaç bakımından birleşmek 1/88

ānat-: anlatmak 5/5

ānatıyın: anlatayım 5/5

ānyoñ mu : anlıyor musun 1/133

ānyon mu : anlıyor musun 5/9

ārı : ağrı, sızı 12/310

ārılan-: ağrılanmak, ağrı çekmek, ağrı gelmek 1/209

ārif: Arif, bir erkek adı 1/205

āşam: akşam 5/145

āt-: atmak 1/38

āşam: akşam 12/163

aaç: ağaç 1/185

abā : abla 3/79

abuş abuş (yürümeğ): düzgün yürüyememek, yürümeyi bilmemek 11/51

aç mısız: aç mısınız? 1/60

aÇ: aç, yemek yemesi gereken, tok karşıtı 1/154

açlık: açlık, aç olma durumu 1/82

açuudu : açtı 15/97

adamla : adamlar 1/166

affit-: affetmek, bağışlamak 5/46

ağa : ağabey 12/229

ağrū sīzū : ağrı sızı, rahatsızlık veren
acı, sancı 5/27

ağşam: akşam 1/54

ağşama_ada : akşama kadar 14/74

ah: ah, sesin tonuna göre pişmanlık,
öfke, özlem, beğenme, sevgi vb.
duygular anlatan bir söz 7/10

ahlat: gülgillerden, kendi kendine
yetişen, üzerine armut aşılana ağaç,
yaban armudu, dağ armudu 8/41

ahmed: Ahmet, erkek adı 1/17

ahşam: akşam 1/211

aK: ak, beyaz 12/411

aKbıdaK: Akbudak, bir soyadı 11/69

aKbúdaK: Akbudak, bir soyadı 11/69

aKrabayıK: akrabamız 1/97

aKsi : aksi, ters, huysuz 12/53

aKsidi : aksidir, aksi, ters, huysuz
12/53

aKlaf: alev 9/49

aKdım: aldığım 2/32

álektirik: elektrik 12/269

aKıya : alıyor 1/124

alırıza : Alırıza, bir erkek adı 15/10

ali oKulu : okuma-yazma bilmeyen
askerlere okuma-yazma öğretilen okul
21/4

alime : Alime, bir kadın adı 4/18

alime sucu : Alime Sucu, bir kadının
adı ve soyadı 4/40

aKlā šúkúr: Allah'a şükür 1/141

aKlāh İrahmed_eylesin: Allah rahmet
eylesin, ölüleri hayırla anmak için
söylenen söz 3/12

aKlāh: Allah, kâinatta var olan her şeyi
yaratana, koruyana, tek ve yüce varlık,
Tanrı 3/12

aKlām: Allah'ım 1/28

aKlām: Allah'ım 1/28

almanya : Almanya, bir ülke adı
1/228

altuña : altına, alt tarafına 1/117

alümünyon: alüminyum, gümüş
parlaklığında, beyaz, hafif bir element
17/342

amasya : Amasya, Türkiye'de bir il
9/60

amcānan: amcanla 12/23

amcı : amca 14/39

amıca : amca 8/28

ana : anne 1/94

anāñ: annenin (odası) 12/342

anātar: anahtar 15/1

anca : ancak 1/236

añdur:- andırmak, bahsettirmek
20/102

anğaradaı : Ankara'daki, Ankara'da
olan 1/231

anğıra : Ankara, Türkiye'de bir il
1/227

anğıra : Ankara, Türkiye'de bir il
1/227

anladu : anlatır 1/212

anlatsaña : anlatsana 1/15

anması ayıp: anması ayıp, söylemesi
ayıp 1/16

annat:- anlatmak 12/1

aPdes: abdest, Müslümanların, belli
ibadetleri yapabilmek için bir düzen
içerisinde bazı organları yıkayıp
bazılarını mesh etme yoluyla
yaptıkları arınma 5/46

aPdulla : Abdullah, erkek ismi 1/5

aPdullanın gızı : Abdullah'ın kızı 1/5

arabı : araba 12/8

arap: Arap, bir kişinin lakabı 5/129

ararduğ: arardık 1/14

araba : araba 1/169

ard: art, arka, geri 3/60

ardın:- sırtlanmak, sırtına almak
17/126

arı balından gıymatliydu : arı balından kıymetliydi, çok kıymetli, çok değerli anlamında kullanılan söz 5/63

arı : ara, yer, bölüm 19/134

arıdacan: arıtacağım, arıtmak, temizlemek 12/10

arın: alın 12/309

arife : kadın adı 6/13

artuq: artık, bundan sonra 1/181

arzu : Arzu, bir kadın adı 12/210

asan: Hasan, bir erkek adı 10/44

asiye : Asiyeye, bir kadın adı 14/70

asker ürla-: asker uğurlamak 21/20

âsker: asker, er, orduda görev yapan erden generale kadar herkes 1/158

aski-: eskimek 11/25

aşâ : aşağı 1/100

aşâi : aşağı 13/31

aşâsı : aşağısı 3/24

aşırı : gereğinden fazla, taşkın, yaramaz 8/26

ât: alt, üst karşıtı 12/224

aT: alt, üst karşıtı 12/257

âtık: artık, bundan sonra 12/79

atık: artık, bundan sonra 12/96

ätüQ: artık 12/192

atuğ: artık, bundan sonra 12/48

ätuq: artık, bundan böyle, bundan sonra 1/233

atuq: artık, bundan sonra 12/60

atuQ: artık, bundan sonra, bundan böyle 8/61

av: ev 9/54

ayāmızda : ayağımızda 1/191

ayaQKab: ayakkabı 12/147

aybî : ağabey 12/61

aydat: aidat, ödenti, düzenli ödenen para 19/27

aydu : aydır 1/32

aydü : aydır 1/32

ayhan: Ayhan, bir erkek adı 9/13

aylı : aylığı, maaşı 1/170

aylıman: aylığıyla 1/170

aylıg: aylık 2/34

ayrı : ayrı 12/144

ayriyetten: ayrıca 17/269

ayru : ayrı, farklı, başka, değişik
1/240

aysel: Aysel, bir kadın adı 6/15

aysun: Aysun, bir kadın adı 7/135

ayşā: Ayşe, kadın adı 12/280

ayşe : Ayşe, bir kadın adı 9/16

az buz değil: az buz değil, bir şeyin
azımsanacak kadar olmaması 5/4

azik: kadın adı 6/3

aziyet: eziyet 15/94

azm: azim, güçlük, zorluk, sıkıntı 1/90

ağ: ak, bir mantar türü 17/426

B

bı_ki : bir iki, biraz 17/238

bö_uce : bu gece 15/154

bā : bağ, meyve bahçesi 2/39

bāça : bahçe 9/51

bāda : bağda, bahçede 2/39

bārsuq: bağırsak 7/8

baalan-: pahalalanmak, pahalı olmak
19/131

bāba : baba, çocuğu olan erkek, peder
1/142

babamınan: babamla 1/149

babanne : babaanne 5/59

bağgur: Bağ-Kur 1/171

bağlalaq: bağırarak 17/242

bağluca : Bağlıca, Sinop Boyabat'a
bağlı bir köy 5/68

bağça : bahçe 1/182

bahrı : Bafra, Samsun'a bağlı bir ilçe
adı 12/179

baq: bak 3/48

baqıyan: bakıyorum 1/193

baıldırcañ: patlıcañ 7/67

bam: oynanan bir çocuk oyununda kazanan kişinin söylediği söz 2/26

baña : bana 3/13

baña : bana 3/90

baraç: baraj, suyu toplama, sulama ve elektrik üretme amacıyla akarsu üzerine yapılan bent 1/81

báraber: beraber, birlikte 12/361

barışuğ: barışık 4/4

baruşüduğ: barışıldık, barışmak, iki taraf, aralarındaki dargınlığı kaldırmak, uzlaşmak, anlaşmak 3/10

başlu: tamamen, hepsi, bütünü 4/21

başumda : başımda 1/33

baT: bant 12/87

baursağ: bağırsak 14/69

bay bay: güle güle, hoşça kal 14/23

bayramlarda sayılarda : bayramlarda seyranlarda 3/52

bayri : bari 9/89

bazar: pazar, satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer 1/101

bazara dek: pazara dek, pazar gününe dek 1/22

bazara : pazar gününe 1/22

bazı kere : bazen 5/79

biğdu-: bıktırmak 20/78

bēle : böyle 12/92

bēn-: beğenmek 17/46

bēyri : beri, bu yana 3/5

bebei : bebeği 2/32

bebeimüz : bebeğimiz 1/150

bebek: evlat, çocuk 15/40

bediriye söScü : Bedriye Sözcü, bir kadının adı ve soyadı ¾

beenüse : beğenirse 1/18

beg: pek 17/200

beğenüle : beğenirler 1/222

beid: beyit, anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası 9/37

beK: pek 9/104

bek: pek, çok 3/33

bekliycán: bekleyeceksin 3/41

bekmez: pekmez 1/181

belisim: belim 8/16

belleme : at vb. hayvanların sırtına, eyerin altına konulan keçe, meşin veya kalın kumaş parçası, yapık, yuna 12/100

bellú : belli 7/109

bellü : belli 5/1

beltek: peltek 9/25

bêlteK: peltek, konuşulması uygun olmayan bir yerde sessiz kalmak, saygı gereği konuşamamak 12/121

belük: bölük, parça 9/34

beş ğaya : bir çocuk oyununun adı 13/14

beŞle-: beslemek 17/294

beye : böyle 11/24

beyen-: beğenmek, hoşlanmak 3/102

beyla : böyle 7/84

beyle : böyle 1/124

beyū: büyüğü 3/40

beyúk: büyük 13/2

beyük: büyük, boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne), makro, küçük karşıtı 1/143

beyüK: büyük, yaşça daha büyük olan 3/11

bıldır: geçen, bir önceki 5/62

bile : bile, da, dahi 3/28

bi addaK: az, biraz 22/24

bi dümúk: bi dümük, az, biraz, küçük 7/54

bi yere hizmet diyi gitmez: bir yere hizmet diye gitmez, bir yere hizmet istemek ya da hizmet etmek için gitmemek 5/126

bi yol: bir yol, bir kez, bir defa 1/116

bīsan: bir insan 3/40

bīn: bileyim 1/43

bi_afta : bir hafta 18/24

biçerdúk: biçerdik, biçmek, ekin, ot vb.ni orakla, tırpanla, makine ile kesmek 3/7

biğaç: birkaç 19/162

bilecik: Bilecik, Türkiye’de bir il 10/18

bilemeyen: bilemiyorum 1/15

bilemeyecen: bilemeyeceğim 1/14

bilemiyoz: bilemiyoruz 1/60

bilena : bile 9/18

bilerSüğe : bileziğe, bilezik, genellikle altın, gümüş vb. elementlerden yapılan ve bileğe süs için takılan halka 1/242

bilerSük: bilezik, bileğe takılan takı 1/242

biliyodum: biliyordum 1/31

biliyoñ mu : biliyor musun 1/143

bilmeyon: bilmiyorum 1/9

bilmiyodunna : bilmiyordun 18/48

bilü : bilir 1/213

bilüsüñüz: bilirsiniz 1/88

bindürüleridi : bindirirlerdi 1/20

birman paçası: ipekten yapılmış kıyafet, pijama 12/105

biS: biz 17/283

bişür-: pişirmek 12/92

bitimişük: bitirmişiz 1/195

bitmiş: bitmiş 1/27

biye : bir yol, bir kere, bir defa, bir 1/189

biyin: bileyim 1/214

bizim: bizim 1/6

bizinen: bizle 1/196

bo_ece : bu gece 8/75

boba : baba 8/13

bóbreñin: böbreğinin 13/79

boğún: bugün 3/86

bóğün: bugün 20/68

bóPrēni : böbreğini 13/82

boşald-: boşaltmak, tahliye etmek, dışarıya çıkarmak 2/13

boyabat: Boyabat, Sinop'un bir ilçesinin adı 1/101

böslüyoła : besliyorlar 15/50

böyük: büyük 3/37

böyük: büyük 3/91

būnumda : burnumda 3/65

buba : baba 3/5

būba : baba 12/60

bubaļının: babalığının, babalık, üvey baba 5/94

bubannē babaanne 5/46

buğün: bugün 8/16

bulaşū : bulaşığı, bulaşık, yiyecek veya içeceklerle kirletilmiş mutfak eşyası veya kap kacak 1/187

buļğūr: bulgur 3/29

buļlar: buralar 5/20

buļlarda : buralarda 4/6

buña : buna 1/193

buna : buna 1/193

buraļarıda : buralarda 1/52

burda : burada 1/94

burı : bura, bu yer 1/120

burıdan: buradan 1/120

burıya : buraya 3/94

buğday: buğday, buğdaygillerin örnek bitkisi (Triticum) 3/6

buyūr: buyur, davet için söylenilen söz 3/83

bugún: bugün 1/162

büber: biber 7/75

bürgüle-: bir şeyin üstünü örtmek, sıkıca kapatmak 13/63

bürücük bürücük: biricik, bir bir, tek tek, tane tane 15/153

büşlēc: büşleğec, ekmek pişirirken ekmeği çevirmek için kullanılan nesne 17/354

büşleeç: bkz. büşlēç 17/354

bēlme : ekin konulan yere verilen ad 7/59

bēyle : böyle 1/162

bêyûm: büyüğüm 17/108

bêyûmuz: büyüğümüz, yaşça büyük olan 1/233

bêyügüm: büyüğüm 1/29

bêyüt-: büyütmek, yetiştirmek, bakmak 1/149

bêyütmüş: büyütmüş, büyütmek, yetiştirmek, bakmak 1/149

C

cām: canım 15/126

cāmi : cami, Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer 1/109

cāhil: cahil, öğrenim görmemiş, okumamış 1/87

candarma : jandarma 5/121

candarmı : jandarma 10/22

ceged: ceket 12/246

celimen: Celimen, bir özel isim 3/56

cemāleddin: Cemaleddin, bir erkek adı 3/58

çember: çember, yazma, yemeni, başörtüsü 3/43

cemcirez: eğlenceye verilen ad 13/3

cemil: erkek adı 8/86

cenābı ulla : Cenabı Allah 5/165

ceûz: ceviz 9/19

cevîz: ceviz 17/99

Ceyhun: Erkek ismi 1/5

ceyiz: üstbaş, kıyafet, gelinin giydiği özel giysi.

ceyizimi kes-: çeyiz kesmek, çeyiz için neler alınacağına, yapılacağına karar vermek, çeyiz alışverişine çıkmak 12/298

cier: ciğer 20/19

cin ömer: Cin Ömer, Cin lakaplı Ömer adında bir kişi 8/70

cipne : (araba) jiple, jip ile 3/69

ciz-: çizmek 17/86

cizgú : çizgi 17/86

cocūķana : çocukken 4/13

irdan soña : ordan sonra, ondan sonra 12/2

cümlemize : hepimize, herkese 5/36

cüzanın füseyn: Cüza lakaplı bir sülaleden Hüseyin adında bir kişi 9/100

cêvüz: ceviz 7/127

Ç

çār: çağırmaq, söylemek 1/31

çāriyodum: çağırıyordum, söylüyordum 1/31

çār-: çağırmaq, davet etmek 15/8

çağır-: (türkü) söylemek 11/55

çaldumaz: (davul, zurna) çaldırmaz 1/56

çaldumaz: (müzik) çaldırmaz 1/56

çalduran: çaldıran, (müzik) çalma işini yaptırmak 1/55

çalduru : (müzik) çaldırır 1/55

çalgıcu : çalgıcı, çalgı çalmayı kendine meslek edinmiş kimse 1/58

çalguç: çalgı 17/13

çalı : çalı, böğürtlen, ahududu gibi küçük, dalları dibinden çatallanan ve sapları odunsu bitki 3/45

çalıyała : (davul) çalıyorlar 1/158

çalıyodum: çalıyordum 1/32

çal-: üzerine sürmek 7/54

çalmasıynan: (tef) çalmasıyla 1/57

çamaşur: çamaşır 1/71

çamurła : Çamurlar, bir lakap 3/57

çamurun mūsa : Çamurun Musa, Çamur lakaplı Musa adında bir kişi 8/2

Çanābı allah: Cenabı Allah 5/162

çarşuda : çarşıda, çarşı, dükkânların bulunduğu alışveriş yeri 1/42

çattepe : Çattepe, Sinop Boyabat'a bağlı bir köy 5/178

çay akıyodu göz bakıyodu : çay akıyordu, göz bakıyordu, göz göre göre, her şey ortada, görünür bir şekilde, gizli saklı olmayan aşikâr, bilinen anlamında kullanılan söz 5/128

çaycuma: Çaycuma, Zonguldak iline bağlı bir ilçe 2/38

çekintülü : çekinceli, rahatsız 5/97

çekiş et-: çekişmek, ağız kavgası etmek 1/196

çektüg: çektik, çekmek, güç durumlara dayanmak, katlanmak 1/121

çektük: çektik, çekmek, güç durumlara dayanmak, katlanmak 1/133

çelig: çelik, çocuk oyunu 11/19

çelik: çelik, köylerde oynanılan bir çocuk oyunu adı 2/27

çeltig: çeltik, kabuğu ayıklanmamış pirinç 3/23

çeltüg: çeltik, kabuğu ayıklanmamış pirinç 5/75

çeltük: çeltik, kabuğu ayıklanmamış pirinç 3/6

Çember: çember, yazma, yemeni, başörtüsü 3/46

çeñe : çene 8/18

çetlemük: çetlemik, çitlenbik 7/127

çez-: çözmek, düğümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi açmak 12/159

çıkardııa : çıkardılar 1/45

çıkariıa : çıkarırken 17/321

çıkaruıa : çıkarırlar 1/55

ÇiÇ_aba : cici abla 5/86

çif: çift, toprağı sürmek için birlikte koşulan iki hayvan 8/43

çiğne-: (yol) çiğnemek, yol almak, yol gitmek 5/180

çimonta : çimento, killi kalkerleri özel fırınlarda pişirip ezmekle elde edilen, çamuru çarçabuk katılaşıp sertleşen ve yapılarda harç malzemesi olarak kullanılan kül renginde veya beyaz toz 2/39

Çit: çift (sayı) 3/79

çocūıana : çocukken 4/13

çocūnan: çocukla, çocuk ile 1/126

çocuuduı: çocuktuk 17/86

çoğ: çok 1/113

çoı: çok, fazla 1/32

çók-: çökmek, yaşlanmak, ihtiyarlamak, geçmek 9/18

çolū çocū : çoluğu çocuğu 1/127

çoluk çocūmu : çoluk çocuğumu, çoluk çocuk, çocuklarla birlikte aile topluluğu 1/77

çöreği : (saç) çöreği, çörek, az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi 3/31

çorum: Çorum, Türkiye’de bir il 4/14

çür-: çevirmek 12/25

çürüyała : (kebab) çeviriyorlar 12/25

çógút-: çökertmek, göçürmek 21/21

çölmeği çömleği 17/344

çuFał: çuval 17/131

çufalla-: çuvallamak, çuvalın içine katmak 17/204

çugursókū : Çukursökü, Sinop Boyabat’a bağlı bir köy 9/97

çuqrان: Çukurhan, Boyabat’a bağlı bir köy adı 6/1

çuqrان: Çukurhan, Sinop Boyabat’a bağlı bir köy 1/69

çürúk: çürük, sağlam ve dayanıklı olmayan 5/31

çükúndúr bekmezi : çükündür pekmezi, pancar pekmezi 3/33

çükúndúr: pancar 3/33

çünkü : çünkü 3/20

D

dóulüdü : dövülürdü, dövmek, çırpamak, yapmak 3/63

dóulüdü : dövülürdü, ezilirdi 3/63

dā: daha, aha, işte 1/101

dā : daha, bunun dışında 1/156

dāşu-: taşımak 17/189

daā daha 19/149

dad: tat, lezzet 3/102

dağla gada memnun ol-: dağlar kadar memnun olmak, çok memnun olmak 8/87

dāha : daha, henüz 8/14

dahrana: tarhana 13/55

daıd-: dağıtmak 17/69

dağ-: takmak, düğün vb. törenlerde takı armağan etmek 1/242

dağardı: takardı 18/7

dağım: takım 19/58

dağ-: takmak, bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek 1/243

dam: tam 19/149

darğun: dargın, küs 4/5

darözü Dariözü, Boyabat'a bağlı bir köy adı 6/2

daş: taş 1/13

daTla : tatlar, lezzetler 3/55

daTlı : tatlı 5/118

datlu : tatlı 1/250

daul: davul 1/20

daüre : daire, konut olarak kullanılan bir yapının bölümlerinden her biri, kat 17/215

davan: tavan 21/21

davar: koyun veya keçi sürüsü 8/69

dayanan: dayağınan, dayak ile, sopa ile 14/1

dayak: sopa 11/19

dayanmışuk: dayanmışız, tahammül etmişiz 1/73

dē : de, bağlaç 12/11

dēldi : değildi 1/16

deá : ta, Dek, değın, kadar, beri vb. edatlarla birlikte kullanılarak bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz 3/94

deāt: deat, kızma duygusunun ifadesinde kullanılan bir söz 13/7

decēz: (iyi) edeceğiz 1/198

deel: değil 14/61

deelmişiniz: değilmişsiniz 1/6

değmen: değirmen 12/205

değneānā : değnekle, değnek ile 3/94

değúşúk: değişik, farklı 17/44

dehile: dahiliye, vücudun iç hastalıkları ile ilgili hekimlik kolu, iç hastalıkları 20/54

dei : değil 10/73

deĩlidi : değildi 3/8

deĩl: değil 12/11

deĩliñ: değilim 12/11

deĩrmen: değirmen, içinde öğütme işi yapılan yer 17/304

deĩş: dövüş, kavga 3/9

delüg: delik 9/35

delüğanlı : delikanlı, çocukluk çağından çıkmış genç erkek 3/100

dem: zaman 3/39

dé-: demek, söylemek 1/219

dene : tane, adet 1/92

deñer mi: değer mi 5/111

depin-: tepinmek, ayaklarını hızla yere veya bir şeye üst üste vurmak 3/61

depini depini : tepine tepine, tepinerek 22/34

dér: der, söyler, demek, söylemek 1/219

dernee : derneğe, dernek, belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet 11/62

derneK: dernek 11/58

deste : cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanmış, demet, bağlam 8/33

deúşúdüle : değiştirdiler 5/14

deúşú-: değiştirmek 5/14

deúşúk: değişik 17/314

devrúl-: devrilmek 17/38

dey: bk. deá 3/94

dey-: değmek 11/2

deyza : teyze 15/88

deyze : teyze 2/22

dĩcen: diyeceksin 5/43

dĩnek: dinek, dinlenmek için durulan yer 4/39

dĩne-: dinlemek 17/391

diKme daşı : bir çocuk oyununun adı
13/10

dimek ki : demek ki, şu hâlde, öyle ise
1/98

di-: demek, söylemek 1/100

dimeye : demeye, söylemeye 1/157

dirdinne : derlerdi, söylerlerdi 18/35

diriz: deriz, söyleriz 1/100

diya : diyor 1/69

diyam: diyorum, söylüyorum 11/67

diyem: diyorum 3/65

diyi : diye 1/160

diyim: diyeyim 1/100

diyın: deyin, söyleyin 1/3

diyiviyn: diyivereyim,
söyleyivereyim 2/25

dizele-: dizmek, sıralamak 15/99

dõ- : dövme 12/87

dõru : (buraya) doğru, yönelme 3/87

dõvüş: dövüş 4/4

doda : büyük, çok büyük (kulak)
12/78

dodurğa : Dodurga, Sinop Boyabat'a
bağlı bir köy adı 1/3

doğa : dua 9/81

doğuş: Doğuş, bir marka adı 9/44

doğ musûz: tok musunuz? 1/60

doğ: tok, açlığını gidermiş, doymuş,
aç karşıtı 1/153

doğ: tok, açlığını gidermiş, doymuş,
aç karşıtı 1/154

doğdur: doktor 8/17

doğluk: tokluk, tok olma durumu 1/82

dóğ-: dökmek, anlatmak 5/102

dóğmúyoñ: (derdini) dökmüyorsun,
anlatmıyorsun 5/102

doğtur: doktor 8/17

doğu-: dokumak, ezgâhta ipliği, çözgü
ve atkı durumunda kullanarak kumaş
yapmak 1/37

dóğúmlü: dökümlü 12/108

doğdü-: doldurmak 12/261

doldurudunna : doldururlardı 18/8

domat: domates 1/48

domatis: domates 13/59

domina : domino 21/37

don: çamaşır, giysi 1/191

doñ-: donmak, çok üşümek 20/123

doñuz: domuz, köylerde oynanılan bir çocuk oyunu adı 2/23

dónüş: dönüş, dönme işi 2/34

dórdünü : dördünü, dört tanesini 2/29

dóv-: dövmek, (yayığı hızlıca) vurmak 1/185

dóv: dövmek, çalkalamak, hızlı ve sert bir biçimde vurmak, sallamak 1/185

döndü : Döndü, bir kadın adı 5/8

dörd: dört 1/32

dörT: dört 1/181

döt: dört 1/92

du : dur 1/174

dúğün dernek: düğün dernek 1/16

dúğün: düğün 1/16

dul ğaderi yõmuş: dul kaderi yokmuş, kadersiz, şanssız anlamında kullanılan deyim 1/120

duļ: dul, eşi ölmüş veya eşinden boşanmış kadın veya erkek 1/120

du-: durmak, hareket etmemek 7/64

dumuķ: dümük, az, biraz 19/33

dúmúķ: dümük, az, biraz

dúmük: dümük, az, biraz 19/141

dúñúr: dünür, eşlerin baba ve annelerinin birbirine göre durumu 1/51

duraman: duramam 1/175

dúrbün: dürbün 10/29

durdu : Durdu, bir kadın adı 12/256

durğud-: durdurmak 19/82

durnaļar: Turnalar, bir soyadı 1/6

durnaļu : Tırnalı, Sinop Boyabat'a bağlı bir köy 108/13

duş: dış, iç karşıtı 2/7

duşar-: duşarmak, dışarı çıkarmak, kaçırarak, görünmemek için uzaklaşmak 2/8

dutacağ: tutacak, tutmak, yakalamak 1/77

dutma-: (yaşı) tutmamak, uygun olmamak 1/86

dut-: tutmak, kavramak, elde bulundurmak, ele almak 1/77

duTu : tuttu, tutmak, herhangi bir durumda bulundurmak 1/116

dutumluluğ: tutumluluk, tutumlu olma durumu 3/39

duvağ: duvak, gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tül den örtü 3/15

dúv-: dövmek, ezmek 7/75

duyuya : duyuyor 11/70

duymayo : duymuyor 1/189

dúz: düz 8/70

duz: tuz 5/144

dümük: bk. dumuk 19/14

düñúş: dünür 11/12

düñür: dünür 9/107

dür-: bir şeyi kıvrırıp silindir biçiminde kendi üzerine sarmak 1/44

düve : boğaya gelmemiş 1-2 yaşında dişi sığır 15/141

dúún: düğün 5/9

dúún: düğün 5/9

dēn-: dönmek 3/48

dēvr: devir, dönem, zaman 8/36

E

ēñer: eğer 20/117

ēr: eyer, binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne 12/100

ēt: et 3/29

ederav: etraf, çevre, civar 15/115

edin-: edinmek, kendini bir şeye sahip kılmak, kendine sağlamak, elde etmek 1/218

eel: evvel, önceden 3/99

efelek: labada, karabuğdaygillerden, dere kıyılarında, sulak çayırlarda kendiliğinden yetişen, çok yıllık ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki 17/313

eğın: arka, sırt, beden, vücut 1/191

eğliyin: eğleyeyim, avutmak, oyalamak 3/87

eğn: eğin, arka, sırt 1/191

eğsiK: eksik, noksan 20/46

eğsi-: eksilmek, eksik olmak 14/101

eğşi : ekşi, kızılılık vb. ekşi meyvelerden yapılan, bazı yemeklere konulan bir çeşit yiyecek 1/179

eğşid-: ekşitmek, ekşi hâle getirmek 13/58

eğül-: eğilmek 12/210

eit-: eğitmek 10/67

ek-: ekmek, bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek 3/25

ekerdúk: ekerdik, ekmek, bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek 3/7

ekerük: ekeriz, ekmek, bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek 1/80

ekininen: ekinle, ekin ile 1/110

ekiyala : ekiyorlar 1/81

ekíyo : ekiyor 3/25

ekmağı : ekmeği 9/26

eKme : ekmek 1/184

eKmeK: ekmek 1/111

ek-: ekmek, bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek 3/25

ekün: ekin, tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum 1/80

ęgrürdüm: ęgrirdim, ęgirmek, yün, pamuk vb.ni iğ ile büküp iplik durumuna getirmek 1/40

ekeceúz: ekeceğiz 14/28

el: el, yabancı 14/42

eli yaqış-: eli yatkın olmak 7/88

eliñine : elinle 1/185

emce : amca 6/16

emegli : emekli 9/46

emek çekmek: bir çocuk oyununun adı
13/17

emen: hemen 21/38

emme : ama 1/83

emmi : amca 3/45

emrē : Emre, bir erkek adı 12/4

emsāl: emsal, benzer, eş, denk 3/58

eñ: en, sıfatlardan önce gelerek
üstünlük anlatan söz 20/3

endiü : geçen, önceki 19/155

endúğú : geçen, önceki 19/97

enişteminen: eniştemle 12/25

ensan: insan 8/13

erceb: Recep, erkek adı 15/146

erdüK: erdik, ermek, ulaşmak 1/112

eriskâr: rüzgâr 15/135

eriş-: yetişmek 15/10

ermiya : ermiyor, anlamıyor 1/11

ermiyon: ermiyor, erişmiyor 1/157

erüg: erik 9/34

ěrzacı : eczacı 17/376

esendepe : Esentepe, Sinop Boyabat'a
bağlı bir mahalle 9/42

eserkóy: Eserköy, Sinop'a bağlı bir
köy 9/93

eskidekin: eskidenki, eski 17/69

eskiki : eski, eskiden olan 5/18

estāullāh: estağfurullah, incelik ve
alçak gönüllülük göstermek üzere
teşekkür edilen veya övülen bir
kimsenin söylediği bir söz 3/108

eşşēn : eşeğin 1/38

etēidi : (üç) etekti 5/66

eti unuñusa kemū benüm: eti onunsa
kemiği benim 5/151

ěvël: evvel, önceden 3/29

evel: evvel, önceden, geçmişte 1/237

evela : evvela, önce, il önce, ilkin 3/9

evelce : evvelce, önceden, geçmişte
5/43

eveli : evveli, önce, öncelikle, ilk önce
1/247

evelin: evvelin, önceden, geçmişte
1/159

evelin: evvelin, önceden, geçmişte
1/159

ever-: evlendirmek 1/127

everduğ: evlendirdik 1/130

everiyoz: evlendiriyoruz 1/129

ever-: evlendirmek, yuva sahibi
yapmak 1/127

evi : (Sakallıların) evi 12/283

evîñ: evin 5/57

eyi : iyi 10/2

ezen: ezan 15/36

F

fāti : İstanbul'da bir semt adı 12/154

faat: fakat 21/6

fadik: Fadime, kadın adı 6/6

fadim: Fadime, bir kadın adı 3/50

fadime : Fadime, bir kadın adı 3/50

fadime meti : Fadime Meti, bir
kadının adı ve soyadı 14/16

fağır: fakir, geçimini güçlükle
sağlayan, yoksul, fukara, zengin karşıtı
1/51

fağırduğ: fakirdik 1/56

fağırлуğ: fakirlik, yoksulluk 7/11

fasille : fasulye 17/114

fasilye : fasulye 15/148

fasülyä : fasulye 3/30

felan: filan, falan 19/45

fes: fes, şapka yerine kullanılan,
kırmızı, kalın çuhadan yapılmış,
tepesinde püskülü olan, silindir
biçiminde başlık 3/46

fi: hayvanlara verilen bir ot 17/113

file : filan, falan 19/105

filen: filan, falan 19/45

fiseyin: Hüseyin, bir erkek adı 12/170

fistan: fistan, tek parça kadın giysisi
12/420

fişēidi: fişeğidir, fişek, bir kişiyi
kışkırtma amaçlı sözle doldurmak,
dolduruşa getirmek 5/89

fışek: dolduruşa getirmek, kıskırtmak için laf söylemek 5/89

fışne : vişne 10/87

Fur-: vurmak 3/54

fur-: vurmak 20/110

fursü : yayık yayarken kullanılan iskemle 17/168

furun: fırın 17/153

füseyin: Hüseyin, bir erkek adı 9/100

G

ğālibe : galiba 1/68

gúcülen: güçle, zorla, güçlkle 14/1

ğakamāyon: kalkamıyorum 14/1

ğadım: (mecbur) kaldım 15/21

ğayaboğazi : Kayaboğazi, Sinop

Boyabat'a bağlı bir köy adı 15/20

ğoduTTuduļa : koydurtular 14/86

ğadersizüz: kadersiziz, kadersiz, bahtsız 14/66

ğālibe : galiba, görünüşe göre, sanılır ki 1/68

ğāve : kahve, kahvehane, kıraathane 8/19

ğāyın: kayın, kadın veya kocaya göre birbirlerinin erkek kardeşi, kayınbirader, ini 3/4

ğāynına : kaynana, kayınvalide, evli çiftleri birbirine göre annesi 3/3

ğabāñı : kabağını, kabak, sebze 3/73

ğabaat: kabahat, kusur, hata, yanlış 5/143

ğabadayı : Kabadayı, bir soyadı 1/8

ğablo : kablo 4/18

ğabuļ: kabul 5/46

ğaç: kaç, herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı 1/233

ğaç-: kaçmak, kimseye haber vermeden bulunduğu yerden ayrılmak 1/147

ğaçmışļa : kaçmışlar 1/147

ğădă : kadar 12/99

ğada : kadar, dek 1/109

ğadana : (bu) kadar 12/14

ğadáyif: kadayıf, bir tatlı türü 17/149

ğader: kader 1/120

ğadeyif: kadayıf, bir tatlı türü 17/155

ğadinım: kadınıım, güzelim 1/31

ğadime : kadime, biraz, az, çok az
5/78

ğadir geceleri : Kadir Gecesi, Kur'an indirilmeye başlandığı için kutsal sayılan ramazan ayının yirmi yedinci gecesi 12/366

ğafam: kafam 1/11

ğak-: kalkmak, yok olmak, artık bulunmamak 1/178

ğakamıyon: kalkamıyorum 1/79

ğăkıp: kalkıp 12/57

ğak-: kalkmak, artık kullanılmamak, kullanımdan kalkmak 1/178

ğak-: kalkmak, yukarıya doğru yükselmek 2/28

ğaktüğ: kalktık 12/348

ğalaba : kalabalık 9/88

ğalacağ: kalacak 1/107

ğaldırayık: kaldirik, bir çeşit bitki
3/72

ğalduk: kaldık, geri durmak 1/169

ğalıp: kalıp (sabun) 1/194

ğalibe : galiba 3/9

ğalkmışuk: kalkmışız 5/57

ğalmadı : kalmadı 1/27

ğama : kama, silah olarak kullanılan, ucu sivri, iki ağzı da keskin uzun bıçak
5/55

ğa-: kalmak, (mecbur) kalmak 15/21

ğamyoncu : kamyoncu, kamyonla taşıyıcılık yapan kimse 1/47

ğandırıyor: kandırayım 3/81

ğanefer: kalorifer 13/85

ğanlıca : kanlıca, bir mantar türü
17/421

ğapıya : kapıyor, kapmak, yer
ayırarak, yer tutmak 3/9

ğapla-: kaplamak, her yanını örtmek
4/22

ğap-: kapmak 3/9

ğar: kar, atmosferdeki su buharının
yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne
beyaz ve hafif billurlar biçiminde
donarak düşen su buharı 2/16

ğara : kara, siyah 1/216

ğara çek-: kara çekmek, tarlaya çeltik
ekmeden önce suyun üzerindeki otları
çekmek, temizlemek 15/155

ğara şúkrú : Kara Şúkrú, Kara lakaplı
bir kişi 5/68

ğarabük: Karabük, Türkiye’de bir
şehir 3/76

ğarac: garaj 19/150

ğarağola : karakol 5/119

ğardaş: kardeş 1/212

ğardaşduğ: kardeşlik 1/96

ğardeş: kardeş 1/150

ğarı : karı, kadın 1/51

ğarıştú : karıştırmak 5/83

ğarpuz: karpuz 3/73

ğarşuladınna : karşılarlardır 18/6

ğaruşuğ: karışmış, katılmış, içine
girmiş hâlde 11/63

ğasaba : kasaba 4/31

ğastamın: Kastamonu 11/53

ğastamonu : Kastamonu, Türkiye’de
bir il adı 1/207

ğastemönni : Kastamonu, Türkiye’de
bir il 3/77

ğasten: kasten, kasıtlı, bile bile,
isteyerek, zihinde tasarlayarak,
taammüden 5/24

ğaş: çeltik tarlalarında suyun taşmaması için yapılan yüksek ark 3/24

ğâşık: kaşık 17/339

ğâşuğ: kaşık 3/79

ğat-: katmak, bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak 1/49

ğataruz: katarız, ekleriz 1/49

ğataruz: katarız, ekleriz, ilave ederiz 1/48

ğatıvî : katıver, ekleyiver 17/218

ğatiyen: katiyen, asla 5/172

ğatuıudu : katılırdı, katmak, eklemek, ilave etmek 3/31

ğavğa : kavga 3/9

ğaviş ğaviş: hızlı hızlı, bardaktan boşalırcasına çok 12/258

ğavun: kavun 3/73

ğaya : amaç, maksat 11/11

ğaya : gayrı, artık; gaye 18/18

ğaybit-: kaybetmek 5/23

ğayı : gayrı, artık 14/86

ğaynarıa-: kaynatmak, kaynar hâle getirmek 17/170

ğaynatān: kaynatanın, kayınpederinin 12/57

ğaynına : kaynana, kayınvalide 1/75

ğaynitā: kaynata, kayınpeder, kayınbaba 1/18

ğayrı : artık 5/60

ğayrı : artık 5/22

ğazā namazı: kaza namazı, vaktinde kılınmayan namazı sonradan yerine getirme 12/342

ğaza : kaza, ilçe 8/79

ğazanna : kazanla, kazan, çok miktarda yemek pişirmeye veya bir şey kaynatmaya yarayan büyük, derin kap 1/181

gêce : gece 3/60

geç: genç 17/404

geçe : gece 1/116

geçi : keçi, geviş getiren memelilerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen hayvan 1/218

geçlîmiz: gençliğimiz 8/28

geçüdük: geçirdik 1/91

ged-: gitmek 1/194

geleceñiz: geleceksiniz 5/41

gelemiyân: gelemiyorum 5/45

gelenle : gelenler 1/167

geli : gelir 1/8

gelîkenē : gelirken 3/7

gelikene : gelirken 2/13

gelinlük: gelinlik, gelin olma (zamanı) 1/87

geliyaġa : geliyorlar 1/71

geliyâñuz: geliyorsunuz 1/2

geliyü : geliyor 1/89

geltü-: götürmek 3/3

geltüsem: getirsem, getirmek, gelmesini sağlamak 3/3

gelü : gelir 1/118

gelüdü : gelirdi 1/23

gelüdük: gelirdik 1/190

gelükene : gelirken 1/146

gelün: gelin, aileye evlenme yoluyla girmiş olan kadın 1/41

gelür: gelir, getiri, varidat, irat 5/109

gençle : gençler 1/165

gendimizden: kendimizden 1/65

gendü gendüme : kendi kendime, yalnız başıma 1/77

gendü : kendi 1/77

gerdá : gerdeğe 12/79

gerze : Gerze, Sinop'a bağlı bir ilçe 10/11

get-: gitmek 1/107

geTdi : gitti 3/55

get-: getirmek, ulaştırmak, vardirmek 1/127

gettük: getirdik, getirmek, gelmesini sağlamak 1/127

getürürüz: getiririz 1/48

getürüleridi : getirirlerdi 1/21

ğı : gı, be...' hey...' gibi çağırma, seslenme ünlemi (kadınlar için kullanılır) 1/237

ğıluçlu : Kılıçlı, Sinop Boyabat'a bağlı bir köy 9/93

ğına yak-: kına yakmak, kına sürmek 1/160

ğına : kına, kına ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen, saç ve elleri boyamakta kullanılan toz 1/54

ğirep: çok bükümlü iplikle dokunmuş bir tür ince kumaş 5/66

ğırılı : Gırılı, bir lakap 9/76

ğırışayuk: kırışayık, kırışyık, yemeği yapılabilen bir ot türü 17/314

ğırış-: kırışmak, nazlanmak 12/92

ğırk: kırk 2/34

ğırmızı : kırmızı 17/319

ğış: kış, kış mevsimi 1/52

ğışın: kışın, kış mevsiminde 2/16

ğıymatli : kıymetli 5/63

ğızan: kızan, erkek çocuk 15/145

ğızım: kızım 1/2

ğızınan: kızla 1/19

gice : gece 14/94

gideceüz: gideceğiz 20/5

gidemiyän: gidemiyorum 5/45

gidiyâñuz: gidiyorsunuz 1/3

ğid-: gitmek 12/1

gidiyin: gideyim 5/22

gine : gene, yine 1/131

girsee : (içeriye) girsene 7/133

gişi : kişi, şahıs, zat 3/52

giT-: gitmek, bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, çıkmak 1/144

giTTi : gitti, gitmek, bir yerden ayrılmak 1/126

giydūmüz: giydiğimiz 5/66

giyindi- : giyindirmek 12/2

giyivürüyöla : giyiveriyorlar 1/239

giyür-: giydirmek 3/16

giyüt-: giydirmek 15/112

ğo-: koymak, eklemek, ilave etmek
1/246

ğōsak: duvara monteli raf 12/75

ğoca : koca, büyük, geniş 1/122

ğoca : koca, eş 2/34

ğoca zamanlar: koca zamanlar, eski
zamanlar 1/11

ğoca : koca, kocaman, büyük, geniş,
kocaman, iri 1/122

ğokıyâ : kokuyor, kokmak, kokusu
gelmek 3/65

ğolay: kolay 1/151

ğolaynan: kolayla, kolaylıkla, kolay
ile 1/114

ğom ğomşu : konu komşu 12/355

ğo-: koymak, bir şeyi bir yere
bırakmak, belli bir yere yerleştirmek
1/146

ğomuşla : koymuşlar, koymak, bir
şeyi bir yere bırakmak 1/146

ğonak: konuk, misafir 18/4

ğoñşu : komşu 5/144

ğontrolü : kontrolü 1/35

ğonuşacan: konuşacağım 2/1

ğonuşıyun: konuşayım 1/110

ğonuşu : konuşur 1/204

ğonuşuvisene : konuşuversene 1/87

ğonuşuvisene : konuşuversene 1/87

ğopuk: kopuk, çılgın, deli 5/69

ğordunna : koyarlardı 18/5

ğorķıyon: korkuyorum 1/7

ğorkūÇ: korkunç 17/399

ğorkūluya : korkuluyor 1/7

ğorsuñ: koyarsın 1/39

ğoyā : güya 5/168

ğoyacān: koyacaksın, koymak, bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek 1/187

ğoyduķ: koyduk, koymak, bir şeyi bir yere bırakmak 1/109

ğoyuļ-: koyulaşmak, kıvamın yoğunlaşması 13/37

ğoyun: koyun, geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan 1/217

ğozak: kozak, kozalaklıların, genellikle dibi yuvarlak, tepesi koni biçiminde ve odunsu dokulu meyvesi 2/24

ğöçük: küçük 12/447

ğöndü : kendi 7/41

ğöndümüz: kendimiz 1/91

ğör-: (iş) görmek, (iş) yapmak 1/67

ğörerdüm: (iş) görürdüm, yapardım 1/67

ğötürecez: götüreceğiz 1/34

ğötürüyün: götüreyim 1/212

ğöñüñ: gönlün 9/47

ğóca : koca, büyük 1/166

ğóç-: göçmek, yaşlanmak, ihtiyarlamak, çökmek 1/79

ğóç-: göçmek, yer değiştirmek 2/41

ğí : kız, dişi cinsten birine daha yaşlı biri tarafından kullanılan bir seslenme sözü 20/1

ğól: göl 11/44

ğónderúkene : gönderirken 12/369

ğóndü : kendi 9/108

ğóñsúñü : göğsünü 1/133

ğóñümü : gönlümü 3/87

ğór-: (iş) görmek, iş yapmak 1/183

ğór-: (varlık) görmek, bir şeye erişmek 1/155

ğórdúķ: gördük, yaşadık 1/157

górdúkcen: gördükçe 5/89

górdün: gördüğün 1/103

görgü : görgü, Bir toplum içinde var olan ve uyulması gereken saygı ve incelik davranışları, terbiye 11/67

góriye : görüyor 3/21

góriyü : görüyor 3/82

góriyü : görüyor 3/82

görmemişle : görmemişler 1/154

görsedmek: göstermek 19/10

görün-: görünmek, (doktora) görünmeye, kontrole gitmek 1/207

görüne âlem ötürsün: görüne alem ötürsün, Giresun'da bir kişiye kızdığını ifade etmek için kullanılan bir söz 12/253

górúr gelüsüñ: görür gelirsin 1/38

górúşüdü : görüşürdü 1/19

górúyo : (aylığıyla) görüyor, görmek, para vermek 1/170

górúyoñ: görüyorsun 1/197

görücü : görücü, evlenmek isteyen erkek için kız görmeye giden kimse 2/2

görümlük: nişanlanan kıza, ilk kez görmeye gidildiğinde erkek tarafından takılan veya verilen armağan 12/67

görünü : görünür, görünen 1/41

görüş-: görüşmek 1/17

görüşüdü : görüşürdü 1/19

gösteriyoła : gösteriyorlar 1/63

göt-: (meydana) getirmek 12/200

göt: arka kısım 7/125

göt-: götürmek, taşımak, ulaştırmak veya koymak 3/12

götTú : götürdü 12/4

göttúk: götürdük 3/12

göynei : gömleği 12/416

göynek: gömlek 12/412

gózelgile : güzelce 22/25

gúc: güç, maddi imkân 1/55

gúcú : gücü (güç, maddi gücü) 1/56

gúcú : küçüğü, yaş olarak daha küçük olan 1/205

gúcúg: küçük, yaşça daha genç olan 3/8

gúcúk: küçük, yaşça daha genç olan 3/9

gúcúlē güçle, güçlkle, zorla 3/94

gúcúlet-: güçlkle ve zorlukla hareket ettirmek, ilerletmek 14/6

gúcúK: küçük, yaşça az olan 3/91

gúç: güç, zor 1/23

gúcũ : küçüğü 3/40

gúdek: bir oyunda kalenin olduğu yere verilen ad 15/122

gúdeke : (mal) güderken 11/55

gúle gúle : güle güle 1/160

gúle : kule 10/28

gúlüböllaru : Gülleboğulları, soyadı 8/10

gún görme-: gün görmemek, rahat etmemek 15/40

gún: gün 1/22

gún: zaman, dönem, devir 1/82

gúnah: günah 15/163

gúndúz: gündüz 1/183

gúneş: güneş 3/95

gúnümüzde : (bizim) günümüzde, zamanımızda, dönemimizde 1/85

gúPre : gübre 10/7

gúr-: girmek 3/23

gúrerdu : girerdi 3/23

gút-: gütmek, hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek 4/13

gúvenci-: güvenmek, şükretmek 11/36

ġúver-: çürümeġ, eskimeġ,

böceklenmeġ, böcek yemesi 16/35

ġúz: ġüz, sonbahar 3/7

ġúzēlgine : ġüzelce 7/78

ġüzel: ġüzel 1/238

ġüzelginele : ġüzelce 17/351

ġuāföör: kuaför 15/83

ġuġlaġ: yemek adı 17/142

ġuġlaŖ: ġüreŖ, bir spor türü 18/9

ġuġbundan: kulbundan, kulp,

tutulacak bir yer, parça 1/77

ġüleŖ: ġüreŖ, bir spor türü 18/8

ġuġp: kulp, tutulacak yer, destekçi 1/77

ġum: kum 9/94

ġuma : kuma, aynı erkekle evli olan kadınların birbirine ġöre adı, ortak 12/442

ġuran ġursu : Kur'an kursu 1/84

ġuŖaġ: kuŖaġ 3/46

ġuvvet: kuvvet 5/46

ġuyyon: koyuyorsun 1/82

ġuyduġ: koyduk, koymak, bir Ŗeyi bir yere bırakmak 1/110

ġuyu : kuyu, su katmanına varıncaya kadar derinliġine kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur 1/102

ġuyul-: (ġüz) koyulmak, başlamak 1/111

ġuzu : kuzu, koyun yavrusu 1/217

ġülleb: ġülleb, bir soyadı 4/19

ġüz: sonbahar

ġēndü : kendi 6/8

H

ha ya : öyle mi, deġil mi anlamlarında kullanılan söz, onaylatma sözü 1/123

hāġat: hakikaten, gerçekten 17/261

hāni : hane, ev 3/48

habar: haber 12/33

hadÇa : Hatice, kadın adı 15/112

hadin: hadi, haydi 1/160

hakime : Hakime, bir kadın adı
12/252

haKÇat: hakikaten, gerçekten 22/29

haKÇattan: hakikaten, gerçekten 4/11

haKÇet-: bir işin üstesinden gelmek
1/77

haKÇı: Hakkı, bir erkek adı 10/81

hallid-: hissetmek 5/7

haman: hemen 22/9

hambar: ambar, yiyecek ve bazı
eşyanın saklandığı yer 1/110

hamide kandemir: Hamide
Kandemir, bir kadının adı ve soyadı
7/44

hamzaļu : Hamzalı, Sinop Boyabat'a
bağlı bir köy 9/93

hānā bk. hāne 1/113

hāne : hane, ev 1/108

hānē: hane, ev, konut 1/108

hangısu: hangisi 16/7

hangusu : hangisi 8/2

hanı : hani 1/62

hanife : Hanife, bir kadın adı 9/72

hapla-: hoplamak, zıplamak 18/36

haraļda : herhâlde, büyük bir
ihtimalle 6/11

harp: savaş 1/143

hasbi : Hasbi, bir erkek adı 12/230

hasibe : Hasibe, bir kadın adı 6/3

hasker: asker 10/55

hasta soKul: hasta, sağlıksız 12/21

hastāni : hastane 3/67

hastaluk: hastalık 1/33

hastayın: hastayım 1/33

hatay: Hatay, Türkiye'de bir il 10/18

hateş: ateş, yanıcı cisimlerin
tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nār
1/106

hāTıca : Hatice, bir kadın adı 12/53

hatıla-: atlamak 20/75

hatma : Fatma, kadın adı 6/4

hāvā : Havva, kadın adı 12/1

hava : Havva, bir kadın adı 12/2

havas: heves, istek, eğilim, arzu, şevk
1/167

havlı : havlu 12/19

hayfā ayva 7/128

hayrettin: Hayrettin, bir erkek adı
12/51

hayriye : Hayriye, bir kadın adı 4/26

hayva : ayva 1/219

heb: hep 1/103

hebisinden: hepsinden, tümünden,
bütününden 1/168

heçbi : hiçbir, bir addan önce
getirilerek o adın bildirdiği varlıktan
bir tanesinin bile olmadığını anlatan
bir söz 1/57

helkek: helke, bakırdan yapılan
bakraç, kova 9/87

helki : helke, bakırdan yapılan bakraç,
kova 17/387

heme : ama 11/17

hemme : ama, fakat 5/107

hePcene : hepsini, tamamını,
bütünü 16/2

hepsi : hepsi 2/31

herbe : heybe, at, eşek vb. binek
hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen
veya omuzda taşınan, içine öteberi
koymaya yarayan, kilim veya halıdan
yapılmış iki gözlü torba 1/37

herif: adam 3/25

herifin ğızı : herifin kızı, adamın kızı
1/11

herkez: herkes 1/127

hesaP ét-: hesap etmek, düşünmek
1/93

hevla : helva 7/77

hısım: hısım, evlilik yoluyla birbirine
bağlı olan kimseler 2/18

hızmat: hizmet 5/126

hiç: hiç 20/105

hiÇ: hiç 1/12

hiçbi : hiçbir 15/67

hince : şimdi 22/32

hinci : şimdi 2/34

hindi : şimdi 1/202

hoÇÇa ka!: hoşça kal 12/367

hókm: hükm, hüküm, egemenlik,
hâkimiyet 10/51

hongur hongur: hüngür hüngür, çok
ağlamak 5/101

hónün: gönlün 9/27

hopa : Hopa, Artvin iline bağlı bir ilçe
1/151

hortada ga!:- ortada kalmak 15/45

hortlu : hortlu, yetim, öksüz 1/152

hoş geldiñiz: hoş geldiniz, ağırlama ve
karşılama sözü 3/1

hoş geldiñuz: hoş geldiniz 1/1

hoşlu : hoş 5/68

hoturaf: fotoğraf 11/8

hötüraf: fotoğraf 12/72

hoy-: koymak 9/88

höbeleb: bir mantar türü 17/435

hūlu : hulu, iyi, varlıklı, zengin 14/56

hūy: huy, mizaç, tabiat 5/154

húlya : Hülya, bir kadın adı 12/249

hungur hungur: bk. hongur hongur
5/152

hur-: vurmak 2/28

hüseyin: Hüseyin, erkek adı 1/45

hüssit-: hüssetmek, korumak,
kollamak, gözetmek 3/18

hêrmet: hürmet, saygı 11/3

I

ihlambur: ihlamur 9/104

irāt: rahat 11/50

irahmetlik: rahmetli 3/58

iramazan: Ramazan, bir erkek adı
5/107

irza : Rıza, bir erkek adı 12/42

ısıcak: sıcak 22/30

ıslad-: ıslatmak 1/247

ıslı : ıslak, ıslanmış hâlde 22/15

ısmayı: İsmail, erkek adı 6/5

ıstanbul: İstanbul, Türkiye'de bir il
1/42

ıstanbul: İstanbul 14/35

İ

ĩ : iyi 1/1

ĩbo : İbrahim, erkek adı 5/89

ĩsan: insan 3/40

ĩsanlık: insanlık, insaniyet, insanca
davranma 3/40

ĩtiyāc: ihtiyaç, gereksinim 5/137

ĩtiyācma : ihtiyacına 5/139

ĩtiyāc: ihtiyaç, gereksinim 5/114

ĩyiz: iyiyiz 1/1

ibo : İbo, İbrahim, bir erkek adı 5/60

ibtiba : önce, ilk önce, öncelikle 9/71

ic: hiç 8/15

ĩçin: için 5/104

ĩçlik: içe giyilen çamaşır, iç gömleği
1/238

ĩçliK: içlik, içe giyilen çamaşır 1/238

ĩçmeyoñuz: içmiyorsunuz 1/30

ĩçgú : içki, alkol 15/62

id-: itmek 15/139

iflaz: iflas 19/87

igmeg: ilmek, çözülmesi kolay
düğüm, eğreti düğüm, ilmik 1/174

iki gözüm iki ırmaç: iki gözüm iki
ırmak, çok ağlamak 12/151

il: el, yabancı, akraba olmayan 1/221

ilāzım: lazım, gerek 5/113

ileğen: leğen 15/35

ilgi : ilkin, ilk olarak, ilk baştan, en
baştan, önceden 3/101

ilgin: ilkin, ilk olarak 10/15

ilkin: ilk defa, ilk sefer, ilk olarak 1/97

illik: ellik, yabancılık 15/56

imamoğlu : İmamoğlu, bir özel isim
9/46

imine : Emine, kadın adı 15/175

imtān: imtihan, sınav 14/65

incegine : incede, incecik, ince 2/8

inge : yenge 5/104

iniştē : enište, bir kimsenin kız kardeşinin veya kadın hısımlarından birinin kocası 3/1

inište : enište, bir kimsenin kız kardeşinin veya kadın hısımlarından birinin kocası 3/1

iñşit-: işitmek, duymak 20/32

ipeyce : epeyce 7/105

iPraim: İbrahim, erkek adı 19/148

īrātiz: rahatız 17/237

īrahmet ossun: rahmet olsun 3/11

īramazan: Ramazan, bir erkek adı 5/108

ireçberlik: renperlik 20/88

ireri_üz: ireri yüz, balkon 12/114

irerü yüz: ireri yüz, balkon 12/114

isa : İsa, bir erkek adı 12/30

isanlık: insanlık 5/140

issan: insan 11/9

isteriñ: isterim 12/5

isteyo : istiyor 1/106

iş gör-: iş yapmak, çalışmak 1/183

işin: için 14/54

işşallah: inşallah 15/19

ışte : işte, anlatılan bir sözün sonucuna gelindiğini gösterir 3/37

itmen: etmeyin 1/209

itmişñiz: (iyi) etmişsiniz 1/83

ittıba : öncelikle, ilk önce 17/49

iv: ev 5/147

iydiyın: (ne) edeyim 5/49

iyile : iyiler 1/140

iyne : iğne 8/17

izengülük: gelini evden çıkarmak veya attan indirmek için para ya da mal vadetmek 13/29

izil-: (gücü) izilmek, gücü yetmek 1/173

izzet: İzzet, bir erkek adı 9/78

K**ķād:** kâġıt 21/35**ķakamâyon:** kalkamıyorum 14/1**ķânımda :** karnımda 7/7**Ķada :** kadar 17/198**Ķada :** kadar 8/43**kâmil:** Kâmil, bir erkek adı 8/96**Ķandur-:** kandırmak, aldatmak 12/21**ķaPlu :** kablo 4/18**ķardaş:** kardeş 2/21**Ķarı :** karı, kadın 1/148**ķartaġon:** Kartalon, bir mahalle adı
11/3**Ķasabî :** kasaba, Őhirden küçük,
kõyden büyük, henüz kırsal
õzelliklerini yitirmemiş olan yerleşim
merkezi, belde 12/34**ķayaboġāzı :** Kayaboġazı, Sinop
Boyabat'a baġlı bir kõy 11/68**ķaynā :** kaynana, kayınvalide 12/34**Ķaynayın:** kaynananın,
kayınvalidenin 12/58**ķaynna :** kaynana, kayınvalide 3/29**ķebiz:** Kezban, bir kadın adı 9/13**ķekliK:** keklik, sũlũngillerden,
gũvercin bũyũklũġũnde, eti ićin
avlanan, tũyũ boz, ayakları ve gagası
kırmızı renkte bir kuş 12/423**ķel ahmet:** Kel Ahmet, Kel lakaplı
Ahmet adında bir kişi 5/95**ķelek:** hayvanların boyunlarına takılan
bũyũk ćan, ćıngırak 3/53**ķelkek:** helke, bakırdan yapılan
bakrać, kova 17/188**ķemũ :** kemiġi 5/151**ķerzan:** Kezban, kadın adı 12/166**ķerzban:** Kezban, bir kadın adı 3/1**ķerziban:** Kezban, bir kadın adı 6/13**ķeselle :** keserler 12/27**ķeřen:** Zincirden yular veya ayak
kõsteġi 15/7

keşik: köydeki hayvanların iki aile iki aile sırayla otlatılması 17/194

keşkem: keşke 1/140

kete : düğün armağanı, hediyesi 4/30

kevgür: kevgir, süzgeç, haşlanmış yiyeceklerin sıvılarını veya bazı sıvıları süzmek için kullanılan, delikli, genellikle yuvarlak biçimli mutfak kabı 1/177

kevser: Kevser, bir kadın adı 1/223

kıscaiz: kızcağız 19/143

kilim: Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, havsız, kalın, kıl veya yün dokuma 1/37

killük: Killik, Boyabat'a bağlı bir köy adı 17/113

kimsi : kimse 15/8

kine : "ki" bağlacı 12/4

kirā : kira, bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi 1/136

kiren: kızılıcak, kırmızı, tek çekirdekli, reçeli ve şerbeti yapılan, buruk bir tadı olan yemiş 1/180

köcek: köçek, kadın kılığına girip oynayan erkek 5/9

kök: kök, bazı şeylerde dip bölüm 9/25

kök: kök, kaynak, köken 1/151

ko-: koymak 2/28

kombō konvoy, aynı yere giden taşıt veya yolcu topluluğu, kabile 1/158

komiyacañ: (yanına) koymayacağım alacañ_ossun: alacağın olsun, alacağı olsun, `günün birinde ondan öcümü alırım` anlamında kullanılan bir tehdit sözü 12/264

kömüş: kömüş, manda 1/20

kómüş: kömüş, manda 3/84

konya : Konya, Türkiye'de bir il 5/8

kótek: kötek, dayak, patak 15/63

kötü : kötü 5/33

Kótürüm: kötürüm, yaşlılık veya sakatlık sebebiyle yürüyemeyen, ayağa kalkamayan (kimse), oturak 7/4

Kóy: köy 1/3

ķoy: köy 3/60

ķoylü : köylü, köyden 1/4

Kóyún: köyün 1/50

ĶuFa : kova 12/119

ķuy-: koymak, eklemek, ilave etmek
7/82

Ķuyuyan: koyuyorum 12/265

kün: gün, güneş 5/11

küsmé : evlendikten sonra damadın kayınpederi ve kayınvalidesinin evine el öpmeye gidince onlardan para ya da mal almak için konuşmaması 12/90

Këndü : kendi 1/106

këndümüz: kendimiz 1/169

Kúĵuke : küçükken 11/55

Kúl: kül, odun külü 7/52

Ķürt: Kürt, Ön Asya'da yaşayan bir topluluk ve bu topluluktan olan kimse 9/63

Ķúru-: kürülemek, küremek 17/421

Ķúskúnlúk: küskünlük, küskün olma durumu, küsü 3/10

Ķütürelü : dolgun, kilolu, güzel
15/103

M

mälle : mahalle 6/9

măda : mide 3/80

madamak: madımak, ilkbaharda kırlarda yetişen, ufak, yeşil yapraklı, ıspanak gibi yenilen bir ot 3/71

madımaĵaı: madımalaĵı, madamak, ilkbaharda kırlarda yetişen, ufak, yeşil yapraklı, ıspanak gibi yenilen bir ot 17/317

maĵ ĵoĵuşu Ķoĵuşu, ĩsan soruşu

soruşu : hayvanlar koklaşa koklaşa, insanlar sora sora (anlaşır, birbirini bulur) 3/48

maĵ: mal, büyükbaş hayvan 1/164

mancar: pancar, ıspanakgillerden, vitamince zengin bir bitki 1/179

manda : manda, geviş getirenlerden, derisinin rengi siyaha yakın, uzun seyrek kıllı bir hayvan, su sığırı, camız, kömüş 3/42

mānī at-: mani söylemek 17/239+

mānī : mani, halk şiiri 17/239

manyān: manyağım 12/228

maşşallah: maşallah, `Ne güzel, Allah nazardan saklasın` anlamlarında beğenme duyguları bildiren bir söz 1/233

mīğdar: muhtar 5/176

mīsdā : Mustafa 12/295

mīsdah: Mustafa, bir erkek adı 12/180

meçmur: mecbur 12/11

meçmur: mecbur 15/21

mefād_{it}-: vefat etmek, ölmek 3/39

mefta : mevta, ölü, ölmüş kimse 16/18

meğersime : meğerse 12/269

mehir: mihr, Müslüman bir erkeğın nikâh esnasında eşine vermeyi kabullendiğı mal veya para 1/241

meir: mihr, Müslüman bir erkeğın nikâh esnasında eşine vermeyi kabullendiğı mal veya para 1/241

melmeket: memleket 5/53

memed: Mehmet, erkek adı 1/17

memet yağın: Mehmet Yağın, bir erkeğın adı ve soyadı 15/64

memleketle : memleketler, yerler 1/52

memnūn: memnun 1/141

memnūnüz: memnunuz, memnun, herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan, kıvançlı, mutlu 1/141

memnūn: memnun 1/139

memnūnüz: memnunuz, memnun, herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan, kıvançlı, mutlu 1/139

menceles: Mercedes, bir araba markası 11/51

meölüd: mevlit, Hz. Muhammed'in doğumunu, hayatını anlatan

mesnevive bu mesnevinin okunduğu
dinî tören 15/85

merānan: merakla, merak ile 9/27

merağ: merak 12/74

merdiman: merdiven 5/116

merdivan: merdiven 3/53

merdivan: merdiven 3/53

meselá : mesela, örneğın, misal 3/75

mesila : mesela, örneğın, misal 22/40

meslei : mesleği 5/18

meydan al-: meydan almak, meydana
çıkılmak, bir işe başlamak anlamında
bir deyim 1/132

meydana góT-: meydana getirmek
12/200

mezārlüğü : mezarlığı 19/132

mezerlik: mezarlık 15/55

mığdar: muhtar 5/83

mısdafa : Mustafa, bir erkek adı 8/56

mıstā : Mustafa, erkek adı 12/166

mığ depesi : bir mantar türü 17/429

mintan: giysi 4/26

misir: mısır 3/72

motur: motor 15/151

muūittin: Muhittin, erkek adı 15/7

muayne : muayene 8/16

muğdar: muhtar 5/38

murat: Murat, bir erkek adı 10/41

musa gülleb: Musa Gülleb, bir kişinin
adı ve soyadı 12/378

músāde : müsaade, izin, icazet, ruhsat
5/186

musdā : Mustafa, bir erkek adı 9/17

musda : Mustafa, bir erkek adı 10/84

musdava : Mustafa, bir erkek adı 9/5

mutlak: mutfak 1/91

muttar: muhtar 12/440

mūittin: Muhittin, bir erkek adı 15/7

muğdarlık: muhtarlık 17/276

müçüde : müjde 12/380

müfid: Müfit, bir erkek adı 9/7

müittin: Muhittin, erkek adı 15/66
mütahid: müteahhid, yüklenici 19/68
müüttün: Muhittin, erkek adı 15/89
müzâfer: Muzaffer, bir erkek adı 8/84
mükdarlık: muhtarlık 17/279

N

na ğada : ne kadar 5/117
nā ğada : ne kadar 19/3
nābıcan: ne yapacaksın 5/75
nāci : Naci, bir erkek adı 8/3
nāÇi : Naci, erkek adı 12/167
nāpacan: ne yapacaksın 5/50
nāpaşım: ne yapalım 4/6
nāpıyım: ne yapayım 5/45
nāpīm: ne yapayım 12/45
nāzım: Nazım, bir erkek adı 12/6
naci : Naci, erkek adı 8/85
nāpıyañız: ne yapıyorsunuz 12/118
nasıl: nasıl 3/60
nası : nasıl 1/70

nasıb: nasip 8/41
nastik: lastik, ayakkabı üzerine giyilen kauçuktan pabuç 12/148
ne bilim: ne bileyim 2/46
ne biyin: ne bileyim 1/214
ne apacan: ne yapacaksın 5/176
ne iydiyin: ne edeyim 5/49
necāttin: Necati, bir erkek adı 12/385
necaTTin: Necati, bir erkek adı 12/329
nece : nice 7/116
nektub: mektup 12/374
nele : neler 1/123
nesirin: Nesrin, bir kadın adı 12/173
nettúb: mektup 12/377
nettub: mektup 12/380
nettüb: mektup 12/381
neydīse : neyse, ne ise 1/148
neyi : filan 17/391
neylen: neyle, ne ile 3/67
noıdu : ne oldu 5/64

önuñ için: onun için 2/42

nur gölünde yatsınla : nur gölünde yatsınlar, ölmüş kişiler için edilen iyi dua 3/11

nüús: nüfus 21/56

O

ô: o 5/1

oñan: oğlan 1/19

oñanla : oğlanla 1/18

oñum: oğlum 1/7

öñük: önlük, herhangi bir iş genellikle de yemek yaparken giysi kirlenmesin diye giyilen, boyundan askılı ve bele bağlanan örtü, iş önlüğü 3/44

öretmen: öğretmen 5/7

öşt: hoş, köpekleri ürkütüp kaçırmak için kullanılan bir söz 3/97

ocānda : ocağında 2/39

od-: oturmak 8/54

of: Of, Trabzon'a bağlı bir ilçe adı 8/79

oñlan: oğlan, erkek çocuk 1/231

öğretmen: öğretmen 1/136

oñlāç: oklava, hamur açmakta kullanılan, silindir biçiminde, uzunca, ince değnek 1/63

oñu-: (köyü) okumak, bir haberi köydeki insanlara duyurmak, herkese haber vermek 2/3

oñumuşlūm: okumuşluğum, okumuşluk, okur yazar, öğrenim görmüş olma durumu 1/84

oñdū : olduğu 1/101

oñmaycāk: olmayacak 3/21

oñmayomuş: olmuyormuş 1/145

oñmāyan: olmayan 1/168

oñmāyo : olmuyor 1/81

oñu : olur 1/49

oma : Omo, bir deterjan markası 7/53

óñ: ön, bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı 1/75

oñar-: onarmak, tamir etmek 16/28

óñcēzinde : (kapının) önceğzinde, ön tarafında 5/29

ondan gēri : ondan geri, ondan sonra 22/8

onla : onlar 1/80

óñlūme : önlüğüme, önlük, herhangi bir iş genellikle de yemek yaparken giysi kirlenmesin diye giyilen, boyundan askılı ve bele bağlanan örtü, iş önlüğü 3/43

óñlūg: önlük, herhangi bir iş genellikle de yemek yaparken giysi kirlenmesin diye giyilen, boyundan askılı ve bele bağlanan örtü, iş önlüğü 3/43

óñlūk: önlük, herhangi bir iş genellikle de yemek yaparken giysi kirlenmesin diye giyilen, boyundan askılı ve bele bağlanan örtü, iş önlüğü 3/43

óñlūk óñúnle-: önlük takmak, önlük giymek 15/110

onnan: onunla 3/38

óñú : önü, ön tarafı 3/41

óñú: önü, ön tarafı 3/41

óñúmūze: önümüze 1/75

óñúr-: öğürmek, kusarken veya kusacak gibi olurken `öğürtü` sesi çıkarmak 15/141

orā : orağı, orak, yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin, ot vb. biçme aracı 1/67

orānan: orakla 1/68

orak: orak, yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin, ot vb. biçme aracı 1/134

orda : orada 1/89

ordaki : oradaki 1/102

ordan: oradan 1/101

oriya : oraya 1/165

órtúk: örtük, örtülü, kapalı 1/21

orayı : orayı 1/3

osman ałtun: Osman Altun, bir erkeğin adı ve soyadı 8/13

ossun: (nasip) olsun 1/116

ossun: olsun 1/33

ot_aitleme : ot ayıklama, otları ait oldukları yere ayırma 3/2

óteki : öteki, öbür 1/219

óúmde : önümde 12/103

ot-: oturmak 8/64

oTTuğ: oturduk 12/345

otu : otur 1/1

otü : otur 1/2

oturak: bk. Kótürüm 7/4

oturuya : oturuyor 1/42

otuz beşlü : otuz beşli, 1935 doğumlu 1/10

ouł: oğul, erkek evlat 17/286

óündüre : öğündüre, öküz gibi hayvanları dürtmek için kullanılan aracın adı 8/43

ovała-: ovallamak, sertçe ovmak 1/198

óvey: üvey 4/4

óvún-: övünmek, bir niteliği sebebiyle kendini yücelmiş sayarak bundan abartmalı bir biçimde söz etmek, iftihar etmek 5/164

óyle : öyle 1/91

oynarduğ: oynardık 1/12

oynarduğ: oynardık 1/13

Ö

öd: öte 9/101

öğüncüyü : öğünü 3/78

öldüle : öldüler 1/114

ömer: Ömer, bir erkek adı 5/121

öptürüler: öptürürler 1/26

örerin: örerim, örmek, iplik, yün, tel, saz vb.ni birbirine dolayarak veya geçirerek işlemek veya tezgâhta dokumak 1/172

örterdinne : örterlerdi 18/12

örüyon: örüyorum 1/173

öte dünya : öteki dünya, ahiret 5/22

ötē: konuşanın temel olarak aldığı bir şeyden daha uzak olan yer veya şey, mavera, beri karşıtı 1/120

öteberi : ufak tefek şeyler 1/81

öteni beriñi : öteni berini, öteberi, önemsiz ufak şeyler 1/39

ötTen: öteden 12/267

öylenleyi : öğlen, öğlen vakti 20/55

P

panāyır: panayır, belli zamanlarda ve genellikle küçük yerleşim birimlerinde kurulan, sergi niteliğini de taşıyan büyük pazar 5/37

pantolı: pantolon 15/2

pantulı: pantolon 1/237

patetis: patates 17/114

pençere : pencere 1/104

pençeresi mençeresi : penceresi mencesi, bir ikileme 1/104

peş: makarnalık hamurun dar biçimde kesilmesi 17/141

pezile-: bezelemek, hamur topağı yapmak 3/32

pılav: pilav 3/29

pi : bi, bir 17/308

Picama : pijama 12/107

pilaF: pilav 1/44

piric: pirinç 5/110

piric: pirinç 5/110

pirinc: pirinç 4/6

piroh: yemek adı 17/145

puñar: pınar 7/15

puñud: çetlemiği ezip içine pekmez, şeker konularak hazırlanan tatlı 10/89

pusuk: pusmak, gizlenmek, saklanmak 17/45

putu : başa takılan (genellikle gelinler için) saçaklı atkı 15/113

R

rāsim: Rasim, bir erkek adı 12/29

rāt: rahat 17/294

raad: rahat 3/84

ras gel-: düşünmediği, ummadığı hâlde karşılaşmak, rastlamak, tesadüf etmek 3/106

órayı : orayı 5/28

receb: Recep, bir erkek adı 4/37

rinde : rende 17/297

rize : Rize, Türkiye’de bir il adı 8/81

S

sabı : sabi, küçük çocuk 14/78

Saburluk: sabırlık, sabır 14/21

sāde : sadece, yalnızca 19/124

sādiç: sağdıç, düğünde gelin ve damada kılavuzluk eden kimse 17/8

sāduç: sağdıç, düğünde gelin ve damada kılavuzluk eden kimse 17/9

sādiç: sağdıç, düğünde gelin ve damada kılavuzluk eden kimse 17/2

sāten: zaten 5/36

sāurluk: sağırılık 20/62

saā : sana 1/124

saardım: sağırdım, sağırmak, memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak 1/69

Sabahlayı : sabahleyin 17/9

sāde : sade, sadece, yalnızca 2/5

sadığ: Sadık, bir erkek adı 9/33

sadıK: Sadık, bir erkek adı 3/49

sāğsun: (canın) sağ olsun 12/9

sağdumuz: sağdığımız 1/216

sağduç: bk. sādiç 17/2

sağlarımız: sağ olanlarımız, sağlıklı, hayatta olan, yaşayanlarımız 3/26

sağlıman: sağlıklıla 3/109

sağallular: Sakallılar, bir lakap 12/282

sağlanmaçça : saklambaç oyunu 1/13

sağlanmaçcā saklanmaca 1/13

sağlanu : saklanır 1/14

samanlın: samanlığın, samanlık, saman konulan yer 2/6

samsun: Türkiye’de bir il adı 2/13

samsuna : Samsun’a, Samsun Türkiye’de bir il 1/34

san: insan 3/40

Sanid-: zannetmek, sanmak 12/281

saña : sana 1/189

sanduma : sanırım, galiba 5/49

saraydüzü : Saraydüzü, Sinop'a bağlı bir ilçe 10/15

satı : Satı, bir kadın adı 12/10

sat-: vermek, evlendirmek 6/7

satman: satmam 1/175

satun al-: satın almak, bir nesneyi belirlenen fiyatını ödeyerek kendine mal etmek 1/112

sayın: sayayım 1/92

sifa : sofa, evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol 15/98

sēfa geldin: sefa geldin, `hoş geldin, hoş geldiniz` anlamında kullanılan ağırlama, karşılama sözü 3/1

sede : sade, sadece 15/98

seFer: sefer, kez, kere, defa 1/120

semet: düğünün ertesi günü misafirlerin gelini görmek için harman yerine gitmesiyle yapılan eğlence töreni.

semiye : Semiye, bir kadın adı 9/73

sene_ vel: sene evvel 17/280

seniñ: senin 5/6

sergen: bk gösağ. 12/73

sevmeyon: sevmiyorum 1/174

sevgül: Sevgül, bir kadın adı 12/36

seyirt-: koşmak 10/40

sezgin: Sezgin, bir erkek adı 10/61

sıat: sıhhat 17/379

sıçıra-: sıçramak 21/42

sıñ-: sığmak 9/89

sınob: Sinop, Türkiye'de bir il adı 5/178

sibēK: çocukların yataklarını kirletmemeleri için beşiğe takılarak sidiği oturağa götüren tahta boru, kamyş 12/201

sizinkile : sizinkiler 1/88

sō-: sövmek, onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylemek, küfretmek 12/88

sōña : sonra 3/13

sōnā : sonra 3/10

soğukla-: soğutmak, soğuk yapmak 17/358

sókú : Sökü, Sinop'un Çukurhan köyüne bağlı bir mahalle adı 8/29

soña : sonra 1/114

soñadan: sonradan 1/85

soñra: sonra 1/20

soñu : sonu 18/9

Sor: zor 15/82

sormuyoz: sormuyoruz 1/60

söS: söz 13/33

söylerin: söylerim 1/215

suvan: soğan 13/59

sürerdi : sürerdi, devam ederdi 1/22

sürerdin: sürerdi 18/25

süzgú: süzgülü, süzgeç, sıvıları süzmeye yarayan araç 1/177

Ş

şaPri : Sabri, bir erkek adı 14/24

şó : şu 2/6

şaban: Şaban, bir erkek adı 9/79

şakı : şaka 12/276

şart_ossun: şart olsun, yemin etmek için kullanılan bir söz 5/94

şavlar: şalvar 12/104

şēr: şehir 9/50

şe_apıldı : şey yapıldı 10/50

şeer: şehir 14/30

şehirdeinin: şehirdekinin, şehirde olanın 1/93

şehri : Şehri, bir kadın adı 11/71

şengül: Şengül, kadın ismi 1/6

şey_ttük: şey ettük, şey ettik 20/99

şeyë : şeye, şey, madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz 12/1

şeyle : şöyle 12/98

şeyleden: şeylerden 1/7

şimdik: şimdi 12/276

şinci : şimdi 1/179

şindi : şimdi 1/157

şindier: şimdikiler 11/1

şindig: şimdi 7/4

şindiK: şimdi 3/8

şindik: şimdi 12/23

şindiki : şimdiki 1/7

şinig: şimdi 3/55

şinik: şimdi 3/5

şofor: şoför 20/36

şūnki : çünkü 5/173

şúkr: şükür 5/59

şúkúr: şükür, Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme 1/89

şurdan: şuradan 1/159

şüpe : şüphe, kuşku 5/7

şéfór: şoför 20/42

şēyle : şöyle 12/3

T

tā : daha 3/38

tā : daha, var olana, elde bulunana ek olarak 3/38

tālipçi : konuşkan olmayan, çekintili konuşan 5/97

tāni-: tanımak, bilmek, saymak 3/40

tahsi : taksi, araba 3/70

taḫsiyon: tansiyon 7/106

taḫta : tahta 15/99

tārānā : tarhana 17/297

taranı : tarhana 7/72

tarih insanı : eski insanlar, eski zaman insanları 1/201

tārihini : tarihini 1/13

tarl: tarla, tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası 1/168

tarlasında_ākene : tarlasında iken, tarlsındayken 20/119

tē : ta, dek, değin, kadar, beri vb. edatlarla birlikte kullanılarak bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz 1/99

televon: telefon 15/10

temsili : temsili, örneği 1/89

tencire : tencere 17/343

tenē dene, tane 1/92

tep: teyp, manyetik bir bant üzerine sesleri kaydeden ve okuyan aygıt. 1/20

terefik kazası : trafik kazası 5/25

terefik: trafik 5/25

terek: tarla terak şeklinde kullanılan bir ikileme 2/41

terfüs: termos, yalıtım maddesiyle kaplı metal bir kılıf içine yerleştirilen, aralarında hava boşluğu bulunan çift çeperli cam şişeden oluşan, içine konan sıvının ısını uzun süre koruyan kap 8/63

teribiyesüz: terbiyesiz 20/77

terle toplā : derleyip toplamak, düzenlemek, düzene sokmak, tertipleme 16/21

tesbih: tesbih 19/146

teze : taze, yeni 3/86

tırpan: uzun bir sapın ucuna tutturulan, ot, ekin vb.ni biçmeye yarayan, hafifçe kıvrık, uzun çelik bıçak 3/26

tışka : fiske, parmak uçlarıyla yapılan hafif vuruş 15/63

tike : tike, köylerde oynanılan bir çocuk oyunu adı 2/25

titire-: titremek 5/94

tōum: tohum 15/6

toĝu-: ezmek, vurmak 10/90

toķat: Tokat, Türkiye’de bir il 9/43

toķmaķ: tokmak, dibekte dövme işi için kullanılan ağaçtan araç 17/303

toķtur: doktor 7/63

toļ-: dolmak 17/191

tomates: domates 1/48

tonnarnan selig_ol-: sel gibi, çok olmak 7/12

topaļ musdā : Topal Mustafa, Topal lakaplı Mustafa adında bir kişi 15/17

tōrūn: torun 3/78

toum: tohum 10/7

tōrūn: torun 11/49

trābazon: Trabzon, Türkiye’de bir il adı

trabızon: Trabzon, Türkiye’de br il
8/80

trabuzon: Trabzon, Türkiye’de br il
8/78

trabzon: Trabzon, Türkiye’de bir il
2/13

tūla : tuğla, balçığın kalıplara dökülüp
güneşte kurutulduktan sonra özel
ocaklarda pişirilmesiyle yapılan ve
duvar örmekte kullanılan yapı
malzemesi 3/91

tūlü tūlü : türlü türlü 5/103

tūfēinen: tüfeğinen, tüfek ile 20/120

tuhla : tuğla 16/41

tūken-: tükenmek, bitmek 5/21

tūrku: türkü 1/31

tūrkueri : türküleri 1/31

tūrku : türkü 1/214

tūrlū : türlü, tür, çeşit 1/193

tutuşu : tutuşur, tutuşmak, yanmaya
başlamak, ateş almak 1/118

tūkân: dükkan 19/65

tüveg: tüfek 10/24

U

u: o, uzakta olan, hakkında konuşulan
kimse veya şeyi belirten bir söz 1/119

ūraş-: uğraşmak, çalışmak, çabalamak
20/39

úçün: için 5/135

uğrad-: uğratmak, uğurlamak, yolcu
etmek 1/159

uğradıvir-: uğurlayıvermek, yolcu
edivermek 1/159

uğradıvirdük: uğradıverirdik,
uğurlardık 1/159

uğradıyała : uğratıyorlar, uğurluyorlar
1/159

úğúd-: öğütme 17/205

ułağ: kesme makarna 17/141

undan sōna : ondan sonra 1/125

unla : onlar 5/62

unları : onları 1/39

uñraş-: uğraşmak, çalışmak,
çabalamak 11/50

unu : onu 6/7

unun uçuñ: onun için 5/65

unun: onun 5/95

unuTTum: unuttum 1/32

urba : giysi, elbise, kıyafet 1/190

urbuğ: ibrik, su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap 12/85

urda : orada 1/189

urdan: oradan 12/3

urfan: İrfan, bir erkek adı 14/45

urıyacuğa : oracığa, oraya 5/115

urisğar: rüzgâr 15/169

úrúñ: ürün 17/132

ústüñe : üstüne 1/38

uva : ova, çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmediği, geniş veya dar düzlük, yazı 1/109

úvey: üvey, öz olmayan 7/38

úzile : Ünzile, bir kadın adı 12/15

úzile : Ünzile, bir kadın adı 12/5

Ü

üç etek: genellikle köylü kadınlarının giydiği üç ayrı etekten oluşmuş özel bir giysi 4/26

üç gúnlükden: çoktan, çok önceden, daha önceden 12/360

üÇ: üç 1/229

üçüñ: için, amacıyla, maksadıyla 1/122

üçüñ: için, amacıyla, maksadıyla, neden-sonuç belirten bir söz 1/122

ürüsğar: rüzgâr 15/73

ürya : rüya 15/161

üs: üst 14/31

üyü-: uyumak 1/183

üzd: üst, alt karşıtı 2/26

üzdüñe : üstüne, üzerine 2/26

V

viditti-: verdirtmek 12/33

vidittimen: verdirttirmem 12/33

vī-: vermek 12/42

vīmen: vermem 12/6

vīmeyincek: vermeyince 12/6

vīmiş: (ateşe) vermiş, vermek, bir duruma sokmak 1/107

va : var, mevcut 1/132

vadım: (farkına) vardım, farkına varmak, fark etmek, anlamak 1/124

valiyet: variyet, varlık, zenginlik 12/216

vallah: vallahi 22/36

va-: varmak, erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak 1/124

va-: varmak, evlenmek 1/76

vāmış: varmış, varmak, evlenmek 1/125

van: Van, Türkiye’de bir al 2/32

vandaı : Van’daki, Van’da olan 2/32

varlman: varlıkla, varlık, para, mal, mülk, zenginlik, variyet 1/154

varlık: varlık, para, mal, mülk, zenginlik, variyet 1/156

vēdiyse : verdiyse 1/44

vefād_itti : vefat etti, vefat etmek, ölmek 3/13

vē-: vermek 18/62

ve-: vermek 5/36

vesseña : versene 3/78

vesün: versin 5/36

veyāut: veyahut 10/58

veysel: Veysel, bir erkek adı 12/3

vi-: vermek, kızı, kadını biriyle evlendirmek 1/106

vidile : verdiler, evlendirdiler 1/106

vilan: filan, falan 5/139

vile : filan, falan 7/113

vilem: filan, falan 3/83

vilen: filan, falan 5/74

vi-: vermek, üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek 1/106

vimesen vīme : vermezsen verme 12/8

vimiş: vermiş 1/107

virecekle : verecekler 1/107

virünek: verince 15/21

viseñiz: verseniz 1/140

Y

ya ya : evet evet, onaylama anlamında kullanılan söz 1/163

yāmur: yağmur 10/51

yāniş: yanlış, doğru karşıtı 5/46

yāut: yahut 10/50

yabacāz: yapacağınız 3/67

yabanÇı : yabancı, el 12/161

yab-: yapmak 3/67

yahu : yakı, bazı hastalıkları tedavi etmek amacıyla bir bez üzerine yayılıp deri üzerine uygulanan, beden ısıyla vücuda yapışan eczalı parça 3/93

yahya : Yahya, bir erkek adı 8/11

yağ-: türkü, ağıt vb. düzenlemek, bestelemek.

yağtıla : yaktılar, yakmak, ateşle yok etmek 1/108

yağun: yakın 8/4

yağ: köpek ve sığırlara yedirilmek için un ve kepekten hazırlanan yiyecek 3/20

yağdurula : yaldır yaldır, hararetli, yoğun bir şekilde 13/85

yağñuz: yalnız 5/140

yağñuz: yalnız, tek başına 1/183

yağñaz: yalnız, tek başına 21/55

yağñuz: yalnız, ama, fakat, ancak 17/432

yağves: evlenen ya da evlenecek olan kızların babasının evinden aldığı güvencesi (Sadece hayvan alınabilir.) 3/19

yaña : yana, tarafa, yöne 2/38

yağun yan-: yangın yanmak, yangın çıkmak 1/95

yağun: yangın, zarara yol açan büyük ateş 1/94

yani : yani 1/27

yañıl-: yanılmak, aldanmak 5/150

yañ-: yanmak 12/281

yanna : yana, tarafa, yöne 10/79

yannım: yanım, tarafım 3/93

yantaş: yandaş, yanı başında, yardımcı 17/3

yapacâz: yapacağız 1/64

yapamayoz: yapamıyoruz 1/170

yapardınna: yaparlardı 18/9

yaparın: yaparım 1/45

yaparuz: yaparız 1/43

yapaz: toprağı bir yana yatırmak için saban eğeğinin üstüne takılan kalınca tahta 3/20

yaPduma : (baş, saç) yaptırma 2/18

yapılıyâ : yapıyor 3/55

yapıyaıla : yapıyorlar 1/158

yapıycâz: yapacağız 1/167

yapıyoıla : yapıyorlar 1/63

yapmışuk: yapmışız 1/72

yaradıyâ : yaratıyor 3/71

yaraTTüna : yarattığına 5/43

yardımcumuz: yardımcımız 1/73

yardımyınan: yardımıyla, yardımı ile 1/129

yardumÇu : yardımcı 12/197

yaşlâç: yaşlağaç, üstünde hamur açılan, yemek yenilen tahta 1/64

yaşlan-: yaşı ilerlemek, kocamak, ihtiyarlamak 1/67

yaşlandıK: yaşlandık 1/67

yavrım: yavrum, çocuğum, evladım 1/14

yavrım: yavrum, çocuğum, evladım 1/15

yay-: yaymak, tereyağı çıkarmak için yayığı hızlıca sallamak, çalkalamak 1/184

yayla : yayla, dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın havası iyi ve serin olan, hayvan otlatma veya dinlenme yeri 1/100

yaylı : yayla, dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın havası iyi ve serin olan, hayvan otlatma veya dinlenme yeri 3/6

yayuk: yayık, tereyağı çıkarmak için sütün, yoğurdun içinde çalkalandığı kap veya makine 1/184

yazluk: evin balkon bölümü 5/57

yaz-: (hamur) açmak 3/31

yazuk: yazık 5/124

yımırta : yumurta 12/4

yellē : yerler, mekânlar 3/99

yellermiz: yerlerimiz 11/66

yemin: yemin 12/6

yeñi : yeni, kullanılmamış veya az kullanılmış olan, eski karşıtı 1/121

yerişdü-: yetiştirmek, büyütmek, bakmak 1/149

yerişdümüş: yetiştirmiş, yetiştirmek, büyütmek, bakmak 1/149

yerişdür-: yetiştirmek, ulaştırmak, tamamlamak 9/5

yerişemeyon: yerişemiyorum, yetişemiyorum 1/184

yerişkin: erişkin, beden gelişimi tamamlanmış olan 1/117

yeyendür-: bitirmek, sonlandırmak, yerine getirmek 1/25

yeyendürüler: yeyendürürler, (namaz) kılar bitirirler 1/25

yıka-: yıkamak 12/1

yıgacāñ: yıgacaksın, yıgmak, bir şeyi üst üste koymak 1/188

yıkaduğ: yıkadık 1/71

yıkayo : yıkıyor 1/72

yıkılyaz-: neredeyse yere düşmek, bayılarak yere yıgılmak 7/65

yıkıycāz: yıkayacağız 3/60

yımırta : yumurta 8/72

yıñıl-: yıgılmak, düşmek, yere düşmek 15/121

yıñ-: yıgmak, toplamak, biriktirmek 15/73

āyıp: ayıp, toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış, kusur, eksiklik 3/104

yıpra-: yıpramak, aşınıp eskimek, incelmek 5/42

yi-: yemek 1/189

yime : yeme 1/155

yimeän: yemeğin 3/102

yimek: yemek 1/63

yimiyoła : yemiyorlar 1/200

yimle-: yem vermek 3/20

yîni : yeni, eski karşıtı 5/17

yînidēn: yeniden, tekrardan, baştan
13/19

yînit: yiğit 12/65

yisele : yeseler 1/189

yitme-: bir gereksinimi karşılayacak,
giderecek nicelikte olmamak 1/56

yitmeyen: yetmeyen, imkânı olmayan
1/56

yiym: yeme 5/19

yōdu : yoktu 1/75

yōk: yok, hayır 12/31

yoğ: yok 14/101

yoğdu : yoktu 1/84

yoğsa : yoksa 1/51

yoğudun: yoktu 18/49

yoğusa : yoksa 1/18

yoK: yok 1/11

yok: yok 1/22

yoğarda : yukarıda 6/2

yoKluK: yokluk, fakirlik, yoksulluk
5/31

yoñsa : yoksa 5/134

yortā: Yortan, Karabük'e bağlı bir
ilçe adı 4/15

youdu : yoktu 1/57

yū-: yumak, yıkamak 1/186

yūyomuş: yuğuyormuş, yumak,
yıkamak 1/117

yu-: yıkamak, temizlemek 1/117

yúñsek: yüksek (okul) 1/227

yúñsek: yüksek 10/28

yüşā : Yüşa, bir erkek adı 14/6

yusuf: Yusuf, bir erkek adı 15/14

yuñur-: yoğurmak, katı veya toz durumundaki bir maddeyi herhangi bir sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirmek 1/245

yusuf: Yusuf, bir erkek adı 12/25

yühsee : yükseğe 17/418

yükleneceñ: yükleneceksin, yüklenmek, bir yükü taşımak 1/187

yüñ: yün, koyun tüyü 1/40

yünsek oqu: yüksek okul 1/227

yürēm: yüreğim 12/264

yüzü guyu : yüzükoyun, yüzüstü 15/93

Z

zāliye : Zaliye, bir kadın adı 3/5

zaab: sahip 1/145

zabā : sabaha (kadar) 5/34

zabā ğada : sabaha kadar 5/33

zabahçaq: sabahleyin 8/63

zabahlayın: sabahleyin 1/24

zabahlayın: sabahleyin 3/31

zabaq: sabah 10/29

zahan: sahan, bakır tabak, derinliği az olan kap 1/178

zahıb: sahip, herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse, iye, malik 1/125

zambıl zambıl: zambıl zambıl, (hastalıktan) çok fazla titremeyi anlatmak için kullanılan söz 12/351

zätten: zaten 18/53

zatten: zaten, doğrusu, esasen 1/62

zatti : zaten 1/85

zehmeli : Boyabat'ta bir yer adı 1/99

zellelü : lezzetli 1/251

zembelek: eski zamanlarda vücudun ağrıyan bir yerine ağrıyı almak için vurulan şişe 12/314

zert: sert 13/84

zıra zopası : sıra sopası, sıra dayacağı 20/118

zōla-: zorlamak, ısrar etmek 9/48

zoba : soba 5/113

zoğu : mısır, buğday, bulgur vb.

şeyleri dövdükleri sopa 10/90

zūna : zurna 5/9

ī

5. KAYNAKÇA

- AKAR, Ali, (2013), Muğla ve Yöresi Ağızları, Ankara: TDK Yayınları.
- AŞCI, Ufuk Deniz, (2016) “*Bozkır Ağzında Görülen Bazı Şekil Bilgisi (Morfoloji) Özelliklerine Dair*”, SUTAD Güz, S. 40, s.177-193.
- AŞCI, Ufuk Deniz; KÜÇÜKBALLI, Fatih Numan, (2015) Türk-Tatar Dil Bilimine Giriş, Konya, Palet Yayınları.
- ATIKARA, Hasan Buluç, (2017) Boyabat Ağzı Sözlüğü, Boyabat: Boyabat Belediyesi Kültür Yayınları 2.
- AY, Özgür, (2009), “*Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekiminde Görülen Eskicil (Arkaik) Unsurlar Üzerine*”, Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri, Ankara: TDK Yayınları.
- BAŞOĞLU, Bekir, (1972), Boyabat ve Çevresi Tarihi, Ankara: Doğu Matbaacılık.
- BURAN, Ahmet (1996), Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri, Ankara: TDK Yayınları.
- BURAN, Ahmet (2008), “*Çağdaş Türk Yazı Dillerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarında İkincil Uzun Ünlüler*”, Makaleler (Yayına Hazırlayanlar: Ercan ALKAYA, Süleyman Kaan YALÇIN, Murat ŞENGÜL), Ankara: Turkish Studies Yayınları, s. 288-305.
- DEMİR, Necati (2001), Ordu İli ve Yöresi Ağızları, Ankara: TDK Yayınları.
- DEMİR, Necati (2006), Tokat İli ve Yöresi Ağızları, Ankara: Gazi Kitabevi.
- DEMİR, Nurettin; YILMAZ, Emine (2012a), Türkçe Ses Bilgisi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- DEMİR, Nurettin; YILMAZ, Emine (2012b), Türk Dili El Kitabı, Ankara: Grafiker Yayınları.
- DEMİR, Nurettin; YILMAZ, Emine (2014), Türk Dili El Kitabı, Ankara: Grafiker Yayınları.
- DENY, Jean (1941), Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi) (Çev.: Ali Ulvi ELÖVE), İstanbul.
- ERCİLASUN, Ahmet B. (1999), “*Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri*”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, Ankara: TDK Yayınları, s. 43-48.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican (2002), Kars İli Ağızları, Ankara: TDK Yayınları.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican (2008), “*La Enklitiği ve Türkçede Bir “Pekiştirme Enklitiği” Teorisi*”, *Dil Araştırmaları Dergisi*, S.2 s.35-56.
- ERDEM, Mehmet Dursun; BÖLÜK, Ramazan (2011), Antalya ve Yöresi Ağızları, Ankara: Turkish Studies Yayınları.
- EREN, M. Emin (1997), Zonguldak-Bartın-Karabük İlleri Ağızları, Ankara: TDK Yayınları.
- ERGİN, Muharrem (2013), Türk Dil Bilgisi, İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım
- GEMALMAZ, Efrasiyap (1978), Erzurum İli Ağızları, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi, I. Cilt.
- GÜLENSOY, Tuncer (1988), Kütahya ve Yöresi Ağızları, Ankara:TDK Yayınları.
- GÜLSEVİN, Gürer (2010), Yaşayan ve Tarihi Türkiye Türkçesi Ağızları, İstanbul: Özel Kitaplar.
- GÜLSEVİN, Gürer, (2004) “*Ağız Tartışmalarında Ses Özelliklerinin Sınıflandırılması Üzerine Düşünceler ve Uşak İli Ağzı Örneği*”, İlmî Araştırmalar, S. 18, s.31-44.

- GÜLSEVİN, Gürer (2011), *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Ankara: TDK Yayınları.
- GÜZ, Nüşet (1992), *Sesler ve Kurallar*, İstanbul: Der Yayınları.
- KARAAĞAÇ, Günay (2016), *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KARAHAN, Leyla (2012a), “*Ağız Verilerinin Etimoloji Çalışmalarına Katkısı: “söylesâne” Örneği*”, *Dil Araştırmaları Dergisi*, S.10 s.9-15.
- KARAHAN, Leyla (2012b), “*Türkçede Bazı Ek ve Edatlarda “-n” Morfemi ile Ortaya Çıkan Varyantlaşma*”, *Türk Moğol Araştırmaları Prof. Dr. Tuncer Gülensoy Armağanı*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 219-236
- KOÇAK, Özdemir (1993), *Eskiçağ Tarihinde Sinope*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- KORKMAZ, Zeynep (1994a), *Güney-batı Anadolu Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları.
- KORKMAZ, Zeynep (1994b), *Nevşehir ve Yöresi Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları.
- KORKMAZ, Zeynep (2017), *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları.
- KORKMAZ, Zeynep (2014), *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Ankara: TDK Yayınları.
- KÜÇÜKBALLI, Fatih Numan (2013), *Gazipaşa (Antalya) Köyleri Ağızı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- NALBANT, Mehmet Vefa (2012), “*üçün ve için Edatları Üzerine Yeni Bir Değerlendirme*”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, S. 19 s. 87-94.
- ÖZKAN, Abdurrahman; AŞCI, Ufuk Deniz; TOKER, Mustafa (2013), *Türk Dili – Dil ve Anlatım-*, Konya: Palet Yayınları.
- SAĞIR, Mukim (1997b), “*Anadolu Ağızlarında Ünsüzler*”, *TDAY-Belleten*, Ankara: TDK yay., s. 391-409.
- SAĞIR, Mukim (2008), “*Türkiye Türkçesi Ağızlarının Ünlü Varlığı*”, *Turkish Studies*, Volume 3/3 Spring, s.567-578.
- SARAÇ, Ömer (2014), *Halkbilimi Ürünleri Açısından Boyabat'ta Kültürel Değişim*, Samsun, Doktora Tezi.
- TOKER, Mustafa; UYGUN, Muhsin (2017), *Çağatayca Cümcümenâme*, Konya: Palet Yayınları.
- ÜÇOK, Necip (1951), *Genel Fonetik*, İstanbul: İbrahim Horoz Matbaası
- YAVUZ, Orhan (1991), “*Türkçede Kapalı E*”, *SÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, S. 6, s.271-306.
- <http://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 14.05.2019)
- <http://www.boyabat.bel.tr/tr-TR/alt-sayfalar/201/tarihi> (Erişim Tarihi: 15.05.2019)

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Zinnur AKGÜL
Doğum Yeri:	Üsküdar
Doğum Tarihi:	15.08.1993
Medeni Durumu:	Evli
Öğrenim Durumu	
Derece:	Okulun Adı:
İlköğretim:	Mehmet Ali Yılmaz İlköğretim Okulu (İstanbul /Ümraniye-2004))
Ortaöğretim:	Mehmet Ali Yılmaz İlköğretim Okulu (İstanbul /Ümraniye-2007))
Lise:	Nefise Sultan Kız Meslek Lisesi (Karaman-2011)
Lisans.	Selçuk Üniversitesi (Konya-2015)
Yüksek Lisans.	Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Becerileri:	-
İlgi Alanları:	Türk Dili
Halen Yaptığı İş:	Selçuk Üniversitesi TÖMER-Öğretim Görevlisi
*İş Deneyimi:	-
*Aldığı Ödüller:	-
*Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	-
Tel:	0536 834 9075
E-mail:	zinnurgulleb@gmail.com
Adres:	Selçuk Üniversitesi TÖMER

*(Doldurulması isteğe bağlı alanlar)

İmza:

